

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
T Ü R K T A R İ H K U R U M U

BELGELER

Cilt : XIV

Sayı : 18

1989 – 1992

Türk Tarih Kurumu

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ—ANKARA

1992

RÜHÎ TÂRÎHÎ

GİRİŞ

HALİL ERDOĞAN CENGİZ – YAŞAR YÜCEL

Sunulan metin, Rûhî Târîhi'nin şimdiye kadar bilinen 5 nüshasından Oxford nüshasının çevrimyazısından oluşmaktadır. Franz Babinger'in: "J.H. Mordmann son zamanlarda eline geçirdiği bir çok el yazmalarının bu müellifin eserinin kopyaları olduğunu ispat etti" demiş olmasına rağmen¹, eserin sadece Berlin, Oxford, Cezâyir, Edirne ve İstanbul (Ord. Prof. Dr. M. Fuat Köprülü) nüshalarını saymıştır.² İslâm Ansiklopedisi'nin Rûhî maddesinde de³, Babinger'den naklen, eserin sadece 5 nüshasının bilindiği belirtilmiştir.

Sâdece bir nüshanın mikrofilmi üzerinde çalışmanın güçlük ve sakıncalarını ortadan kaldırmak için hiç değilse Edirne nüshasının göz önünde tutulması arzulanmış ve Mikrofilm Arşivinde 2765 no. ile kayıtlı bulunan nüshaya başvurulmuştur. Ancak kayıtlarda: *Edirne-Selimiye Badi Ef. Kütüphanesi. Tasnif No. 9-94.35 Eski Kayıt No.: 480/2561 Yeni: 2091 Müellifi: Mevlânâ Rûhî Fâzıl Çelebi* şeklinde yer alan bu eserin Rûhî Târîhi ile hiçbir ilgisinin bulunmadığı görülmüştür. Şayet Rûhî Târîhi diye, yanlışlıkla bu ad verilmiş bir başka esere ulaşmamışsak, Edirne Kütüphanesinde bir başka -gerçek- Rûhî Târîhi yoksa veya olmamışsa, öteden beri söz konusu edilen Edirne nüshası tarafımızdan görülen eserse, şimdiye kadar Rûhî Târîhi'nin bilinen yazma nüshalarının sayısı 4'e inmiş olmaktadır. Çünkü Rûhî Târîhi adı altında kayıtlı olduğunu gördüğümüz tarih, F. Giese tarafından yayımlanan *Anonim Tevârih-i Âl-i 'Osmân*'ın daha kısa ve muhtemelen daha eski bir nüshasından başka bir şey değildir⁴.

Metni sunulan Oxford nüshasının, Gelibolulu Âlî'nin ve Münecimbaşı'nın görüp yararlandıkları Rûhî Târîhleri kategorisinden olduğuna şüphe yoktur. J.H. Mordmann, *Künhü'l-ahbâr ve Münecimbaşı Tarihinde Rûhî Târîhine atıfta bulunularak kaleme alınmış bulunan bâzı bölümleri, Rûhî Târîhi'nin Berlin nüshasından alınmış ilgili bölümlerle birlikte, mukayese edilebilecek biçimde yayınlanmıştır.*⁵ Bunlardan alınan iki örnek, tarafımızdan sunulan metindeki karşılıklarıyla birlikte şöyle bir görünüm arz etmektedir:

¹ Franz Babinger. *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. Çeviren: Prof. Dr. Coşkun ÜÇÜK. Ankara, 1982. s. 48.

² *Age.*, s.49.

³ İslâm Ansiklopedisi 99. Cüz. s. 764-765 (İstanbul MEB 1971).

⁴ DIE ALTOSMANISCHEN ANONYMEN CHRONIKEN *Tevârih-i Âl-i 'Osmân*. IN TEXT UND ÜBERSETZUNG HERAUSGEGEBEN VON Dr. FRIEDRICH GIESE Ordentl. Honorarprofessor An Der Universität Breslau. TEIL I Text und Variantenverzeichnis. BRESLAU, 1922.

⁵ *Mitteilungen zur Osmanischen Geschichte (MOG) Band II, 1923-1925. s. 129-136.*

a. *‘Alî, Künhü’l-ahbâr:*

Ve Tarih-i Rühî’de mestür bir hikâyet-i sahîh ü sarîhedür ki Âl-i Cengîz’den Gazan Hân ki Mülük-i Selçuk meyânından tebeddülâta bâ’is olmuş kâr-dân idi, saltanat-ı Rûmı ‘Alâ’eddîn bin Keykübâd’a tefvîz kıldı. Küflâra gazâ ve etrâfındaki eşirra’-i Etrâke sell-i seyf-i vegâ eylemekle sipâriş itdi. Ol dahı Ermenek’de sâkin olan Karaman ki gâh bâği Tatar ile hem-‘inân, gâh kuttâ’-i tarîkle reh-zenân bir bölüm harâmîler idi, anları gereği gibi ifnâ ve iskât eyledi Ba’dehu Gazan Hân, Sultân ‘Alâ’eddîn cenâbını ‘azl idüp Simere ve Kastamonu ve Sinob vilâyetlerini İznik’e dek ve bu taraftan Kars memleketi ile Saruhan sınırına dek Sultân Mes’ûd oğlu Gâzî Çelebi’ye mukarrer eyledi. Hâlâ ki Rûm ve Yunân hudûdundaki sâbir vilâyetleri ümerâ-i Tatar zabtında kaldı. Felâ-cerem Gâzî Çelebi Sinop iskelesinde olurdu, gemiler yapıdırub Rus ve Çerkes’e ve Kefe mütemelliki olan Efrenc-i nâkese gazâdan hâlî degül idi. Evlâd-ı Karaman reh-zenleri ve mütemerridini ref için Moğol begleri Lârende’de olurlar idi. Gördiler ki Âl-i Selçuk’dan devlet ve kuvvet kalmadı ümerâ’-i Tatar ise yâr-i bâği olmâgla re’âyaya râhat komadı.

b. *Berlin Yazması*

Gazan Hân, Rûmuñ saltanatın (so!) Sultân Mes’ûd’uñ karındaşı oğlu ‘Alâ’eddîn Keykübâd bin Ferâmürz’e tefvîz itdi. ‘Alâ’eddîn bahâdır yigit idi. Rûmuñ mütemerridlerine gereği gibi gûş-mâller virdi ve Karamanîler ve Ermenek harâmîleri gâh gâh ki Ermenek’den çıkub il urmaklığa ve harâmîliğe gelürlerdi, Moğol ve Müslümânlara gice gündüz dimeyüb yortub varurdu, ol mehâzili kahr iderdi. Bunuñ üzerine bir müddet geçüb andan soñra ‘Alâ’eddîn, Rûm’dan gidüb Simere ve Kastamonıyye ve Sinob etrâfını tâ İznik ve Karesi ve Saruhan sınırına gelince Sultân Mes’ûd’uñ oğlu Gâzî Çelebi’ye mukarrer itdiler. Bâkisin, Moğol tasarruf itdiler. Çün Karamanîler ve ol etrâfda olan mütemerridler şerrini Moğol begleri Lârende etrâfında durub def iderlerdi. Gâzî Çelebi kendüsi Sinob’da kadırgalar düzdürüb Kara Deñiz kenârında Çerkes ve Rus ve Kefe Frenglerine gazâya meşğül idi.

c. *Sunulan metin (Oxford nüshası)*

Gazan Hân, Rûmuñ saltanatın Mes’ûd’uñ karındaşı oğlu ‘Alâ’eddîn Keykübâd bin Ferâmürz’e tefvîz itdi. ‘Alâ’eddîn, bahâdır yigit idi. Rûm’uñ mütemerridlerine gereği gibi gûş-mâller virdi ve Karamanîler ve Ermenek harâmîleri her gâh ki Ermenek’den çıkub il urmaklığa ve harâmîliğe gelürlerdi, Moğol ve Müslümân ile gice ve gündüz dimeyüb yortub varurdu, ol mahâzili kahr iderdi. Bunun üzerine bir müddet geçüb andan soñra ‘Alâ’eddîn’i, Rûm’dan giderüb Simere ve Kastamonıyye ve Sinob etrâfını tâ İznik ve Karesi ve Saruhan sınırına gelince Sultân Mes’ûd’uñ oğlu Gâzî Çelebi’yi mukarrer itdiler. Bâkisini Moğol tasarruf iderdi. Ve çün Karamanîler ve ol etrâfda olan mütemerridler şerrini Moğol begleri Lârende etrâfında durub def iderlerdi. Gâzî Çelebi kendüsi Sinob’da kadırgalar düzüb Kara Deniz kenârında Çerkes ve Rus Kefe Frenglerine gazâya meşğül idi.

2.a. *MÜNECCİMBAŞI*

Kadîmü’z-zamânda Türkmen kabâ’ili beyninde Korkut Ata nâm bir ehl-i hâl ‘azîz vardı, bir gün buyurdu ki saltanat ‘âkıbet Oğuz Hân’uñ vasiyyeti üzre oğlu Kay Hân evlâdına nakl idüb ilâ âhiri’z-zamân ber-devâm olur.

b. *Berlin Yazması*

Korkut Ata’dan nakl iderler ki dimiş imiş ki hânlık Oğuz Hân vasiyyeti mücebince âhir Kay Hân evlâdına düşse gerekdür tâ kıyâmete deñli ol neslden almasa gerekdür.

c. *Sunulan metin (Oxford Nüshası)*

Korkut Ata'dan nakl iderler ki dimiş ki: Hânlık Oğuz Hân vasiyyet(i) mücebince âhir Kayı Hân evlâdına düşse gerekdür; tâ kıyâmete dek ol nesilden anı kimse almasa gerekdür.

Bu örnekler Oxford nüshasının güvenilirliğini belirtmeye yeterli ise de, Rühî Târîhi'nin tenkidli basımına duyulan ihtiyâcı ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü Mordman'ın, Berlin nüshasında var olduğunu belirttiği Yıldırım Bâyezîd'in ve Şeyh Bedreddin'in ölümüne ilişkin bazı cümleler sunduğumuz metinde yoktur. Ayrıca mikrofilm çekiminde bir hata yapılmamışsa, eserin bâzı sayfalarının noksan olduğu da kesindir. Ancak bunların sayısı fazla değildir ve yerinde, tarafımızdan belirtilmeye çalışılmıştır.

Yazar, önsözünde de vurguladığı gibi eserini, birincisi 2 ve ikincisi 8 bâb'dan oluşan iki kısım hâlinde kaleme almıştır. Birinci kısım mebâdî, ikinci kısım matâlib'dir. Buna eserin plânı şöylece karşımıza çıkmaktadır.

1. ÖNSÖZ

2. *BİRİNCİ KISIM* : Mebâdî (Başlangıç)

a. Birinci Bâb : Âli-i Osmân'ın niteliklerinin övüldüğü bölüm.

b. İkinci Bâb : Âli-i Osmân'ın soysopunun anlatıldığı bölüm.

3. *İKİNCİ KISIM* : Metâlib (Konu)

Yazar her matlabda bir pâdişâhın evsâfinin anlatılmasını amaçlamıştır. Buna göre :

a. Birinci Matlab : Osmân Gâzî'ye,

b. İkinci matlab : Orhan Gâzî'ye,

c. Üçüncü matlab : I. Murâd'a,

ç. Dördüncü matlab : Yıldırım Bâyezîd'e,

d. Beşinci matlab : I. (Çelebi) Mehmed'e,

e. Altıncı matlab : II. Murâd'a,

f. Yedinci matlab : Fâtih Sultân Mehmed'e,

g. Sekizinci matlab : II. Bâyezîd'e,

ayrılmıştır. Fetret Devri olayları Beşinci matlab'da ele alınmıştır. II. Bâyezîd devri olayları ise, sunulan metinde II. Bâyezîd'in Kili ve Akkırman kaleleri fethinin anlatılmasıyla sona ermektedir.

Mordmann⁶, Babinger⁷ ve M.K. Özergin⁸, eserin H. 917 (M. 1511) yılına kadarki olayları kapsadığını belirtmişlerdir. Oysaki Oxford nüshasında H. 888 (M. 1484) yılı sonrasındaki olaylar yer almamaktadır. Bu durum nüshanın sonundaki temmet kaydı ve eserin, pâdişâhın arzusu üzerine kaleme alındığı hususu da göz önünde tutularak, metnin noksan-

⁶ MOG s.129.

⁷ F.Babinger, Age, s. 48.

⁸ İslâm Ansiklopedisi 99. Cüz. s. 764.

lığından çok, eserin 1484-85 yıllarında II. Bâyezîd'e sunulduğuna işaret olabilecektir kanaatındayız. Çünkü II. Bâyezîd'in tahta çıktuktan ta 30 yıl sonra değil de, tahta çıkar çıkmaz ya da saltanatın ilk yıllarında böyle bir tarihin yazılmasını emretmesi ihtimâli daha güçlüdür. Sultân Bâyezîd kendi döneminin tarihinin yazılmasını isteseydi "... tevârih-i eşref-i selâtin ki 'Âl-i 'Osmân'dur 'ibârât-ı 'âmü'n-nef' ile kemâyenbağî cem' olmamışdur" demez "selâtin (sultanlar) kelimesini kullanmazdı. Anlaşıldığı kadarıyla pâdişâh kendi döneminin değil Âl-i Osmân'ın tarihinin yazılmasını arzulamıştır. Kaldı ki eserin önsözünde yer alan "...ibtidâ-i zuhûrlarından ve tulû'-i tebâşîr-i subh-i sâ'âdet-humâyûnlarından ta bu deme dek ki iki yüz yıla karîb olmuştur.. .." ibâresi de, aşağılarda belirtileceği üzere bu tarihin 1511'den çok önce yazılmış bulunacağını çok güçlü bir tanığı olarak karşımızda bulmaktadır.

Yayınladığımız metinde 3-8. matlamların başlıkları mevcut ise de 1 ve 2. matlamlara ilişkin başlıklar yoktur. Gerek bu durum, gerek olayların akışı Osman ve Orhan devirlerinin Oxford nüshasında noksan olduğunu belirtmektedir.

RÛHÎ TÂRİHİNİN YAZARI RÛHÎ FÂZİL ÇELEBİ MİDİR?

Rûhî ve eseri hakkında görebildiğimiz en son, en geniş, en derli toplu incelemeyi İslâm Ansiklopesi'nin Rûhî maddesinde ortaya koyan M.K. Özergin yapmıştır. Rûhî hakkında şunları yazmaktadır:

"RÛHÎ, XVI. asrın başlarında değerli bir Osmanlı tarihi yazmış olan bir tarihçinin mahlasıdır.

Rûhî'nin kim olduğu ve hayâtı hakkında kat'î bir bilgi yoktur. Ancak bir Tevârih-i Âl-i Osmân bu mahlaslı bir şahsa isnât edilmektedir. 1925 yılına kadar, müellifi mechûl diye bilinen bir eserin Rûhî-i Edrenevî'ye atfedilen tarih olduğu, Âlî ve Müneccim-başı'nın nakillerine dayanılarak, J.H. Mordtman tarafından ortaya konulmuş, daha sonra aynı metni ihtivâ eden yazmaların 5 nüsha olduğu tesbit edilmiştir. Gerek bu yazmalarda ve gerek ondan nakillerde bulunan vekayinâmelerde müellif hakkında, aydınlatıcı bir bilgi yoktur. Daha önce 1342 (1923) yılında Bursalı M. Tâhir Bey tarafından bir tarih yazdığından bahsedilen Rûhî Fâzıl Çelebi'nin bu eserin müellifi bulunan Rûhî olduğu tahmîn edilmektedir. Şeyhulislâm Zenbilli Alâeddin Ali Efendi (ölm. 932 — 1525/1526)'nin oğlu ve yine bir Tevârih-i Âl-i Osmân'ın müellifi olan Muhyiddin Mehmed Cemâlî (b. bk; ölm. 957-1550)'nin kardeşi Mevlânâ Rûhî Çelebi İstanbul'da doğmuştur. Medrese tahsili gördükten sonra müderris oldu. Şâir olan Rûhî Çelebi'nin ölen bir oğlu dolayısı ile, Sultan Bayezid II. tarafından 23 cemâziyelâhır 909 (13 kânûn I. 1503)'da tâziyede bulunulduğunu biliyoruz. Ondan bahseden şuarâ tezkirelerinde Edirneli olduğu veya tarih yazdığı zikredilmeyen şâir Rûhî Çelebi, 928 (1521/1522) yılında, genç yaşında, İstanbul'da ölmüştür. Kabri babası ile kardeşinin yanındadır."

Gerek bu cümlelerden, gerek dayandığı kaynaklardan anlaşıldığına göre, şimdiye dek, Rûhî'nin kimliği hakkında, üzerinde durulabilecek sâdece iki ipucu veya görüş ortaya konulmuştur. Bunlardan ilki Edirneli olduğudur. Mordtman tarafından da benimsenen bu görüşün doğruluk ya da yanlışlığını belirten yeni ve güvenilir hiç bir bilgi ya da yoruma rastlanmamıştır.

İkinci görüş Bursalı Mehmed Tâhir Bey tarafından ortaya konulmuştur. *Osmanlı Müellifleri* ndeki RÛHÎ ÇELEBİ "Rûhî Fâzıl Çelebi" maddesinde⁹ yazar şunları söylemektedir:

⁹ Osmanlı Müellifleri. C. 3, s. 119. 1324 baskısı C: 3, s: 54.

"Tezkire-i Riyâzî adlı kitabın nakline göre Zenbilli Ali Efendi'nin oğlu ve Tezkire-i Latîfî adlı kitaba göre de torunu olup (Tâbe mesvâhu bi-envâri'l-celîl) cümlesinin ifade ettiği 928 (1552)'de genç bir yaşta vefât etmiştir. Zamanına kadar Osmânlı Târîhi yazmıştır. Şiirleri de vardır. Dedesi yanında defn edilmiştir."

Bursalı Mehmet Tâhir'in, Rûhî Fâzıl Çelebi'nin bir târih yazdığını hangi kaynaktan gördüğü bilinmemekte; kaldı ki bilirse dahi inandırıcı olmaktan uzak görünmektedir. Rûhî Fâzıl hakkında bilgi bulunabilenen eski kaynak -şimdilik- Sehî Bey'dir.

Sehî Bey, Tezkire'sinde aynen şöyle demektedir :

MEVLÂNÂ RÛHÎ rahmetu'llâhi 'aleyh

Müftü 'Ali Çelebi'nün oğludur. İsmi Fâzıl'dur. Mevlidi İstanbul'dur. Allâhu tebâreke ve te'âlâ kendü fazl ü kereminden hüsn iklimine sultân ve kişver-i cemâle hâkân yaratmış. Hüsn-i cemâl-efrûzı gökdeki güneşe dek tutar ve hilâl-i ebrûsı mâh-ı neve barmak basardı. Bahâr-ı 'ömri gül-zâr-ı hüsnini kemâle ırgürmedin serv-i hırâmânına bād-ı sarsar-ı ecel yol bulup ve gül-sitân-ı ta'atınun gonce-i handânına duhûl eyleyüp, cemâlî gülşeni gülleri henüz nev-resûde iken hazân yılllerinden ezhâr-ı büstân-ı 'âlem-ârâsı pejmürde olup İstanbul'da fevt oldu.

Dersin görüp dânişmend olduğunda dahı nâ-resûde tâze cüvân idi. Tâb'ı selâmeti ve zihni istikâmeti bir mertebede idi ki kâbil-i takrîr ve imkân-ı tahrîr degül. Hulk ü lutfına nihâyet, tatlu sözine ve insâniyyetine gâyet yoğ idi. Âfîtab-ı 'âlem-tâb bir mahbûba ta'abbuk ve intisâb itmiş kendününün musâhib-i hem-demi ve münis-i kadîmi bir yâr-ı vefâ-dârı var idi, Kâ'be seferine niyyet ve Hicâz yolına 'a-zîmet idüp ol münâsebet ile bu ebyâtı didi ki zikr olunur.

Şiir

'Acab mi dünyede bî-nûr olursa çeşm-i giryânım
Ki bensiz Ka'be'ye gitdi benüm ol şâh-ı hûbânım

Sefer kıldukda ol mâhum ceres-vâr inledüm gamdan
Çekildi kâfile gibi benüm ol mâh-ı tâbânım
Ve bu beyt dahı anuñ eş'ârındandır ki zikr olunur.

Beyt

Hercâyi dil-rübânun 'uşâkına vefâsı
Haft(a)' ortasına varmaz ay akçasına beñzer^{10,11}

Açıkça görülmektedir ki burada, Rûhî'nin târih yazdığına ilişkin en küçük bir bilgi ya da imâ mevcut değildir. Sehî Bey, Anadolu alanındaki ilk şu'arâ tezkiresi olan Heşt Bihîşt'i ni Rûhî Fâzıl Çelebi'nin ölümünden 16 yıl kadar sonra tamamlamıştır. Şâyet Rûhî Fâzıl Çelebi'nin bir târihi bulunsaydı, Sehî Bey'in kendi çağında kaleme alınan böyle bir eseri görmesi ya da duyması ve yazması beklenirdi.

¹⁰ Âsâr-ı Eslâfdan Tezkire-i Sehî. Tâbi' ve nâşiri: Mehmed Şükrü. İstanbul 1325. s. 127-128.

¹¹ HEŞT BİHİŞT. The Tezkire By Sehî Beg. by Günay Kut. Edited by Şinasi Tekin. Gönül Alpay Tekin. Harvard Üniversitesi Basımevi. 1978. s. 296-297.

Anadolu alanında kaleme alınan ikinci şâirler tezkiresi, Kastamonulu Latîfî'nin 1546'da tamamladığı kendi adıyla anılan tezkiresidir. Latîfî'nin, Rûhî Fâzıl Çelebî hakkında verdiği bilgiler de şunlardan ibârettir :

*"Rûh-ı sâni ve rûhuñ revânı idi. Müftî 'Alî Çelebî'nün mahdûm-ı zâdesi ve âfitâb-ı cemâl-i tâbendesinün zamân bendesi ve zemîn eskendesî idi. Mâh-ı cemâlî bedr-i münîr gibi kemâlin bulmuş iken âfitâb-ı ömri âhire varup garb-ı 'ademde şems-i vücûdı gurûb itdi. Eđer çarh-ı bî-amân cemâl ü kemâlî rî'âyet ideydi, ol mehe mühlet ve zamân, ecelden amân vîre idi, zâtında letâfet gâyetde ve tab'ında zarâfet nihâyetde idi. Bu devrün evâ'ilinde nakl itdi vb. ..."*¹²

Esasta bu bilgiler ile Sehi Bey'inkiler arasında, Latîfî'nin Rûhî'yi Zenbilli Ali Efendi'nin torunu olarak gösterdiği yolunda Bursalı Mehmed Tâhir Bey tarafından yapılan değerlendirme dışında bir fark yoktur. Kaldı ki Latîfî'nin mahdûm-zâde'si değil de mahdûm-ı zâdesi (soyulu oğlu) demek istediği kabul edilirse her iki metnin güzellik, genç yaşta ölüm ve şâirlik yönünden Rûhî konusunda tam bir uyum içinde bulunduğu da belirtilebilecektir. Latîfî de Rûhî'nin târihçiliğine hiç değinmemiştir.

Kınalı-zâde Hasan Çelebî Tezkiresinde yer alan Rûhî'lerden ilk Rûhî Fâzıl Çelebî'dir. İkincisi ise Şeyhulislâm Ebüssuûd Efendi'nin kethüdası Hasan Ağa'nın oğludur¹³. Eserde her ikisinin de tarihçiliğine ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Bu yüzden eski kaynaklarda tarihçiliğinden hiç bir şekilde söz açılmadığı görülen İstanbul doğumlu Rûhî Fâzıl Çelebî'nin, Bursalı Mehmed Tâhir Bey tarafından ölümünden 300 yılı aşkın bir süre sonra hiç bir kaynak gösterilmeden Rûhî târihinin yazarı olarak ileri sürülmesi inandırıcı olmaktan uzaktır ve kanaatımızca doğru değildir. Bursalı'nın yanılığının, Zenbilli Ali Efendi'nin diğer oğlu Muhyeddîn b. Alâ'eddîn 'Alî El-Cemâlî'nin tarihçi olmasından ve Edirne'de öldüğünün sanılmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

ESERİNDE, YAZARIN KENDİSİ HAKKINDA VERDİĞİ HİÇBİR BİLGİ YOK MUDUR?

İslâm Ansiklopedisinde, Rûhî târihinin yazmaları belirtildikten sonra, aynen: "Gerek bu yazmalarda ve gerek ondan nakillerde bulunan vekâyî-nâmelerde müellif hakkında aydınlatıcı bir bilgi yoktur" denilmiş olmasına rağmen, hem Oxford metninde, hem de Berlin yazmasında yazarın:

"... bu bende-i za'îf (ü) kalilü'l-bidâ'a ki eben an ced ol hânedân-ı şerîf ni'metiyle perverde olmuşdur, sa'âdet müsâ'adet ve devlet mu'avenet idüp ol pâdişâh-ı kerîmüñ (II. Bâyezîd'in) şerîf hizmetiyle müşerref olup silk-i hüddâm ü 'abidinde münselik olmak müyesser oldu ..... Ba'zı muhâverât-ı şerîfeleri esnâsında bu ma'ni fehm olundu kim ....."

dediği görülmektedir. Bu bilgiler, kanaatımızca :

1. Yazarın soyca Türk olduğuna,
2. Atalarının da nesilden nesile :
  - a. Timar yahut zeâmete sahip olmak

¹² Âsâr-ı Eslâfdan TEZKİRE-İ LATİFİ. Müellifi: Kastamonulu Latîf. Tâbi' ve nâşiri: Ahmed Cevdet Dersâ'âdet 1914. s. 172.

¹³ Kınalı-zâde Hasan Çelebi. Tezkiretü's-şu'arâ. Cilt. I TTK Yayınları Ankara, 1978. s. 424-425.

b. Sarayda görev almak

gibi yollardan biriyle pâdişâhın nimetiyle geçindiğine işâret sayılabilir. Gerçi "hânedân-ı şerîf ni'metiyle perverde olmak" mütâden söylenmesi mümkün sözlere de "ebân 'an ced-din" ile birlikte bir ipucu şeklinde değerlendirilebilecektir. Öte yandan yazarın pâdişâha hizmet şerefini kazanlardan yani silk-i hüddâma dâhil olup sarayda görev almış bulunanlardan biri olduğundan hiç bir şekilde kuşkulanamıyacaktır. Ayrıca yazarın pâdişâhla ilmî konularda sohbet edebildiği ve özellikle, önsözdeki dil ve üslûbundan anlaşıldığı üzere âlim bir kişi olduğu da belirgindir.

Bu durum dahi ilmiye sınıfına dâhil bulunan Rûhî Fâzıl Çelebi'nin, târihin gerçek yazarı olabilmesi görüşünü güçlendirmeyen öğeler arasında değerlendirilebilecektir.

ESER, NE ZAMAN YAZILMIŞTIR

Rûhî Târîhin H. 917 (M. 1511) yılına kadar olan olayları kapsamı, doğal olarak, eserin 1511 yılında veya biraz daha sonra tamamlanıp pâdişâha sunulabileceğini düşündürdüğünden, bu konuda herhangi bir araştırmaya ihtiyaç duyulmamıştır. Oysaki yazar, daha önce de değinildiği gibi: "... ibtidâ-i zuhûrlarından ve tulû'î tebaşîr-i subhî sa'âdet-hümâyûnlarından tâ bu deme dek iki yüz yıla karîb olmuşdur...." demektedir. Bu ifade sunulan metindeki olayların bitiş târihiyle tam bir uyum içinde görünmektedir. Âli Osmân'ın "zuhûr" târihi olarak ileri sürülenlerden H. 688, 696, 697 ve 699 gibi târihlerden günümüze en yakın olanını yazarın benimsediğini kabul etsek bile¹⁴ eserin 1499-1500 yıllarından daha önce yazıldığı gerçeği benimsenmek zorunda kalınacaktır. Yazar 200 yıl olmuştur demediğine ve "iki yüz yıla karîb "yakın" olmuştur" ifadesini kullandığına göre bu târih en geç 1490-1500 yılları olabilecektir. Kaldı ki eserini 1484-1485 yıllarında bitiren bir şahıs da rahatça "200 yıla yaklaşmıştır" diyebilecektir. Bir başka nüshanın 1511 tarihine kadar gelmesi Oxford nüshasının pâdişâha ilk sunulan nüshadan kaynaklandığı gerçeğini değiştiremeyecektir. Çünkü yazarın daha sonraki yıllarda da eserini yazmayı sürdürmesi mümkündür. Bu takdirce 1511'den sonra ölmüş bulunması gereken yazarın kısa bir ömür sürmediği de söylenebilecektir.

Kaynakların tümü Rûhî Fâzıl Çelebi'nin genç yaşta, 1522'de öldüğü noktasında birleşmektedir. Genç yaş 20 mi, 25 mi, 30 mu, 35 mi belli değildir. Kaldı ki XVI. yüzyılın genç denilen kişisi günümüzün genç öldü denilen kişisinden daha küçük yaşta denilebilecektir. Rûhî Fâzıl Çelebi'nin 40 yaşında öldüğü, târihin de 1484-1485 yerine 1495'te tamamlandığı kabul edilse bile, söz konusu eserin 13 yaşındaki bir çocuk tarafından kaleme alındığı görüşünün benimsenmesi gerekeceğinden ve bu da mümkün görülemeyeceğinden dolayı, yazarının Rûhî Fâzıl Çelebi olamayacağı ortaya çıkacaktır.

ESER NİÇİN YAZILMIŞTIR?

Yazarın, aynen: "... ba'zı muhâverât-ı şerîfeleri esnâsında bu ma'nî fehm olundu kim tevârîh-i selâtîn-i ulî'l-emr-i islâmiyye ki Cenâb-ı Hak celle ve 'alâ'dan icâb-ı itâ'atde tâlî resûl vâki' olmuşlardı, ba'dehu kasâsi'l-enbiyâ ahsen-i kasâs görünür, bu cihetdendir ki ekâbir-i 'ulemâ anuñ zabtına ve tahrîrine mültezim olub ol bâbda kitâblar tasnîf itmîşlerdür.

¹⁴ Yazarın, "ibtidâ-i zuhûr" ile kastettiği târihin anlaşılacağı bölüm Oxford nüshasının noksan olan kısmında yer aldığından zorunlu olarak, günümüze en yakın târihin benimsenmesi yerinde görülmüştür.

Ammâ tevârih-i eşref-i selâtin ki 'Al-i Osmân'dur, ibârât-ı 'âmü'n-nef ile kemâyenbagi cem' olmamışdır, olsa müstahsen idi. Bu bende-i hakîr ma'nâ-yı mezkûre ittula' bâ'is oldu ki ol tevârih 'ibârât-ı Türkiyye ile ki diyâr-ı Rûm'da 'âmü'n-nef'dür, cem' ide. Pes bu kitâbda selâtin-i 'aliyye-i 'Osmâniyye ..... hikâyetlerinden ma'lûm olanların sahipleri 'alâ vechi'l-ihtisâr tedvin olundu. Ümîddür ki ol 'âlî dergâhda mehibb-i kabul vâkî olup 'ayn-ı rızâ ile mahlût ola." diyen cümlelerinden çıkarılabildiği kadarıyla eser, sâdece II. Bâyezîd'in isteği üzerine kaleme alınmıştır. Yukarıdaki cümlelerden, İslâm Ansiklopedisinde yazıldığı şekilde "ulemânın teşvik etmesi" anlamı çıkarılamamaktadır.

"Ekâbir-i 'ulemânın zabtına ve tahrîrine mültezim olup tasnîf itdükleri" kitaplar, Osmanlı Sultanlarının târihi değildir ve cümlelerin içinde açıklanmıştır. Kanaatımızca II. Bâyezîd'in, yazılmasını istediği târihte iki özelliğin bulunmasını arzuladığını söylemek mümkündür. Bunlardan birincisi "ibârât-ı 'âmü'n-nef" ile yazılmasıdır. Yazar, bunun gereğini, Anadolu'da "âmü'n-nef" olan Türkçe ile yazarak yerine getirdiğini vurgulamaktadır. Pâdişâhın ikinci arzusu ya da emri eserin "kemâyenbagi cem' olması"dır. Şüphesiz II. Bâyezîd kemâyenbagi'den neyi kastettiğini, o zamâna dek yazılmış târihlerde neyi beğenmediğini, yeni târihte neler bulunursa ya da bulunmazsa o târihi "lâyıkı vechile" yazılmış sayacağını da belirtmiş olmalıdır. Ancak yazar bu hususta herhangi bir bilgi vermemekte, bu yüzden Rûhî Târihi ile evvelce yazılmış târihlerin karşılaştırılması sûretiyle bir hükme varılması zarûreti ortaya çıkmaktadır. Bu husus tamâmen ayrı bir çalışma ve değerlendirme konusu olduğundan, yazarın daha eserin başında Âl-i Osmân'ın sadece Oğuz'dan değil Kayı'dan geldiğini ve saltanatın Oğuz Tôresi, eski Türk Tôresi, Oğuz Hân'ın vasiyeti gereğince de Âl-i Osmân'a ait olduğunu vurgulamaya büyük önem verdiğiğine değinmekle yetineceğiz. Yazarın, Korkut Ata'yı da bu konuda yazdıklarına tanık göstermesi ayrıca üzerinde durulacak bir noktadır.

Rûhî Târihinin önsözü sanatkârâne nesirle yazılmıştır. Dili ağırdır. Yabancı kelime ve tamlamalara fazlasıyla yer verilmiştir. Buna karşılık târihi olayların anlatıldığı bölümler sâde nesirle kaleme alınmıştır. Müstensih oldukça dikkatli sayılabilir. Benzeri yazmalarda görülebilenlerin dışında belirgin bir özellik göze çarpmamaktadır. Dil Anadolu Türkçesidir. Sâdece bâzı kelimelerin, yine benzerlerinde görülebildiği şekilde, "d" yerine "z" okunabilecek biçimde yazıldığı dikkati çekmektedir. Bunlar metnimizde hoz yerine hod, pâzişâh yerine pâdişâh gibi alışılmışı uygun şekilde yazılmıştır. Diğer yerlerde, genellikle, yazmadaki imlâyâ, harekelere dikkat edilmiş, kolay anlaşılacak yerlerde (mecnû'ısı, mecnû'ı, Ulubat, Ulubad, Matra, Matara, Yabca, Tırabuzan vb.) olduğu gibi bırakılarak düzeltme cihe-tine gidilmemiştir.

Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm

Teveccehnā ilā cenābi kudsike yā mālike cemī'i'l-eşyā'i tūti'l-mülke men teşā'u ve tenzi'u'l-mülke mimmen teşā'u¹ leke'l-mülkü tebnī haysu şī'te ve takla'u tebārekte tu'tī men teşā'u ve temna'u fe-nahmedūke ve hamdunā makrūnun bi'l-'aczi ve'l-kusūri ve neşkürūke ve kalīlun min 'ibādike eş-şekūru ve nusallī 'alā nücebā'i 'abīdike mine'l-enbiyā'i husūsan 'alā habībike Muhammedini'l-Mustafā ve 'alā alihi'l-berereti'l-kirāmi ve ashābihi hudātü'l-enāmi ba'de fuzalā'i erbābi'l-bābi ve ezkiyā'i zümre'i ashābihi.

Bu ma'nī mahfī degüldür ki eşī'a-i envār-ı Feyyāz-ı berāyā ve Vehhāb-ı 'atāyā-yı lā-yetenāhā cellet 'azamete zātuhu ve te'ālā kibriyā'u sıfātihi sadr-ı suffa-i vücüb-i vücūd ve evc-i felek-i ihsān ü cüddan 'arsa-i 'adem-ābād-ı sükkān üzere lem'e'ān itdūgi vaktde ba'za ki imkān-ı vücūd ve isti'dād-ı kabūl-i cūd ile muttasıf idi, imtisāl-i emr-i icādī idüb matla'-ı ibdā' ve meşārık-ı ihtirā'dan mecāl-i huzūr ve manassa-i zuhūrda kâbiliyyet ve isti'dād mikdārınca cilve gösterüb lisān-ı hāl ile *sūbhāneke lā şerīke leke* tesbīhine meşgūl oldılar ve kattān-ı matnūre-i imtinā' 'adem-i kâbiliyyet sebebiyle kabūl-i emr-i icādīden imtinā' idüb zevāyā-yı 'ademde kümün-ı aslı ve hafā-yı zulmānī üzerine kaldılar. *El-mahrūmu mine'l-cūdi mā şemme rāyihate'l-vücūdi* ve cevāhir-i kavābil-i im'ānīden i'tidāl-i hakikiye akrab ve kabūl-i feyz-i Rahmānī'ye enseb hakīka-i cāmī'a-i insānīdür ki cāmī'-i kemālāt-ı imkānī vāki' olmuşdur.

Lā-cerem heyūlası bedū-i fitratde medāric-i istikmālde fūnūn-i etvār ve tebeddül-i ahvāl birle mürebbī olub *hammertu tıynetē Ādemi bi-yedeyye erbā'ine sabāhan* ile müşerref oldı ve çün terbiyet nihāyetine yetişdi, hil'at-ı sūret-i insānī ki şeref-i nisbete *fe-nefahtu fihi min rūhi*² ile mükerrerem ve 'alem-i ve le-

¹ 3, Āl-i İmrān Sūresi, 26. Ayetten.

² 15, Hicr Sūresi, 29. ayetten.

*kad kerremna*³ ile mu⁶allemdür, ilbās olundu ve darü⁷l-hilâfete *i⁸ melû sâlihân*'da medâric-i kemâlâtda terakkisi tehzîb-i sıfat-ı kâmile ve tahsîl-i melekât-ı fâzıla ve savâlih-i a⁹mâl ile tecellî ve rezâyil-i ef¹⁰âlden tahallîde konıldı. Ve ma¹¹lûmdur ki bu tarîki sülûk⁴ ba⁵de¹²l-¹³ilm irşâd ider tâyifeye mevkûf olduđu gibi, muktezâ-yı kuvâ-yı hayvâniyyeden zevâcir ve hilâf-ı meslek-i ¹⁴adl ve insâf-ı sülûkdan mevânî⁵ e¹⁵ muhtâcdur.

Pes bu mukaddimâtdan ma¹⁶lûm oldu ki vücûd-ı şerîf tâyife ki nihâyet-i ma¹⁷âric-i kemâl ve gâyet-i medâric-i celâlde *mü¹⁸eyyedun min¹⁹ indillah* olub sebeb-i râhat-ı dünyevî ve vesîle-i sa²⁰âdet-i uhrevî ve mûcib-i emn ü emân ve bakâ-yı selâmet-i îmân olalar. Zarûriyyât-ı tarîk-i tekmîl-i benî Âdem ve vacibat-ı meslek-i tanzîm-i halk-ı ²¹âlemden rûkn-i rekîn imiş ve anlar zümre-i enbiyâ-i ulî²²l-²³ebşâr ve tâyife-i hulefâ-i zevî²⁴l-²⁵itibâr ve cemâ²⁶at-i evliyâ-i hakikat-disâr ve cumhûr-ı selâtîn-i ma²⁷delet-şi²⁸ârdur. Bu cihetdendür *Kelâm-ı Kadîm*'de bu tâyifeye icâb-ı itâ²⁹at olmuşdur. Ve ehl-i ³⁰akl katında mukarredür ki *ed-dînu ve³¹ l-mülkü tev³²emâni ve³³ s-sultânu zullu³⁴llâhi fi ardihi ve halîfetuhu³⁵ alâ halkihi ve emînihu³⁶ alâ ri³⁷âyeti hakkihi bihi yetimmu³⁸ s-siyâsetu ve³⁹ aleyhi yestakîmu⁴⁰ l-⁴¹âmmetu ve⁴² l-hâssatu*. Ve bu dahî muhakkakdur ki bu sıfat-ı ⁴³aliyye ile mütehallî ve bu menâkub-ı seniyye ile mütecellî selâtîn-i İslâmiyyede ⁴⁴Osman Beg Gâzi ve anun âl-i a⁴⁵dâ-güdâzıdır ki devlet-i rûz-efzûnlarının ibtidâ-i zuhûrlarından ve tulû⁴⁶-i tebâşîr-i subh-i sa⁴⁷âdet-hümâyûnlarından ta bu deme dek ki iki yüz yıla karîb olmuşdur, bilâd-ı memâlik-i Rûm ve kılâ⁴⁸-ı küffâr-ı melâîn-i meyşûmdan tâyife-i ⁴⁹aliyye-i ⁵⁰Osmâniyye *halledehumu⁵¹ llâhu ilâ ahiri⁵² d-duhûri* mesâ⁵³i-i cemîleleriyle ol mikdâr halk şeref-i İslâm ve devlet-i îmân ile müşerref olmuşdur ki anun ⁵⁴öşri selâtîn-i zevî⁵⁵l-⁵⁶cihâd ve havâkîn-i kesiri⁵⁷l-iddeti ve⁵⁸ l-a⁵⁹dâddan zuhûr bulmamışdı. Tettebbu⁶⁰-ı tevârîh bu ma⁶¹nâya şâhid-i ⁶²adıldür *ve za⁶³ like yu⁶⁴ tîhi men yeşâ⁶⁵u*.

Der ⁶⁶arsa-i vücûd binâ-i felek ne-bûd ki ikbâl-i raht-ı hiş der in hânedân nihâd *el-hamdu li⁶⁷ llâhi ve⁶⁸ ş-sükrü lehu*, husûsân ki bu zümreden sultân-ı ⁶⁹âdil-i mü⁷⁰eyyed kişver-sitân-ı ⁷¹âlem mücâhid-i kesîrî⁷²l-⁷³ihsân, Muhammed-hulkî, ⁷⁴İsî-dem, Süleymân-mekân, Hızr-kadem, Müseviyü⁷⁵l-yed, ⁷⁶Aliyyü⁷⁷ş-şe'n, Enûşîrvân-ma⁷⁸delet, Dârâ-nasfet, Skender-nişân, bahr-dest, berk-⁷⁹azm, âfitâb-nevâl, Müşteri⁸⁰-sa⁸¹âdet, Keyvân-menzilet, refü⁸²l-⁸³ikbâl cihân-dârî ki taht-ı saltanat ve pâdişâhlık zîb-i ⁸⁴adl ve ihsâniyle cemâl ve mesned-i ⁸⁵azamet ve şâhinşâhlık evâmîri ve nevâhîsiyle kemâl bulmuşdur. Beyt :

³ 17, İsrâ Süresi, 70. âyetten.

⁴ Berlin nüshası : tarîke

⁵ Berlin nüshası : İnsâfa sülûkden mevânî'i

*Cem' der zât-ı ü be-lutf-ı Vedūd
Hikmet ü 'iffet ü şecâ'at ü cūd*

Es-sultân ibni's-sultân es-sultân Bâyezîd bin Muhammed Hân bin Murâd Hân *lâ zâle bilâdü'l-İslâmi bi-berekâti 'adlihi ve ihsânihi mahfûfeten bi'l-emni ve'l-emâni* ve çün bu bende-i za'îf (ü) kalîlü'l-bidâ'a ki eben 'an ced ol hânedân-ı şerîf ni'metiyle perverde olmuşdur; sa'âdet müsâ'adet ve devlet mu'âvenet idüb ol pâdişâh-ı kerîmüñ şerîf hizmetiyle müşerref olub silk-i hüddâm ve 'abîdinde münselik olmak müyesser oldu *el-hamdu li'llâhi ve'l-minnetü* Ba'zı muhâverat-ı şerîfeleri esnâsında bu ma'nî fehm olundu ki tevârîh-i selâtîn-i üli'l-emr-i İslâmiyye ki cenâb-ı Hak celle ve 'alâdan icâb-ı itâ'atde tâlî resül vaki' olmuşlardı, Ba'de kasas-ı'l-enbiyâ' ahsen-i kasas görünür, bu cihetdendir ki ekâbir-i 'ulemâ anun zabtına ve tahririne mültezim olub ol bâbda kitâblar tasnîf itmişlerdür, ammâ tevârîh-i eşref-i selâtîn ki Âl-i 'Osmân'dur ibarât-ı 'amü'n-nef ile kemâ-yenbagî cem' olmamışdur, olsa müstahsen idi. Bu bende-i hakîr ma'nâ-yı mezkûre ittlâ' bâ'is oldu ki ol tevârîh 'ibârât-ı Türkiyye ile ki Diyâr-ı Rûm'da 'ammî'n-nef'dür, cem' ide. Pes bu kitâbda selâtîn-i 'aliyye-i 'Osmâniyye *ebbedetumu'llâhu bi's-saltanatihî ila yevmi'l-kıyâmi* hikâyetlerinden mâ'lûm olanların sahihleri 'alâ vechi'l-ihtisâr tedvîn olundu. Ümîddür ki ol 'âlî dergâhda mehîbb-i kabûl vâki' olub 'ayn-ı nızâyile mahlût ola ve çün maksûd edâ-yı ma'âni idi 'ale't-tâ'cîl 'ibârâtında 'adem-i tekellûf ve kusûr mercûdur ki ma'fuvv ve ma'zûr ola. Zîrâ ki harâyid-i ma'âniye 'ibârât-ı latîfe kisvetin geyürmek ba'de'l-fesâha ve'l-belâga imtidâd-ı ezmine iktizâ ider ol şeref ile müşerref olanlar şâyed ki ideler.

Ve bu Kitâb iki kısımdur. Kısım-ı ülâ mebdî, kısım-ı sâni matâlibdür. Mebdî dahı iki bâbdur.

Bâb-ı Evvel: Âl-i 'Osmân'ın beyân-ı evsâf-ı hamîdeleridür ki ol cem'iyet sayir selâtinde yoğidi.

Bâb-ı Sâni: Beyân-ı asl ve neseb-i Âl-i 'Osmân'dadur.

Ve matâlib dahı sekiz bâb'dur. Her bâb'ı bir pâdişâhun evsâfindadur.

BÂB-I EVVEL

Âl-i 'Osmân'ın evsâf-ı hamîdeleridür ki sayir selâtinde ol cem'iyet yoğidi. Selâtîn-i mezkûre Oğuz Hân oğlanlarından Kayı Hân evlâdındandır. Ve Kayı Han, Oğuz Hân'ın ulu oğlu idi ve Oğuz Hân şöyle vasiyyet itmiş idi ki kendüden sonra hân, Kayı ola idi. Andan sonra Kayı'nun evlâdı ola; mâdâm ki anın evlâdından bir kimse ola ki hânlığa yaraya gayrı tayıfeden

hân olmaya idi. Bir nice zamân vasiyyet mücebince hânlık Kayı neslinde kaldı. Ammâ soñra Selçukîler ve sayir Türk begleri galebeyile hân oldılar, ‘Osmân Beg devrine dek. Soñra Selçukîlere nekbet yetişince ulu Türk begleri asıl vasiyyet ile ‘amel idüb ‘Osmân Beg’i kendülere hân eylediler. Korkut Ata’dan nakl iderler ki dimiş imiş ki: Hânlık Oğuz Hân vasiyyet(i) mücebince âhir Kayı Han evlâdına düşse gerekdür; tâ kıyâmete dek ol nesilden anı kimse almasa gerekdür. Pes bundan zâhir olur ki Âl-i ‘Osmân saltanatı sayir selâtîn saltanatına nisbet ne mertebedür. Bir dahı bu ki ekser selâtînüñ saltanatları mukaddemlerine ve beglerine ‘özl ile ve Müslümânlara istıla ve galebe ve kahr ile vâki’ olmuşdur; niteki Horazmşâhîler, Selçukîlere ve Selçukîler, Gaznevîlere ve Gaznevîler, Sâmanîlere ve Timür, Emir Hüseyin’e ve Kara Yûsuf, Sultân Ahmed’e. Ammâ ‘Osmân Beg ve âbâ vü ecdâdı bâvücüd ki Selçukîlerün timârın ve ‘ulûfelerin yemezlerdi. Belki uç memleketinde kâfire kılıc urub gazâyâ meşgûl olub tâyifelerini mâl-i ganîmet birle beslerlerdi. Selçukîlere fi’l-cümle intisâbları olmagın mâdâm ki Selçukîlerde ism-i saltanat bâki’ idi, ‘Osmân Beg da’vâ-yı saltanat itmedi. Çünkü leşker-i Mogol istilâsı ile Selçukîler bi’l-külliyeye müste’sil oldılar ve Müslümânlar hânsuz kaldılar, Oğuz neslinden ‘Osmân Beg’ün hânlığa müte’ayyin idüğün bilür begler istid’ası ile Müslümânlar maslahatı için hânlığı kabûl itdi ve küffâr-ı melâ’ine gazâyâ meşgûl oldı ve şehirler ve kal’alar feth itdi. Andan soñra evlâdı dahı ol tarîkaya sülûk itdiler. Pes ekser memleketleri kendüler kâfirden feth itdükleridür. Ve hâsılları ekser cizyedendür. Ve kulları sayir ‘askerden gayrı tahmînen kırk elli biñ mikdâra yetişmişdür ki hiç bir pâdişâha ol kullar gibi on biñ kul müyesser olmuş değüldür. Ammâ ba’zı etrâf ve cevânib memâliklerinde mülûk-i İslâmîye vâki’ olmuş idi ki şirriliğinden hâli degüller idi. Ekser-i evkâtta Müslimîn memâlik-i mahrûsaları anlardan mutazarrır olurlardı. Sehl fitne oldugunlayın hurûc idüb Müslümânları nehb ve gâret ve katl ve envâ’-ı şenâyi’ iderlerdi. Ve hemîşe tahrîk-i kefere-i fecereden hâli degüllerdi ki Müslümânlar üzerine hücûm ideler. Kefere şevket-i tamâm birle Müslümânlar üzerine müteveccih oldukları vakt ki Müslimîne nusret vâcib olaydı anlar dahı fırsat bulduk diyü taraf-ı âherden hurûc idüb îzâ-yı Müslimîne meşgûl olurlardı. Ve bi’l-cümle ol tâyifenüñ kal’i ve istisâli çünkü vâcib oldı şer’an ve ‘örfen ve ‘aklen ve naklen ikdâm idüb anları giderüb memâlik-i Rûma yek kaleme hâkim oldılar ve çün i’lâ-yı a’lâm-ı dîn ve ihyâ-yı sünnet-i seyyidi’l-mürselîn ve şefkaten ‘ale’z-zu’afâ’ ve’l-mesâkîn cibillet-i selâtîn-i mezkûrede merkûz idi. Her bir müte’ahhir mütekaddimine ol ma’nide galebe maksûd idinüb âsâr-ı hayra menşe’ düşdiler ve *en-nâsü ‘alâ dîni mülûkîhim* muktezâsınca taht-ı hükümetlerinde olanlar dahı bu ma’nâyâ râğb olub ihtimâm itdiler. Memâlik-i Rûm ki ekser eyyâm-ı

sâlifede dârü'l-küfr idi, kubbetü'l-islâm oldu ve ma'âbid-i asnâm ve kenâyis, havânik ve mesâcid ve medâris oldu ve ol kadar bikâ'-ı hayr mebnî oldu ki sâyir diyâr-ı İslâmuñ cemî'isinde şimdiki hâlde ol mikdâr ma'mûre varduğu ma'lûm degüldür.

Ve memâlik-i mahrûsalarında sâdât ve meşâyih ve 'ulemâ ve fukarâ ve e'imme ve hutebâ ve ehl-i vakf fi'l-cümle erbâb-ı 'amâyimden kırk biñe karîb tahmînen sadakaların yir kimse var ola, bu ma'nî selâtin-i mütekaddiminden kimseye müyesser olmamışdur. Hak te'âlâ Âl-i 'Osmân'uñ mâzîlerini garîk-i rahmet eylesün ve bâkîlerin devlet ve sa'âdet birle müstedâm dutsun. Ve Sultânü'l-berreyn ve hâkânü'l-bahreyn, sultân-ı selâtin-i cihân Hânumuz Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed Hân'a devlet ve sa'âdet birle cemî'-i murâdâtın müyesser eylesün.

BÂBU SÂNÎ FÎ-BEYÂNÎ ASL VE NESEB-İ ÂL-İ 'OSMÂNDADUR.

Râviyân-ı ahbâr ve nâkilân-ı esrâr ve fusahâ-i mütekaddimîn ve bülegâ-i mütekellimîn işbu vech ile rivâyet iderler ki çün İshâk nebi 'aleyhi's-salâtü ve's-selâm âsâr-ı nübüvvetin 'âleme izhâr idüb envâr-ı mu'cizesi ile mahlûk-i âdemiyân bel umûm-i'âlemiyân münevver olub dâyimâ ashâb ve erbâb-ı el-bâb ahkâm-ı kitâb ve ilhâmât-ı Rabbânî ile behremend olurlardı. Kendü dahi leylen ve nehâren bi's-sâ'ati fe-sâ'aten tahallikü bi-ahlâki'llâhi ile 'amel idüb Cenâb-ı Hakk'a teveccüh idüb 'ibâdete meşgûl idi. Bu esnâda hâtonı gelüb huşû' ve huzû' birle teveccüh-i tām idüb İshâk nebi'ye ayıtdı ki: Yâ Nebiyye'llâh! Eger icâzet olunursa 'izz-i huzûruñuzda hâlimi 'arz idüb şâyed nefes-i hayât-bahşuñuzla bu vartadan necât bulub bu gamdan halâs olam. Pes İshâk Nebî kendü hâtonunuñ işbu vech ile tazarru'ın ve ibtihâlin göricek tamâm istimalet idüb dil-hoşlık gösterdi ve kazıyyeyi 'arz itmege ruhsat virdi. Pes hâton yüzün yire koyub ayıtdı ki: Yâ Nebiyya'llâh! Bir niçe zamândur ki hamlüm zâhir olub karnumda ikiz oğlan vardur. Birbiriyle mücâdele idüb biri aydur ki eğer sen benden evvel zuhûra gelecek olursañ ben anam karnından çıkmayub vâlidemüñ vefâtına sebep olurın. Dünyâya gelmeyüb benüm ıztırâbumdan ve ıztırârumdan elbette anam helâk olur. Ol takdîrce sen dahi küt-ı yevmiyye bulmayub helâk olmaguñ karîb olıserdür. Birisinden bu vech ile kelâm olıcak ol birisi dahi bu vech ile cevâb virüb aydur ki: Sen dahi benden evvel dünyâya gelürseñ ben dahi senüñ didüğüñ gibi idüb senüñ ve anamuñ katline sebep olurın diyü dâyimâ nizâ' iderler. Pes anlaruñ bu kelimâtlarından kalbüme havf ve hirâs gâlib olub ümîdüm sizüñ elfâz-ı mübareküñüzden sâdır olan du'âyadur ki ahsen-i vech ile anlaruñ elinden halâs olub ikisi dahi zuhûr bulub benüm cânuma zararları ol-

maya. Pes İshâk nebî bu kelimâtı işidicek gâyet te'essüf ve telehhüf idüb fikr itdi ki Kâdir-i ber-kemâl ve Sâni'-i zü'l-celâl ve Bâki-i lâ-yezâl bu yüzden ne izhâr idüb ne gösterür. Pes elin göke tutub Hak te'âlâ hazretinden istid'â itdi ki hâتون ol vartadan âsânlıg ile ve sühûlet ile halâs olub anlara dahı elem ve tagayyür gelmeye. Hak te'âlâ anuñ du'âsın müstecâb idüb eşref-i sâ'atde çün bedr-i müstenîr ve şems-i münîr iki oğlan zuhûra geldi. Birinün başı birinün iki budı arasında ikisi dahı bu vech ile dünyâya gelüb analarına dahı hıç vech ile zahmet gelmeyüb halâs oldı. Evvel vücûda gelen oğlana 'İys ad kodılar ki Kıbtî dilince tünd ve bahâdır demek olur ve soñra vücûda gelen oğlana Ya'küb ad kodılar. Zîrâ Ya'küb zuhûr bulduğı vakt 'İys'uñ ökcesin dutub çıkmış idi. Arab ökçeye lugatde 'akib didükleri ecilden ism vâkı'a muta bıık olub Ya'küb ad virdiler. Çün 'İys ve Ya'küb eyyâm-ı tufüliyyetden evân-ı şebâba yetişüb her birinden envâ'-ı hasâyil zâhir olub 'İys'dan şecâ'at ve Ya'küb'dan nübüvvet ve fütüvvet zuhûra gelüb dâyimü'l-evkât atalarınuñ hidmetinden cüdâ olmayub şeref-i musâhabetiyle müşerref olurlardı. İshâk Nebî dahı 'ömri âhire yetirüb pîr olub Allah'uñ 'azamet-i kibriyasından ve kendünüñ havfinden ağlamakdan gözleri görmez olmuş idi. Bir gün İshâk Nebî oğlu 'İys'a ayıtdı ki: Yâ oğul! Şimden girü âbâ vü ecdâdum irtihâl itdüğü gibi baña dahı rihlet gözükdı. Ammâ gönülüm biryân taleb ider. Bir geyik buzagusın tut getür biryân eyle yeyeyin ta ki saña bir du'â idem, şâyed ki 'an-karîb intikâl idem, diyicek 'İys be-gâyet şâd ve handân olub esbâbın alub 'azm-i şikâr idicek; Ya'küb'uñ hâtonı bu haberi işidüb varub Ya'küb'a, İshâk Peygamber'üñ 'İys'a ne vech ile iltiyâm idüb hayr du'â itmek kasdın itdüğün haber virdi ve tîz tur, 'İys şikârdan gelmedin bir oğlak boğazlayub biryân eyle, ol du'âyı sen al, ümîddür ki hayr ola diyicek Ya'küb dahı şitâb birle turub bir eyü oğlak boğazlayub oñat vechile biryân idüb edeb birle atasınuñ huzûrna götürdi. Çün İshâk Peygamber biryânı yiyüb telezzüz-i nefsanî ve teşevvuk-ı rûhânî hâsil olub ayıtdı ki: Oğul, benüm du'âm saña nasîb oldı diyüb elin kaldurub ayıtdı ki: İlâhî 'izzet ve celâl-i ulühiyyetüñ ve 'azametüñ hakkıyçün şimdiden girü ne mikdâr mürsel ve nebî ki gelecekdür bunuñ evlâdından olsun. Pes Ya'küb atasınuñ elin öpüb gâyet ferahnâk oldı.

Bir az zamândan soñra 'İys bir geyik buzagusın biryân idüb getürüb atasınuñ öninde kodı. İshâk Peygamber 'aleyhi's-salâtü ve's-selâm ayıtdı ki: Ol du'â ki senüñçün olsa gerekdi, Ya'küb'a müyesser olub tîr-i du'â nişân-ı ica bete irâdet-i Hakk ile mukârin oldıysa tebdîl olunmaz. Ammâ senüñçün dahı bir du'â ideyin ki evlâd ve ensâbuñ müreffehü'l-hâl olup mu'azzez ve mükerrem olalar diyüb el götürüb ayıtdı ki: İlâhî kemâl-i kudretüñ hakkıyçün ne deñlü pâdişâhlar ve begler ve pehlevânlar ki gelecekdür bunuñ evlâdından ola. 'İys egerçi atasınuñ elin öpüb hâmusı oldı ammâ kalbinde Ya'küb'a ta-

mâm 'adâvet bağlayub yemin itdi ki Ya'küb'ün kanın yire dökse. Bundan sonra az zamân içinde İshâk Peygamber *Küllü nefsin zâikatü'l-mevt* ⁶ şerbetin te-lezzüz idüb dâr-ı gurûrdan bakâ-yı sürûra rihlet idüb, 'İys hemândem kendüye müte'allik kabîlesi ile ve evlâdiyle ve etbâ'iyile ve eşbâ'iyile bî-tevakkuf göçüb 'Arab diyârına 'azm idüb 'inân-ı 'azîmetin ol cânibe musammem idüb gelüb 'Arab diyârında Berîd nâm yerde mütemekkin ve mutavattın olub, halkın cem' idüb, mühendisler ve bennâlar ile ittifâk idüb, ol yerde bir hısn-ı hasîn kendü cemâ'ati ile temekkün itmeğiçün bir kal'a binâ itdürüb adın Berîd kodı. Şimdi 'Arab diyârında Berîd didükleri ol mevzi'dür. Ve Ya'küb dahı ol aradan mecmû'î ta'allukâtı ile kalkub göçüb Ken'ân yolın dutub bir niçe zamândan sonra Ken'ân'a gelüb anda bir mülâyim yerde vatan tutub ikâmet itdi. Pes 'İys, Ya'küb'ün Ken'ân'a geldiğün işidicek Ken'ân yolında âdemler kodı ki ol taraftan gelen halkı gâret idüb malların alub kendülerin hasâret iderlerdi. Bu vech ile müddet-i medîde bu ef'âl-i şeni'a (vü) kabîha aralıkda müstemirr olub kat'-ı tarîk olundu. Bir niçe zamândan sonra Ya'küb'ün oğlanları yetişüb a'vân ve ensâr ve dilîrân-ı kâr-zâr bî-şumâr olup 'İys'ün bu ef'âlinden ve yollar kesilüb niçe zamânlar hasâret olduğundan müte'ellim olub Ya'küb'ün ogullarından iki 'âkıl ve dâna ve kâmil tüvânâ yigitler gelüb Ya'kûba ayıtdılar kim: 'Ammümüz ki karındaşun 'İys'dur ne yerde olur bilelüm ve hem bize destür vir varub silâ-i rahm idelüm didiler. Ya'küb dahı bunların şevkleri gâlib olub ol taraftan men' itmeği câyiz görmeyüb karındaşı 'İys ile kendü arasında vâki' olan mâcerâyı min-evvelihi ilâ-âhirihi ale't-tafsîl bunlara i'lâm idüb, bu kazıyyeden bunlar dahı habîr olub ülfet ve muhabbet cûşa ve hurûşa gelüb ayıtdılar ki: İy baba! Bize destür vir varalum 'ammümüzi görüb anuñ musâhabetiyle müşerref olalum ve hem mâbeynüñüzde musâlaha idüb siz iki karındaşları birbiriñüzle buluşdurub fûrkat vuslata mübeddel olub kibir ve kîn götürülüb muhabbet ve iltiyâm hâsıl olub bâkî olan 'ömr-i 'azîzünüzi bir yerde geçüresiz didiler. Ya'küb bu haberi işidicek âh idüb gözleri giryân olub ve cigerin biryân idüb ayıtdı ki: Hele sizi Allâh'ün emânına ısmarladum, varuñuz sıhhat ve selâmet ile, müyesser olursa 'ammuñuzla buluşuñ inşa'allahu'l-e'azz ümîddür ki ol taraftan dahı rikkat ve ülfet zuhûra gelüb iftirâk ictimâ'a mübeddel ola, diyüb bunlara destür virdi. Bunlar dahı, Ya'küb icâzetiyle, silâhların müretteb ve mükemmel, eslihaların kendülere ârâste ve pîrâste idüb; esbâb-ı ceş ve âlât-ı harb ile kendülerin tezyîn idüb, çün şîr-i garrân, mânend-i Sârn ve Nerîmân, Berîd tarafına müteveccih oldılar. Biraz müddetden sonra Berîd nâhiyesine gelüb bir yerde ikâmet itdiler. Bunlar

⁶ 3. Âl-i İmrân Sûresi, 185. âyetten.

dahı manzarda ve mahbarda ve hey'etde ve riyâsetde mahbûb ve pehlevân yiğitler idi, şöyle ki her kişi anları görse dehşet ve heybet dutardı. Meğer ki ol eyyâmda 'İys bir ulu pehlevânın yolda komuş idi ki Ken'ân'dan bu cânibe hiç ahad gelmeye ve ol yol munkatı' ola. Pes Ya'kûb'un oğlanları ol yire uğrayacak yâl ü bâl hey'et ve selâbet ile esbâb-ı ceş ve âlât-ı harb ile 'İys'un âdemleri bunları göricek hayli ta'accüb idüb ayıtdılar ki : İy dilâverân-ı meydân ve iy bergüzidegân-ı pür-dân, hiç vechile habîr olmadunuz mı ki buraya gelen kim-sene hayâtdan ramak bulmayup cân kurtarmaz. Hele bir mahbûb yigitlersiz ve henüz 'ömr-i nâzeninünüz kemâle yetmeyüb nâ-gâh sizi helâk itmek ma'nîsi yok, dönün geldüğünüz cânibe müteveccih olub bunda karâr itmeñ. Bunlar dahı bu haberi işidicek cevâb virdiler ki biz 'İys'un kullarındanavuz küçükden kaçub gitmiş idük hâliyâ; ef'âlimüz istigfâr idüb mevlâmuza varmak isterüz didiler. Bunlar 'İys'a varub bu vech ile haber vıricek 'İys'un dahı bu haberden muhabbet tamarları kaynayub gelmeklige icâzet virdi. Çünkü Ya'kûb'un oğlanları 'İys'un 'izz-i huzûrına geldiler, 'İys anları görüb hayrân olub mahabbet ve hişâvendlik âsârı zuhûr itmege başladı ve ayıtdı ki: İy yigitler! Egerçi siz benüm kulum dirilürsüz ammâ kulum olmañ, kendü sulb oğlum oluñ, râst söyleñ ki kimün neslisiz ve kimün oglısız? Zann-ı gâlibüm oldur ki siz Ya'kûb neslinden olasız didi. Bunlar ayıtdılar ki : Belî biz Ya'kûb oğlanlarındanuz. Geldük ki 'ammümüzün mübârek cemâlin görevüz ve hem siz iki karındaşı biririñüzle musâfaha itdürüb arañuzdan 'adâveti giderüb mahabbete istibdâl idevüz. Revâ degül ki âl-i peygamber olub mâbeynünüzde kın ve bürüdet ola. Ortañuzdan fûrkat ve hasret zâyil olub biririñüzle buluşub bâkî kalan rûzigârıñuzı bilece geçüresiz. Dahı sizün arañuzda hoş-hâl ve fârigü'l-bâl olavuz. 'İys bu haberi işidicek kendüye rahm gâlib olub bunları bağına basub ağlayub ve zârî kılub ayıtdı ki : İy ciger-güşelerüm! Ben Ya'kûb hasretinden zâr ve nizârem. Anuñ nâr-ı fûrkatinde muhterikem. Müşâhede-i cemâl itmege be-gâyet râğibem. Ammâ gazab ile yemîn itmişem ki kendü elümle Ya'kûb'un kanın yire dökem. Bu yemîne hanîs olmamağa bir çâre ve dermân var ise tedârük gerek, didi. Bunlar ayıtdılar: Bu sehel işdür. Siz Ya'kûb ile evvel buluşıcak elüñüzle tamarından kan alub kan yere dökülsün. Ol yemînün kafâreti bunuñla zâyil olur, didiler.

'İys, hemândem kendünün oğlanların yarar âdemler ile Ya'kûb'a gönderüb geçen ef'âl-i mâziden 'özürler dileyüb kendü katına da'vet itdi. Ya'kûb dahı da'vete icâbet idüb kabilesiyle göç idüb 'azm-i Berîd itdi. Berîd yakın kalıcak 'İys'a haber olub ol dahı tamâm ta'allukâtı ile istikbâl idüb ikisi biririyle buluşıcak kefâret-i yemîn için Ya'kûb'un kolından kan alduktan soñra biririyle merhabâlaşub aralarından 'adâvet ve küdüret, mahabbet ve iltiyâma mübeddel olub bir nice eyyâm bir yirde karâr dutdılar. Şöyle ki her

birinün nesli yevmen fe yevmen ziyâde olub kabîle çoğalmağa başladı. Bir gün 'İys, karındaşı Ya'küb'a ayıtdı ki: İy karındaş! Ma'lûmuñdur ki atamız İshâk Peygamber Aleyhisselâm her birimize du'â itdükte baña şöyle du'â itmiş idi ki : Benden soñra zürriyyetüm begler ve pehlevânlar olub leşker çekeleler ve her ne yire varurlarsa musahhar olub ol vilâyete hâkim olalar. Atamuzuñ du'âsı hod makbûldur. Eyle olsa şimdiki hâlde benüm evlâdum ziyâde olub kabilemde mehâbet ve şecâ'at ifrâtda olub bu yir dahı az yerdür. Ben bunda karâr idemezem. İcâzetünle Türkistân diyârına giderem, diyüb karındaşı Ya'küb ile vidâlaşub bâr ve büngâhın ve hayme ve hargâhın ve kendüye müte'allik mecmû'ı ta'allukâtın ve kavm kabîlesin ol aradan kaldurub 'azm-i Türkistân idüb gelüb Türkistân'da bir arada tavattun ve temekkün idüb mürür-i eyyâm ile 'İys ve evlâdı neslen ba'de neslin ve batnen ba'de batnın ol arada mütemekkin olub karâr itdiler tâ ol zamâna degin ki Türkistân vilâyetine kefer-i Tatar hücum itmege başladı. Täife-i Oğuz'dan ba'zısı ki begleri Kayı Hân neslinden idi gelüb Ahlât şehri nevâhisinde temekkün itdiler. Çün kefer-i hücumı ziyâde oldı andan dahı göçüb Rûm diyârına geldiler. Mukaddemleri Ertuğrul idi. Ertuğrul bin Selmân Şâh, Kaya Alp bin Kızıl Boga bin Bay Temür (bin) Ay Kutluga bin Tugra bin Karayto bin Sakur bin Bolgay bin Soygur bin Buftumuz bin Yasak bin Cemendür bin Aykutluk bin Kazı Han bin Yasu bin Yalavaç bin Bay Beg bin Tugra bin Togmuş bin Koç Beg bin Artuk bin Komarı bin Cem Giymuz bin Torac bin Kızıl Buga bin Yımak bin Başbuga bin Hamur bin Baysu bin Togra bin Sevünç bin Çarbuga bin Korolmuş bin Korçad Bin Balçık bin Komaş bin Karaoglan bin Süleymân Şâh bin Korhulu bin Bozlugan bin Baytemür bin Türmiş bin Gökalp bin Oğuz bin Kazhân bin Koyhan ki kıbtî dilince 'İys dimekdür, 'İys ki İshâk nebî oğlıdur; İshâk, Sâ'm bin Nûh evlâdındandır Ve bir rivâyet üze Koy Hân'dan murâd 'İys olmayub Koy Hân, Yafet bin Nûh evlâdındandır Ertuğrul'un Âl-i Selçuk'a ne vech ile müntesib olub ve Âl-i Selçuk'dan Rûm'da saltanat idenlerinün zamân-ı saltanatları ne mikdârı idügi 'ale'l-vechi'l-müsbet fî ba'zı tevârih ve 'ale'l-vechi's-sahîh beyândur.

Ve bundan gayrı ba'zı tevârih ehli şöyle getürmişler ki mezkûr Ertuğrul üç yüz kırk nefer kişisiyle terk-i Türkistân idüb Selçukîler ile bile Rûm'a gelüb Rûm'da Karaca Tağ'ı ihtiyâr idüb anda tavattun idüb yaylalarda ve kışlalarda rifâ'ı hâl ve firâğ-ı bâl birle âsüde ve mütemekkin oldılar. Ve Selçukîlerden Sultân Mes'ûd, Amâsiyye nâhiyesinde bir makâm ihtiyâr idüb mühendisler ve bennâlar getürüb bir vakt-i şerîfde bir şehir bünyâd idüb Simere diyü ad kodı ve ol şehrin içinde mescidler ve medreseler ve hânkâhlar binâ idüb bunların mesâlihiyçün milkler ve köyler vakf itdi. Ve mezkûr Sul-

tân Mes'ûd on yıl Rûm'da pâdişâhlık idüb altı yüz altmış altıncı yılda fevt olub⁷ mezkûr târihden serîr-i saltanata Sultânü'ddevle Kılıç Arslan Sultân Muhammed cülûs itdi. Mezkûr Sultân Kılıç tokuz yıl⁸ pâdişâhlık idüb altı yüz yitmiş beşincide fevt oldı. Zikr olunan târihde⁹ serîr-i saltanata Sultân Rûkneddîn Tuğrul-ı sâni cülûs itdi. Mezkûr Sultân Tuğrul biş yıl pâdişâhlık¹⁰ idüb altı yüz seksende fevt olub mezkûr târihde serîr-i saltanata Gıyâseddîn Mes'ûd-ı sâni cülûs itdi. Mezkûr sultân Mes'ûd-ı Sani üç yıl ve on gün pâdişâhlık idüp¹¹ altı yüz seksen üçüncü yılda fevt oldı. Mezkûr târihden serîr-i saltanata Mu'izzeddîn Keykâvus cülûs itdi. Mezkûr Keykâvus altı yıl ve bir ay ve yidi gün pâdişâhlık idüp altı yüz toksanda fevt oldı. Mezkûr târihden serîr-i saltanata Gıyâsü'l-İslâm v'el-Müslimîn Sultân 'Alâeddîn Keykûbad bin Keyhusrev bin Kılıç Arslan bin Tuğrul-ı Sâni cülûs itdi. Mezkûr Sultân 'Alâeddîn eyyâmında zühd ve salâh hayli revnak tutub envâ'-ı 'ulûm ve emn ü amân anuñ vilâyetinde bi-kerân ve refâhiyyet-i re'âyâ bi-pâyân olmuş idi. Pâdişâh ki oldı evvel Konya'ya bârû çeküb ikinci yılda Sivas'ı binâ itdürüb Erzincân'ı ve Çimişkezek'i ve Kemah'ı feth itdi ve Erzincân'a dahı bârû çeküb Tatar ile musâlaha olunub birkaç yıl sulh mukarrer olub Sultân 'Alâeddîn bu esnâda gazâ niyyetine leşker cem' idüb Konya'dan kalkub günlerde bir gün Sultân Üyügi'ne konmuş idi. Meger 'İys evlâdından Ertuğrul, Sultân 'Alâeddîn'ün gazâyâ gıdûğın işidüb cümle cemâ'atiyle göçmel kalkub gelüb Sultân Üyügi'nde Sultân 'Alâeddîn hizmetine yetişüb mikdârınca piş-keş çeküb Sultân bunı hayli hoşca görüb akıncıbaşı kıldı. Ertuğrul'ün üç oğlı var idi: Biri 'Osmân ve biri Gündüz ve biri Saru Yatı ki aña Savcı dahı dirlerdi, Ertuğrul oğlı Saru Yatı(yı) Sultân 'Alâeddîn'e gönderdi ki bize dahı yurt gösterün didiler. Sultân dahı bunlaruñ gelmesinden be-gâyet ferah olub Karaca ve Bilecük tekürî sultâna mutî' olub harâc virürler idi, ol iki hisârüñ aralığı kim Sögüt'dür anı yurt gösterdiler. Ol zamânda Kütâhiyye belki tamâm Germiyân ili, henüz dârü'l-harb idi. Ertuğrul çün çeribaşı olub çeri çeküb hayli köyler ve kendler urub ve iller gâret idüb baş baş diri kâfirler ve mâl-ı ganîmetler getüre başladı. Ol sebebden sultân 'Alâeddîn ikdâm-ı tām idüb Sâhib'ün Kara Hisâr üzerine düşüb Kara Hisâr'ı muhâ-

⁷ Çıkma : Sahih biş yüz elli sekizindedür.

⁸ Çıkma : Sahih yigirmi yıldur.

⁹ Çıkma : Sahih biş yüz yitmiş sekizdür.

¹⁰ Çıkma : Sahih budur ki Rûkneddîn Süleymân Şâh bin Kılıç Arslan'dur. Babasından sonra yigirmi dört yıl pâdişâhlık idüb altı yüz ikinci yılda vefât itdi.

¹¹ Çıkma : Bu galatdur. Belki Rûkneddîn Süleymân Şâh (bin) Kılıç Arslan'dan sonra Rûkneddîn'ün oğlı 'İzzeddîn, beg oldu ve 'ammisi Keyhusrev (kenârdan) halâs olub altı yüz üçüncü yılda pâdişâh oldı. Altı yıl beglik itdi. Keykâvus bin Keyhusrev, beg oldı. Altı yüz on bişinde vefât itdi. Andan sonra 'Alâeddîn Keykûbad bin Keyhusrev, beg oldı. Altı yüz otuz dördüncü yılda vefât itdi.

sara idüb kible tarafına Ertuğrul(ı) kodı. İttifak ol cānibden hayli savař olub kefere be-gāyet ‘āciz ve fūrū-mānde olub amān dilediler ki harāc üzerine musālaha oluna. Ammā Sultān ‘Alā’eddīn rızā göstermeyüb tururken nā-gāh haber geldi ki Tatar ‘ahdin sıyup yine yağı olup, gelüp Rūm vilāyetin tamām yakub ykub gāret itdi. Çün bu haber Sultān ‘Alāeddīn sem‘ine yetiřdi, sultān bunu savāb gördi ki ba‘zı çeri ile Ertuğrul’ı bunda Kara Hisār üzerinde koyub sāyir leřkeriyle Konya’ya yetiře. Vūzerā hem bu rāyı hoř görüb bir mikdār yarar adem ile Ertuğrul’ı çeribařı diküp Kara Hisār üzerinde koyub kendüler yine Konya cānibine gitdiler. İttifak Sultān ‘Alāeddīn devlet ile Konya’ya yetiřdügi demde Tatar leřkeri dahı ol tarafdān yetiřüb iki leřker buluřup mukābil ceng itdiler. Āhir ‘avn-i ilāhī yetiřüb Tatar leřkeri sınıb kaçdı. Ardların sürüb bölük bölük Tatar’ı tār u mār idüb řol hadde kırdılar kim rivāyet iderler ki Sultān ‘Alāeddīn buyurdı Tatar hāyesi postundan bir sāyebān düzetdiler. Ve bu cānibde Ertuğrul dahı cidd ve cehd idüb sā‘y-ı belīğ birle Hudā fırsat virüp Hisār’ı feth itdi ve az zamānda dahı hayli feth itdi. Ertuğrul bir yıl ve üç ay ve dört gün Hān katına varmadı. Vefāt itdükten soñra ulu ođı ‘İzzeddīn Keykāvus sultān oldı. Yine tābi‘-i Mogol idi. Soñra Sultān Rūkneddīn ki anuñ kiçi birāderi idi, anuñla niza‘ itdi, Mogol Hānı, Rūm saltanatı anlaruñ arasında müřterek itdi. Āhir ‘İzzeddīn Keykāvus müřtakil olmak istedi, leřker-i Mogol ile ceng itdi, münhezim olup kaçdı. Rūkneddīn müřtakil oldı. Soñra anı dahı Mogol katl itdi. Ođı Gıyāseddīn Keyhusrev’i iki buçuk yařında iken sultān itdiler. Soñra Mes‘ūd bin ‘İzzeddīn Keykāvus’ı ana řerik itdiler. Āhir Gıyāseddīn(i) ‘azl idüp Sultān Mes‘ūd bin Sultān ‘İzzeddīn Keykāvus bin Gıyāseddīn bin Sultān ‘Alāeddīn Keykübād müřtakil oldı Gāzān Hān zamānında dek. Gāzān Hān, Rūm’uñ saltanatın Mes‘ūd’uñ karındařı ođı ‘Alā’eddīn Keykübād bin Ferāmürz’e tefvīz itdi. ‘Alāeddīn, bahādır yigit idi. Rūm’uñ mütemerridlerine geređi gibi gūř-māl virdi ve Karamaniler ve Ermenek harāmileri her gāh ki Ermenek’den çıkub il urmaga ve harāmilige gelürlerdi, Mogol ve Müslümān ile gice ve gündüz dimeyüb yortub varurdu, ol mahāzili kahr iderdi. Bunuñ üzerine bir müddet geçüb andan soñra ‘Alāeddīn, Rūm’dan giderüb; Simere ve Kastamonıyye ve Sinob etrāfını tā İznik ve Karesi ve Saruhan sınırına gelince Sultān Mes‘ūd’uñ ođı Gāzī Çelebi’yi mukarrer itdiler. Bākisini Mogol tasarruf iderdi. Ve çün Karamaniler ve ol etrāfda olan mütemerridler řerrini Mogol begleri Lārende etrāfında durub def iderlerdi. Gāzī Çelebi kendüsi Sinob’da kadırgalar düzüb Kara Deñiz kenārında Çerkes ve Rus ve Kefe frenglerine gazāya meřgöl idi. Bu esnāda uc tarafından haber vardı ki Kayı’dan Ertuğrul ođı ‘Osman Beg’i ucdagı Türk begleri dirilüb Kurultay ya‘ni büyük cem‘ıyyet ve sohbət idüb Ođuz töresi üzere hān

dikdiler. Meger asıl hikâyet bu minvâl üzerine idi ki ucdagı Türk begleri ki Oguz'un her boyundan anda cem^c olmuşlardı, Tatar şerrinden korkub ol et-râfda yaylarlar ve kışarlardı, rûzigâr ile Tatar'dan incinenler uca gelüb ço-ğaldılar. Pes 'Osmân Beg katına geldiler, meşveret kıldılar, ayıtdılar ki: Kayı Hân hod mecmû^cı Oğuz boylarınnuñ Oğuz'dan soñra ağası ve hânı idi ve Oğuz töresi mücebince hânlık ve pâdişâhlık, Kayı soyı var iken özge boya degmez. Şimdiden soñra hod Selçuk Sultânlarından bize çäre ve meded yokdur. Memleketüñ çoğı ellerinden çıkub Tatar üzerlerine gereği gibi müstevlî oldı. Çün merhûm Sultân 'Alâ'eddîn'den dahı size safâ-nazar ol-mışdur. Siz hân oluñ ve biz kullar bu tarafda hizmetünüzde gazâya meşgûl olalum didiler. 'Osmân Beg dahı kabûl itdi. Pes mecmû^cı örü turub Oğuz resmince üç kerre yükünüb baş kodılar, develü obalardan kamaran¹² getürüb Osmân Beg'e sağrak sundılar. Çün içdi çavuşlar sıhhat ve 'âfiyet ve pâdişâh-lık mübârek olsun diyü du^câ ve senâ kıldılar. Cem^ciyet-i tamâm birle göçüb Bilecük kal^cası üzerine vardılar. Tisa^c ve tis^cin ve sitte mi'e yılanda fet-hitdi ve gazâ ve cihâd âvâzesi Rûm ve Şâm ve 'Acem ekâlimine münteşir ol-dı. Çün Mes'ûd oğlanlarına dahı hussâd ve muhâlifler şerrinden neket ye-tişdi. Teke etrâfında olan Etrâk gelüb cem^c olub şevket-i tām hâsıl oldı ve Rûmili'nde (Rumili'nde) Dobrica'da turan Müslümânlar dahı kâfirden ka-çub Karesi iline geçdiler. 'Osmân Beg'ün şevketi yevmen fe yevmen ziyâde oldı. Maksûd bu itnâbdan bu ki tug ve nakâra ki 'Osmân Beg merhûma gelmişdür, zâhiren bu Sultân 'Alâ'eddîn'dendür ki Ferâmürz oğlıdur ne¹³ Sultân 'Alâ'eddîn-i meşhûr ki Keyhusrevâ oğlıdur buña bu delil dahı bu ki sultân Gıyâseddîn Keyhusrev bin Sultân Rûkneddîn Sultân Gıyâseddîn Key-husrev bin Sultân 'Alâeddîn Keykübâd sabıkâ zıkr olunduğı gibi iki buçuk yaşında taht-ı saltanata cülûs idüb Sultân 'Alâ'eddîn Keykübâd mevtinden ol vakte dek otuz iki yıl geçmiş idi. Evân-ı şebâba yetişdükten soñra Sultân Üyügi tarafına geldi, anda Ertuğrul Beg ol diyâra gelen Oğuzlaruñ begi idi Sultân Gıyâseddîn'e buluşdı ve piş-keş çekdi. 'Osmân Beg'ün bir oğlın aña mülâzim itdi. Sultân Gıyâseddîn aña Kâhta nevâhisinde Beygi ilini ümâr

¹² Bu kelime Berlin nüshasında (قمرات) şeklindedir. Her iki şekliyle de, bakılan sözlüklerde butunama-mıştır. Fakat Oğuz resmi yani Türk töresi söz konusu edildiğine ve sağrak sunulduğu belirtildiğine göre içilen içkinin kırmızı olduğu; belki de *kımızât* kelimesinin yanlış yazılmasından bu durumun ortaya çıktığı düşünülebile-cektir.

Rûhî Tarih'i'nden yararlandığı anlaşılan Lutfî Paşa'nın Tevârih-i Âl-i 'Osmân'ında (s. 22) yer alan : "...begler ve kethüdâlar ve Oğuz tâyifesin(den) anda cem olanlar örü turub, Oğuz resmince üç kerre yükünüb baş kodılar. Andan dürlü ballardan ve kımızlardan getürüb 'Osmân Gâzi'ye safrak (sagrak) sundılar." ibâresi de kımızın söz konusu edildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

¹³ Metinde, burada sâdece (ne) yazılıdır. Berlin nüshasının görebildiğimiz bozuk fotokopisinde ise var olan kelime okunamamaktadır. Bu yüzden, cümleinin genel gidişi anlaşıldığından, olduğu gibi bırakılmıştır. Alaeddin Keykübâd I. söz konusu değildir anlamı açıktır.

viridi ve anuñ neslinden Halil Beg ve Beyat Beg ve Ahmed Beg merhüm Bâyezid Hudâvendigâr Malâtiyye'ye varduğı yıl katna geldiler ve kavm ve kabîle oldukların 'arz itdiler. Merhüm Bâyezid Hudâvendigâr anlara çok ihsân itdi. Ol esnâda ki 'Osmân Beg Gazî, beg oldu; Aydın iline Aydın-oglı ki ol yirde kışlak iden Türklerdendür mutasarrıf oldu ve Menteşe ve Hamid selâtin-i Selçuk'uñ begleri ogullarındandır ki kendü memleketlerine müstevlî oldılar ve Teke, İğdir kethüdâsı oğlıdur Teke memleketine mutasarrıf oldu ve Saruhân ve Karesi, Sultân Mes'ud nökerlerindendür ve vilâyet-i Kastamoni ve Burgul'u İsfendiyâr¹⁴ atası Kötürüm Bâyezid ve anuñ ataları elinde kaldı ve Karaman-oğulları mu'avenet-i ehl-i Şâm ile Lârende'yi aldılar, ammâ sikke ve hulbe şah-ı Şâm adına idi. Ammâ bâ-zı târihde bu dahı gelmişdür: Nice ki tâyife-i Oğuz, Tûrân'dan İrân'a 'ubür itdükden sonra ol tâyifeden Emîr Osmân Gazî kabîlesi nice zamândan sonra bilâd-ı Ermeniyeye'den Ahlât nâm şehr nâhiyesinde sâkin olmuşlardı, ammâ ol zamâna denli ki Mogol 'askeri 'Irâk'a ve Âzerbaycan'a müstevlî oldu, andan sonra Emîr Osmân Gazî kabîlesi ehl ü 'ayâl ve mâl ü menâl birle bi-ittifâkihim ol diyârı terk idüb göçmelü kalkub, gelüb diyâr-ı Rûm'da Ankura kurbinde Karaca Tağ'da tavattun itdiler, ol hinde re'îslerine Kabak Alp dirlerdî bâ'de müddetin ol aradan irtihâl idüb Ca'yılık adlu yire geldiler. Ol arada Kabak Alp müteveffâ olub yerine oğlı Merkok Alp ..... Kara Üyük adlu mevzi'de fevt olub ..... oğlı Gök Alp oturdu. Ol dahı Şarab-hâne nâm yirde fevt olub yerine oğlı Gündüz Alp oturdu. Bunlar küffâr-ı melâ'in ucına harbe ve gazâyâ meşgûl oldılar. Sögüt nâm mevzi' kurbinde Sarây adlu yirde Gündüz Alp fevt olub yerine oğlı Ertugrul oturdu. Be-gâyet bahâdur ve yürekli kişiydi.

Hikâyet iderler: İttifâk Ertugrul bir gice bir köyde bir fakihün evine kondı, fakih buña ayıtdı: Egil, arduñda nesne kalmış alayın, didi. Ertugrul epsem oldu. Gice olub ev ısı uykuya varıcak bu, hufyeten turub gusl idüb ol mushafdan yaña müteveccih olub huşû ve huzû birle sabaha dek el kavşurub ayak üzre turdu. Ev ısı uyanmağa başlayıcak kendü hâline, kimse vâkıf olmasun diyüb yatub uyudu. Düş gördi ki Hak te'âla celle ve 'alâ kıbelinden şöyle dinildi ki: Nitekim sen bizüm kelâmumuzâ

¹⁴ Oxford metninde, bundan sonra, Osman ve Orhan Gazî dönemlerinin anlatıldığı sayfaların kopuk olduğu anlaşılmaktadır. Metnin dizgiye verildiği esnâda elimize geçen Rûhî Târîhi Berlin nüshasının, yer yer okunmaz durumda bulunan, özellikle sayfa sonları okumayı engelleyen lekelerle kaplı olan fotokopisinden yararlanılarak, metnimizin buradaki boşluğunun kapatılması ve eserin tamamı hakkında bir fikir edinilmesinin sağlanması düşünülmüştür. Bu yüzden Berlin nüshasının okunabilen kısmı değişik punto ile dizdirilerek araya alınmıştır. Burada "atası" kelimesinden başlayarak aynı puntolarla "cem" kelimesine kadar devam eden saurlar Berlin nüshasındadır.

ta'zīm ve tebcil itdüñ biz dahı saña ve senüñ evlâd ..... ve tekrīm-i ebedi idevüz Ve Allāhu 'alā külli şeyin kadır ..... fevt olub yirine tārīh-i mezkürdan oğlı Emīr Osmān .....

Fī Beyāni Ahvāl-i Emīr 'Osmān 'aleyhi'r-rahmetü ve'r-ırdvānu ve'l-gufrānu.

Vaktā ki merhüm 'Osmān'a tuğ ve nakāra ve kılıç ve hil'at-ı şāhāne yitişdi, hemāndem erbāb-ı divān ve erkān-ı ā'yān ārāste oldı yirlü yirinde vezir ve hācib ve sāyir umūr ü mesālih üzerine ādemler nasb idüb, divān tertibini mükemmel idüb kānūn-u mirāne ve kāide-i şāhāne üzre nevbet-i 'Osmān uruldu. Ta'zīm-i sultān için 'Osmān Beg Gāzi ayag üzre kalkdı. Ol zamāndan tā Sultān Ebu'l-feth Sultān Muhammed Hān bin Sultān Murād Hān zamānına gelince resm-i 'Osmān anuñ üzerine idi ki mādām seferde olalar nevbet-i sultāni çalınub çavuşlar du'ā ve senā idince pādīşāhlar ayak üzerine dururlardı. Merhüm Sultān Muhammed Hān selātın-i izāmdan olub āyın-i devlet anuñ zamānında ziyāde şevket .... itdi. Ammā evvelki kānūn üzre nevbet-i şāhi urulurdu. Merhüm Sultān 'Alā'eddin bin Keykübād bin Ferāmürz ki Sultān Me'sūd'un karındaşı oğlıdur vefāt itdüginden soñra evlādından ve etbā'ından ve beglerinden bir nām-dār kimsene ve şāh-zāde kalmadığı ecilden ekser Sultān 'Alā'eddin yanında olan begler ve etrāfda olan nām-dārlar ve hayli leşker-i İslām, Emīr 'Osmān katına cem' olub aña mutābā'at itdiler.

Osmān Beg Hān düş gördüğü:

Meger ki 'Osmān Beg zamānında bir 'aziz şeyh var idi, dünyası binihāyet idi, 'Osmān Beg Gāzi gāh gāh anuñ evine varub müsāfir olurdu. Bir gün 'Osmān Beg düş gördi ki bir 'azizüñ koynundan bir ay gelir 'Osmān Beg Gāzi'nüñ koynuna girür. Ol demde göbeginden bir ağaç bitüb 'ālemi dutar. Yarındası 'Osmān Beg düşini ol 'azize nakl ider. Ol dahı 'ālemüñ pādīşāhlığını saña virürler diyü kendü kızını 'Osmān Beg'e nihāh ider. Mezbür şeyhüñ Turud adlu bir müridi var idi... ..... pādīşāhlık virildi, Bize şükrāne ne virürsin? 'Osman Beg aydur: Saña bir şehir vireyin. Ayıtdı: Şol köycügez bize yiter, diyü nişān için bir maşraba ve bir kılıç virdi.

‘Osman Beg, Karaca Şehir’i Feth İtdügidür.

Andan soñra ‘Osmān Beg ol yirde Kuluca adlu bir hisār var idi, anı yağmā itdürüb oda urdı. Andan Karaca Hisār Tekürine haber gönderdiler. Ol dahu ‘azīm leşker cem’ idüb karındaşını baş idüb ‘Osmān Beg’ün üzerine gönderdi. ‘Osmān Beg dahu gāzilerden leşker cem’ idüb İkizce’ye geldiler. Tomanıç Beli’ni aşdılar, uğraşdılar. ‘Osmān Beg’ün karındaşı Saru Yatı anda şehid oldı. Bellü Çam dirler, bir çam ağacı dibinde defn itdiler. Andan ‘Osmān Beg, leşkeriyle Karaca Hisār üzerine düşüb feth itdi.

‘Osmān Beg, Bilecük Kaf asın Feth İtdügidür.

Kaf ayı ‘Osmān Beg kendünün idinüb etrafında olan kâfir tekürleriyle konşılık iderler idi. Hattā yaylağa gıtdükleri vakt esbâbların Bilecük hisārında korlardı. Yayladan gelicek eyü armaganlar..... Onlar dahu ‘Osmān Beg’e ‘timād iderlerdi. Ol eyyāmda Hırmen Kaya begi Köse Mihal idi. Anuñla gāyet dostluk iderlerdi. Hiç vech ile aralarında muhālefet olmadı ve dāyimā Germiyān-oğlı’yla ‘Osmān Beg halkı ceng iderlerdi. Ol sebebden kâfirler dahu ferah olurlardı. ‘Osmān Beg Gāzi, Karaca Şehir’de Hammām yöresinde bāzār durgurdi. Etrafuñ kâfirleri gelüb mesālihlerin görürlerdi. ‘Osmān Beg sancak çeküp ata binse mezkür Köse Mihal dāyimā bulşub ihtilāt iderlerdi. Bir gün ‘Osmān Beg, Mihal’e ayıtdı ki: Taraklu Yeñicesi’ne segirtmek dilerem. Sen ne dırsın? Mihal aydur: Hānum, Sorkun üzerine Saru Kaya’dan Biş Taş’dan geçelüm, şāyed Sakarıya suyn geçebilevüz Mudurnı vilāyetin urmağa ondan kolaydur, didi. Eyle eyleyüb gāziler Sorkun üzerine vardılar. Ol yirün halkı muti oldılar. Andan Taraklu Yiñicesin urdılar Andan ‘Osmān, Kıldızık adlu Bilecük’e yakın bir dere var, anda geldi. Bilecük teküri anda..... ale’s-sabāh Yar Hisār’a geldiler. Anı dahu feth idüb ekser halkını esir itdiler. Andan ‘Osmān Beg Gāzi, Turgut Alp’ı Eyne Göl’e gönderüb, andan ‘Osmān Beg her ne ki eline girdiyse Bilecük’de koyub, Eyne Göl’e gelüb yağmā itdürdi, feth oldı. Kâfirin kırub dışisin esir itdiler. ‘Osmān Beg feth itdügi vilāyetde kendü kânünün icrā itdi. Andan Karaca Hisār sancağını ki aña İn Öni dirler, oğl Orhān’a viridi. Sübaşılığını, karındaşı Gündüz’e viridi ve Yar Hisār’ı Hasan Alp’a viridi. Kayın atası Bālî’ye Bilecük hāsılın timār viridi. Kendi Yeñi Şehr’e vardı. Yanındağı gāziler evler yapub, Osmān Beg’ün bir oğl ki aña ‘Alāüddin Paşa dirlerdi, anı yanında kodı. Gāh gāh Orhān Beg atasıyla

dört yaña segirdüm iderdi. İznik'e dahi inerlerdi. Köprice Hisâr'a dahi nice kerre vardılar, âhir yağmâ itdiler. Bir kaç gün ârâm idüb İznik'e vardılar. Şehriün kapusın kapatdılar. Ol esnâda Bursa teküri ve Edrinos ve ..... ve Kestel ve Kite tekür..... cem' oldılar, 'azim leşker cem' idüb 'Osmân Beg üzerine müteveccih oldılar. 'Osmân Beg dahi anları karşulayub Koyun Hisârî'nda buluşdılar. Be-gâyet ceng oldu. 'Akıbet kâfir münhezim olub kaçdı. 'Osmân Beg, kâfirün ardın sürüb Ulubât köprüsinün başında kondı. Ulubât tekürine haber gönderdi ki Kite tekürini baña vir, ya memleketüni harâb iderem diyü. Anlar dahi ahd (ü) peymân idüb virdiler. 'Osmân Beg, Kite Hisârî'na karşı tekürini pâre pâre idüb hisârı dahi alub içine er koydı. Andan 'Osmân Beg, Bursa üzerine yürüyüb Kaplıca tarafında bir hisâr yaptı. Balabancuk dirlerdi, bir kulin anda kodı. Şöyle oldı ki Bursa'dan bir kâfir taşra çıkamaz oldı. Andan 'Osmân Beg, Mekece ve Ak Hisâr ve Geyve hisârların almak dileyicek, Köse Mihal'e âdem gönderdi. Gelicek İslâma da'vet itdi, Müsülmân eyledi. Andan, Allâh'a tevekkül idüb Leblebüci Hisârî'na vardılar. Tekü.....geldi. Lefke teküri dahi muti' oldı. Andan Ak Hisâr teküri 'asker cem' idüp ceng itdiler. 'Akıbet münhezim oldı. Hisâra girmede, gâziler yağmâ itdiler. Andan Geyve'ye vardılar, kâfirler hisârı boş komuşlar varub bir yerde becene olmuşlar. Müsülmânlar yağmâ itdiler. Ol eyyâmda Orhân Gâzi, Kara Hisâr'da iken Tatar Çavdar, Karaca Hisâr'un bâzârına segirtmiş, Orhân dahi Eski Şehir'de at nâ'ledürken haber irişdi. Andan sürüb, Oynaş Hisârı dirler bir virânca kaf'a var, anda buluşub, göz açdurmayub Tatar'ı karvayub her ne aldılarsa alıkoyub kendüyi 'Osmân Beg gelince hıfz itdi. 'Osmân Beg gelicek inanışub salıvirdi. Pes andan 'Osmân Beg; Orhân Gâziyi, Ak Yazı'ya ve Koca İli'ne gönderüb Akça Koca'yı ve Koñur Alp'ı ve Gâzi Rahmân'ı ve Köse Mihal'i yanına koşdı. Atasından himmet alub doğru Karaçapeş'e yürüdi. Aña dek 'Osmân Beg dahi..... anda bir konak ..... bölük idüb bir bölügi Orhan ile hisâra düşdiler. Bir bölüğini hisâr yanında pusuya bir yirde kodılar. Bir bölügi dahi hisârün öte yanına geçdi. Bir kaç gün ceng itdiler. Hisârdan zebûnluk gösterüb ceng iderken kaçdılar. Kâfirler kendülerin gâlib anlayub hisârdan çıkub leşkerün ardına düşdiler ve her taraftan 'asker çıkub kâfirün tekürin dutdılar. Andan aşğa alub (Ebe?) Suyı dirler bir hisâr dahi var, anı dahi alub sipâhilerini emn ü emân birle Ak Hisâr'a götürüb kodılar yirlü yirinde olalar. Andan Ak Yazı'ya segirtidiler. Orhân'un evvel fethi budur. Andan Orhan toğru Bursa'ya varub Bınarbaşı'nda kondı. Andan Orhân Gâzi, Mihal'i gönderdi, hisârı istedi. Bursa teküri dahi 'ahd diledi ki zararları yetişme-

ye. 'Ahd idüb hisârı teslim itdi. Bunlar dahi hisâra âdemler koyub teküri kendü âdemlerine koşub Gemilük'e getürüb İstânbül'a gönderdiler. Andan 'Osmân Beg yigirmi bir yıl beglik idüb hicretün ..... yılında dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet itdi. İki oğlu var idi, biri Orhân ..... atalarınınuñ mâlin mirâs itmek istediler. Mâl bulunmayub bir nice yund ve bir nice sürü koyun bulundı. Orhân karındaşına begliği teklif itdi. Ol dahi kabül itmeyüb Orhân begliği mukarrer oldı. 'Alâ'üddin Paşa vezir olub Kite Ovası'nda Kodra adlı bir köy vardur, aña virüb, 'Alâ'üddin Paşa Kükürtlü'de bir tekye yapıdurub Bursa'da, Kapluca kapusun içerü girdük yirde, hisâr içinde bir mescid yapıdı. Yanında sâkin oldı. Yakın zamâna deñli dahi neslinden âdemler var idi. Aleyhi'r-rahme.....

Fî-Beyâni Sultân Orhân 'Aleyhi'r-rahmetü ve'r-ridvânu ve'l-gufrânu

Çün Emîr 'Osmân be-hükmi-kâdir-i bi-çün rihlet itdi, begler ve nâmdârlar ve erkân-ı devlet ve â'yân cem' olub 'azâ şerâyitin yirine getürdükdän soñra, Emîr Orhân'ı hemân ol gün taht-ı devlete sa'âdet birle geçürüb säyir erkân-ı devlet dahi yirli yirinde mütemekkin ve âsüde olub mezkûr Sultân Orhân bir vech ile..... 'asker-i İslâm tamâm şevket dutub kefare-i fecere münhezim olmağa başladı. Ve 'asker-i İslâm dahi gazâlar idüb kâfirün emvâlin ve esbâbın gâret idüb ağnâm ve ganâyim birle mugtenem oldılar ve şöyle oldılar, 'asker-i İslâm nasarahumu'llâhu ilâ yeumi'l-kıyâme içinde bir ahad fakir yoğ idi ki zekâta müstahikk olaydı, sadaka virileydi. Pes Sultân Orhân, 'asker-i zafer-peyker cem' idüb leşker-i cerrârla yürüyüb evvel Ulubâd'ı, tevâbi'ile ve Karesi Vilâyeti'n feth idüb vilâyet-i mahmiyyesine ilhâk itdi. Karesi'nün evvel begine 'İmlân (Aclân?) dirlerdî ve oğluna Tursun Beg dirlerdî, Orhân yanına gelmiş idi ve bir oğlu dahi atası yanında idi. Atası vefât idicek oğlını beglik için istediler, Orhân yanında olanı taleb itdiler. Hacı İlbeği dirlerdî, Karesi-oğlunuñ bir veziri var idi andan ve ol vilâyetün â'yânlarından Orhân Beg'e haberleri geldi ki Balıkesri ve Bergama ve Edremid mecmû' nevâhisiyle..... diyü Andan, Orhân Beg dahi Ulubât'ı feth idüb, yine tekürini içine komışdı. Andan Kermâsiyye'ye yürüdü. Anuñ sâhibi 'avret idi. Orhân Beg'e karşı geldi. Andan ol oğlan kaçub Bergama hisârına girdi. Üzerine vardılar. Karındaşına ok urub helâk itdiler. Ol sebebdän Orhân Beg be-gâyet incindi. İl vilâyet Orhan Beg'ündür diyü münâdiler nidâ itdiler. Bu târih hicretün sene..... yılında vâkı' oldı. Sene..... beşinci yılda Bursa feth oldı. Sene..... altıncı yılda Sul-

tân Gâzi Murâd vücûda geldi. Yedi yüz yigirmi yedinci yılda merhûm Orhân Beg, leşker-i İslâmı cem idüb İznik kal'asına müteveccih olub kal'ayı muhâsara idüb 'inâyet-i Rabbânî ve tevfik-i Samedânî yetişüb feth itdi. Yüz otuz birinci yılda Burusa'da ve İznik'de 'imâretler yapdurub ve tâlib-i 'ilmler için medrese yapdurub bunlar mesâlihiyçün milkler vakf idüb 'ulemâ ve huffâz ve sâyir fukarâ ve mesâkîne her birine mikdârlu mikdârınca mersûmat vezâyif bildürüb Burusa'da olan 'imâretün tevliyetin Burusa kâdısına ta'yîn idüb sultân-ı mezkûr dahi gâyet 'âlî-himmet ve sâhib-kerem idi. Emîr Orhân sûretde hûb ve sîretde mergüb ve sahâvetde bî-nazîrdi ve zâlimlere ihânet idüb mazlûmları ri'âyet iderdi ve gazâsınuñ sît (ü) sadâsı 'âlem içre münteşir olub kefere-i fecere anuñ havfinden râhat bulmazlardı. İttifâk bir gice halvetinde hâtırna hutûr itdi ki Hudâ fırsat virürse deñizi geçüb Rûmili kâfirlerine gazâ idüb anları İslâma da'vet ide. Kabûl iderlerse hoş, kelîsaların harâb idüb mescidler ve 'imâretler yap. Kabûl itmeyüb harâca mutî olurlarsa bir mikdâr harâc vaz' ide. Aña dahi râzî olmazlarsa bunlarnıla muhkem muhârebe ve mukâtele idüb i'lâ-i kelimetu'llah için gazâ ide. Bu endişenün tedbirinde iken meger kendünün ulu oğlu merhûm Süleymân Paşa, ittifâk, ol esnâda atası Orhân Beg kapusına hizmete gelmiş idi, içerü atası katına girüb şol ki âdâb-ı hizmetdür yerine getürdükten soñra atasına mükâleme ide. Başlayub sözden söz açarak ol giceki efkârından birkaç mukaddime söyleyince Süleymân Paşa, murâdı neydügin fehm idüp fi'l-hâl atası öninde baş koyub ayıtdı ki: Eger pâdişâh-ı 'âlem-penâhdan ben za'îf kulına ol mübârek gazâ himmet olunursa Allah'ın 'inâyeti ve Hazret-i Resûl'ün mu'cizâtı berekâtında deñizi öte geçüb şol mübârek hâtırlarından geçdüğü gibi küffâra gazâ idüb ol diyârı kefere-i fecere zulmetinden halâs idüb envâr-ı İslâm birle münevver ide. Çün Emîr Orhan bu haberi işidüb, be-gâyet ferah olub, inşirâh-ı sadr hâsıl idüb, destûr virüb, du'â birle ayıtdı ki: İy cân-ı peder! Yürü seni Allah'ın emânına ısmarladum. Süleymân Paşa şecâ'at ile ve sehâvet ile ve firâset ile ve siyâset ile meşhûr-ı âfâk olub cümle 'âlem halkı andan heybet dutarlardı. Pes Süleymân Paşa atasından çünki icâzet eyledi, öninde baş koyub turub elin öpüb ferahnâk olup çıkub gitdi.

SÜLEYMÂN PAŞA RÛMİLİ'NE GEÇDÜGİDÜR.

Çün Süleymân Paşa gazâ niyyetine atasından icâzet olub otâğına geldi, Kendüye tâbî olan beglerin ve yoldaşların katına da'vet itdi. Mâcerâ nice oldıysa 'alâ vechi't-tafsîl bunlara haber virdi. Bunlardan bir nasihat tevakku' idüb siz dahi bu emirde nice maslahat görürsiz didi. Bunlar dahi işidüb tamâm ferahnâk olub bir yirden ayıtdılar ki: İy bizüm pâdişâhumuz ve iy devletlü sultânumuz! Hak te'âlâ devletün ziyâde kılsun. Her ne yire varursañ

rehberün feth ve zafer olub başımız ve cânımız ve mâlumuz yoluña fidâ olsun. Her ne ki buyurursañ ‘ala’r-re’s ve’l-‘ayn diyüb, yirlü yirine varub müret-teb ve mükemmel mecmû’-ı silâhların ve esbâb-ı ceşşlerin müheyyâ idüb ve bâkî hevâyiclerin görüb yine begleri katına geldiler. İttifâk tûğ ve nakâre çalub deñiz kenârına geldiler. Rivâyet iderler ki bunlar mecmû’ı deñiz kenârında Ke-mer nâm yire gelüb, ol yerde kâfir sığırların bulub tutub, boğazlayub, derile-rin çıkarub, kayışlar idüb, bir nice ağacı birbirine çatub, kırk kişi alacak mik-dân bir sal itdürüb, Süleymân Paşa kırk yarar kişi ile ol sala girüb, bâkî leş-kerin deñiz kenârında koyub, Allâh’a tevekkül idüb, deñize girüb, Rûmili ta-rafında Tekürtağı tuşında çıkdılar. Andan soñra bâkî gâziler geçdiler. Evvel feth Odgönlek nâm bir kal’a alub içinde olan kâfirlerin mecmû’ı kılıcdan geçürüb ondan kal’a-i Eksamileyye’yi aldılar. Bunlaruñ haberi çünki Lâz İli’ne yetişüb kâfirler ehl-i İslâmıñ ‘ubür itdügine be-gâyet müteellim olub gereği gibi ihtiyât idüb, bî-nihâye leşker cem’ idüb, gelüb Manılık sahrâsına kondılar. Bu taraftan Süleymân Paşa dahi tamâm ‘askeri çeküb tâsdan nakâ-ralar düzüb kendü atnuñ eyeri kaşına berkidüb andan ol kırk kişinuñ yigir-misin Odgönlek kal’asında koyub bâkisin kendü ile alub kendi ‘askerin bölük bölük idüb kâfir leşkerinuñ dört cânibine gönderdi.

İttifâk ol gice, ‘inâyet-i Rabbânî birle gice gâyet karañu olub, vâfir yağmur yağub, leşker-i İslâm dahi kâfiruñ cevânib-i erba’asından yürüyüb, bir uğur-dan tekbîr idüb, salavât getürüb nakâralar çalınub kâfire hamle itdiler. Küffâr-ı melâ’in bu sît (ve) sadânıñ istimâ’ından eyle tasavvur itdiler ki ehl-i İslâm dört tarafın ihâta itmişdür, bir yirden bunları helâk idüb kimse halâs it-mezler. Müslümânlar dahi ol karañu gicede, yağmurlu evkatde, berk gibi kı-lıçların çeküb yürüdiler. Hayli kâfir hasâret idüp, karañu gicede, yağmurlu vaktde, kâfir ‘askerine bir vech ile inhizâm vâki’ oldı ki kâbil-i vasf olmayub bâr u büngâhların koyub, başlu başın alub her biri bir tarafa perâkende oldı-lar. Cemâ’at-i Müslimîn bî-nihâye mâl tahsîl idüb ni’met-i ‘uzemâya ve gani-met-i kübrâya vâsıl oldılar.

Râvî rivâyet ider ki ol mahalde fuloriyi külâh-ı Mevlevî ile taksim itdiler ve hem merdâna altun üsküf geymek ol vaktten bünyâd oldı. Çün kâfire ol hezîmet vâki’ oldı, ehl-i İslâm tamâm kuvvet ve şevket tutub her ne tarafa müteveccih oldılsa gâlib oldılar. Ve her ne yeri ki feth iderlerdi pîrlerden ve cüvânlardan İslâma da’vet iderlerdi. İtâ’at idenlere milkler ve kendler virüb envâ’-ı ri’âyet iderlerdi. İtâ’at itmeyüb, harâc dahi kabûl itmeyenleri kendüle-rin kılıcdan geçürüb oğulların ve kızların esîr iderlerdi. Ve ba’zı eyyâm olurdu ki kefereden biñ kişi imâna gelürdi. ‘Asker-i İslâm hayli bârî galebe oldı. Âyîn-i saltanat birle her yire teveccüh itseler feth ve zafer bulub envâ’-ı gani-

metler olurdu. Cümleden Mıgalkara ve İbsala ve Vize ve Tekürtağı'nı ve Seydi Kavağı'n ve Bolayır'ı ve Gelibolu feth idüb, kelîsaların mescid idüb, çañlıkların menâre itdiler. Ve her yirde imâm ve mü'ezzin ve cemâ'at koyub evkât-ı hamse ri'âyet olunur erkân-ı salât ve icrâ-yı şerâyi', ahkâm-ı nebevî terakkî bulub yedi yüz elli sekizinci yılda bu sîr ve sadâ Freng'e yetişüb ekser kefer'e sulh idüb cizye virmege râzı ve tâlib oldılar. Süleymân Paşa bu vechile altı yıl mikdârı gazâ idüb cihâdda kusûr komadı. Bir gün takdîr-i Rabbânî ve kazâ-yı âsumânî yetişüb, Seydi Kavağı'yla Bolayır arasında şikâr iderken bir kaza toğ'an salub, ardına düşüb, atıla segirdürken atun ayağı hatâ idüb, at düşüb, kendü dahı at altında kalub fevt oldı, el-hükmü li'llâhi'l-aliyyi'l-kebir. Çün bu haber-i cân-süz Burusa'da Emîr Orhan'a irişdi çok feza' ve ceza' idüb feryâd ve figân itdi. Ammâ ne çâre bu musîbete tahammül itmekden gayrı çâre olmayub, emr itdi ki Bolayır'da merhûm Süleymân Paşa'yı defn idüp ol yirde bir 'imâret binâ ideler. Vakıflar koyub merhûm Süleymân Paşa rûhiyçün Kelâmullâh okına ve fukarâya ni'metler virile. Bu aralıkda merhûm Orhan dahı hasta olub, ecel câmın nüş idüb, dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya irtihâl idüb Burusa'da Manastır'da defn itdiler. Yedi yüz altmış birinci yılda merhûm vefât idüb, altmış dört yıl sağ olub, kırk bir yıl pâdişâhlık idüb saltanat sürdi.

EL-MATLABÜ'S-SÂLİS Fİ-BEYÂNİ AHVÂLİ'S-SULTÂN MURÂD BİN ORHAN BİN 'OSMÂN

Çün merhûm Orhan Beg bu harâb-âbâd-ı dünyâdan ol bekâ-yı sürûra rihlet itdi, ekâbir ve a'yân ve vüzerâ-i nâm-dârlar, oğlı Sultânü'l-İslâm ve'l-Müslimîn Sultân Gâzî Murâd Hân'ı tahta geçürdiler ve hem ol gice Sultânü's-selâtin Sultân Bâyezîd bin Gâzî Murâd bin Orhan bin 'Osmân zuhûra geldi. Halk-ı âlem ve etrâf ve cevânibde olan begler ilçiler gönderüb taht için mübârek bād idüb ve oğlıyçün tehniyet itdiler. Sultân Murâd Hân Gâzî dahı ri'âyâya bir vech ile 'adl (ve) dâd itdi ki 'adlinüñ âvâzesi 'âleme tolu olub sûret-ı 'isyân ve tuğyân iden kimseneler mutî ve münkâd olub re'âyâ dahı müreffehü'l-hâl ve muntazamü'l-ahvâl oldı. Kendü dahı devlet ve sa'âdet ile Burusa'da 'ulemâ ve fuzalâ cem' idüb bir mübârek vaktde Kabluca'da bir 'imâret binâ itdürdi. Mühendisler ve bennâlar anuñ maslahatına ve itmâmına mübâşîr olub az zamân içinde bir medrese ve bir 'imâret yapıldı ki kâbil-i vasf olmaya. Anuñ masâlihiyçün vakıflar koyub mahsûlâtın ehl-i 'ilme ve hâfizlara ve sâdâta ve sâyir fukarâ-yı Müslimîne sârf olına, diyü emr itdi. Pes andan soñra kâsd itdi ki Rûmilî'ne geçüp Üngürüs'e gazâ ide. Nâ-gâh, bu esnâda haber geldi ki yukaru Rûm'da olan müteferrik begler Burusa'ya kasdları var. Şöyle ki Hudâvendigâr devlet ile deñizi öte geçüb gazâyâ müteveccih ol-

duğı gibi asker ile gelüb, Burusa'yı gâret idüb, Müslümânlara nekbet yetişdüreler. Pes Sultân Murâd Hân ol zamânuñ ulemâsından ve fuzalâsından bu haber aslını istifsâr itdi ki gazâ itmek evlâ mıdur yâhod düşmen def itmek enfa'dur. Pes ulemâ-yı kirâm ve fuzalâ-yı fihâm cevâb virdiler ki gazâdan ise def-i düşmen yegrekdür didükleri ecilden gazâyı te'hîr idüb etrâf ve cevânibe nâmeler perâkende idüb havza-i tasarrufunda olan memleketüñ askerin cem idüb Rûm tarafına muhârebe ve mukâtele itmege müteveccih oldı. Tâ Rûm haddine yetişüb zâhir olan a'dâyı kesr idüb il, vilâyet zabt idüb Ankara'yı feth itdi. Andan Sultanüyüğü'ne gelüb anı dahı feth itdi. Girü sıhhat ve selâmet ve âfiyet birle mahrûsa-i Burusa'ya gelüb asker cem idüb Rûmili'ne geçüb Serf leşkerin sıyup Edrene'yi feth itdi, yidi yüz almış birinci yılda.

SULTÂN MURÂD HÂN-I GÂZÎ SERF İKLİMİNE GAZÂYA VARDU-GUDUR

Çün merhûm Sultân Murâd Hân, Sırf iklimine gazâ niyyetin idüb oğlu Yıldırım Bâyezîd, Burusa'da tahta koyub ve Temürtaş Beg'i yanında lâlâ idüb, kendü asker-i bî-nihâye cem idüb, deñizden Rûmili'ne geçüb, Sırf iklimine müteveccih oldı. Sırf begi Lâz bu haberi işitdi kamu begleri yanına cem idüb meşveret itdi ki nice itmek gerek. Cümlesi re'y ve tedbîr bunu ittiler ki askeri hâzır ve müheyyâ idüb ili ve günleri ne var ise kaçurub sarp yerlerde varub mütehassın olalar. Bu gelen Müslümân askeri hod turacak değıldür. Gidicek, ardına düşüb bir iş idelüm ki kâbil-i vasf olmaya, didiler. Pes andan memleketi tamâm ürkütdiler, askerinin alub Lâz tarafına müteveccih oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM NIŞ KAL'ASIN ALDUGIDUR

Pâdişâh-ı İslâm çün kâfirüñ bu vech ile hareketin görüb bir, iki, üç ay memleketinde yürüyüb nesne itmedüklerine be-gâyet münfa'il olub beglerin ve vezîrlerin cem idüb müşâvere idicek ayıtdılar ki: Kâfirüñ bu tarafda bir kal'ası vardır, be-gâyet muhkem kal'adur, anı almak gerek. Pes andan askerle Sultân, Niş kal'asınıñ üzerine düşüb bî-nihâye ceng idüb her taraftan ehl-i İslâm gulüvv idüb bir nice gün ceng idicek Pâdişâh-ı İslâm yağmâ buyurdu. Hemân ol gün kal'a feth olunub içinde bî-nihâye mâl ve ganîmet çıkub haylî esirler dahı ele girüb ehl-i asker bir vech ile mugtenem oldılar ki kâbil-i vasf olmaya. Pes andan Lâz kal'anıñ alındıgın işidüb be-gâyet münfa'il oldı. Pes begleri cem idüb barışmak tedbîrin idüb niçe pişkeşler ve fuloriler ve üç yıllık harâc gönderüb pâdişâh-ı İslâm ile musâlaha itdi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KARAMAN ÜZERİNE GİTDÜGİDÜR

Sultânü'l-İslâm Lâz Begiyle musâlaha idüb andan dönüb Burusa'ya tahtına gelüb 'adl ve dâda meşgûl iken, haber geldi ki Karaman yağı olub gelüb bâ'zı memleket urdı. İşidicek be-gâyet müteellim olub buyurdı ki 'asker cem' olunub sefer yarağın göreler. Hemân ol dem mektûblar yazub etrâf ve cevâ-nibden bi-nihâye 'asker gelüb cem' oldılar. Pes andan Sultânü'l-İslâm, vezîri 'Ali Paşa ile müşâvere idüb, andan yürüyüb 'askerle Kütâhiyye'ye geldiler. Ol yerde oturmuş iken Karaman-oğlı'nuñ ilçisi gelüb musâlaha itmek isteyicek Pâdişâh-ı İslâm dahı râzı olmayub ilçî dahı bâ'zı mühmelât söyleyüb, pâdişâh be-gâyet kakıyub andan kalkub Karaman iline girüb esbâb-ı ceş ve âlât-ı harb tamâm müretteb ve mükemmel idüb ceng niyyetine müteveccih oldı. Bu taraftan ilçî Karaman-oğlı'na varub pâdişâhuñ barışmaduğın bildürince Karaman-oğlı, 'askerin ve Samagar-oğlın ve Tatar ulusun ve Varsak beglerin cem' idüb müretteb ve mükemmel, hâzır olub turdı. Çün Pâdişâh-ı İslâm, 'asker ile, Karaman ucına varub Freng Yazısı nâm yerde konub buyurdı ki 'asker alaylar bağlayub Fîrûz Beg'i ve Hoca Beg'i, oğlı Sultân Bâyezîd'le sol yaña koyub, Lâz'dan gelen 'askeri aña koşub; sağ tarafına, kiçi oğlı Ya'küb Beg'i koyub, Karesi Begi ve Eyne Beg Subaşıyı anuñla koyub, Temürtaş Beg ki beglerbegi idi Germiyan ili ile Saruca Paşa ve İncecük Balaban, hem İlyâs Beg, Müstecâb Subaşı anuñla gereği gibi istimâlet idüb tururdu. Bu yaña Karaman-oğlı gelüb yetişüb mukâbil oldı. Birbirine hamle idüb bir azîm ceng oldı ki sünüler rîze rîze ve kılıclar rahne rahne olub kalkanlar pâre pâre olub demler hazân yaprağı gibi dökilür. Karaman-oğlı *se-yühzemü'l-cem'u ve yüvellüne'd-dübür*¹⁵ kavliyle 'amel idüb ol Süreyyâ sıfat müctemi' olanlar Benâtü'n-na's-vâr *fî semûmin ve hamîmin ve zıllin min yahmûmin* müteferrik oldılar. Ekser 'askeri 'alef-i simşîr-i âteş-bâr-ı sâ'ika-girdâr vâki' olub bakiyyetü's-süyûf kalan ümerâ ve ser-dâr bi-ecma'ihim esîr-i silsile-âsâr ve kayd-ı hasâr vâki' olub pâdişâh-ı İslâm sâlimen ve gânimen mansûr ve muzaffer, bi-hadd mâl ve menâl cem' itdi. Pes andan pâdişâh-ı İslâm dahı Hakk'a münâcât idüb Konya üzerine müteveccih oldı. Varub Konya'nuñ üzerine düşicek Lâz kâfiri hayli Konya halkına fesâdlar idüb andan şehir halkı amân dileyüb ve hem Karaman-oğlı dahı ilçiler gönderüb, Karaman Begi 'avreti pâdişâhun kızı idi, tiz Karaman Begi hâtinına haber gönderdi ki lutf idüb atasıyla musâlaha itmege dermân itsün diyü envâ'-ı 'özürler idicek pâdişâhuñ kızı dahı bu tazar-ru'ı kabûl idüb varub atasıyla buluşub atasınuñ elin ve ayağın öpüb Karaman-oğlın dilek itdi. Pâdişâh dahı anuñ dilegin kabûl idüb buyurdı, yarındası Karaman-oğlı hisârda gelüb pâdişâhuñ elin öpüb aralıkda sulh ve salâh neyise

¹⁵ 54. Kamer Süresi, 45. âyet.

olub pâdişâhü'l-İslâm andan devlet ve sa'âdet ile dönüb, 'askeriyle Begşehri'nün üzerine düşüb, az zamânda anı dahı feth idüb, dönüb Burusa'ya gelüb 'ayş u nûşa meşgûl olub, ahvâl-i ri'âyâyı görüb gözetmege mukayyed oldı. Hem ol yıl Biga feth olundı, yidi yüz altmış altıncı yılda. Kütâhiyye ve ba'zı kılâ'-ı Germiyân ve Vilâyet-i Hamîd ve Begşehri feth oldı, yidi yüz seksen üçüncü yılda. Zagra ve Siroz ve Karavirye, nevâhileri birle feth oldı. Gâzî Murâd Hân'ıñ vezîri merhûm Hayreddîn, Paşaeli'nde ve Temürtaş Beg, Arnavud iline duhûl itdi, yidi yüz seksen yidinci yılda ekser vilâyet-i Arnavud feth oldı.

LÂZ BEGİ PÂDİŞÂHA GİRÜ YAĞI OLAB 'ASKER CEM' İTDÜGİDÜR

Çün Sultânü'l-İslâm Karaman'dan devlet ile Burusa'ya gelüb 'askere destür viricek Lâz'dan gelen 'askere dahı destür virüb göndermiş idi. Ol 'askere koşılan kâfir gelüb pâdişâh'dan envâ'-ı şikâyetler idüb bulara hakâret oldugın i'lâm idüb, Lâz girü yağı olub, Bosna begine haber gönderdi. Ol dahı yağı olub Bosna'da 'asker cem'ine mukayyed oldı. Bir nice 'asker cem' idüb, gelüb Pâdişâh-ı İslâm'a müte'allik re'âyâyı incidüb gâret itdi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM LÜLÜ ŞÂHİN'E AKIN VIRÜB SINDUGIDUR

Çün Bosna kâfiri bunuñ gibi şenâ'at idüb Pâdişâha yağı olub re'âyâya ta'addî itdi, bu haber pâdişâh-ı İslâma yetişüb, be-gâyet kakıyub Lülü Şâhîn'e tiz on biş biñ âdem koşub varub Bosna'ya akın itmege destür viridi. Ol dahı hemân Allâh'a tevekkül idüb Bosna üzerine yürüyüb akıncıyı kâfir iline salub be-gâyet toyum olub gelürken kazâ-yı âsumânî kâfir 'askeri yetişüb, ceng idüb, 'asker-i İslâm mağlûb olub, hayli kimse esîr olub, nice Müslümânlar şehîd oldı. Çün bu haber pâdişâh-ı İslâm'a yetişdi be-gâyet münfa'îl oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM DAHI 'ASKER CEM' İDÜB 'ALİ PAŞA'YI SUSMANUZ'A GÖNDERDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm, Lülü Şâhîn münhezim oldugın işidicek, hemândem beglere ve pašalara emr itdi ki: Tiz 'askere haber eylesünler ve bir mektûb dahı oğlum Sultân Bâyezîd'e göndersünler ki be-gâyet ulu gazâ vardur, ol dahı gelüb gazâda bile ola, diyü. Çün etrâf-ı memâlike mektûblar vardı, bir vech ile 'asker cem' oldı ki kâbil-i vâsıf olmaya. Mecmû'î 'asker gelüb Yiñişehr üstinde hâzır olub müheyyâ oldılar. Bu taraftan harâc-güzâr kâfirlere haber gönderdiler ki anlar dahı gelüb 'askerde bile olalar diyü. Nikebolı ve Tırnova begi Susmanuz nâm kâfire dahı haber vardı. İtâ'at itmeyüb sûret-i 'isyân iz-

hâr itdi. Pâdişâh-ı İslâm bu haberden be-gâyet münfa‘il olub veziri ‘Ali Paşa’ya buyurdi ki otuz biñ âdem alub Rûmili’ne geçüb, Susmanuz iline akın idüb kal‘aların feth ide. Hemândem ‘Ali Paşa, pâdişâh emriyle Rûmili’ne geçüb Rûmili ‘askerin cem‘ idüb Susmanuz iline müteveccih oldı.

‘ALİ PAŞA PURAVADI KAL‘ASIN FETH İTDÜGİDÜR

‘Ali Paşa çün Edrene’ye gelüb anda askerin müretteb idüb anda Temürtaş oğlu Yahşı Beg’e dört biş biñ âdem koşub Puravadi kal‘ası üzerine gönderdi. Ol dahı gelüb hisâr önine konıcak meger Hüseyin Ağa dirlardi, bir bahâdır yigit vardı, ol varub kal‘ayı giceyile ugurlayub yarındası ‘Ali Paşa’ya haber gönderüb andan ‘Ali Paşa dahı ‘asker ile gelüb kal‘anuñ masâlihın görüb içine âdem koyub yarındası düşmen üzerine müteveccih oldı.

MATRA VE ŞUMNI FETH OLDUGIDUR

Çün ‘Ali Paşa Puravadi kal‘asından fâriğ olub andan yürüyüb Matara üzerine düşüb anı dahı feth idüb Şumni kal‘asının dahı kilidi gelüb ol dahı feth olundu. ‘Ali Paşa ‘askerin müretteb ve mükemmel idüb dururken haber geldi ki pâdişâh-ı İslâm dahı Anadolu’dan geçüb Gelibolı begi Yancı Beg’e istimâletler idüb kal‘anuñ muhâfazatın gereği gibi ısmarlayub andan yürüyüb ‘asker ile Edrene’ye geldi. Anda dahı birkaç gün tevakkuf idüb Yanbolı’ya müteveccih oldı. Andan Tāvuslu’ya varub anda birkaç gün tevakkuf itdi.

SUSMANUZ YAĞI OLDUGINA PEŞİMÂN OLAB ‘ALİ PAŞA’YA GELÜB ANUNLA BİLE PÂDİŞÂH-I İSLÂMA GELÜB SUÇI ‘AFV OLUNDUGIDUR

Çün sultânü’l-İslâm devlet ile Tāvuslu’ya gelüb anda tevakkuf itdi, bu yaña dahı ‘Alî Paşa, Susmanuz’uñ mecmû‘ı kal‘aların feth idüb Tırnova’yı dahı alub, Susmanuz andan dahı kaçub Nikebolı’ya varub birkaç gün anda turmuş iken haber geldi ki üşte ‘asker-i İslâm gelüb muhâsara idüb bundan böyle kaçacak yir yokdur, diyicek Susmanuz pâdişâh ile yağı olduğına peşimân olub beglerin ve uluların yanına cem‘ idüb, ‘Ali Paşa’ya âdem gönderüb Silisre kal‘asın pâdişâha virüb harâca iltizâm itdi. ‘Ali Paşa dahı kabûl idüb ilçi gönderüb aralıkda musâlaha-i tām olub Susmanuz dahi gelüb ‘Alî Paşa ile mülâkat idüb Silisre kal‘asınıñ miftâhın getürüb il vilâyeti mecmu‘ı pâdişâhâ teslim idüb kendüsi bile ağır pişkeşler ihzâr idüb ‘Ali Paşa ile Sultândan yaña teveccüh idüb gelüb Tāvuslu’da sultânüñ atı ayağına düşüb sultân dahı anuñ suçın ‘afv idüb hil‘at virüb yine iklimine gönderdi. ‘Ali Paşa dahı kıssayı tamâm hikâyet idüb pâdişâh-ı İslâm dahı hayli ferahnâk olub andan devlet ve sa‘âdet birle Filibe’ye müteveccih oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM, OĞLI BÂYEZİD'E VE YA'KÛB ÇELEBİ'YE HABER GÖNDERÜB ANLAR DAHI 'ASKERE MÛLHAK OLDUGUDIR

Pâdişâh-ı İslâm Filibe'de iki ay tevakkuf idüb Meriç suyu be-gâyet taşgun olmuş idi. Buyurdu ki ogullarına âdemler gönderüb anlar dahı 'askerleriyle gelüb Filibe'de pâdişâh-ı İslâm ile mülâkat ideler. Pâdişâh-ı İslâm dahı hemândem Eyne Beg subaşı, Yahşı Beg'le ve bir nice beglerle 'asker koşub Şehri Köyi üzerine gönderdi. 'Asker dahı varub Şehriköy'ün ilin gâret idüb çoğ esîr ele getürüb sâlim ve gânim dönmeğe isteyicek Lâz kâfiri dahı on biş biñ kâfir gönderüb varub kıyışmayub dönüb gitdi. Andan 'asker halkı gelüb pâdişâh-ı İslâm ile mülâkât idüb sahîh ve sâlim 'asker-i zafer-peykerle pâdişâh-ı İslâm andan göçüb, İhtimân'a varub andan 'Alâ'eddîn ovaşına, andan göçüb Karatonlı'ya varub anda tevakkuf itdi. Anda begler ile müşâvere idüb ogulları Bâyezîd Hân ve Ya'küb Beg ve sâyir begler cem' olub kâfirün 'askerleriyle ne vech ile ceng olacağın söyleşürken ba'zılar ayıtdılar ki: 'Asker önine develer koyalum ki kâfirün atı deveden ürker. Bunuñ üzerine mukarrer idicek Bâyezîd Hân ayıtdı ki: Pâdişâha bu tedbîr ki olundu, bir su'ûbeti var. Eger nâ-gâh kâfirün askerinden bizüm develerümüz ürküb kendülerin 'askere ura, bizüm alaylarımızı tagıdur. Evlâ budur ki evvel tîr-endâz koyub ardınca âheste ¹⁶ *âheste biz varavuz. Hak te'âlâ kime fırsat virürse devlet anuñ ola diyü tedbîr itdi Pâdişâh dahı bu re'yi begenüb buña mukarrer oldılar. Andan kalkub kâfir üzerine hücüm itdiler. Bir nice gün gitdükdün soñra, sabâh kâfirün üzerine varub pâdişâh bir depe üzerine varub kâfiri temâşâ idüb Allâh'a tevekkül idüb andan 'asker halkına istimâletler idüb, Hakka tazarrü' idüb, alaylar düzüb kâfire mukâbil oldılar. Çün kâfir 'askeri İslâmıñ geldügin göricek alaylar bağlayub gök demüre gark olub mukâbil oldılar. Pâdişâh-ı İslâm sağ kola ve (sol) kola biñ mikdârı okçı koyub kâfir alaylarına tîr-bârân itdiler. Leşker birbirine mukâbil olub meymene ve meysere müheyyâ olub, kalb ve cenâh âraste olub, bahâdurlar ve mübârizler düşmen kalbin gözedüb bir uğurdan hamle idüb ceng-i 'azîm oldı ki kâbil-i vâsf degül. Dünyâ yüzi kâfir gözine teng olub evvel hamleye tâkat getürmeyüb 'alemleri ser-nigün olub her tarafa kâfir kanı mânend-i Ceyhün olub revân oldı. 'Asker-i İslâm nasarahumu'llâhu ilâ yevmi'l-kıyâmeti mansür ve muzaffer olub kâfirün 'akabin sürüb ba'zısın esir idüb ve ba'zın kırub mâlların ve ta-*

¹⁶ Metnimizde burada da bir kopma ya da atlama vardır. Noksan olan kısım, Berlin nüshasından alınarak değişik punto ile dizilmiştir. Daha önce 14. dipnotta belirtilen yerde de görüldüğü gibi, başlangıç ve bitimdeki kelimelerin tamamen birbirine uyması ve birbirinin devamı olması, her iki metin arasındaki yakın ilişkiyi ortaya koymaktadır.

varların yağmâ idüb, merhûm Sultân Gâzî Murâd Hân kendünüñ hâsekileriyle ve bahâdurlariyle ceng yirin temâşâ idüb bu fütühât-ı gaybiyenüñ husûline hamd-i bi-nihâye idüb nâ-gâh maktûl olan kefere arasında bir mecrûh kâfir kana gark olub, turub "pâdişâh nirededür? diyü fer-yâd ü figân itdi. Çavuşlar men' idüb, kakıyub; pâdişâh zârılığına muttâlî' olub merhamet idüb icâzet virdi ki çavuşlar anı men' itmeyeler. Gele ki ne zulmi ve hayfı var ise yerine konıla, diyicek; ol mel'ûn dahı, bi-tevakkuf gelüb, pâdişâhuñ üzengüsin öper gibi olub, bir hançer-i âb-dâr ile havf itmeyüb pâdişâha vurdu. Ol nâzüğ bedeni kızıl kana gark olub, pâdişâh-ı 'âlem-penâha mertebe-i şehâdet müyesser oldı. El-hükmü li'llâhi'l-'Aliyyi'l-Gafûr. Merhûm Gâzî Murâd Hân 'aleyhi'r-rahme ve'r-rıdvân elli dört yıl 'ömr sürüb otuz bir yıl pâdişâhlık itdi. Târîh hicretün yidi yüz toksan birinci yılında fevt olub ulu oğlı Bâyezîd Hân'a tahtı vasiyyet itdi.

EL-MATLABÜ'R-RÂBÎ FÎ BEYÂNİ AHVÂLİ'S-SULTÂN BÂYEZİD BİN MURÂD HÂN

Çün sa'îd ve şehîd Sultân Murâd Hân, bu dâr-ı gurûrdan ol sarây-ı sürûra mertebe-i şehâdet birle rihlet itdi, hemândem vüzerâ ve begler bir araya cem' olub merhûm pâdişâhuñ ulu oğlı Yıldırım (Hân'ı) kıgırub taht-ı sa'âdet-bahta çıkarub mecmû'ı 'âlem itâ'at idüb karındaşı Ya'kûb Çelebi henüz kâfirle ceng iderken 'ale'l-galle getürüb ol yerde hakkına kodılar. Pâdişâhü'l-İslâm ve'l-Müslimîn Yıldırım Hân devlet ve sa'âdet ile sene ihdâ ve tis'in ve seb'a mie ramazânınuñ dördüncü gün pâdişâh olub begler ve ulular kim var ise vazî' ve şerîf, sagîr ve kebîr gelüb şeref-i bisât-büsiyle müşerref olub, emvâl-i ganîmet birle sahîh ve sâlim gelüb Edrene'de tevakkuf idüb, ol kışı anda kışlayub, bahâr olıcak Anadolu ve Rûmili 'askerin cem' idüb, varub Aydın ve Menteşe ve Saruhan vilâyetlerin feth idüb, memâlik-i mahmiyyesinde ilhâk idüb yidi yüz toksan ikinci yılda mezbûr vilâyetlerde İzmir'den gayrısı feth olunub kâdî ve subaşî nasb olundu. Andan devlet ve sa'âdet birle mürâca'at idüb, gelüb Burusa'da taht-ı sa'âdet-bahtda mütemekkin olub 'adl ve dâd itmege meşgûl oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KASTAMONİYYE'YE TEVECCÜH İDÜB İFLÂK İLİNE GİTDÜGİDÜR

Çün Pâdişâhü'l-İslâm Aydın ve Menteşe ve Saruhân ilin feth idüb, Aydın ve Menteşe-oğulları kaçub Kastamoniyye Begi Kötürüm Bâyezîd'e varub, anı tamâm izlâl idüb, alub gelüb ba'zı memâlik-i mahmiyyede ehl-i İslâmı gâret idüb, sûret-i 'isyân izhâr itdi. Pâdişâh-ı İslâm dahı etrâf ve cevâ-

nibe mektûblar yazub bir vech ile 'asker cem' itdi ki kâbil-i vâsf olmaya. Andan şevket-i tamâm birle hücum idüb Kastamoniyye üzerine müteveccih olıcak İflâk Voyvodası İmirçi bir nice zamândan berü pâdişâhuñ harâc-güzân olub itâ'at itmiş iken Kötürüm Bâyezîd bir vechile hareket itdügin istimâ' idicek ol dahi 'asker cem' idüb ale'l-gasle gelüb Karınovası'nı yakub yıkub gâret idüb ehl-i İslâmuñ ba'zını esîr ve ba'zın şehîd idüb dönüb gidicek bu haberi Pâdişâhü'l-İslâm'a yetişüb hemândem 'asker ehliyle pâdişâh-ı İslâm dahi tevakkuf idüb vezîrleriyle ve begleriyle meşveret idüb Kastamoniyye gitmek ol yıl te'hîr idüb 'asker halkıyla dönüb Rûmili'ne gazâyâ müteveccih oldı. Çün devlet ve sa'âdet ile Edrene'ye gelüb anda akıncı cem' idüb tevekkeltü 'alâ'llah diyüb İflâk iline müteveccih oldı. Nikebolı'dan İflâk iline geçüb İflâk ilin yakub yıkub ehl-i 'asker envâ'-ı ganâim ile mugtenem olmuşiken Arkuş nâm mevzi'de İmirçi gelüb 'askeriyle ehl-i İslâma ber-â-ber olub gâziler dahi cüş ve hurüş idüb gazâ niyyetine kâfire hamle idicek kâfir evvel hamleye tākāt getürmeyüb, hezâr mihnet ile cem' olunan kefer-i fecere bir sâ'at-i nücümü vaktinde müteferrik olub küştelerden püşteler olub ekser 'askeri helâk oldı. Çün İmirçi bu hâle vâkıf olub ehl-i İslâm ile mukâvemet idemedügin bilüb pâdişâh-ı İslâma ilçî gönderüb envâ'-ı tazarru' ve ibtihâl birle harâc kabûl idüb itâ'at itdi. Bu feth ve nusret hicretüñ yidi yüz toksan üçüncü yılında idi. Andan pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile Edrene'ye gelüb anda 'askere destür virüb Burusa'ya müteveccih oldı.

PÂDİŞÂH-ı İSLÂM KARAMAN VİLÂYETİN VE SİVAS'I FETH İTDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdetile bundan evvel zikr olunduğı üslûb üzre İflâk iline 'inân-ı 'azîmeti musammem idicek Kara Temürtaş'ı Anadolu'ya beglerbegi nasb idüb Ankara sancağın aña virüb ol vilâyeti muhâfazat itmeg için komıştı. Pâdişâh-ı İslâm, Rûmili'ne geçüb gazâyâ müteveccih olıcak Karaman-oğlı 'Alâeddîn Bey bir gice 'ale'l-gasle yürüyüb yanında olan 'askeriyle Temürtaş'ıñ üzerine hücum idicek Temürtaş Beg gâfil bulunub yanında olan halkıyla kuvveti bâzuya getürüb ceng itdi. Akıbet cengde münhezim olıcak 'Alâeddîn Beg, Temürtaş Beg'i habs idüb Konya'ya iletduğı gibi haber vardı ki pâdişâh-ı İslâm sâlimen ve gânimen ehl-i 'asker ile gazâdan dönüb mahrûsa-i Burusa'ya taht-ı sa'âdet-bahtda mütemekkin oldı. Bu haberi 'Alâeddîn Beg işidicek havf ve hirâs gâlib olub, Temürtaş Beg'i hapsden çıkarub, eyü hil'atler virüb, gereği gibi istimâlet idüb, çok 'özürler idüb, eyü ilçiler tertib idüb, pâdişâh-ı İslâm'a gönderüb envâ'-ı tazarru' itdi. Pâdişâh-ı İslâm dahi bu haberi istimâ' idicek be-gâyet gazab idüb, ehl-i 'askere ulaklar gönderüb, Anadolu ve Rûmili 'askerin cem' idüb,

Karaman-oğlu üzerine müteveccih oldu. Alâ'eddin Beg pâdişâh-ı İslâm'ın kendü üzerine geldüğine muttali^c olıcak ne deñlü Varsak ve Turgud ve Samagurlu ve Babudlu varise cem^c idüb gelüb Akçay'da pâdişâh-ı İslâm ile mukâbil olub ceng itdi. Hemân ki ceng-i sultânî oldu, Karaman-oğlu tâkat getürmeyüb sûret-i firâr ihtiyâr idicek ehl-i İslâm dahı anuñ ardına düşicek, kazâ-yı âsumânî atı ayağı hatâ idüb 'akabince nice merdânlar hâzır olmuşlardı, tutub muhkem bend idüb pâdişâh-ı İslâmın 'izz-i huzûrına getürüb 'arz ittiler. Ol dem mezbûr Alâ'eddin Beg'ün, Muhammed ve Mustafâ nâm oğulları dahı mahbûs olub kayd ve bend ile Burusa'ya gönderüb anda habs itdiler ve Alâ'eddin Beg'i Temürtaş Beg'e ısmarladılar. Ol dahı tevakkuf itmeyüb iledüb bir yerde ber-dâr itdi. Çün bu kazıyye pâdişâh-ı İslâmın mesâmi'^c-i şerîfine yetişüb be-gâyet müteellim olub andan 'asker-i zafer-peykerle Konya'ya varub feth idüb, andan Aksaray'a ve Kayseriyye'ye varub feth idüb, içine âdem kodı. Bu târih Hicretün yedi yüz toksan dördüncü yılında idi. Andan Sultânü'l-İslâm sâlimen ve gânimen dönüb Lârende'yi feth idüb, andan Akşehr'e gelüb anı dahı feth idicek dönüb mahrûsa-i Burusa'ya müteveccih olub, seferden 'avdet itmelü olıcak Kâdî Burhâneddin ki Sivas'da bir sûret ile beg olub vilâyet-i Rûm'ı bil-külliyeye kabz ve bast idüb pâdişâh-ı İslâm'a izhâr-ı muhâlefet idüb Mısır Sultânı'na ilticâ itdüğü pâdişâh-ı İslâm'ın mesâmi'^c-i şerîfine yetişüb hemân ol dem kat'a tevakkuf itmeyüb hem ol sefer 'asker ile Sivâs'a yürüyüb Kadı Burhâneddin mecâl-i mukâvemet olmayub, ol aralıkda fevt oldu. Pâdişâh-ı İslâm, Sivas'ı ve Tokat'ı feth idüb ol seferden sıhhat ve selâmet birle dönüb gelüb mahrûsa-i Burusa'da mütemekkin olub ol kış anda kışladı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM, KASTAMONİ'Yİ VE SELÂNİK'İ FETH İTDÜGİDÜR

Çün evvel bahâr olub târih-i hicret yidi yüz doksan beşinci yılda pâdişâh-ı İslâm ehl-i 'askere haber idüb Anadolu ve Rûmili 'askerin cem^c idüb yürüyüb Kastamoniyye üzerine hücum idicek, Kötürüm Bâyezîd dahı fevt olub Kastamoniyye ve 'Osmancuk ve Canik ve Samsun feth olundu. Hem ol târihde Teke ve Germiyân vilâyetleri tamâm ta'allukâtlarıyla feth olunub anda Karahisâr ve Begşehri ve Seydişehri feth olunub uluları pâye-i serîr-i âlâya gelüb kal'aların teslim idüb hil'at giyüb mansıblar alub yerlerine revâne oldılar. Kastamoniyye vilâyetin oğlu Emir Selmân'a (Süleymân'a) bağışlayub, Menteşe-oğlu andan kaçub Çagatay'a gitdi. Andan Pâdişâh-ı İslâm sâlimen ve gânimen gelüb mahrûsa-i Burusa'da 'adl ve dâd itmege meşgûl olub 'ayş ve nûş iderken haber geldi ki Freng mel'ûn gemi ile kenâra çıkub hayli il gâret idüb Rûmili'nde deñiz kenârları muhkem feterâtdur dinilecek

pâdişâh-ı âlem-penâh dahı bahâr olmadın yanında olan askeriyle yürüyüb Rûmili'ne geçüb anda Rûmili askerin cem' idüb Selânik üzerine müteveccih oldı. Bi-muhâbâ mecâl virmeyüb, anı feth idüb ol kenârda olan Müslümân-lardan hayli evler getürüb hisâruñ için toldurdu. Andan yürüyüb Yiñişehr'e ve Atina'ya varub ol kenârda olan hisârları feth idüb asker halkı bir vechile ganîmet tahsîl itdiler ki kâbil- vasf olmayub sâlimen ve gânimen makarr-ı me'lûflarına avdet itdiler. Selânik feth olunduğı Hicretüñ yidi yüz doksan altıncı yılıñ cemâziyel-âhirinüñ on dokuzuncu güninde vâki' oldı. Andan pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile gelüb Burusa'da mütemekkin olub Freng ile tamâm adâvet idüb etraf ve cevânibe mektûblar irsâl itdi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM İSTANBUL'I MUHÂSARA İDÜB VARUB ÜNGÜRÜS İLE CENG İTDÜĞİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm, Freng ile adâvet idüb evel bahâr olicak bir asker-i cerrâr-ı necm-şümâr cem' idüb gelüb Edrene'de birkaç gün tevakkuf idüb andan İstanbul'uñ üzerine müteveccih olub gice ve gündüz dimeyüb cenge meşgûl olub yidi ay muhâsara itdi. İçinde olan teküri tamâm zebûn olub Üngürüs Kralı'na envâ'ı dürlü pişkeşler gönderüb mu'âvenet taleb itdi. Üngürüs Kralı dahı İstanbul'uñ bu vech ile aciz olduğın bilüb tiz Üngürüs askerine haber idüb İflâk ve Çih ve Sâs ve Bulgar ve Freng ve Bosna beglerine dahı âdem irsâl idüb anlardan dahı asker taleb idüb yüz otuz biñ mikdân kâfir cem' idüb İflâk ilinden geçüb Nikebolı üzerine düşüb anı muhâsara itdi. Gice ve gündüz dimeyüb cenge meşgûl oldı. Nâ-gâh bu haber İstanbul üzerinde pâdişâh-ı âlem-penâh ceng iderken mesâmi'-i şerîfine yetişüb vezîrlerin ve beglerin cem' idüb müşâvere idicek bunı vech gördiler ki İstanbul teküri ile sulh idüb andan asker ile Nikebolı üzerine teveccüh ideler. Pes eyle idüb İstanbul teküriyle bir sûret ile sulh idüb asker ile andan kalkub ber-vech-i isti'câl Tırnavi'ye varub; anda, pâdişâh-ı âlem-penâh asker halkınuñ cebesin görüb, Evrenos Beg'i dil almağışün göndericek, kâfir dahı askerinin bir vech ile cem' ve zabt itmişdi ki Evrenos Beg nice ki sa'y itdi kâfirden bir dil alınmayub melûl ve mahzûn pâdişâh-ı âlem-penâh'a gelüb kâfir askerinin kesretin ve zabtın haber virüb ol bâbda tedârük itmek gerekdür diyicek; pâdişâh-ı âlem-penâh, sûret tebdîl idüb, kâfir askerine tecessüs itmege varub, bir yüksek yirden Nikebolı Kal'ası'nuñ dizdârına çağır-ıdı. Meger ol eyyâmda pâdişâhuñ bir yarar ve mu'temed Toğan nâm kulu var idi, giceyle ol pâdişâhuñ âvâzın işidicek pâdişâh ile söyleşüb, pâdişâh devletinde hisâr muhkemdür, zahîre bî-nihâyedür, zebûn olmamız yokdur, diyicek pâdişâh-ı âlem-penâh dahı, üş yetişdüm diyicek bazı kâfirler bu

haberi işidüb hemân ol gice krala haber virdiler. Giceyile âdemler gönderüb nice teccüsler itdükden soñra pâdişâhdan haberler ve eser bilmeyicek yarındası kâfir ‘askeri âlât-ı harb ve esbâb-ı ceşşlerin müretteb idüb cenge hâzır olıcak pâdişâh-ı ‘âlem-penâh dahı hemân Allâh’a tevekkül idüb kâfirün üzerine hücum idüb cum‘a gün ‘ale’s-sabâh ehl-i İslâm kâfir ‘askeriyle buluşub ‘azîm ceng vâki‘ oldı. Kâfir ‘askeri bî-nihâye olub, ehl-i İslâm az olub, az kaldı ki râyât-ı İslâm ser-nigün olub, ‘asker-i zafer-peyker münhezim ola. Bu esnâda pâdişâh-ı İslâm dahı kendü bile ceng idüb kâfire kılıc ururken nâ-gâh kazâ-yı âsumânî, bir kâfir, pâdişâh-ı İslâm atdan düşürüb, bir oğlan gelüb at çeküb, pâdişâh-ı ‘âlem-penâh niyâz ve tazarru‘ idüb nusret taleb iderken rivâyet iderler ki ‘âlem-i gaybden bir nesne peydâ olub kâfire bir vech ile kırgun oldı ki kâbil-i hisâb olmaya. Kâfir ‘askeri ceng idüb münhezim olub kaçub Tuna’ya dökilüb niçe biñ kâfir suda gark olub ve niçe biñ kâfir kılıcdan geçüb Hak te‘âlâ ehl-i İslâma bir vech ile feth virdi ki hiç bir târihde ancılayın gazâ olmamışdı. Pâdişâh-ı ‘âlem-penâh dahı şükr-i bî-hadd idüb kâfirün mâlın ve esbâbın gâzilere bahş idüb ‘asker ehli bir vechile muğtenem oldılar ki kâbil-i vasf olmaya. Bu gazâ-yı ekber Nikebolı üstinde idi; yüz toksan yidinci yılda vâki‘ olup pâdişâh-ı ‘âlem-penâh hem ol yıl tamâm Rümili’n feth idüb, gelüb devlet ve sa‘âdet ile Bursa’da taht-ı sa‘âdet-bahtda mütemekkin olub ‘adl ve dâd itmege meşğül oldı.

SULTÂNÜ’L-İSLÂM MALÂTIYYE’Yİ VE ERZİNCÂN’I FETH İTDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı ‘âlem-penâh gelüb ‘ayş ve nûşa meşğül olub mahrûsa-i Bursa’da Ulu Câmî‘e bünyâd urub anuñ masâlihın görüb mühendisler ve benâlar ihzâr idüb bir sa‘ât-ı şerîfde bünyâd koyub pâdişâh-ı ‘âlem-penâh dahı şürb-i hamr itmekden vaz gelüb ‘ulemâ-i kirâm ve fuzalâ-yı fihâma ihtirâm-ı fevka’l-hadd idüb meşâyihe i‘zâz ve ikrâm idüb her birine hâllü hâlince teşrîfler ve ihsânlar erzânî buyurub ‘ulemâ meclisinde hâlî olmayub şer‘-i kavîm üzre müstakîm olub şer‘-i nebevî tamâm icrâ idüb kudâtuñ ve ümerânüñ mahâiflerin ve mezâlimlerin şer‘ ile teftiş itdürüb zulmi ve hayfı olan kimsenelerün mezâlimi yerine köyub müstahakk-ı ‘azl olanları ‘azl itdi. İrtişâyı ‘âlem yüzinden bî’l-külliyeye ref‘ itdi. Bir vech ile ‘adl itdi ki vilâyet-i ‘Osmân tamâm âbâdân olub re‘âyâdan şerîf ve denî, ganî ve za‘îf aralarında küdüret ve ‘adâvet olmayub mecmû‘ı ‘âlem ‘ibâdete meşğül olmuşlardı. Hattâ hikâyet iderler ki ol zamânda Şeyh Ramazân nâm bir ‘âlim var idi ki ‘ulûmda bî-nazîr ve kâmil ve fâzıl kimsene idi. Bir takrîble pâdişâh-ı ‘âlem-penâhuñ âsitân-ı sa‘âdet-bahşına yetişüb pâdişâh-ı İslâm dahı anuñ diyâtin

ve 'ulüm-i fikh içre mahâretin görüb 'avâuf-ı husrevâne ve merâhim-i pâdişâhâne izhâr idüb köyler ve milkler virüb kendüye musâhib idüb ba'zı me-sâlih-i şer'iyede anuñla meşvere iderdi. Hattâ soñ ucı kâdî-'asker idüb me-sâlih-i şer'iyesin bi'l-külliyeye aña tefvîz itdi. Bu aralıkda nâ-gâh pâdişâh-ı İslâmuñ mübârek kalbine 'Arabistân sevdâsı düşüb, etrâf ve cevânibe 'asker cem' itmek içün âdemler irsâl idüb, bir 'asker-i bî-nihâye cem' idüb, varub Malâtiyye'yi feth idüb, Sultânuñ divit-dârın tutub öldürüb ol vilâyeti harâb itdi. Bu târih tamâm hicretüñ sekiz yüz yılında idi ki Malâtiyye ve ol vilâyet feth olundu. Ol esnâda Sultân Ahmed Celâyir ki âbâ vü ecdâdından irs ci-hetiyle Bagdâd tahtı aña müntakil olmuşdı ve Kara Yûsuf bin Mihmâd ¹⁷ ki Kara Koyunlu'nuñ emîr ve serveri idi, Temür şerrinden bu ikisi terk-i vatan idüb Şâm diyârına varub Mısır Sultânı bunları kayd ve bend ile habs itdükden soñra envâ'-ı hiyle ile Sultânun habsinden halâs olub pâdişâh-ı 'â-lem-penâhuñ hizmetine gelmişlerdi. Her biri kemer-i hizmet ve istitâ'atı mi-yân-ı cânlarına muhkem idüb hizmetde kusûr komazlardı. Temür, Şâm'a müteveccih olub gitdükden soñra Sultân Ahmed yine sevdâ-yı vatan idüb pâdişâh-ı 'âlem-penâhuñ 'izz-i huzûrına 'arz idüb pâdişâh-ı 'âlem-penâh da-hı anuñ istid'âsın kabûl idüb bî-nihâye mâl ve esbâb virüb rifâ'-ı hâl ve fe-râg-ı bâl birle yine vatanına göndermişdi. Ol esnâda Temür'den ilçi gelüb Malâtiyye feth olunduğına be-gâyet incinüb Sultân Ahmed ile Kara Yûsuf taleb itdüğine Pâdişâh-ı 'âlem-penâh dahı Temür'ün ilçisin tahkîr idüb i'ti-bâr itmeyecek; ilçi varub, Temür'e keyfiyyet-i hâli i'lâm idüb, Temür dahı be-gâyet kakıyub 'asker ile gelüb, Sivâs'ı harâb idüb yine turmayub çıkub gitdi. Pâdişâh-ı 'âlem-penâh dahı Temür'ün bu vech ile hareketin görüb Si-vas'ı harâb itdüğün işidicek 'asker-i bî-nihâye cem' idüb Erzincân'ın üzerine yürüyüb Erzincân'ın begi Tahretin mukâvemet idemeyüb kal'ayı teslim idüb itâ'at itdi. Pâdişâh-ı 'âlem-penâh dahı anuñ Temür'e ilticâ itdüğün bilüb Erzincân'ın a'yânlarından ve Tahretin'ün 'avretin ve oğlanın mecmû-'ısın yarar âdemleriyle Burusa'ya gönderüb Tahretin'i girü Erzincân'da beg nasb idüb emvâl-i ganâyimi alub Burusa'ya gelüb 'adl ve dâd itmege meş-gül oldı. Bu târih sekiz yüz üçüncü yılda idi. Hem ol yıl pâdişâh-ı 'âlem-penâhuñ Ertuğrul nâm oğlu vefât idüb pâdişâh-ı 'âlem-penâh anuñçün be-gâyet müteallim olub ol yıl bir gayrı yire sefer olmayub 'adl ve dâd itmege meşgül oldı.

¹⁷ Çok açık şekilde Mehmed veya Muhammed değil Mihmâd ya da Mihmed okunacak biçimde harekelenmiştir. Başka kaynaklarda da görülen, yer alan bir ad olduğundan düzeltme yoluna gidilmemiştir. Ancak, ki'den sonra gelen Kara Bunlu'daki imlâ hatası belirgin olduğundan ve bazı tereddütlere yol açabileceğinden, düzeltilerek Kara Koyunlu şeklinde alınmıştır.

SULTÂNÜ'L-İSLÂM TEMÜR İLE CENG İTDÜĞİDÜR

Tarih içre şöyle getürmişler ki çün pâdişâh-ı İslâm Erzincân'ı feth idüb Tahretin'ün envâ'-ı tazarru' ve ibtihâliyle Erzincân'da girü mukarrer beg nasb idüb ehli ve 'ayâlin Bursa'ya getürüb hânûmânın yagmâ itdürmiş idi. Ol sebebden Tahretin be-gâyet şikeste-dil olub zâhir sadâkat ve bâtunen 'adâvet idüb Temür 'askeri ol nevâhiye gelicek varub tazallüm itmiş idi. Temür dahı bu haberi işidüb evvelden dahı pâdişâh ile 'adâveti olub Sivas'ı harâb idüb Rûm üzerine yürümek kasdın itmiş idi. Ol dahı bahâne olub hemân ol bî-nihâye 'asker tertîb idüb 'azm-i Rûm idüb yürüdi. Çün bu haberi pâdişâh-ı İslâm'ın mesâmi'-i şerîfine yetişdi hemândem etrâf ve cevâni-be mektûblar yazub Anadolu ve Rûmili 'askerin cem' idüb pâdişâh-ı İslâm'a tâbi' olan İflâk'den ve Lâz'dan ve Bosna'dan otuz biñ cebelü kâfir gelüb pâdişâh-ı İslâm biş oğlu ile müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla Bursa'dan kalkub Ankara tarafın tutub Temür'den yaña müteveccih oldılar. Çün Temür dahı Sivas'da cebesin görüb 'askerin müretteb ve mükemmel idüb Ankara nevâhisinde Çubuk nâm mevzi'de su tarafın alub turdı. Bu taraftan pâdişâh-ı İslâm bî-nihâye 'asker ile ve seksen bin Tatar ile düşmenün üzerine hücum itdiler. 'Asker-i İslâm'dan 'Alî Paşa ve Koç Minnet Beg ve Mustafâ Beg bir yüksek yire çıkub Temür 'askerine nazar itdiler. Gördiler ki kâbil-i vâsf olmayub bir deryâ-yı bî-nihâyedür ki cüş idüb turur. Bunlar bu hâli görüb 'asker-i Rûm mukâvemet itmeyeceğın bilüb pâdişâh-ı İslâm'a 'arz idüb çeriye bölük bölük idüb tağlara gönderüb etrâf ve cevânibden Temür 'askerin şebîhün itmek ile ve ardından ve öninden basmağıla bir zafer bulavuz diyü tedbîr idicek Hoca Fîrûz Şâh men' idüb hemân yürümek gerek diyicek pâdişâh-ı İslâm dahı anuñ sözine gırre olub târih-i hicretün sekiz yüz bişinci muharremünün on üçüncü gün 'ale's-sabâh tabl ve nakâra çalınub Temür üzerine yürüyüb cenge şürü' olundu. Temür dahı bu hâli görüb 'askerine bir uğurdan hamle idüñ diyicek Deryâ-yı Kulzüm gibi 'asker hücum idüb bir ceng-i Sultânî oldı ki kâbil-i vâsf olmaya. Bu taraftan evvel hamle harâc-güzâr kâfirler idüb muhkem ceng idicek; 'âkıbetü'l-emr, pâdişâh-ı İslâm yanında olan Tatar 'askeri pâdişâha hâyin olub, varub Temür'e mütâba'at itdiler. Çün 'asker-i İslâm bu hâli görüb 'askerün bir yanı şöyle olıcak, bâkî 'asker dahı münhezim olub sûret-i firâr ihtiyâr itdiler. Koç Minnet Beg gelüb pâdişâha ayıtdı ki, sûret tebdil idüb bir taraftan başuñ kurtar. Ben de bunda senün yeründe turuñ birez eğleneyim, diyicek pâdişâh-ı İslâm dahı gayret idüb at depüb gâh kaçub gâh ceng iderken kazâ-yı âsumânî at ayağı sürçüb pâdişâh atdan düşüb yine binicek üzerine Tatar 'askeri hücum idüb ol yirde begler muhkem ceng idüb 'âkıbetü'l-emr

pâdişâh mahbûs olub Minnet Beg ve Mustafâ Beg ve Hoca Fîrûz Paşa ve niçe begler esîr olub ‘asker-i İslâm bi'l-külliyeye münhezim olub perâkende oldılar. Merhûm pâdişâh-ı İslâm on dört yıl pâdişâhlık idüb hicretün sekiz yüz beşinci muharremünün on üçüncü gününde giriftâr oldu. Taht-ı sa‘âdet-bahta cülûs itdüğü târihten memâlik-i mahrûsasına etrâf ve cevânibden yigirmi sancaklık il feth idüb ilhâk itmiş idi. Ve merhûmuñ altı oğlu var idi. Kendü hayâtında vefât bulmuş idi biri Ertugrul, ve Emîr Süleymân ve Sultân Muhammed ve Mûsâ Çelebi ve ‘İsâ Çelebi ve Mustafâ Çelebi cengde bile idiler. Mezbûr Mustafâ Çelebi ol cengde nâ-bedîd oldu ve Mûsâ Çelebi atasıyla giriftâr oldu ve Emîr Süleymân bu vâkı‘adan halâs olub Rûmili’ne gidüb Rûmilin zabt idüb Edrene’yi taht idüb oturdu. Ve ‘İsâ Çelebi Burusa cevânibinde idi. Ve Sultân Muhammed Tokat’a gidüb vilâyet-i Rûm’ı zabt itdi. Bunlaruñ vâkı‘aları mufassal zikr olunsa gerekdür, inşa’a’llahu’l-‘azîz.

EL-MATLABÜ’L-HÂMİS

FÎ-BEYÂNİ AHVÂLİ’S-SULTÂN MUHAMMED HÂN BİN BÂYEZİD HÂN

Merhûm Yıldırım Hân, Temür ile bu vâkı‘ada olub kazıyye bu vech ile olıcak ol eyyâmında Sultân Muhammed on bir yaşında idi. Temür leşkeri gâlib olub her kişiye kendü ehli ve ‘ayâli sevdâsı olub müteferrik olmuşlardı. Bu dahı kendünün hâssa ‘askerin Rûm dilâverleriyle sancağın çeküb Temür ‘askerin yarub çıkub ‘azm-i Rûm idüb önüne gelen Tatardan bi-hadd ve bi-kıyâs kırub gelüb Tokat’a yetişdi. Rûm’a çıkdıkları gün atasınuñ giriftâr olduğın ve karındaşları nâ-bedîd olduğın ve memleket düşmen ayağı altında pây-mâl olub ehl-i İslâmı gâret ve hasâret itdüklerin istimâ‘ idüb gayret odı yüreğın yakub mübârek gözleri yaş ile tolub âh idüb ayıtdı ki: Dirîğ! Memleket-i ‘Osmân ki düşmen atı ayağında helâk olub ve re‘âyâ ki vedâyi‘-i Hazret-i Âferîde-kârdur düşmen elinde ‘âciz ve ser-gerdân olmuşlardır. Ve Sultân babam dahı ‘adü elinde giriftâr olub ol geçen ‘ayş ve nûş, niş olub ferah teraha mübeddel olmuşdur, diyüb hâslarıyla şöyle müşâvere itdi ki: Kendüyi ‘adü ‘askerine ura, tâ bir tarîk ile atasın kurtara ve yâhod, anuñ yolında helâk ola. Bunlar ayıtdılar ki: Şâhâ! Bizüm canımız ve başımız senün yoluña fidâ olsun. Bu nesne ki buyurursız be-gâyet hoşdur, ammâ ‘âkılâne maslahat oldur ki bu düşmen ki vilâyete müstevlî oldu, be-gâyet çoğ ‘askerdür, buña yakın olmak revâ degül. Maslahat oldur ki bunları irakdan yürüyüb gözedevüz, anuñ gibi halvet bulub ‘asker kenârında bulunan helâk idevüz, didiler. Sultân Muhammed bu tedbiri begenüb Rûm ‘askeriyle kal-kub aşğa tarafa gitdi.

SULTÂN MUHAMMED KARA YAHYÂ İLE CENG İDÜB ANI Sİ- DUĞIDUR

Çün Sultân Muhammed Rûm serverleriyle kalkub gelüb Dervâz'e yetiş-
di, İsfendiyâr'ıñ yigeni Kara Yahyâ, biñ mikdârı er ile kendüsi geyimlü ve
atı keçimlü, gelüb Sultân'ıñ önüne ayıtdı ki: İy yigit! Ne kişisin ve ne yire
gidersin? Ben İsfendiyâr'ıñ yigeni Kara Yahyâ'em. Cihân-girler benüm tîr-i
hadengümden sînelerin delük delük idüb, pehlevânlar zehrelerin çäk idüb,
benüm heybetümden bu tarafdân kuş uçmaz. Muhammed kimdür ki
benüm memleketüme gire, diyü bang urdı. Sultân bunuñ haberin istimâc
idüb mukayyed olmadı. Kara Yahyâ kakıyub Sultân'ıñ önüne gelüb hamle
itdi. Sultân bunu görüb yanında olan serverlerine istimâlet idüb ayıtdı ki: İy
benüm yigitlerüm! Vaktidür ki Kara Yahyâ'yı kara karga misâl tağidub 'as-
kerin helâk idevüz, diyüb; kendü dahı elin kılıca urub, tekbîr idüb, düşman
çerisine hamle idüb, ol bütün cem'iyeti iki nîme itdiler. Kara Yahyâ çün
gördi iş hadden geçdi ve belâ suyu başdan aşdı, 'askerine "Ha turuñ!"
diyügördi, başarmadı. 'Askeri bir lahza tâkat getürmeyüb, münhezim olub,
perâkende oldılar. Kara Yahyâ kendü dahı 'âr nâmüsü yire salub Tosya'ya
düşdi. Sultân 'askeri anlaruñ ardın sürüb, ele girenin helâk idüb, malların
yağmâ itdiler. Andan ferâgat birle yine işlerine gitdiler. Sultân'ıñ çünki ev-
vel fethi bu vech ile olub envâr-ı sa'âdet-âsârî çehresinden lâmi' olub devlet
ve sa'âdet ile kalkub Gired'e irdi. Anda birkaç gün tevakkuf idüb Temür
'askerine cäsüs gönderdi ki varub göre; atası Yıldırım Hân, Temür katında
mıdır; keyfiyyet-i hâli nedür, 'alâ vechi't-tafsîl gelüb haber vire. Çün peyk
revâne oldı, bunlar ol yirde birkaç gün turub begler ile müşâvere itdiler ki:
çün 'âlem bu vech ile sûret gösterdi, ne itmek gerek? Maslahat oldur ki bu
aradan kalkub aşğa tarafa gidevüz, sarp taglara çıkub 'âlemüñ hâline nazar
idevüz. Temür hod bu ili zabt idüb bu yirde karâr ideceği ma'lûm
degüldür. Lâ-cerem yine kendü vilâyetine gitse gerekdür. Tağdan tağa bizi
taleb ideceği yokdur. Ve ba'zılar ayıtdılar ki: Bu maslahat degüldür. Zîrâ
aşğası hatarnâkdür. Yene memleketümüze Rûm'a çikalum, görelüm ki tak-
dîr-i Rabbânî 'âlem-i gaybdan ne izhâr ider. El-hamdü li'llâh ki Allâh 'inâ-
yetinde bu sultânumuz devletinde vaktümüz hoş ve ni'metümüz bi-nihâ-
yedür. İlümüz içinde yürüyelüm. Eger yağı gelürse men' idelüm, memleketi
a'dâdan muhâfazat idelüm. Sultân bu takdîri ihtiyâr idüb Rûm tarafına git-
mek tedârükünde iken Temür 'askerine göndürilen cäsüs gelüb sultâna du'â
idüb ayıtdı ki: Hak te'âlâ celle ve 'alâ, pâdişâh-ı İslâmuñ 'ömrin ziyâde
idüb a'dâ-yı devlet mahzûl ve makhûr ola. Atañ Yıldırım Hân'ı gördüm, se-
lâmetdür ve lîkin cehd idüb yanına varımadum. Temür, Rûm vilâyetini ta-

mâm zabt idüb bu yıl Aydın ilinde kışlar, didi. Çün sultân bu haberi istimâ⁶ itdi, pes andan soñra tevakkuf itmeyüb Rûm vilâyetine müteveccih oldı.

SULTÂN KARA DEVLET ŞÂH İLE CENG İDÜB ANI HELÂK İDÜB ʿASKERİN SIDUGIDUR

Çün sultân Rûm serverleriyle Rûm'a geldi, nâ-gâh haber geldi ki Kara Devletşâh gelüb ili tutdı. Elinde Temür'den hükmi vardır; her yire ki varur, elinde nişânın gösterüb aydur ki: Temür Hân bu memleketi baña virdi. İl dahı ihtiyâtından aña uymağa başladı. Biñ mikdârı harâmî aña uymuşdur. Her ne araya varalar kendülere itâ⁶ at itmeyenleri helâk idüb, illerin yakub, malların gâret iderler. Şimdiden anuñ tedâbirin itmeyecek olursañ memleketi cümle hükmi ider, didi. ¹⁸ Sultân bu haberi işidicek be-gâyet kakıyub etrâfına nazar idüb ayıtdı ki: İy Begler Ne dirsiz? Bu işüñ kaydın nice yersiz? Bunlar ayıtdılar ki: Sultân devletinde nice olsa gerekdür, Kara Devletşâh ile tunşuruz, bir gün toğduk bir gün ölürüz, didiler. Sultân dahı bunlara gereği gibi istimâlet idüb: Merdâne oluñ. Kara Devletşâh ne seg-i bî-hayâdur ki benüm memleketüme girüb re'âyaya zahmet vire. Pes bunlar bu tedbirde ve ʿasker cem⁶ idüb ceng itmek yarağında olub cäsüs gönderdiler ki varub düşmenüñ kandahğın ve yanında olan mahâzilüñ kesretin ve killetin bilüb sultâna haber vire, bunlar dahı aña göre kayd göreler. Çün cäsüs bu aradan gidüb, az zamânda düşmene yetüb Kara Devletşâh'ı gördiler ki Kağala'da konub kendü hâline meşğul olub yanında olan âdemi azdur ve bunuñ gibi vakt ele girmeyüb, fursatı ganîmet bilüb, gelüb Sultân'a haber virdi ki: Altı yüz kişiyle Kağala'da halvet oturur, be-gâyet mahall-i fursatdur, diyüb; Sultân dahı bu haberden be-gâyet ferahnâk olub, Rûm ʿaskerin müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla, esbâb-ı ceş ve âlât-ı harbleriyle yürüyüp Kara Devletşâh, Kağala'da fariğ, bî-haber oturur iken Sultân yetişüb, bî-tevakkuf üzerine at depüb, hamle itdi. Kara Devletşâh, çün Sultân geldüğü haberin virdiler, hiç vech ile ihtiyât itmeyüb atna süvâr olub sultana mukâbil oldı ve bülend âvâz ile ayıtdı ki: Sen henüz bir tıfil oğlan olub anañ südi agzuñda kokar. Ne liyâkat ve isti'dâd ile aduñı sultân koyub memleket taleb idersin? Yüri bu sevdâdan fariğ ol. Kendü maslahatuña git. Evlâ budur ki bu fikri terk idesin. Atañ ve karındaşlaruñ bi'l-fi'l mahbûslardur. Sen memleket da'vâsın itmek be-gâyet ba'iddür. Eger bu sevdâdan fariğ olmayub darb ve harbe şürü⁶ iderseñ şimdi saña ne ideceğüm ma'lûmdur, didi. Çün sultân bunu işitdi, kakıyub ayıtdı ki: İy pîr-i hâref! Bir nice hây ve hüy idüb

¹⁸ Metinde, "iderdi" şeklindedir. Gerek cümlelerin akışına, gerek Neğri târihine bakılarak "ider didi" olarak düzeltilmiştir.

kendüni bir âdem mi sanursın! Beñzer ki sakaluñ deđirmende ađardub kim-senüñ darbın ve harbın görmemişsin. Benüm babam mahbûs ise Allah halâs ide. Ammâ ni' me'l-halef benem ki şimdi sana seni gösterüb nice ide-ceğüm göresin, diyüb tekbîr idüb, Allah'a sığınub, kılıç yalın idüb, düşmene hamle itdi. Şöyle ki kılıç darbı ve çomak sadası 'Ayyük'a çıkub bir ceng-i 'azîm oldı. Pes ol ceng içinde sultân kullarından bir şâh-yigit bir ok çıkarub çeşmin gözedüb yayın çeküb pertâb itdi. Takdîr-i Rabbânî tîr-i handeng Kara Devletşâh'ıñ gözine dokınub eñsesinden çıkub gitdi. Atından yıkıldığı gibi sultân kulları kılıc üşürüb pâre pâre itdiler ve yanında olan yigitlerinüñ kimin kırub ve kimisi kaçub, kimisi sultâna bend oldı. Sultânıñ ikinci fethi budur. Çün sultân bu fetihden şâd ve hândân dönüb kendü yerine geldi, 'ayş ü 'işrete meşğul olub etrâf ve cevânibin gözetdi.

KUBÂD-OĞLI NIKSAR'I MUHÂSARA İDÜB SULTÂN DAHI ÜZE-RİNE VARUB CENG İDÜB SIDUGIDUR

Sultân devlet ve sa'âdet birle oturub 'ayş ü nûşa meşğul olub fârigü'l-bâl otururken nâ-gâh haber geldi ki Kubâd-ođlu bî-nihâye asker ile Niksâr'ı muhâsara idüb gice ve gündüz ceng ider. Eger ol hisâra meded yetişmezseñ kal'a elden gidüb il vilâyet harâb olur, diyü. Sultân bu haberüñ istimâ'ından be-gâyet münfa'il olub, atına süvâr olub, yanında olan 'askerüñ mecmû'ı esbâbın ve âlât-ı harbin müretteb ve mükemmel idüb, gice ve gündüz dimeyüb yetişüb; Kubad-ođlu dahı, hisâr üzerinde bunlardan fâriğ tururken, bunlar dahı Rûm serverleriyle ve bahâdurlarıyla yetişüb, bir yirden hamle idüb, Allâh'a tevekkül idüb, Kubad-ođlu'nuñ leşkerin basub, sıyub târ u mâr itdiler. 'Askerinüñ kimin kırub ba'zısı kaçdı. Mâl ve esbâbların alub mugtenem oldılar. Kubad-oglu dahı tek ü tenhâ sahrâ-yı dalâlete düşüb kaçub Taşan-oglu'na ilticâ idüb ol tarafa dek başın kurtarub gitdi.

SULTÂN FELENBOL KAL'ASINUN ÜZERİNE DÜŞÜB CENG İLE FETH İTDÜGİDÜR

Sultan Muhammed, Kubad-oglu'nuñ 'askerin sıyub kendüyi tahkîr ve ta'cîz idüb gâlib-i mutlak olub şehirlerin ve kal'aların feth idüb ol vilâyeti dahı teshîr itmege ikdâm idicek, meger Canik kavminüñ ardın kovub kimin kırub kimin esîr idüb esbâbların ve mâlların gâret iderken Felenbol adlu bir kal'a var idi ki muhkem idi, Sultân dahı ol kal'ayı göricek anuñ fethine ikdâm idüb vüzerâ-yı nâmdâr ve bahâdurân-ı kâr-zârlar ile meşveret idüb mecmû'ı bu ikdâmı ahsen görüb hemân ol gün kal'anuñ üzerine yürüyüş idüb bir nevbet kal'a cengin itdi. Kal'a ehlinden ve sultân 'askerinden hayli

kimsene mecrüh olub evvel hamlede feth olunmaduğuna sultân mütefekkir olub buyurdu ki tabl-ı âsâyiş urulub, asker ehli kal'a cenginden dönüb, ol gice âsûde oldılar. Sabâh olıcak sultân vezîrlerin katına da'vet idüb kal'anuñ feth olunması yanında anlaruñla tedbir idüb her biri 'alâ-kaderi 'aklihi bir nesne fikr idüb sultâna haber virdi. Sultân hiç didüklerine mukayyed olmayub ayıtdı ki: Bilürem bu kal'aya ikdâm-ı tām birle ceng idüb yürümiş idicek mukâvemet itmeyüb elbetde feth olunur. Ve lîkin bu kal'a baña gerekdür. Ceng ile alıcak ba'zı yiri yıkılmak lâzım olur, buña çâre oldur ki birkaç gün tahammül olunub ceng olunmaya. Hem eyle idüb birkaç gün ceng itmediler. Andan soñra sultân gördi ki hiç vech ile kal'adan haber gelmedi, yazıcısın katına okuyub buyurdu ki kal'a dizdârına mektûb yazub, dürlü dürlü istimâletler idüb, bu kal'ayı kimüñçün muhâfazat idersin? Bi'-inâyeti'llâhi te'alâ kal'a hod feth olunur. Ammâ evlâ budur ki sen ihtiyârûñla gelüb kal'a teslim idesin. Taşan'dan hiç vech ile ihtiyât itme. Anuñ zehresi mi vardur ki benüm sît (u) sadâmuñ¹⁹ yöresine uğrayub ceng ide. Bir def'a şol ki makdûrı idi sarf itdi, bahâdurlar nevâlesinden bir çâşnî tadub yanında olan 'askeri dahı perâkende olub her biri bir tarafa nâ-bedîd oldı. Sultân her ne kim emr itdiyse yazıcı sem'ân ve tâ'aten diyüb nice bunuñ gibi nükte ve nasâyih birle dizdâra mektûb yazub mektûbı bir kuluñ eline virüb gönderdiler. Ol taraftan dizdâr dahı, elçi²⁰ gelmesinden haberdâr olub, kal'anuñ kapusın açub, ilçiyi karşulayub, tamâm i'zâz ve ikrâm birle alub gelüb şol ki resm ve kâ'ide idi yirine getürüb ziyâfet idüb, ilçiyi tamâm ta'zîm idüb merhaban hayra makdem diyüb envâ'-ı tazarru' idüb ayıtdı ki: Biz sultânûñ kem-ter ve kemîne kulıyuz. Bu ceng ve 'arbede itmekden murâd nedür? diyicek ilçî dahı mektûbı virdi. Dizdâr mektûbı min-evvelihi ilâ-âhirihi mütâla'a idüb tefekkür bahrine talub hatâ ve savâbın añlayub ilçiyi bî-nihâye in'âm ve tuhfeler virüb ayıtdı ki: Benüm sultân ile hiç vech ile 'adâvetüm ve emrine 'isyânım yoktur. Bu hisârı alub bir kulına sadaka itse gerekdür. Ol kulı ben olub 'ömrüm oldukça sultânûñ hizmetinde olub kal'asın muhâfazat idem. Ammâ şart bunuñ üzerine olmayub cebren ve kahren kal'ayı alurın yâhod vir dirse şol ki makdûrumdur sarf idüb velî-i ni'metüm hakkında sa'yüm dirîğ itmeyüb kal'ayı muhâfazat iderem, diyüb ilçiyi bu vech ile cevâb viricek, ilçî dahı sultâna bu haberi tamâm 'arz idüb, sultân bu naklinden gazaba geldi, beglerine ve serverlerine ayıtdı ki: Duruñ, işbu kal'ayı cebr ile alub içinde olanları burcdan aşğa atub evlerin harâb idüb mâlların

¹⁹ Metinde sıyt-ı sadâ şeklinde harekelenmiştir.

²⁰ Daha önce hep "ilçî" olarak yazılmış olmasına rağmen, burada, açıkça "elçi" şeklinde harekelenmiştir. Anlamı değişirmeyen bu tür değişik yazılışların, genellikle tek bir şekle sokulmayıp olduğu gibi bırakılması cihetine gidilmiştir.

alalum, diyüb emr idicek; asker ehli turub, yarağların idüb, metrislerin kurub, ellerine kalkanlar alub, bi-nihâye oklar getürüb, kal'aya bir vech ile tır bārân itdiler ki kal'a halkı ceng itmek degül, ok zahmından her biri kirpü misâl olub mecâlleri olmayub niceler mecrüh ve niceler bi-cân olub bâkî kalan dahı kal'a kapusın açub bir yirden girı idüb amân amân yâ sultân-ı cihân diyüb gelüb sultân atı ayağına baş koyub kal'ayı teslim itdiler. Sultân bunları be-gâyet hoş görüb, re'islerine hil'at virüb, günâhların 'afv idüb, her birine istimâlet idüb dil-hoşluk itdi. Bunlar dahı cân u gönülden sultâna kul olub, sultân dahı kal'anuñ dizdarlığına kendü kulın koyub, bâkî masâlihın ve yarağın ve esbâbın görüb, ol aradan beşâset-i hâtır ve inşirâh-ı sadr birle bu fethi dahı mübârek görüb, Tokat cänibine 'azm idüb, devlet ve sa'âdet ile Tokat'a gelüb, taht-ı devletde oturub 'ayş ü nûşa meşgöl olub düşmen tarafına tecessüs itmege meşgöl oldı.

SULTÂN, İNAL-OĞLIYLA CENG İDÜB İNAL-OĞLI KAÇDUGIDUR

Sultân Felenbol kal'ası fethinden fâriğ olub kapısı halkıyla ve Rüm serverleriyle 'ayş ü 'işret iderken nâ-gâh haber oldı ki İnal-oglı yigirmi biñ mikdârı er ile gelüb, il ve vilâyeti urub, gâret idüb, kendüsi Kazâbâd'da halkıyla konub, re'âyâ anuñ şerrinden ve fitnesinden kaçub taglara perâkende oldılar. Şimdi İnal-oglı'nuñ fikr-i fâsidi bunuñ üzerinedür ki gelüb pâdişâh-ı İslâm ile buluşub ceng ide yâhod yıldan yıla bir mikdâr mâla kesim ide ve yâhod memleketinden ihrâc idüb ili ve günü kendünüñ idinüb zabt ide, didiler. Sultân çün bu haberi işitdi, be-gâyet gamnâk olub ayıtdı: Ne müşkil hatarnâk nesne vâkî oldı. Dirigâ nâzenin vilâyet düşmenüñ altı ayağı altında pâyimâl olub helâk olıserdür. Eger memleketi koyub gidecek olursam ol dahı müşkildür,²¹ diyüb; vezîrlerin katına okuyub, bu kazıyyeyi anlara diyüb, anlarıñla meşveret idüb, ıztrâbın didi ve bunuñ tedbirine ne çâre itmek gerekdür, didi. Pes vezîrler, pâdişahuñ melâletin görüb, ayıtdılar ki: İy Sultân-ı 'Âlem! Kalbünüze gam getürmeñ. Bir bi-asıl Türkmen için gussa ve teşviş çekmek nedür? İnşâa'llâhu'l- e'azz Hudâ fırsat vürürse anun 'askeriyile bir vech ile darb ve harb idelüm ki halk-ı 'âlem mütehâyir ola, cihânı gözine karañu idüb târ u mâr idelüm, didiler. Hele evvel evlâ budur ki aña mektûb yazub ilçi gönderelüm ki; bu sûretle bu memlekete girüb, re'âyâyı böyle incidüb, emvâl-ı müslimîn gâret itmekden maksüd nedür tamâm tahkîk itdükden soñra biz dahı aña göre tedârük idüb yüz suyıyla çıkub giderse hoş ve illâ anuñla bir vech ile ceng idelüm ki kâbil-i vâsf olmaya. Sultân

²¹ Bu cümle Neşri'de: "Eger memleketi koyup gidicek olursam ol dahı müşkildür. Ve eger gitmeyüp tuncak olursam, bunuñla mukâbele ve mücâdele itmek hayli müşkildür" şeklindedir.

çün vezirlerinüñ ve beglerinüñ bu vech ile ikdâmların gördi i'timâdı biñ evvelki mikdâr olub beşâset-i tâm hâsıl oldı ve melâliyyeti bi'l-külliyeye kalbinden gidüb terah feraha mübeddel oldı. Bunlara geregi gibi istimâlet idüb, dil-hoşluk gösterüb, esbâbların müheyyâ itmek buyurdu. Pes sultân, yazıcısın okıyub buyurdu ki; İnal-oğlı'na mektüb yazub, elkâb ve ta'rîfat tamâm olduktan soñra yaz ki, añsuzda gelüb memleketüñ içine girüb re'âyâ ki vedâ-yi'î Aferide-kâr'dur, bilâ-sebeb incidüb ve mâlların gâret idüb teşüt-i ahvâl-i Müslimîne meşgûl olmak ehl-i islâmdan ba'iddür. Pes revâ ve maslahat budur ki halkuñla ve askerüñle bu memleketden çıkub, ri'âyâya zulm itmeyüb, kimseye hasâret itmeyesiz. Yoğ eger bu sözüme isgâ itmeyüb lecûc-lik idüb vilâyeti hâlî tasavvur idüb ehl-i İslâma zarar itmek kasdın iderseñ bi'avni'llâhi te'âlâ asker-i zafer-peyker ile üzerüñe varub mâbeynümüzde ceng mu'ayyendür. İnâd ve temerrüd sebep-i nedâmetdür. Soñ peşimânlık fâyide virmez. Aña göre amel idesin, diyü mektüb tamâm idüb bâzı armağan birle bir hâs kulın ilçi idüb İnal-oğlı'na gönderdi. Zamân ile ilçi İnal-oğlı leşkerine yetişüb görür ki İnal-oğlı bir sahrâda bi-pâyân asker ile oturub tahrib-i bilâda ve ta'zib-i 'ibâda meşgûl olmuş. Pes ilçi tamâm vehm idüb yüzün der-gâha tutub ayıtdı ki: İy Bârî Hudâyâ! Bunuñ şerrinden memû'ı 'âlemi sen sakla, diyüb ilerü yürüdi. İnal-oğlı'na haber oldı ki Sultân'dan ilçi geldi, hiç vechile iltifât itmeyüb nazar itmedi. Âhirü'l-emr bir iki Türkmen ilerü gelüb, ilçi karşılayub, İnal-oğlı yanına iletdiler. İlçi birle el ucıyla görüşüb: Muhammed şimdi kandadur? diyüb, sordı. Andan ilçi mektübü eline virdi. Mektübü tamâm okıyub mazmûnına vâkıf olıcak be-gâyet kakıyub ilçi öldürmek istedi. Begler araya girüb: İlçiye zevâl yokdur, didükleri ecilden vâz geçüb yazıcısın okıyub buyurdu ki Sultân'ın mektübüna cevâb yazub, ayıtdı ki: İy Muhammed! Niçün benümle böyle hareket idüb, kendü haddüñden tecävüz idüb bu vechile kelimât idersin? Henüz bir tûfil oğlansın. Aduñı sultân koyub bunca lâf urmak saña mülâyim degüldür. Benüm, senüñ başuña ve mâluña zararum yokdur. Pes eyle olıcak memleketden çıkub gitmek gereksin. Benüm maksûdum oldur ki seni memleketden ihrâc idüb memleketi zabt ve hıfz idüb säyir memleketüme ilhâk idem. Eger râzı olmayub inâd iderseñ, hâzır ol, senüñle maslahatum vardur, diyüb mektübü yine ilçi eline virüb gönderdi. Çün ilçi yine Sultân'a gelüb mektübü virdi, Sultân açub okıyub birez münfa'îl olub beglere istimâlet idüb ayıtdı ki: Anuñla turışub ceng yüzünde kim ilerü varub âdem yıkarsa inşâ'a'llâhu te'âlâ avâtıf-ı şâhânemden gereği gibi terbiyetler idüb beglige yetişdürem, diyüb kendüsi cebe ve cevşen giyüb Rûm serverleriyle müretteb ve mükemmel müsellağ olub her biri ejderhâ-sıfat cüş ve hurüş idüb gice ve gündüz dimeyüb, yürüyüb bir sabâğ Kazâbâd'a yetişüb; ol taraftan İnal-oğlı

dahı Sultân geldügin bilüb, fî'l-hâl atna binüb, yanınca bî-had Türkmen atlanub, alaylar bağlayub, Sultân'a karşı yürüdi. Sultân dahı ol hinde biñ mikdâr Rûm serverleriyle ki gelmişdi, İnâl-oğlı katında on biñ mikdârı Türkmen ziyâde idi. Birbirine mukâbele oldılar. Çün İnâl-oğlı, Sultân'uhn 'askerinüñ azlığından mağrûr olub kendüye bir vakâr virüb *kem min fi'etin kalûletin galebet fi'eten kesireten*²² ma'nisinden gâfil olub, Cenâb-ı Hakk'ı yâd itmeyüb hemân hamle itdi. Sultân dahı, anuñ 'askerin ve alayların görüb, kendünüñ serverlerin görüb, Allâh'a tevekkül itdi. Gayret kuşağın berk idüb hamle itdi. Çün iki 'asker bir yire gelüb dokuşub cenge girdiler, 'azîm ceng oldu. İki 'asker birbirinden bir gün ve bir gice ayrılmayub, âhir 'avn-ı Rahmânî yetişüb, Türkmen 'askeri sınıb, İnâl-oğlı kaçub münhezim oldu. 'Alemleri başı aşğa olub halk-ı 'âlem şâd olub anuñ fitnesinden halâs oldılar. Sultân ol yigirmi biñ evi yağmâ itdürüb bu fethi dahı mübârek görüb ferah-ı kalb ile dönüb çadırlarına geldi, yigitlerin ve serverlerin yoklayub gördi ki hiç birine elem gelmeyüb mecmû'ı sahîh ve sâlim, hemân iki kişi eksük geldi. Birine Cebel-oğlı ve birine Zagarcı Ya'kûb dirlerdi bunlar Sultân'uhn sevgülü yigitlerinden idi, Sultân görüñ ne hâl oldu diyicek, tecessüs olundu. Bildiler ki bunlar henüz ölmeyüb İnâl-oğlı'nuñ bendine düşmüşler. Be-gâyet melûl olub oturdu. Nâ-gâh biri halâs olub gelince, birin dahı İnâl-oğlı salıvirmiş geldi. Sultân bunlaruñ sahîh ve sâlim geldüklerin görüb şâd ve handân olub ol aradan kalkub, bir hoş sahrâda konub, 'ayş ü nûşa meşgûl oldu.

SULTÂN GÖZLER-OĞLI'YLA CENG İDÜB ANI SIDUĞIDUR

Sultân İnâl-oğlı'n basduğından soñra oturub 'ayş ü 'işrete meşgûl iken haber geldi ki Gözler-oğlı sekiz yüz er mikdân kişiyle göçmel kalkub Karahisâr'uhn üzerine düşüb, şehrin alub, içine girüb, muhâsara itdi. Kal'a halkı be-gâyet buñalmışlardur ve hem il dahı ol kadar düz değıldür. El-hâsıl biş on gün anlara meded yitişilmezse hisâr elden gider, diyücek; Sultân bu haberi işitdi, gâyet kakıyub vezîrlerin katına okudu ve didi ki: İlün kaydın yemezsiniz hisârım üzre yağı gele bege dimeyesiz ve memleketi kayırmayasız. Gözler-oğlı ne kişidür ki benüm ilüme girüb, hisârım üstine düşüb, muhâsara ide,didi. Vezîrler ayıtdılar ki: 'Ömrüñ pâyidâr olub, devletüñ bahtiyâr olsun. Her düşmen ki senüñ memleketüne girüb 'adâvet itdi, 'âkıbet mahzûl olub gürizân oldu. Meger Gözler-oğlı'nuñ dahı vakti yakın olmuşdur ki senüñle pençe urmak ister. Gözler-oğlın bunda bizüm devletümüz getürdi, inşâ'a'llâhu'l-e'azz 'asker-i zafer peykerle varub bir iş idelüm ki kâbil-i vasf

²² 2, Bakara Süresi, 249. âyetten.

olmaya. Evin barkın yağmâ idüb helâk idelüm, didiler. Sultân bunu işidüb hâur-ı 'âurları fi'l-cümle mütesellî olub emr itdi ki 'asker ale't-ta'cîl yarağa girüb atlarına süvâr oldılar. Giceden yortdılar, sabâh olunca düşmene yetdiler. Gözler-oğlı'na haber oldı ki üş Sultân yetişdi, ne dermânuñ var ise eyle it. İnal-oğlı'nı basub, kasdı sensin didiler. Gözler-oğlı bunu işidüb key ta'acüb idüb ayıtdı ki: Hâzır oluñ. Çäre ne itmek gerek? Hâliyâ bunuñla dürişüb uruşmakdan gayrı nesne görünmez. Biz eyle tasavvur iderdük ki bu şehri alub öyle kal'aya girüb oturayduk. Şimdi taşrada bulunduk. Bunlaruñla cengden gayrı nesne görünmez. Zîrâ eger kaçavuz ardumuz sürüb tamâm helâk iderler. Hele ceng idicek ümid var ki bunları basavuz, diyicek; gördiler ki tuğlar ve 'alemler çıkub kûs ve nakâra ve surnâ ve nefirler âvâzı 'âleme tolub 'alem dibinde Sultan, arslan misâl, pür-silâh, sağında ve solunda Rûm bahâdurları ejderhâ- sıfat gelüb, iki âsker müretteb olub, biribiri kurbine gelince Sultân nazarı düşmene bıraktı. Gördi ki düşmen bir hâzir helvâdur, bî-tevakkuf sağına ve soluna nazar idüb, yürüñ diyüb işâret idince Rûm serverleri aç kurt koyuna girür gibi düşmenüñ kolına at depüb saflar yarub alaylar bozdılar. Sabahdan öyleye dek ceng idüb 'âlemi düşmen gözine teng itdiler. Gözler-oğlı gördi ki iş hadden aşub tevakkuf itmege mecâl kalmayub âlem harâba vardı, hemândem kaçub bâr ü büngâhın yerinde koyub bir diyâra dahi gitti. Sultân 'askeri bu fethi dahi ganîmet bilüb, yağ 'askerinüñ metrükâtların yağmâ idüb, yigit yiñil toyum olup ferâh-ı tamâm birle ol yirden kalkub göç-ber-göç girü Tokat'a gelüb 'ayş ü nûşa meşgûl oldılar.

SULTÂN KÖPEK-OĞLI'YLA CENG İDÜB SIDUĞIDUR

Sultân Gözler-oğlı gavgâsından fâriğ olub Tokat içre 'ayş ü nûş idüb otururken, nâ-gâh bir kul gelüb, içeri girüb, Sultân öninde baş koyub mektüb çıkarub sultânüñ eline virdi. Okuyub mazmûnı bu ki: Köpek-oğlı ilümüze akub şehirleri urub köyleri yakub yıkub evin Kazâbâd'a kondurdi. Maksûdı bu ki sultânı ilden çıkarub, memleketi kendünüñ idüb, bir bed-fi'l harâmî Türkmendür, gelüb reâyâya hayli zarâr ve ziyân ider. Eger 'ale't-ta'cîl gelüb def itmesen il elden çıkdı, dimişler. Sultân bunu işidüb be-gâyet münfa'îl olub ayıtdı ki: İy begler! Bu dahi ne belâdur? Tiz turuñ, yaragunuz görüb müretteb ve mükemmel düşmen yaragıyla hâzır olub, atlanuñ Köpek-oğlı'nuñ üstün urub gözün açdurmayub Hudâ fırsat virürse başın ve hânumanın alub 'askerin helâk idelüm, diyüb, kendü, devlet ve sa'âdet ile süvâr olub, Rûm merdâneleri yanınca gice ve gündüz dimeyüb, yortub, gidüb bir sabâhın Artuk-âbâd içinde Köpek-oğlı'na irdi. Gördi ki 'adü leş-

keri ferâgat, il ve gün kendünün oldu diyü âsüde olub konmuş oturur. Bunlaruñ geldüklerin görüb belinleyüb turub sultân leşkeri kendüsini kuşatmış gördi. Kendülerin ve esbâbların devşirüb ata eyer salınca Sultân kılıc yalın idüb hamle itdi. Şol sâ'at Köpek-oğlı 'askeri ceng idemeyüb başları kayusu olub bār u büngâhların koyub birer ata binüb kaçdılar. Sultân, hānumānların yağmā itdürüb ehl-i 'asker bir vech ile mugtenem oldılar ki kâbil-i vâsf olmaya Allāh'a tevekkül idüb yine 'azm-i Tokat idüb gelüb 'ayş ü nūşa meşgûl olub ārām itdiler.

MEZİD NÂM BİR HARÂMÎ SIVÂS'DA ZÂHİR OLUB BÂYEZİD PAŞA ANI TUTUB SULTÂN'A GETÜRDÜĞİDÜR

Meger bir gün Sultân, Tokat begleriyle ve vezîrleriyle oturub sohbet iderken nâ-gâh bir kişi içeri girdi. Şâh önünde başkoyub du'â itdükten soñra pāye-i serir-i a'lāya i'lām itdi ki mecmû'ı memleketi a'dādan halās idüb ey-yām-ı devletünde re'âyā müreffehü'l-hāl ve âsüde olub, devām-ı devlet-i ebed-peyvend du'āsına meşgûllerdür. Ammā Mezîd nām harāmî, Sivas'da, Sultân Mescidi dimegile ma'rûfdur mescidi kal'a idinüb, her gâh çıkar etrâfda harāmîlik idüb harâb ider. Gice olıcak ol mescide girüb yatur. Be-gâyet bed-fi'l harâm-zâdedür. Eger Sultân anuñ şerrini memleket üzerinden def itmezse çok fesād ider, didi. Sultân bu haberi işidicek gâyet kakıyub dört tarafına bakub, meger kendünün bir hâzır begi var idi, aña Bâyezîd Paşa dirlerdi, Sultānuñ makbûli idi ve hem vezîri idi, anı katına okıyub buyurdu ki: Tiz tur, halkuñla ol Mezîd'i eger yavuzlîg ile ve eger eylük ile tutub muhkem bend idüb katuma getir. Eger hüsn-i rızā ile ele girüb ol işden fârig olub tevbe idüb bâb-ı sa'âdet-me'âbumda hizmet ide aña eyü dirlik idem. Eger temerrüd ve tâ'annüd iderse başın getüresin. Sa'y eyle ki kaçurmayub ele getüresin, didi. Bâyezîd Paşa bunu işidüb şevk ve zevk ile turub halkı cem' idüb Mezîd'den yaña müteveccih olub göçdi. Mezîd, Paşa'yı görüb kaçub kal'asına girüb kapusın yapub oturdu. Bâyezîd, Mezîd'i evvel eylük ile dâ'vet idüb Sultānuñ aña merhametin 'arz idüb eyü mansıb ve cihet vâ'de itdi. Bu kelimâtu Mezîd işidüb, istimâ' itmeyüb, itâ'at itmedi. Ol kal'a idündügi mescidi hisâr idinüb cenge başladı. Bâyezîd Paşa çün gördi ki bu hîç nesneyle mutîc olmayub suhûlet ile ele girmez, savaşa başlayub mescidüñ çevresin kazmağa başladılar. Âhirü'l-emr Mezîd mescidüñ kazıldugın görüb menâresine çıkub biraz menâreden ceng itdi. Âhir savaş ile çäre olmayub, menârenüñ çevre yanına od urdılar. Nâ-çâr olub indi. Bâyezîd Paşa, Mezîd'i tutub kayd u bend ile Sultân huzûrına getürdi. Sultân görüb be-gâyet şād u hurrem oldu. Ehl-i divānuñ her biri Mezîd'i öldürmek bâbında

bir dürlü nesne söyledükden soñra Sultân, Mezîd'e: Ne dirsın, mecmû'ı halk senüñ helâküñ için şöyleşürler? Mezîd, başın aşğa eyleyüb: Devletlü Sultânüñ elü bađlu kulıyım, her ne iderse itsün, diyicek; Sultân, Mezîd'ün şecâ'atine nazar idüb, merhamet itdi. Mezîd'ün kamu günâhın 'afv idüb nice mal ve ton ve at bađışlayub bir ulu kimsene itdükten sonra Sivas'ı dahı iliy-le Mezîde virdi ki varub yapub anı ma'mûr ide. Mezîd, çün Sultân'ın bu in'âmın gördi, cân u gönülden Sultân'a kul olub, anuñ emrine ve hükmine mutî ve münkâd olub, Bâyezîd Paşa'ya çok du'âlar idüb işine meşğül oldı. Andan Sultân gice ve gündüz 'ayş ü nüşa meşğül olub fâriğ oldı.

TEMÜR İLÇİ GÖNDERÜB SULTÂNİ KENDÜ YANINA DA'VET İTDÜGİDÜR

Çün Sultân'ın bu vech ile sît ü sadâsı 'aleme toldı; Temür, Aydın ilinde kışlariken bir Tatar gelüb, Temür'e ayıtdı ki: Bu gün 'âlem içinde Sultân Muhammed gibi pehlevân ve bahâdur yigit yoktur. Atasına beñzemez, sarp yağıdur. Leşkeründen çok kişinüñ başın almışdur. Yolda turub ele girenin mecâl virmeyüb helâk ider. Eger anuñ kaydın görmezseñ, saña dahı hayli ihtiyât vardur, ihtimâl var ki seni ol tarafa geçürmeye, didi. Çün Temür bunu işitdi be-gâyet münfa'ıl oldı. Ammâ 'aklı re'yi birle tedbir idüb, bu melâleti izhâr itmeyüb, ahsen-i vech ile Sultânı şâyed ele getürem, didi. Çün kendüde bu fikir muhkem oldı, meclis içinde Sultânı medh idüb Sultân'a du'âlar itdi ki ben anı be-gâyet sevüb dilerin. Eger ol benüm yanıma gelse ben ana be-gâyet ihtirâm idüb oğul idinüb murâdı ne ise iderdüm. Hele şimdi aña münâsib metâ'lar ve armağanlarla ilçî gönderelüm, eger da'vetümüz icâbet idüb gelecek olursa memleketi aña tefvîz idüb, anuñ hâtınyçün atasın salıvirelüm ve aña kendü kızum virüb güyegü idinem, didi. Temür çün kendü meclisinde bu tedbiri itdi, gice olıcak Yıldırım Hânı kendü katına da'vet idüb Sultânın ef'âlin ve nice 'askerler sıyub bahadurluk itdüklerin diyüb ve anuñ hakkında ne fikr itmiş ise, didi. Yıldırım Hân: Hâşâ sultân ki bu vech ile hareket ide, diyü inkâr idegördi. Mecâl bulmayub: fermân sizüñdür, didi. Andan Temür, gılâz ve şidâd ile yemîn idüb, Yıldırım Hân'ı inandurdı ki eger sultân gelecek olursa Temür'ün aña hiç zararı ve ziyânı yetişmeyüb, anı bađrına basub, kendü kızın virüb güyegü idine ve Yıldırım Hân'ı yine memleketine göndere. Bunun üzerine mukarrer olub, birbiriyle inanışub, her biri sultâna ayrı mektûblar yazub Hoca Muhammed adlı Temür'ün bir ulu âdemi var idi, anuñ eline virüb eyü hil'atler birle sultânı da'vet itmege gönderdiler. Hoca Muhammed, Temür'ün ve Yıldırım'ın mektûbların alub bî-kıyâs mâl ve genc birle

yüriyüb Sultân tarafına müteveccih oldı. Sultâna muştıcılar yetişdi ki atañdan ve Temür'den ilçi gelür. Sultân bunu işidüb şād ve handân olub hasekilerine emr itdi ki: Tiz turuñ ilçiyi istikbāl idüñ, didi. Begler karşu varub, kemāl-i i'zâz ve ikrâm birle ilçiyi getürüb, bir hoş yirde kondurub, şerâit-i hizmet ne ise yerine geldükden soñra; sultân, meclis idüb, ilçiyi katına okuyub i'tibâr-ı tām birle iltiyâm idüb ziyâfet itdi. İlçi dahı atasınuñ ve Temür'üñ selâmların degürüb, mektûbların virüb, maksûd ve murâd ne ise 'ale't-tafsîl i'lâm itdükten soñra, Temür Hân'üñ hizmetine gelmek müşâveresin itdiler. Sultânüñ mecmû'î vezîrleri ve begleri şöyle maslahat gördiler ki: Sultân bir kadem Temür'den yaña müteveccih olmayup Temür bunuñ hakkında ikdâm idecek olursa, yüce tağlar kenârın gözedüb yüriyeler, hattâ Temür bu vilâyetden çıkub gide. Sultân beglerinden ve vezîrlerinden bu haberi işidicek fikri bunuñ üzerine musammem oldı ki elbette Temür'üñ da'vetine icâbet ide.

SULTÂN TEMÜR'E GİDÜB YOLDA KARA YAHYÂ'YA BULUŞUB CENG İDÜB SIDUGIDUR

Çün vezîrler nâ-çâr, Sultân'ı Temür'e gitmekden men' idemediler; nâ-çâr Sultân'a muti' olub, yarakların görüb ağır armağanlar ihzâr idüb, ilçi ile Tokat'dan çıkub Amâsiyye'ye geldiler. Anda birkaç gün turub yeyüb içdiler. Andan geçüb Osmancuğ'a varub yatdılar. Andan kalkub Dervâz'e geldiler. Ol iklimi avâze oldı ki Sultân az kişiyile Temür Beg'e giderdi. Çün Kara Yahyâ bunu işitdi be-gâyet şād ve handân olub eyü fırsat buldum deyüb fi'l-hâl İsfendiyâr'üñ 'askerin cem' idüb ale'l-gaffle Sultân'üñ üzerine geldi. Sultân çün Kara Yahyâ'yı gördi yanında olan halkına "komañ" diyince mecmû'î kılıç yalın idüb Kara Yahya'nuñ üzerine at depüb hamle itdiler. Bir sâ'at içinde Kara Yahyâ'nuñ hayli âdemlerin helâk idüb, Kara Yahyâ sınıb kaçdı. Sultân yine ol aradan göçüb gelüb Murtaz-âbâd²³ içre kondı. Meger anda Tatar beglerinden 'Ali Beg adlı bir kimsene vardı ki, aña Savcı-oğlı dahı dirlendi. Bir kan içici yavuz kişiydi. Sultân'üñ anda geldügin işidicek, çerisin cem' idüb, kendünüñ bir fesâd başı Ahî Mustafâ adlu âdemin ilçi sûretinde cäsüşlîğe gönderdi ki Sultân çerisinüñ azlığın görüb ve çokluğun görüb bir iş ide. İlçi gelüb Sultân'üñ 'askerinüñ ahvâlin bilüb, varub aña haber virince, Sultân bunuñ hilesine muttali' olub, hemân sâ'at ilçinüñ ardın sürüb, biñ mikdârı yigit ile 'Ali Beg'ün üsün uralum diyü yürüyince gördiler ki 'Ali Beg, Sultânüñ mehâbetin işidüb, ikdâm itmeyüb, hemân ol

²³ Neşri : Murtad.

dem kaçmış. Sultân dahı yetüşüb mezbûr 'Ali Beg'i kaçmış görüb ardın sürüb kovarak Selâsil kal'asına düşürdiler. Sultân bu hâli görüb gönline hayli nesne gelüb birez mütefekkir olub Temür'e gitmekden kendüsin men' itdi. Ol aradan göçüb fırsat gözedüb Bolı'ya müteveccih oldılar ve doğru yola girmeyüb tağ tarafın tutdılar.

SULTÂN TAĞLARA GİDÜB İLÇİ İLE HOCASIN TEMÜR'E GÖNDERDÜGİDÜR

Çün sultân ol yirden kalkub, tağ tarafına müteveccih olub, gelüb bir tağ içine yetişüb, kondı. Temür ilçisin katına okuyub sohbete meşgûl oldılar. Sultân esnâ-yı sohbetde bu mâcerâyı hikâyet idüb ayıtdı: Görür misiz ki Temür'e giderken bize ne vech ile kâsd oldı. Eger Temür katına varacak olursam hikâyet ne idigi ma'lûmdur. Hâsıl-ı kelâm ihtiyâtum gâlib olub, kerem ve lutf eyle, benüm vâkı'amı Temür'e hikâyet idüb, bu Tatar baña bu vech ile iş idüb, yolda gelürken Kara Yahyâ ile ve bunun ile olan vâkı'âtı 'arz idüb, babama dahı selâm eyle. Üşte senüñle âdem dahı koşub itizâr ideyin, diyüb kendinün bir 'âlim ve 'âkil ve fâzıl ve kâmil Sûfî Bâyezîd adlu hocası var idi, mektüb yazub içinde Temür'e ve babasına du'âlar idüb, ihtiyât idüb varmadığına bî-had özürler dileyüb, kazıyye nice olduğın beyân idüb, ilçi ile bile koşub gönderdi. Bunlar Temür'den yaña revâne olub gittiler. Sultân yüce tağlar tarafın tutub gitdi. Bu yaña sultân hocası ve Hoca Muhammed, Temür'e gelüb haber yetişdi ki Sultân kendü gelmeyüb anda varan ilçi Hoca Muhammed'e kendü hocasın koşmuş bile geldiler, diyüb; bunlar dahı gelüb, Temür önünde şol ki şerâit-i edebdür yirine getürdükten soñra, sultânun mektübün Temür'ün eline sundılar. Mâbeynde suâl ve cevâb her ne vâkı' olmuş ise tamâm 'arz idüb Temür, sultânun mektübına gâyetde ta'zîmât ve tekrîmât idüb: Ataları merhûm Yıldırım hudâvendigâr dâr-ı fenâdan dâr-ı bakâya rihlet itdi. Kendüler sağ ve selâmet olsun, didi. Yıldırım Hân'a bu vâkı'a hicretün sekiz yüz beşinci yılında idi. Sultânun hocası Sûfî Bâyezîd'i Temür girü gitmege komayub kendü katında alıkoyıcak sultâna mektüb birle atasınun mevte haberin ilâm itdi. İşidüb hayli ceza ve feza idüb bir nice gün yas tutdı. Andan begleri cem' olub ve nasihat idüb yas tonın çıkarub gine devlet ve sa'âdet birle hil'at-i şâhâne geyüb ata süvâr oldılar. Dâyim tağlar başında seyr idüb atasınun firâkında gözlerinden kan yaş döküb ağlardı tâ şuña dek ki Temür tamâmet Germiyan ve Saruhan ve Aydın memleketlerin urub gâret idüb, oğullarınun ve kızlarınun irilerin esir idüb ve kiçilerin kılıcdan geçürüb, Yıldırım Hân'ı Akşehir'de koyub, Germiyan-oğlı Ya'küb Beg'e ısmarladı ki: Eger Muhammed bunda gelüb atasın ve karındaşın taleb idecek olursa, Yıldırım'ı ve oğlı Mûsâ Çelebi'yi viresiz.

Zîra İldırım²⁴ eyle vasiyyet itmışdür, diyüb; askeriyile kalkub, Tatar'a çıkub, Tatar'ı dahi gâret idüb, andan sonra karâr itmeyüb yine vilâyetine 'azm itdi.

TEMÜR ERZİNCÂN TARAFINDAN KENDÜ MEMLEKETİNE GİTDÜGİDÜR

Çün Temür kalkub Erzincan'a yetişdi, Sultân ol demde Aruş adlu bir yirde idi. Emîr Ya'küb anda Sultâna yetişüb 'azâ idüb elin öpdî. Biraz merhûm Hudâvendigâr için ağlaşdılar. Andan vezîrler ve begler ayıtdılar ki: Bu yir turacak yir degüldür. Mebâdâ bizi bunda isteyeler diyüb, yüce tağa çıkalum gidelüm diyüb, ol aradan gitdiler. Gelüb bir yirde inüb, sultân anda bir kaç gün tevakkuf idüb, il ve şeh'r gelüb sultâna du'â itdiler. Sultân bunları görüb, gönli güşâde olub ferah oldı. Andan sultân kalkub Burusa'ya göneldi. Emîr Ya'küb önince ser-leşkerlik itdi. Yolca giderken Ermeni Derbendi'ne yetişüb haber oldı ki: Karındaşuñ 'İsâ Beg şimdi gelüb yoluñ derbend ağzını bağlar, didiler. Çün sultân bunı işitdi, Tomaniç bilünüñ yolu eyüdüdür diyü ol tarafa müteveccih oldılar. Yine gördiler ki önlerin 'İsâ Beg 'askeri bağlamış. Allâh Allâh diyüb görmeze urub uğradılar. Anlar dahi bunları görüb mukâbele itmege ikdâm itmedükleri ecilden mukayyed oldılar. Bunlar geçdiler. Sultân, Emîr Ya'küb'a ayıtdı ki: Şimden girü bizi tayına degin ilet. Biz anda varmayınca beglik ele girmez, diyüb; yortub, Ya'küb Beg'üñ tayısı Eyne Beg Subaşı'ya yetişdiler. Ol zamânda Eyne Beg Subaşı Balıkesir'de subaşı idi, çün Eyne Bey subaşı sultân geldügin işitdi; andan istikbâl idüb, atı ayağına harîrler döşeyüb, 'izzetle alub şehre iledüb, anda birkaç gün yiyüb içüb, bunda oturmağıla olmaz diyüb, kalkub 'asker cem' idüb, Ulubâd'a gelüb anda kondılar. Ol taraftan 'İsâ Beg, sultânüñ geldügin işidüb 'askerin cem' idüb gelüb Ulubâd'uñ Burusa'dan tarafın tutub kondı.

SULTÂNUN 'İSÂ BEG İLE ULUBÂD KENARINDA CENG İDÜB SIDUGİDÜR

Sultân, karındaşı 'İsâ Beg'üñ 'asker ile gelüb Ulubâd kenârında konub ceng için ikdâm itdügin göricek vezîrleriyle ve begleriyle meşveret idüb ne kılmak gerekdür ve ne tarîk ile ceng itmek gerekdür diyicek Eyne Beg Subaşı ceng tecvîz itmeyüb şöyle maslahat gördi ki birbiriyile ceng itmeyüb bunun üzerine musâlaha olına: Burusa ile andan añarusı sultânüñ olub ve

²⁴ Aynı satırda hem "Yıldırım", hem de "İldırım" yazılı olması, müstensih'in imlâda bâzı düzeltmeler yaptığını gösteren işâretler meyânındadır.

aşağası ki Aydın'a ve Saruhan ve Germiyan ve Karesi'dür, Karaman ili birle 'İsâ Beg'ün ola. Bunuñ üzerine mukarrer idüb 'İsâ Beg'e mektüb yazub ilçî gönderdiler. Çün ilçî varub nâmeyi 'İsâ Beg eline virdi, ilçî elinden alub mektübü okıyub mazmûnın bilüb cevâb virdi ki: Şimdi ben ulu karındaşum. Taht benüm elümdedür. Ol henüz bir kiçi oglandur. Beglik anuñ nesine gerekdür. Üş hâzır olsun ki anı memleketden nice ihrâc itsem gerekdür, didi. Çün ilçî 'İsâ Beg'den bu cevâbın işidüb gelüb sultâna haber virdi. Sultân gine Eyne Beg Subaşı'ya ayıtdı ki: Bunuñla lâ-cerem ceng itmek gerekdür. Hele yaramazlık bizden olmadı, diyüb; kendü ile bile gelen Rüm yigitlerine ve serverlerine istimâlet idüb: Ha merdânelerüm, göreyin sizi ne vech ile hareketler ve şecâ'atler gösterürsüz, diyüb istimâlet virdi. İki 'asker cüş u hurûşa gelüb, birbirine mukâbil olub, kıtâl için saf ârâste idüb, meydân erenleri ilerü yürüyüb, devlet kankı tarafa müteveccih ola dirken; sultân elin kılıca urub, kılıcı yahn idüb, atın meydâna depüb anı görüp Rüm erenleri bir yirden at depüb, çün şîr-i garrân hasımların gözedüb, kendülerin düşmen kalbine urub saflar yarub anca bahâdurlar yıkub, niceleri bî-cân idüb, başlar kesüb, kanlar dökdiler. Sabâhdan öyleye degin bir ceng-i sultânî idüb, iki 'asker dahı birbirinden yüz çevürmeyüb tururken devlet-i Yezdânî ve 'inâyet-i Rabbânî sultân 'askerine karîn olub 'İsâ Beg 'askeri mukâvemet idemeyüb sûret-i firâr ihtiyâr idüb münhezim oldılar. 'İsâ Beg dahı gördi ki fesâd vardugınca arttı, iş hadden geçüb turmaga mecâl kalmayub gayret idüb ceng iderken kazâ-yı âsumânî ile ceng içinde Eyne Beg subaşıya tuş olub kılıç ile çalub anı şehîd itdi Andan 'İsâ Beg kaçub, deñiz kenârın tutub, selâmet yüzinden deñize yetişüb, gemiye girüb, İstanbul'a geçdi, Tekür hizmetine yetişdi. Sultân 'askeri dahı Temürtaş'ı yetüb tutub sultâna getürdiler. Sultân be-gâyet kakıduğundan buyurdu ki başın kesüb gevdesin bir ağaca asdılar. Andan başın Emîr Süleymân'a mektüb yazub 'İsâ Beg'i sıyub 'askerin kırdugın i'lâm idüb nişân olmağçün başı bile gönderdi. 'İsâ Beg kaçub sultân 'askeri ardınca kovmak taleb idicek sultân icâzet virmeüyüb hemân mâlın ve esbâbın yağmâ itdirüb 'askeri bir vech ile ganîmet tahsîl idüb mugtenem oldılar ki kâbil-i vasf degüldür.

SULTÂN DEVLET VE SA'ÂDET İLE BURUSA'YA GELÜB TAHTA ÇIKUB GERMİYAN-OGLI YA'KÛB BEG'DEN ATASIN VE KARINDAŞIN TALEB İTTÜGİDÜR

'İsâ Beg kaçub İstanbul'a girüb, sultân 'adüdan halâs olub, memleket kendüye kaldugın bilicek; Hak te'âlâya hamd-i bî-nihâye idüb, ol aradan geçüb, Burusa'ya geldi. Burusa halkınuñ 'ulemâsı ve fuzalâsı ve sâyir halkı

karşu gelüb i'zâz ve ta'zîm ve tekrîm ve tefhîm birle sultânı alub gelüb bir mübârek vaktde sultânı atası tahtına geçürdiler. Anda birkaç gün eglenüb, 'ayş ü nüş idüb, halka hayli in'âm ve ihsânlar idüb, mecmû'î 'âlemi hulk-ı hamîdesiyle kendüye kul idüb, andan kalkub İznik üzerine düşüb İznik'i mecâl virmeyüb feth itdi. Andan Yiñişehr'e gelüb, birkaç gün anda tevakkuf idüb, Karesi ve Saruhân ve Aydın vilâyeti halkı ve sipâhîleri gelüb taht ve devlet müstedâm olsun diyüb mecmû'î, cân ve gönül ile hizmete turdılar. Andan Sultân, Germiyân-oglı Ya'küb Beg'e mektüb yazub âdem viribidi ki atası Yıldırım Hân'uñ tâbütin, karındaşı Mûsâ Çelebi birle göndere. Mektüb Ya'küb Beg'e yetişüb mazmûn-ı şerîf mücebiyle 'amel idüb Yıldırım Hân'uñ tâbütin tamâm ta'zîm ve ikrâm birle oğlı Mûsâ Çelebi ile bu tarafdandan varan âdemlere yarar âdemler koşub gönderdi. Alub gelüb Burusa'da olan mevzi'-i şerîfde defn itdiler. Yedi gün üzerinde hatme okyub aşlar bişirüb merhûmuñ rûhiyçün ihsânlar idüb sâdâtı ve fukarâyı ganî itdi. Ol maslahatı dahı itmâm idüb andan kalkub tamâm memleketi dolaşub her ne yire vardıysa gelüb mütâba'at itdiler. Seyr iderken yine Tokat'a çıkub bir yaz anda yazlayub andan göçüb Nîksâr'a vardılar. Her ne ki il ve gün var ise gelüb itâ'at idüb, Sultân dahı Allâh'a hamd idüb, memleket bâbında hiç teşvişüm kalmadı diyüb, vezîrleriyle ve begleriyle ve musâhibleriyle 'ayş ü 'işrete meşgûl olub, zevke ve temâşâyâ mukayyed oldı.

EMİR SÜLEYMÂN KENDÜ BEGLERİYLE DANIŞUB SULTÂN'A KASD İTDÜGİDÜR

Sultân 'ayşa ve 'işrete meşgûl olub her taraf mutî ve münkâd olub hiç bir tarafdanda 'adü kalmayub fâriğül-hâl olub kendü hâlinde iken Emîr Süleymân Çelebi Rûmilin tamâm zabt idüb Edrene'yi taht idinmişdi. Çün bunu işitdi ki: sultân, 'İsâ Beg'i ilden çıkarub İstanbul'a bıraktı ve şimdiki hâlde Anadolu ve Rûm'ı tamâm zabt idüb kendünüñ idindi, bu husûs Emîr Süleymân'a be-gâyet güç gelüb beglerine ayıtdı ki: Hâtırım şöyle diler ki Anadolu tarafına geçüb, ol vilâyeti dahı zabt idem. Zîrâ Muhammed karındaşumuz 'İsâ'ya eyü itmeyüb, anı memleketden çıkarub, redd idüb, kendü Anadolu memleketin tamâm zabt idüb, atamuñ tahtına geçdi. Henüz bir tıfil oğlandır, tahta kaçan lâyıkdur? İmdi hâtırım şöyle ister ki Anadolu tarafına geçüb tahtı elinden alam. Eger mukâbil olmak isterse mukâbele idüb aña göremedüğü işler idem. Vezîrler ve begler ayıtdılar ki: İy şâh, eyü dirsiz ammâ iş Allâh'undur. Zîrâ eğerçi ol kişi yaşda kiçidür, devletde ulu gibidür. Her kişi ki anuñla mukâbil oldı, âhirü'l-emr münhezim olub sındı. Pes anuñ tedbiri budur ki İstanbul tekürine mektüb yazub ilçi gönderevüz ki 'İsâ Beg karındaşuñuzı tiz vire, anı Sultân tarafına havâle idüb ola ki biri

gidüb biri kala. Pes düşmen bir kalıcak iş âsândur. Anı ilden sürüb il ve gün bizüm olur. Yâhüd ba'zı il virüb pâdişâhlık bizüm olur, didiler. Emîr Süleymân bunu maslahat görüb İstanbul tekürine âdem viribidiler, 'İsâ Beg'i bunda gönder diyü. Tekür bitî mazmûnın bilüb, mu'âhede idüb 'İsâ Beg'i virdi. 'İsâ Beg dahı ilçi ile gelüb hemân tevakkuf itmeyüb Gelibolı'dan geçüb tamâm Karesi vilâyetin aldı. Andan her nereye teveccüh itdi, il ve vilâyet mecmû'ı itâ'at idüb şöyle didiler ki: Evvel karındaşuñ Sultân birle bir taraf oluñ andan devlet her kankuñuzuñ ise biz kamumuz cân ve başumuz yoluñda komışuz, didiler. 'İsâ Beg bu sözi begenüb yürüdi. İl üzerine seyr iderek Begpazarı'na yetişdi. Anda kış yarağın fikr idüb oturdu. Andan karındaşı Sultâna ilçi gönderüb mektüb yazdı ki: Birâderüm, 'azizüm, serverüm, mahdûmum! Ma'lûm ola kim şükr kim tapuñı sultân gördüm. Üş il ve günüñe mihmân irdüm, didi. Mektüb sultân'a vüsül bulub okınıcak mazmûnın ma'lûm idinüb andan cevâb yazub dürlü dürlü nevâziş gösterüb Merhaban ve hayra makdem! Hoş geldüñ! Kendü memleketüñe geldüñ. Ne minnetüñ vardır? diyü, ilçi hil'atlayup envâ'-ı tuhfeler gönderüb ve hem ol kışuñ yarağın buyurdu. 'İsâ Beg kışı Begpazarı'nda kışlayub bahâr olıcak Sivrihisar'a vardı. Andan etrâfi seyr iderek Karaman'a varub bir def'a Karamanlu ile ceng itdi. Âhirü'l-emr Karaman'da bir havâle yapub gitdi. İli ve günü tavâf iderek gelüb Burusa'ya indi. Her yire ki varurdu Sultân'uñ nâmesin gösterüb ile duhül iderdi. Burusa'da dahı ancılayın nâme çıkardub gösterdi ki hâliyâ karındaşumla bir olub musâlaha itdüm, üş nişanı diyüb hisâra girmek istedi. Burusa halkı bunu kabül itmeyüb şehr halkı dahı mecmû'ı kaçub kal'aya girüb kapusın yaptılar. 'İsâ Beg taşra kaldı. Biñ dürlü müdâra idüp şehr halkı itâ'at itmedi. Âhirü'l-emr kakıyup şehre od urub şehri ucdan uca yakub kara yir itdi. Bu tarafda Sultân'a haber oldu ki karındaşuñ 'İsâ Beg yene ile ve güne girüb kendüye mutî olanın hoş dutar olmayanuñ evin yakub gâret idüb Müslümânları gâyet îzâ' ider. Bu haberi işidicek yanında olan vezîrlere ve beglerine meşveret idüb yanında olan Rûm serverleriyle fi'l-hâl ata binüb Tokat'dan Burusa'ya on günde enüb Burusa kurbinde bir yirde konub mütemekkin oldu.

SULTÂN BURUSA'YA GELÜB 'İSÂ BEG İLE BİR DEF'A CENG İTDÜGİDÜR

Çün sultân Burusa kurbine geldi, 'İsâ Beg'e haber oldu ki üş sultân geldi. 'İsâ Beg bu haberi işitdi, gâyet müte'ellim olub, beglerine nice itmek gerekdür diyü meşveret idüb, olacak oldu, diyüb oñ biñ mikdârı atlı cem' idüb, ceng itmege yürüdiler. Sultân'ın dahı yanında hemân üç biñ mikdâr Rûm serverleri var idi, 'acele idüb 'İsâ Beg'i bir def'a basmağın, iltifâd it-

meyüb, ‘asker cem’ itmeyüb tenhâ gelmişidi Çün sultân ‘İsâ Beg’ün ‘asker-
rin gördi, hiç vech ile ihtiyât itmeyüb, Allah’a tevekkül idüb yanında olan
Rûm serverleriyle müretteb ve mükemmel ‘İsâ Beg’ün üzerine yürüyüb ceng
itmege ikdâm itdi. ‘İsâ Beg dahı bu taraftan yürüyüb, iki ‘asker birbirine
buluşub, dokuşub, sabâhdan öyleye dek ceng-i sultânî oldı. Âhirü’l-emr Hak
celle ve ‘alâ Sultân’a fırsat virüb, ‘İsâ Beg ‘âr u nâmûsı terk idüb biş on at-
lu birle kaçub Bednos beleninden (ka)çub yetdi. Gördi ki il kendüye üşüb
dutarlar, ol yirde dahı tevakkuf itmeyüb tağdan tağa düşüb İsfendiyâr mem-
leketine Kastamoni’ye varub, İsfendiyâr’a ‘İsâ Beg geldi diyü haber viricek
fî’l-hâl atına süvâr olub, istikbâl idüb, ‘izzet ve ta’zîm birle alub gelüb şehre
getürüb kondurdu ve envâ’-ı ikrâm ve ziyâfetler idüb karşısına el bağlayub
turdu. Zîrâ ki İsfendiyâr, ‘İsâ Beg’ün atasına hayli hizmet idüb aralıkda olan
hukûk-ı sâbıkayı gözedüb tamâm ri’âyet itdi. Bu cânibden Sultân, ‘İsâ Beg
kaçıcak envâ’-ı ferah birle kalkub Burusa’ya geldi ve Burusa’nuñ yandugin
görüb, hayli müte’ellim olub, şehri halkına hayli in’âmlar idüb, şehri girü
yapmağa emr idüb, anda ‘ayş ü’işrete meşgûl olub birkaç gün anda kaldı.

‘İSÂ BEG, İSFENDİYÂR MU‘ÂVENETİYLE ÜÇÜNCİ DEF‘A SUL- TÂN İLE CENG İDÜB SIDUGIDUR

Çün ‘İsâ Beg, Sultândan kaçub, İsfendiyâr’a varmış idi; İsfendiyâr bunu
hayli hoşça tutub kemâl-i ta’zîm ve tekrim birle ziyâfet itdi. Oturub ‘ayş ü
nüş iderken bir gün ‘İsâ Beg esnâ-yı sohbetde İsfendiyâr’a didi ki: Lutf ve
kerem idüb, bir def‘a baña yoldaşlık idüb, şol oğlan ile bir ceng idüb, anuñ
gözine ‘âlemi teng itmege ikdâm olunaydı. Şimdi ol gâfildür, biz taraftan
yürüyüb evvel Ankara üzerine düşüb anı muhâsara idelüm. Şol ki mutî‘ ola
hoş, mutî‘ olmayanın başın kesüb hânûmânın yağma idelüm, didi. İsfendi-
yâr, ‘İsâ Beg’ün ziyâde tazarru‘ından ve ibtihâlinde terahhum idüb: Sen
didüğüñ gibi idüb saña elümüzden geldükce mu‘âvenet idelüm. Zîrâ atañuñ
kemîne kulıyın, diyüb; iktidârı olduğı ‘askeri cem’ idüb, Selâsil kal‘asından
yaña müteveccih olub yürüdiler. Bu taraftan sultân bu kazıyyeden fâriğ olub
sohbete meşgûl iken nâ-gâh haber geldi ki: Şâh-ı ‘âlem bilmiş olasın ki ka-
rındaşuñ ‘İsâ Beg, İsfendiyâr birle çeri çeküb üş Ankara’ya yetişdi, didiler.
Sultân bu haberi işidicek yanında hâzır olan üç biñ mikdârı ‘askerin müret-
teb ve mükemmel idüb, hemân tevakkuf itmeyüb, atlanub, düşmenden yaña
yürüyüb hücum idicek yene haber geldi ki: Üş ‘İsâ Beg çeriyle Gerede’ye
geldi, didiler. Bunlar dahı sür‘at-i tām birle yürüyüb, on gün diyince Gere-
de’ye yetüb, ol yerde kondılar. Ol tarafta ‘İsâ Beg’e haber vardı ki: Sultân,
üş irişdi, eger bugün dahı yürinürse Gerede’de buluşulur, didiler. İsfendiyâr
didi kim: Ne itmek gerek? Çün geldiler anlaruñla ceng itmekden gayrı çäre

yokdur. Pes vezîrler ve begler bir araya gelüb meşveret itdiler. ‘İsâ Beg bunlara ayıtdı ki: Bu bâbda bir fikir olsun, maslahat nedür ve netmek gerek? Ve bu derdüñ devâsı nedür ve ne kılmak gerek? diyicek, bunlar dahı her birisi bir söz söyleyüb ayıtdılar ki: Devletüñüzde yarın olıcak anlaruñ kaydın yiyelüm. Ve kimi ayıtdı: Anlar bunda gelmediler, bu söz sahîh degüldür. Bunuñ emsâli her kişi kendü bildügin diyüb âhir karavul gönderdiler. Birazdan soñra karavulları kaçub gelüb haber virdiler ki Sultân üş geldi, diyü. Hakikat-ı hâli anlardan ma‘lûm idinüb cenge hâzır olunca Sultân bu taraftan dahı tabl ve nakâra çalub, ‘alemler çözüb, nefir ve surnâ âvâzı ‘äleme tolub, Rûm serverleriyle yetişüb, anlara mukâbil kondı. İsfendiyâr, bunu görüb, erlik ve bahâdurluk ise ancak ola, diyü tahsîn itdi. Ol gice iki ‘asker birbirine tınmayub sabâh olunca yatdılar. Çün sabâh olub iki taraftan ceng-i harbî çalınub, alaylar bağlanub, bahâdurlar ve mubârizler meydâna girüb, cevân idüb, birbirine nîzeler sunışub ceng iderken; Sultân, bu meydânı görüb, cüş ve hurüş idüb, Rûm serverleriyle ve mubârizleriyle bir yirden hamle idüb, tekbîr idüb, ceng-i sultânî idüb, âhirü’l-emr feth-i Sultânî karîb olub, sultânüñ devleti gâlib olub, İsfendiyâr ‘askeri sınıb, münhezim olub, târ u mâr olub kaçub tağıldılar. İsfendiyâr, ‘İsâ Beg birle bişer altışar atlu ile kaçub Kastamoniyye’ye yetişdiler. İsfendiyâr ‘askerinden bî-hadd kimsenenüñ başı kesilüb, mâlı ve esbâbı gâret olunub, Sultân ‘askeri bir vech ile ganîmet tahsîl idüb, muğtenem oldılar ki kâbil-i vâsf degül. Sultân devletinde mecmû‘ı ganî oldılar. Sultân yine ol aradan feth ve zafer birle şâd ve handân olub, devlet ile yine Burusa’ya gelüb, birkaç gün anda ‘ayş ü ‘işrete meşgûl olub, andan kalkub yine Tokat’a çıktı. Tokat’da ‘ayş ü nüş iderken Karaman-oğlı kâdi-‘askerin gönderüb ve Dulkadir-oğlı cânibinden dahı ilçiler gelüb, aralarında muhabbet ve iltiyâm olub aralıkda ‘adâvet götürülüb, barışıklık itdiler. Ol hînlerde Dulkadir-oğlı kızına dahı yavuk olub tuhfeler ve armağanlar gönderilüb nişân gönderdiler.

‘İSA BEG İZMİR-OĞLI’NA VARUB ANDAN MU‘ÂVENET TALEB İDÜB SULTÂN İLE CENG İDÜB MÜNHEZİM OLAB NÂ-BED’İD OLDUGIDUR

‘İsâ Beg, sultânüñ cenginden kaçub Kastamoniyye’de turub, sultân refâhiyyet ve ferâgat birle Tokat’da turub ‘ayş ü nüşa meşgûl iken, haber işitdi ki sultân Tokat’dadur. Bir iki yüz kimsene ile ‘İsâ Beg, Kastamoniyye’den kalkub, tağdan tağa düşüb, biñ dürlü belâ ile yine il içine girüb, ilden ve re‘âyâdan hiç kimsene mutî‘ olmayub, belki kâdir olan yirlerde karşı varub, ceng idüb, içlerine koymadılar. Bu vech ile giderek gelüb Burusa’yı geçüb

Mihaliç'e indi. Mihaliç kavmi anuñla ceng idüb içlerine koymadılar. Ol dahı bunlara yalvarub ayıtdı ki: Karındaşum gelince bir yirde sākin olayım, diyüb ol yerde mütemekkin oldı. Pes sultāna haber yetiřdi ki 'İsā Beg yine gelüb, il içine girüb, řimdi Mihaliç'e vardı ola, didiler. Anuñ tedārükini itmek gerek, diyicek; hemān lāhze, sultān, on biñ bahādur dil-āver Rüm serverleriyle atlanub, Tokat'dan kalkub, 'İsā Beg'üñ üzerine müteveccih oldı. Zamān ile Mihaliç'e yetdi. 'İsā Beg, sultānuñ geldüğinden haberdār olub, kaçub, İzmir'e vardı. İzmir-oğlı çün 'İsā Beg'üñ geldüğün işitdi, istikbāl idüb, 'izzet-i tām ve ta'zīm ve ikrām birle alub, gelüb bir hoş makāma kondurdu. Eyü ziyāfetler idüb, hāl ü kālın sorub, hātırın tesellī kıldı. Andan 'İsā Beg, İzmir-oğlı'na tazarru' ve zārī kılub ayıtdı ki: İy karındaş! Size geldüm, ammā bi-nihāye zahmet getürdüm ve memleketüñe ulu gavgā tahsīl itdüm. Kerem ve lutf idüb benümçün sa'y eyle, bir defa dahı ol oğlan ile ceng idelüm. Eger bu defa dahı tālī'üm vefā itmeyüb münhezim olacak olursam varub, derd ile bağrumı pāre pāre idüb, bir nā-ma'lüm yirde mütemekkin olam. Bunu diyüb zārī ve feryād kılub ağladı. İzmir-oğlı'nuñ cigeri pāre pāre olub terahhum itdi. Cevāb virüb ayıttı ki: Şāh-zāde! Ağlama, Allah'a tevekkül idüb sabr it. Eger devlet saña yār olacak olursa taht girü müyesser olur inşā'allahu'l-e'azz bir 'azīm 'asker cem' idüb senüñ karındaşuñ ile bu defa dahı muhkem tutub düriřelüm, bir ceng-i sultānī idelüm. Eger Hudā fırsat virürse atañ tahtını saña alvirelüm, diyüp Aydın ve Saruhan ve Teke ve Menteşe oğlanlarına mektüb yazub ilçiler gönderüb ayıtdı: Her biri lutf idüb taht-ı tasarruflarında olan vilāyetüñ ahālīsinden cem' idüb gelüb, 'İsā Beg'e mu'āvenet ideler ki rızā-yı Hak için buña mu'āvenet itmek be-gāyet mahaldür, didi. Bunlar dahı mecmu'ı, ittifāk idüb memleketlerinden ceng için ādemler cem' idüb yarağ görüb müretteb ve mükemmel gelüb İzmir'de yigirmi biñ mikdārī ādem cem' olundu. Bu taraftan sultān dahı bu haberi işidüb, gavgā ziyāde olmadın yüriyelüm diyüb, on biñ Rüm serverleriyle tevakkuf itmeyüb, hemān 'İsā Beg üzerine İzmir'e yüriyüb, gice ve gündüz dimeyüb, İzmir'e yetiřdi. Sultān geldüğün 'İsā Beg işidicek mezkür begler ile ittifāk idüb, 'askerin düzüb, Sultān'üñ üzerine yüridiler. Sultān dahı bu taraftan 'alemler çeküb nakāra ve nefir çalınub, alayların müretteb ve mükemmel idüb, tekbīr getürüb, ceng için mecāl virmeyüb yüridiler. Çün iki 'asker birbirine mukābil olub, pehlevānlar ve mubārizler at depüb, meydāna girüb, cevlān gösterüb, ceng itdiler. Āhirü'l-emr, Sultān, Allah'a tevekkül idüb, bir yirden hamle idüb, tekbīr idüb, yüridiler. Fursat ve nusret Sultān 'askerine karīn olub, 'İsā Beg 'askeri münhezim oldılar. 'İsā Beg ol aradan kaçub, Karaman'a düşüb, ol yirde nā-bedīd oldı. Ve mu'āvenet için gelen begler her biri tār u mār olub gitdiler Andan İzmir-oğlı gelüb,

günâhına tevbe idüb, Sultân'ın ayagina düşüb, bilmezligile bir iş itdüğine i'tizâr idüb, hükm-i pâdişâhiye itâ'at idüb bende-vâr turdı. Sultân bunun tazzarru'ından şâd olub, günâhını 'afv idüb, ol iklimi girü anuñ tasarrufında mukarrer itdi. Andan 'askeriyle yürüyüb, Aydın ve Saruhân ve Teke ve Menteşe ve Germiyân vilâyetlerin feth idüb, yine Burusa'ya feth ve nusret ile gelüb, taht-ı sa'âdet-bahtda mütemekkin olub, 'ayş ü 'işrete meşgûl oldı.

SULTÂNÂNA HABER GELÜB EMİR SÜLEYMÂN ANUÑ KASDINA YÜRÜDÜGİDÜR

Sultân, karındaşı 'İsâ Beg'i ilden çıkarub, Karaman'a bırağub, tamâmet Anadolu cânibin ihâta idüb, Burusa'da 'ayş ü 'işret iderken haber geldi ki: Karındaşuñ Emir Süleymân bi-hadd 'asker cem' idüb, deñizi bu tarafa geçeturur. Murâdı ve maksûdı budur ki memleketi zabt idüb, ata tahtın elüñden alub, saña murâdı ne ise anı ide, didiler. Sultân bunu işidicek begâyet müteellim olub, vezîrlerin ve ulu beglerin cem' idüb: Bu işüñ tedbiri nedür ve ne itmek gerekdür? diyüb, anlaruñla meşveret itdi. Mecmû'ı bunı maslahat gördiler ki Emir Süleymân ile mukâbil olub ceng itmeyeler. Belki yir kolayın gözedüb ökçe ökçe yürüyeler fırsat bulup ele girenin helâk idüb kendülerüñ dahı 'askerine haber idüb cem' ideler. Bu tedbiri Sultân istihsân idüb Burusa'dan kalkub Ankara tarafına mütevveccih oldı. Ve etraf-ı 'âleme mektûblar gönderdi ki Anadolu 'askeri Ankara'da cem' ola. Ve Toyran Beg'e mektûb gönderdi ki: Toyran Beg karındaşum, kerem ve lutf idüb bize yoldaşlık idesiz, diyü ilçi göndericek Toyran Bey dahı yigitlerin ve bahâdurların cem' idüb Sultân hizmetine yetişüb hayli lâf (ü) güzâf itdi ki, inşâ-allâh müşâhede oluna ki ne vech ile ceng idevüz diyü. Sultân anuñ lâfların gerçek sanup bi-hadd in'âm ve ihsân itdi. Andan soñra haber geldi ki Emir Süleymân yir ve gök götürmez 'asker ile üş yitişdi diyü. Sultân çün bu haberi işitdi, vezîrlerin ve beglerin katına okıyup ayıtdı ki: İy vezîrler ve begler! Hâliyâ netmek gerekdür? Üş düşmen yetişdi. Benüm fikrüm bunuñ üzerine mukarrerdür ki bunuñ gibi eyyâmnda düşmenden kaçub yürümek muhannetlikdür. Gelün gayret kuşağın berkidüb, bu gelen düşmenüñ üzerine hücum idüb, bir hamle-i şîrâne idelüm ki halk-ı 'âlem bizden gayret alub şâyed perâkende idevüz fi'l-cümle devlet her kangımızuñ ise taht anuñ ola didi. Fikirde iken ki 'aceb gidelüm mi ve yâhod varalum mı dirken, Akbel Subaşı baş kaldırub didi ki: İy Sultân-ı Âlem! Bu mahalde savaşı itmek olmaz. Zirâ gelen ulu karındaşuñ 'Osmân-oğlıdur. Şimdi maslahat oldur ki anuñla devlet yarışdurub Fîrûz-oğlı Ya'kûb Beg'i kal'a bekçisin koyub biz şehirden çıkub il içinde yürüyüb ili konyavuz. Eger karındaşuñ bunda gelüb

şehir halkı aña taparsa gam degül, içeri hisâr bizüm olıcak şehir girü elümüzde olur. Eger şöyle ki hisâr dahı elden gide el-hükmü li'llah inşâ'a'l-lâhu'l-e'azz Hudâ fırsat virüb devlet müsâ'id olıcak şehir ve hisâr girü ele girür. Sultân bunun tedbirin kabül idüb Selâsil'den çıkub yürüdi. Ve şehriñ bir tarafından dahı Toyran Beg çıkub iller yıkub ve kanlar döküb harâmîlikler ide ide Sultân ile itdügi 'ahdı sıyub bunca ni'metlerin yeyüb hil'atlerin geyüb çıkub iline gitdi. Çün Sultân'ın mesâmi'i şerîfine Toyran itdügi ef'âl-i kabîhleri yetişdi nâr-ı gayret için ve taşın yakub fi'l-hâl yanında olan 'asker ile ılgar idüb Toyran Tatar gâfil yaturken yetdi. Hemân Toyran kendü 'üryân kaçub halâs oldu. Sultân anuñ mâl ü menâlin ve mecmû'î esbâbın yağmâ itdürüb ehl-i 'ayâlin esir idüb Selâsil'e gönderdi.

EMİR SÜLEYMÂN RÜMİLİ'NDEN ANADOLU TARAFINA GEÇÜB BABASI TAHTINA KASD İTDÜGİDÜR

Çün Emîr Süleymân, Rümili'nden 'asker cem' idüb denizi geçüb Anadolu tarafına yürüyüb Bursa'ya geldi, anda bir iki gün tevakkuf idüb andan zamân ile Ankara'ya yetişüb kondı. Ya'küb Beg dahı kal'anuñ kapusın yapub ceng yarağın idüb hâzır turdı. Şehir halkı bir yerde cem' olub meşveret idüb bunu maslahat gördiler ki Emîr Süleymân'a karşı çıkub mutâba'at ideler. Zîrâ ma'lûmdur ki eger böyle olunmaya mecmû'î halkı kılıçdan geçürür ve hem pâdişahumuz oğlıdur, evvelâ anuñla yavuz olmak câyiz degüldür, diyüb şehirden çıkub bir yerden Emîr Süleymân'ın ayağına düşüb i'tizâr itdiler. Emîr Süleymân dahı bunları be-gâyet hoş görüb, her birine istimâetler idüb, gelüb şehre girüb, kondı. Kal'anuñ bekçisi Ya'küb Beg'e âdem gönderüb kal'ayı taleb itdi. Ya'küb dahı bu haberi işidicek kal'anuñ kapusın yapub anlarıñla biş altı gün ceng itdi. Tamâm 'âciz olub Emîr Süleymân ayıtdı ki: Hüsn-i rızâ ile kal'a alınmazsa cebr ile almak gerek diyüb nerdübânlar buyurdi. Her taraftan nerdübânları urub kal'a cengin itdiler, Ya'küb bu cengden zebûn olub sultâna mektûb yazub Eyne Hoca ve Bulgur Ağa lakablu bir kimsene var idi, mektûbı anuñ eline virüb gönderdi ki şimdiki hâlde hâlimüz be-gâyet muztar oldu. Eger ol âsitân-ı sa'âdetden bu tarafa meded ve mu'âvenet yetişmeyecek olursa kal'a elden gider. Çün mektûb Sultân'a yetişdi, kazıyye neydügi tamâm ma'lûm oldu, Ya'küb Beg'e mektûb yazdılar ki işüñde ve gücünde merdâne olub hisârı muhâfazat idesin. İnşâ'a'llahu'l-e'azzu yarın öyle vaktinde ben dahı yetişüb maslahat bir yaña ola, diyü. Bulgur Ağa mektûbı alub gelürken yolda tutub Ali Paşa katına getürdiler. Haber sorub cevâbın aldı ve mektûbuñ hatâ ve savâbın bildi. Bir vech ile müdârâ idüb Sultân mektûbın alı koyub kendü tarafından Ya'küb Beg'e Sultân ağızından mektûb yazub Eyne Hoca birle

gönderdi ki: Ya'küb Beg! Şimdiki hâlde mektüb gönderüb kal'anuñ ahvâlin bildürmişsin. Eyle olsa sen bizden mu'avenet taleb itme. Biz anda varmazuz; bu deñlü ki sa'y idüb kal'ayı benümçün muhâfazat eyledüñ, eyü itdüñ. Ammâ çün ki hâl bu vech ile oldu, cengi koyup hisârı ulu karındaşuma teslim idesin, diyü. Çün 'Ali Paşa bu sûretle hiyle itdi, mektübü Ya'küb Beg'e gönderdi. Mektüb Ya'küb Beg'e yetişecek, be-gâyet muztar olmuş idi; nice itsün 'ale'l-gaffe kal'anuñ kapusın açub gelüb Emîr Süleymân'ın elin öpüb kal'ayı teslim itdi. Bu taraftan Sultân, kal'anuñ bu vech ile alınduğın bilüb be-gâyet melûl ve münfa'îl oldu. Hemân lâhze ol aradan kalkub gidüb Beg-pazarı'na kondı. Andan dahı kalkub gidüb, Amâsiyye'ye çıkub, ol yazı anda yazladı. Emîr Süleymân dahı ardın sürüb anda yetişdi. Sultân kal'aların berkidüb oturdu. Emîr Süleymân, biñ dürlü cehd idüb, bir kal'anuñ bir taşın koparmayub, yene dönüb 'asker ile Burusa'ya gelüb 'ayş u 'işrete meşgûl oldu.

EMİR SÜLEYMÂN BURUSA'YA GELÜB SULTÂN ANUÑ ÜZERİNE GELÜB SONRA SULTÂN DÖNÜB RÛM'A GİTDÜĞİDÜR

Meger bir gün Sultân begleriyle 'ayş u nûşa meşgûl iken esnâ-yı sohbetde söz açarak Sultân ayıtdı ki: 'Acabâ karındaşumuñ hâli nedür ne yir dedür? dirken, ittifâk, bir cäsüs geldi, didiler. Sultân destür virüb içerüye girdi. Şâh'a du'âlar idüb ayıtdı ki: İy şâh-ı 'âlem! Bundan evvel kuluñu Burusa'ya göndermişdüñ. Varub tamâm tecessüs ve tefahhus itdüm. Karındaşuñ be-gâyet halvetdür. Hemân altı yüz mikdârı âdemisi vardur. Gice ve gündüz şarâba meşgûldür. Şöyle ki hammâma girüb şarâb içer. Bir ay anda oturub 'ayş ü nüş ider. Bu vechile fırsat hiç ele girmez. Eger üzerine hücum iderseñ be-gâyet fırsattur, didi. Sultân çün bunu işitdi be-gâyet ferah olub ayıtdı ki: İy begler! Oturmağıla olmaz, uyur kişiye devlet karşı gelmez. Devlet kazâ katındadır. Benümle bile gelen gelsün gelmeyen bunda kalsun. Elbette gitsem gerekdür, didi. Begler bir yirden Sultâ(na) du'â idüb şâh-ı 'âlem kanda dirseñ biz anda hâzırız diyicek hemân sâ'at sultân kalkub Burusa'ya 'azîmet idüb bir nice gün gidüb Sakarı suyu'na yetdi. İttifâk Emîr Süleymân beglerinden Süleymân Subaşı dirlerdi, il yazmağa çıkub ol yere gelmişidi, Sakarı Suyı kenârında Sultân 'askerin görüb birkaç atlu ile ilerü varub bunlara çağırub ayıtdı ki: İl misiz, yağı mısız? diyince Sultân tarafından birkaç Rûm yigitleri fi'l-hâl suya at depüb, uş kimidüğümüz bile siz, diyüb Süleymân Subaşı'nun üzerine yürüdiler. Süleymân Subaşı turmayub kaçub Emîr Süleymân'a yetişdi. Emîr Süleymân ol hinde hammâm içinde sohbet idüb şarâb içerdi. Emîr Süleymân'a haber virdiler, destür virüb Süleymân Subaşı içerü girdi, du'â idüb her ne vâki' olmuş ise haber

virdi. Emîr Süleymân bunu işidüb elindeki câmı yire urub didi: Hayfâ ki düşmen fırsat bulub üzerüme hücum itdi. Buña ne çäre itmek gerek? Maslahat oldur ki dönüb Rûmili'ne gitmek gerek. Ol hod bunda karâr ideceği yok dönüb girü Rûm vilâyetine gitse gerekdür. Ol vakt hod Hudâ fırsat virürse ben dahı Rûmili 'askerin cem' idüb yine bu tarafa gelüb geçüb atam tahtın anuñ elinden alam didi. 'Alî Paşa bunu işidüb ayıtdı ki: İy Şâh! Bu itdügün tedbir eyü degüldür. Zîra sen bundan Rûmili'ne dönicek düşmenün arduña düşer, ad yavuzluğu olur. Pes maslahat oldur ki ol kişi Yiñişehir'de karşılayub Çakır Bıñarı yöresin alalum, yerün sarpıdur, anda turalum. Ol bize gelüb kıyışmaz. İl elümüzdedür, anlara zevâde virmezüz. Birkaç gün turub açlığa tahammül itmeyüb dönerler giderler. Sen hiç andan ihtiyât itme. Eger anuñla dahı olmayacak olursa aña nâme yazub gönderelüm. Ol bu yirde karâr itmeyüb dönüb gider. Çün Emîr Süleymân bunu işidüb bir päre gayret idüb yürüdiler. Yiñişehir'de ol didükleri yire çıkub turub ol cânibe Hacı Evrenos'ı karavul gönderdiler. Sultân tarafından dahı Cebel-oğlu Muhammed ve Horos-oğlu Ahmed karavula çıkmışlardı. İttifâk iki karavul birbiriyle buluşub duruşub ceng itdiler. Bu taraftan ve anlardan hayli kimsene düşdükdün soñra Emîr Süleymân karavulı sinub kaçub gelüb haber virdiler ki: Sultân, sekiz biñ atı eyü ve kendü kavî yigitlerle uş yitişdi. Aña bu yarağıla cevâb olmaz. Bu işün tedbirin idüb baş yarağın görmek gerekdür, didiler. Bunlar bu sözdeyiken 'alemler başı görinüb tabl ve nakâra ve surnâ âvâzı 'äleme tolub 'alemler dibinde Sultân sekiz biñ Rûm serverleriyle yetişdi. Çavuşlar önce du'âlar idüb yürüdi. Emîr Süleymân çün Sultânun heybetin ve salâbetin görüb korkub kaçmağa yüz tutduğun 'Alî Paşa fi'l-hâl bilüb hiyle birle Sultâna nâme yazub bir kulıyla viribidi ki: İy Sultân-ı 'âlem! Bilmiş olasın ki kamu beglerün saña kasdları yavuzdur. Bizümle ittifâk idüb andlaşub dururlar ki seni ele vireler. Bir dürlü dahı degüldür. Atañun çok tuzın ve etmegin yiyüb dururum. Seni dahı severin. Bilmiş olasın hele ben saña didüm soñra bir nesne olicak baña nesne dimeyesin, diyü. Sultân nâmeyi kul elinden alub okıyup päre päre idüb oda urub hiç kimesneye nesne söylemedi. Hemân ata süvâr olub buyurdı ki tabl ve nakâra çalub cenge yürüdiler. İki taraftan altı yedi gün ceng itdiler, birbirine zafer bulımadılar. Zîrâ Emîr Süleymân bir sarp yirde oturub ceng idedi. Ol sebebden zafer bulunmazdı. Müşkil dahı bu idi ki ol yedi gün içinde ziyâde yiller esüb yağmurlar yağmağıla hayli zebün dahı olmuşlardı. Bu esnâda iken nâ-gâh Sultân'un bir İlyâs adlu şerbetdâr kulu dahı kendü katından kaçub Emîr Süleymân'a vardı. Sultân bu hâleti görüb be-gâyet incinüb vezirlerin katına okıyub ayıtdı ki: İy vezirler! Hiç görür misiz ki bizüm işimüz gitdükce sarplanmağa başladı. 'Alî Paşa dünki gün işbu vechile bir

mektûb gönderdi. Eger bu didüğünün aslı yoğımış ise bu kul kaçmazdı. Vezîrlerden Bâyezîd Paşa baş kaldırub ayıtdı ki: İy sultân-ı Âlem! Kuluñ elinde ne vardır? İş takdîründür. Görürsüz ki kaç gündür ne vech ile sa'y iderüz. Hîç râst gelür mi? Eyle olsa şimdi maslahat oldur ki bu işi te'hîr idevüz. Allâh inâyetinde ola ki hayra döne. Ol vakt bunların hakkından gelevüz, didi. Sultân nâ-çâr bu tedbiri kabûl idüb dönüb yine müddetle Tokat'a yetişdi. Emîr Süleymân karındaşı Sultân gidicek be-gâyet şâd ve hurrem olub Burusa'ya gelüb taht-ı hükûmetinde olan vilâyete, "ulu seferüm vardır 'ale't-ta'cîl gelüb cem' olalar", nâmeler perâkende itdi.

SİFRİHİSÂR'DAN HABER GELÜB KARAMAN-OĞLI EMİR SÜLEYMÂN'UN ÜZERİN URUB SINUB KAÇUB SULTÂN İLE MU'ÂHEDE İTDÜGİDÜR

Emîr Süleymân etrâf ve cevânibe mektûblar yazub 'asker cem' itmege başlayub kendü dahı muhkem ceng yaragın görürken Sifrihisâr'dan haber geldi ki: Eger şehri-yâr bu cânibe gele, şehri aña teslim idevüz, diyü. Emîr Süleymân bunu işidüb Sifrihisâr üzerine varub ol haberün neticesin taleb idicek gördi ki ol tevakku' olunan zuhûra gelmedi. Birkaç gün muhâsara itdi. Karaman-oğlu, Emîr Süleymân'ın ol cânibe varduğın işidüb fırsatı ganimet bilüb haylî 'asker cem' idüb kendü fikr-i fâsidi bunun üzerine mukarrer oldı ki: Eger fırsat el virürse basub ganimet tahsîl idem. Yoğ eger devlet yârî kılmayacak olursa bir tarafa kaçub halâs olam, didi. Bu husûs için Emîr Süleymân'ın 'akabince olmış idi. Âhirü'l-emr tecessüs itdürüb kendüsün 'askere urmak ikdâm itdüğü ecilden kaçdı. Emîr Süleymân anuñ işbu hâlin duyub Hacı Evrenos'ı çeri begi diküb Karaman-oğlu'nun 'akabince saldı. Uş yetişdüm diyince Karaman-oğlu, Aksaray'a yetişüb andan Hacı Evrenos dahi anuñ ardınca yetişüb kondı. Anda, Aksaray'da 'ayş u 'işrete meşgûl olub Karaman-oğlu dahı ol taraftan yürüyüb sultân'a mektûb yazub âdem viribidi ki: Kırşehir'nde Cemâle kal'asında ikisi buluşub bunun üzerine 'ahd ve peymân ideler ki birbirinün dostuna dost düşmenine düşmen olalar ve hem bu takdîrce Karaman-oğlu'nun vilâyetinün yarusı Sultân'ın ola. Hemân ikisi ittifâk idüb Emîr Süleymân'ı ilden çıkaralar ve hem ol 'ahdün üzerine olub Cemâle kal'asında ikisi buluşub 'ahd ü peymânı muhkem itdiler. Hacı Evrenos, bu kazıyyeye muttali' olub Mîr Süleymân'a gelüb i'lâm itdi ki: Anlar, işbu vechile tedbîr idüb düşmen dahı kuvvet tutdı. Şimden girü açık yirde bulunmağın fâyidesi yokdur. Selâsil Kal'ası'na dek gitmek gerek, varub anda turalum. Eger düşmen üzerümüze gele, arkamız şehre virüb anda ceng idelüm, didi. Emîr Süleymân dahı bu maslahatı kabûl idüb ol aradan kalkub Ankara'da mütemekkin olub oturdı.

MÜSÂ ÇELEBİ, SULTÂNDAN DESTÜR DİLEYÜB RÛMİLİ'NE GİTDÜGİDÜR

Emîr Süleymân Ankara'da mütemekkin olub bu tarafda Sultân dahı düşmenden fâriğ olub kendü vezîrleriyle ve begleriyle oturub 'ayş u 'işret iderken kendü yanında olan karındaşı Mûsâ Çelebi dahı ol sohbetde bile olub Mûsâ Çelebi esnâ-yı sohbetde ayağ üzerine turub Sultân'ın elin öpüb hayli mahabbet gösterdi. Sultân bunu görüb be-gâyet ferah olub ayıtdı ki: İy karındaş! Murâdun nedür? Mûsâ Çelebi ayıtdı ki: İy şâh-ı 'âlem! Bilürsüz ki karındaşımız Emîr Süleymân ne vech ile iş idüb ne mikdâr ta'addî itdi. Eger destür olursa İsfendiyâr'a varub andan gemi isteyüb Rûmilî'ne varam. Ümîddür ki Hudâ fırsat virürse anda beg olam. Karındaşum bu kazıyyeyi işidicek tevakkuf itmeyüb ol tarafa müteveccih olur. Ol takdîrce bu memlekete müstakil pâdişâh olursın. Şöyle ki müyesser olub anda beglig idersem sikke ve hutbe sultânım adına idüb sultânımuñ eyyâm-ı devletinde du'aya meşgûl olam, diyü. Bunuñ üzerine yemin idüb ahd ü peymân itdiler. Sultân Mûsâ Çelebi'ye bî-had at ve ton ve mâl virüb vidâ'laşub gitdi. Çün Mûsâ Çelebi ol aradan gitdi zamân ile varub İsfendiyâr'a haber olub kapusu halkıyla gelüb Mûsâ Çelebi'ye istikbâl itdi, alub gelüb bir hoş makâma kondurub envâ'-ı ziyâfetler itdi ki hisâba gelmez. İsfendiyâr buña hayli mahabbet gösterüb birkaç gün katında tevakkuf idüb ol murâdın dahı dile getürmeyüb destür olub Karaman-oğlı yanına gitdi. Karaman-oğlı anuñ gelmesinden haberdâr olub begleriyle atlanub istikbâl idüb alub yüz dürlü 'izzet ve hürmet birle bir yerde kondurub Emîr Süleymân rağmına kemâl-i ziyâfet ve ta'zîm ve ihtirâm neyise yerine getürdi. Andan Mûsâ Çelebi yemege ve içmege meşgûl olub anda tevakkuf etdi.

İFLÂK BEGİ ÂDEM GÖNDERÜB MÜSÂ ÇELEBİ'Yİ TALEB İTDÜGİDÜR

Mûsâ Çelebi anda, Karaman'da, 'ayş ve 'işrete meşgûl olub otururken, takdîr-i Rabbânî, Rûmeli'nde İflâk kâfiri Rûmili akıncısından be-gâyet zebûn olub huzûrları kalmadığı ecilden begleri bunu fikr itdi ki İsfendiyâr'a mektûb yazub gönderüb Mûsâ Çelebi'yi andan taleb idüb alub gelüb aña kendü kızın virüb İflâk iline anı beg eyleye. Bu sebeble Müslümânlar elinden halâs ola. Çün bu tedbîr kalbinde muhkem olub mektûb ve âdem gönderdi. İlçi, İsfendiyâr'a yetişdi. İsfendiyâr dahı bunları Karaman-oğlı yanına gönderdi. Gelüb Karaman-oğlı yanında Mûsâ Çelebi ile buluşub İflâk Begi nâmede ne dimiş ise Mûsâ Çelebi bir bir anı ma'lûm idinüb tamâm ferah olub ayıtdı ki: Asıl maksûd dahı bu idi, diyüb ol yirden kalkub yine

İsfendiyâr'a geldiler Andan gemi alub İflâk ili'ne geçdiler. İflâk Begi gâyet ferah olub karşı gelüb tamâm i'zâz ve ikrâm birle getürüb kondurub ziyâfetler idüb envâ'-ı bahşîşler itdi. Andan kızın virüb memlekete hâkim kıldı. Çün Mûsâ Çelebi, İflâk'de beg olub az zamân içinde zuhûr idüb tamâm Rûmili'n zabt idüb Rûmili'ne beg oldı. Andan Anadolu tarafına, Emîr Süleymân'a haber geldi ki Mûsâ Çelebi bu tarafa gelüb mecmû'u vilâyeti hıfz idüb ve hem il halkı gelüb uydılar. Emîr Süleymân bu haberi işidüb gâyet müte'ellim olub cânına od düşüb başı kaygusu oldı. Andan Ya'küb Beg'i beglerbegi diküb ve Selâsil kal'asının aña ısmarlayub, Ali Paşa hod Ankara'da vefât itmiş idi, sâyir vezîrleriyle şöyle maslahat gördü ki: Gice ve gündüz demeyüb gide, Rûmili'ne geçüb Mûsâ Çelebi'nün işin bir yaña ide. Andan kalkub göçüb isti'câl birle gidüb varub İstanbul'a yetdiler. İstanbul tekürine bâ'zı il adayub andan geçüb gitdiler. Mûsâ Çelebi dahı Emîr Süleymân'ın geldüğün işidüb, asker ile karşı varub, bir sahrâda mukâbil oldılar. Çün iki asker birbirine buluşub ceng idüb bâ'zı begler Rûmili'nden kaçub Emîr Süleymân'a varub itâ'at itdiler. Mûsâ Çelebi bu kazıyyeye muttali' olıcak sınıb kaçub dağlara düşüb harâmî oldı. Emîr Süleymân, Edrene'ye gelüb tahta geçüb oturdu. Andan 'ayş u 'işrete meşgûl olub zevk u sohbete mukayyed oldı.

EMİR SÜLEYMÂN RÛMİLİ'NE GELÛB SULTÂN GİRÛ BURUSA'YA GİTDÜGİDÜR

Çün Emîr Süleymân, Rûmili'ne gitti hemân-sâ'at Ya'küb Beg, Sultân'a mektûb yazub gönderdi ki: İy Pâdişâh-ı 'âlem! Devlet yârı kılub uyur bahıtuñ uyandı. İl ve gün mecmû'ı sini görmek isterlerdi. Sultân çün bu haberi işitdi, fi'l-hâl atına süvâr olub 'askeriyle kalkub Ankara'ya geldi. İnal-oğlı ve Köpek-oğlı mecmû'ı gelüb elin öpdiler. Andan kalkub Burusa'ya indiler. Andan Karesi ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Teke ve Germiyân vilâyetlerin mecmû'ı yürüyüb yine alub Burusa'ya tahta geçüb oturdu.

MÛSÂ ÇELEBİ, EMİR SÜLEYMÂN'A GÂLİB OLUB TAHTA GEÇÛB EMİR SÜLEYMÂN VEFÂT İTDÜGİDÜR

Çün Emîr Süleymân, Mûsâ Çelebi'yi sıyub Edrene'de oturdu, andan Mûsâ Çelebi her bâr bunuñ üzerine gelüb ceng itmek istedükce sınıb kaçardı, varub tağlarda yürürdi. Meger Mûsâ Çelebi yine gayret idüb bir def'a dahı bunuñla turuşayın diyüb yürürdi. Koyın Mûsası, yanınca ve önince Mihâl-oğlı leşker-keş olub yürürdi. Emîr Süleymân'a haber oldı ki: Uş Mûsâ Çelebi gelüb çevre yanumuzı aldı, didiler. Emîr Süleymân ol hinde ham-

mâm içinde sohbet idüb şarâb içerdi. Gelüb haber ideni muhkem let itdürdükden soñra, öldür diyü buyurdi. Kendi yine sohbeta meşgûl oldı. Mûsâ Çelebi tamâm yakın gelüb çerinüñ öñi iki taraftan birbirine ulaşub savaşa başlayıcak Hacı Evrenos içerü girüb ayıtdı ki: İy şâh-ı ʿâlem! Mûsâ gelüb hayli ʿaskeri perâkende itdi, diyicek ayıtdı: Hacı Lala, beni sohbetden ayırma, anuñ canı yokdur ki bunda gelüb benümle mukâbil ola. Hacı Evrenos çıkub Hasan Ağa'ya ayıtdı ki: İy ağa! Yürü sen var, senüñ sözüñi işidür, diyüb Hasan Ağa içerü girdi. Söyleyeyin sandı. Sözi katı gelüb emr itdi ki Hasan Ağa'nuñ sakalın yoldılar. Andan Hasan Ağa taşra çıkub ayıtdı ki: İy begler ve iy ulular! Bu belâlar bize nedür? Hürmet ise ancak ola. Hele bilmiş olasız ki ben Mûsâ Çelebi katına gitdüm, diyüb; benümle bile gelen kapu oğlanı gelsün, diyüb atına binüb gitdi. Kendüyile bile gelen kapu oğlanıyla varub Mûsâ Çelebi katına turdı. Anı görüb çok begler dahı birbiriyle danışub ʿahdleşüb mecmû'ı Mûsâ Çelebi katına vardılar. Emîr Süleymân katında bellü beglerden hemân Karaca Beg ve Kara Mukbil ve Oruç Beg kaldı. Hâl bu mertebeye yetişicek Mûsâ Çelebi'ye: Karındaşuñ hammâm içinde sohbetdedür, halvetdür, didiler. Bunu işidüb atın depüb üzerine vardı. Emîr Süleymân'a haber yetişdi ki Hasan Ağa, küllî kapu oğlanın alub karındaşuñ katına gitdi. Çok begler dahı bile gitdi. Uşda şimdi karındaşuñ üzerüne gelir, diyicek bu def'a ne olduğın bilüb elindeki câmı yire çalub: Dirigâ nefis elinden neng ü nâmı yabana salduk, diyü atına süvâr olub sarâya yetişdi. Mûsâ Çelebi ardın sürüb sarâyda ortaya alub turdı. Emîr Süleymân âh âh idüb aydurdu ki: İyvâh ne müşkil işe tuş olub nenüñ gibi belâya mürtekeb olduk, diyü. Gice olunca tahammül itdi. Gice turub atlanub çıkub İstanbul'a diyüb gitdi. Meger karañu gice idi, bir Türkmen kulaguz tutdı. Kendü beglerinden yanınca hemân Karaca Beg ve Kara Mukbil gitdi. Kulaguz İstanbul yohdur diyü bir gayrı yola çekdi. Bu ne yirdür didüklerince, fülân yere geldük diyüb; erte olunca, bunları ol yerde devr itdürdi. Çün sabâh oldı, göz gözi gördi bir yere irdiler ki aña Düğünci ili dirlerdi, kulaguz ileri yürüyüb birkaç kimsenelere ayıtdı ki: Emîr Süleymân kaçub gider gâfil olmayasız, didi. Andan Etrâk cem' olub bunları ortaya aldılar, Karaca Beg'i pâreleyüb Kara Mukbil'i anda katl itdiler. Andan Emîr Süleymân'ın atın ok ile urub düşürüb kendüyü tutub bağladılar. Etrâküñ kimi-didi ki: Bunu bunda öldürelüm. Kimi ayıtdı ki: Yoğ oda atalum. Kimi ayıtdı ki: Mecmû'ı didüğünüñ hatâdur. Zîrâ şimdi Mûsâ Beg bunda isteyü gelür, diyü söyleşürken nâ-gâh Mûsâ Çelebi, Emîr Süleymân'ın ardın süre yetişdi. Bir yerde Etrâküñ gavgâların işidüb ileri yürüyüb: Hey nedür? diyince gördi ki anı tutub bağlamışlar. Şâd olub Koyun Mûsâsı'n viribidi; var anuñ tiz işin bitür, didi. Koyun Mûsâsı, varub anı boğub şehîd itdi. Merhûm Emîr

Süleymân hicretüñ sekiz yüz beşinci yılda Osmân tahtına cülüs idüb sekiz yıl ve on ay ve on yedi gün bundan evvel beyân olunan üzre beglik itdi. Merhûm bir hûb sûretlü ve mergûb siyretlü, sehâvetde bî-misl ve şecâ'atde bî-nazîr idi ve kibr ü hasedden berî olub cemî'-i halka eyü sanılı, 'adl ve dâd ıssı pâdişâh idi. Hattâ Mevlânâ Ahmedî, anuñ zamânında şöhret bulub envâ'-ı avâtıf ve ihsân ile muğtenem olub anuñ adına İskender-nâme'yi nazm idüb beyâza getürdi.

MÛSÂ ÇELEBİ TAHTA GEÇÜB OTURUB EMİR SÜLEYMÂN BURUSA'YA GÖNDERÜB VE BA'Zİ BEGLERİN KIRDUGIDUR

Çün Emîr Süleymân dâr-ı fenâdan dâr-ı bakâya nakl idüb şehîd oldı, *el-hükümü li'llâhi'l vâhidi'l-Kahhâr*. Mûsâ Çelebi, hemân ol sâ'at Emîr Süleymân'ı gönderüb, kendüsi yürüyüb, tamâm Rûmili'n zabt ve hıfz idüb Rûmili beglerinden be-nâm begleri helâk itmege başladı. Şol sebebeden ki Emîr Süleymân'a ne vechile sadâkat itdiler, kendüye dahı nice idecekleri ma'lûmdur. Ve etrâfda olan beglere ilçiler gönderüb ba'zından harâc taleb idüb ve ba'zından dahı aña beñzer dürlü dürlü nesnelere taleb idüb İstanbul tekürinden harâc taleb itmege atasınuñ vezîri 'âkıl ve dânâ, fâzıl ve tûvânâ İbrâhîm Paşa'yı gönderdi. Paşa-yı mezkûr İstanbul'a varduğı gibi fî'l-hâl sultâna haber gönderüb Mûsâ Çelebi'nüñ ef'âl-i şeni'asın i'lâm idüb begler andan nefret itdügin bildürdi. Sultân çün bu haberi istimâ' itdi, mektûb ve hil'at gönderüb envâ'-ı ta'zîm birle anı da'vet itdi. İbrâhîm Paşa dahı da'vetine icâbet idüb hemân sultân tarafına müteveccih oldı.

İBRÂHİM PAŞA SULTÂNA VARUB ANDA VEZİR OLAB SULTÂN DAHI RÛMİLİ'NE GEÇÜB MÛSÂ BEG İLE CENG İTDÜGİDÜR

İbrâhîm Paşa Burusa'ya Sultâna varub şol ki şerâit-i hizmetdür yerine getürdükden soñra, sultân dahı aña mertebe-i vezâret erzânî idüb hizmet ne ise ta'yîn idüb; İbrâhîm Paşa dahı, sultânın elin öpüb, cân u dilden anuñ hizmetine bil bağlayub, andan Rûmili'ne gitmek tedbîrin idüb, etrâfa nâmeler perâkende idüb, on biş biñ 'asker cem' idüb, kalkub İstanbul karşısına kondılar. Andan sultân, teküre âdem gönderüb anuñla bir vech ile musâlahâ ve mu'âhede itdiler ki: Birbirine hiç vechile zararları degmeye. Sultân eger Rûmili'ne beg olacak olursa tekürî tamâm gereği gibi ri'âyet ide. Şöyle ki sultâna şikestlik vâki' ola, tekür gemi ihzâr ide ki sultân bilâ-tevakkuf gelüb geçüb bunuñ üzerine yemîn dahı idüb, sultân İstanbul önünde birkaç gün konub tekür dahı eyü ziyâfetler idüb, andan kalkub gitdiler. Ol tarafda Mûsâ Çelebi dahı sultânın geldüğinden haberdâr olub 'askeriyle yürüyüb

İncügez'de sultânı karşıladı. Sultân anı görüb hoş buldum diyüb ferah olub bir sahrâda kondı. İki cânibden dahı karavul çıkub birbiriyle buluşub ceng itdiler. Mûsâ Beg karavulı sınub, Mûsâ Beg'ün üzerine gelüb, asker ehli sultân geldi sanub, sınub, hayli havf idüb, kaçmağa meyl itdiler. Soñra yine karavuldur diyüb muttali^c olıcak karâr bağlayub kondı. Ol gice geçüb çün sabâh oldı, iki cânibden iki asker mukâbil olub, alaylar bağlayub, meymene ve meysere müretteb olub mecmû^cı silâhların tekmil idüb ceng için yürüdiler. Bu cânibden, evvel Tatar alayı yürüdi. Anuñ ardınca Türkmen ve anuñ ardınca Ankara askeri ve anuñ ardınca Papa-oğlı andan sayir begler yürüyüb âlemler çözüleb, surnâ ve nakâra âvâzı âlemi tutub kendüye itimâd iden bahâdurlar el kılıclara urub çomaklar ve nizeler tartub, alaylar söküüb, şol deñlü ceng itdiler ki gevdeyi kan götürüb kıran-ı azim oldı. Ol esnâda Mihâl Beg-oğlı ceng içinde Mûsâ Beg katına gelüb ayıtdı ki: Bana birkaç yarar yoldaş koş ki varub karındaşuñ sultânı biraz sıkub âlemi anuñ gözine tar idem, didi. Mûsâ Beg anı gerçek sanub: Sen bilürsin, diyince meger ki anuñ hod begler ile ittifâkları var idi, anlaruñla bir araya cem^c olub ceng sûretin gösterüb²⁵ varub sultân yanına turdılar. Sultâna: Neye turursın? Karındaşuñ gâyet âsândur, yürümek gerek, didiler. Mûsâ Beg beglerinüñ baş baş gidüb sultâna varduğun gördi, akli şaşub fikri bozuldu. Çün hâl böyle vâki^c oldı, Mûsâ Beg'ün askeri sınub kaçdı, Sultân çerisi ol sınan asker ardına düşüb hattâ Mûsâ Beg'ün meyli dahı oldı ki kaç. Ammâ yanında olan yedi biñ kapu oğlanı içinde idi, sen gidicek bizi dahı helâk iderler diyü gitmege komadılar. Sultân katında hemân üç yüz mikdârı kimsene kalmışdı. Mûsâ Beg'ün askeri sınub kaçdı. Kendüsi tenhâ kalıcak Mûsâ Beg'i tutmak kasdına üzerine at saldı. Anı görüb yidi biñ kapu oğlanı bir yerden sultâna ok atdılar. Atını ve kendüyi yâreleyüb, dönüb askerine ulaşmak isteyüb, arası kesüldüğü ecilden Sultân'un cân başına sıçrayub, bir iki yüz atlu birle hemân dönüb, İstanbul yolın tutub kaçdı. Ol gün varub İstanbul'a düşüb, tekür gemi hâzırlamışdı, deñizden geçüb Burusa'ya müteveccih oldı. Çün Burusa'ya yetişdi şehr halkı kemâl-ı ikrâm ve ta'zim ve ihtirâm birle önine düşüb tahta getürdiler. Ol tarâfda Mûsâ Beg, Sultân kaçub gidicek anuñ yirine turdı. Sultân'ın ol tarafa kovmağa giden askeri gelüb anı Sultân sanub yanına cem^c oldılar. Bunları söyub ve öldürmek isteyenleri, bunlaruñ ne suçu vardur diyü, men^c idüb hemân soyub salıvirmege icâzet viridi.

²⁵ Bu kelime metinde, aynen "gösterün" şeklindedir. "Gösterüb" şeklinde düzeltilerek alınmıştır.

İZMİR-OĞLI HURŪC İDŪB SULTĀN ANUÑ ÜZERİNE YŪRİYŪB CENG İDŪB SULTĀN ANI SIYUB SUÇIN AFV İTDŪGİDŪR

Sultān, Rŭmili'ne geub, İncügez öninde karındaşı Mŭsā elebi ile ceng idüb, dönüb Anadolu'ya gelüb, 'ayş u 'işrete meşgŭl olub oturdu. Meger bir gün haber geldi ki: Şimdiki hâlde, İzmir-ođlı çıkub, Aydın elin alub, Ayasuluğ üzerine gelüb, anı hisâr itmişdür. Eger tizde irişilmezse Saruhân ili'ne dahı yŭriyüb anı dahı alur. Sultān bunu işidüb be-gâyet kakıyub vezîrlerin katına okıdı ki: İzmir-ođlı ne kişi ola ki memleket kasdın idüb, benüm memleketüme hurŭc idüb, kal'ayı muhâsara ide? Tiz tutub, memlekete nâmeler yazub, ne mikdâr 'asker varise bir aya dek mecmŭ'ı yanuma cem' olalar tâ ki inüb İzmir-ođlı'na bir iş idem ki 'âlemde dâsitân ola, didi. Vezîrler pâdişahuñ bu vech ile ıztrâbın göricek memlekete ale't-ta'cîl nâmeler perâkende itdiler. Yakın zamânda her tarafuñ 'askeri mecmŭ'ı yaraklarıyla müretteb ve mükemmel silâhlarıyla geldiler. Hemân Ankara 'askeriyle Ya'kŭb Beg gelmedi. Şöyle 'özür itmiş ki: Bizüm yerimüz uç yerdür, Karaman ağızıdır. Gidildügi takdîrce Karamanlu gelüb ili ve memleketi gâret ider, dimiş. Sultān bunu işidüb birez sâkin olub, ammâ kalbinde tamâm gubâr olmuş idi. Yanında cem' olan 'asker ile yŭriyüb İzmir'e indi. İzmir-ođlı kaçub, kal'asına girüb, i'tizâr itmek ardınca oldu. Sultān dahı anuñ ilin tamâm alub; İzmir-ođlı, hisârdan sultâna âdem gönderüb, i'tizâr idüb: Sultānuñ bir kemîne, kem-ter kulıyın. Suçumu 'afv itsün. Bir dahı bu vech ile hareket itmeyüb, bunuñ gibi yüz karalığın itmeyem, diyüb âdem gönderdi. Sultān dahı anuñ 'özrin kabŭl idüb; gelüb, sultānuñ ayağına düşüb; sultān, be-gâyet kerîm kişiydi, İzmir-ođlı'nun suçından vâz gelüb, yene anda beg diküb, ilin ve günin ısmarladı ki: Hutbe ve sikke sultān adına olub, akça sultān adına yŭriye. Sultān ol vilâyetleri devr idüb, her bir kimesneye istimâlet idüb, gelüb yene Burusa'ya yetişdi. Ammâ Sultān dahı İzmir'de iken Ankara Begi Ya'kŭb Beg gelüb, Sultān'ın elin öpüb; 'asker halkıyla bile gelmedüğine Sultān be-gâyet incinüb, andan hiyânet añlayub, ya tutub habs idüb ya öldürüb oda atmak istedi. Vezîrler bu ikiden hiç birin maslahat görmediler. Zîrâ ki: Bunu şimdi habs idesin, Ankara Kal'ası haylî yerdür, anda bir bahâdur yigit ođlı oturur. İkinci, Karaman ağızıdır, mebâdâ hisâr elden çıka, didükleri ecilden te'hîr olunmuşdı. Çün Burusa'dan kalkub Ankara'ya müteveccih oldu, Ankara'ya varıcak Ya'kŭb Beg'i bir gün Sultān kendü halvetine okıyub, ol geçen mâcerâyı aña diyüb, elbetde senün helâküñ lâzım, diyü hışm idicek, Ya'kŭb dahı: Fermân pâdişahuñdur. Eger ben bî-günahuñ kanına girerse hükm pâdişahuñdur. Zîrâ ihlâs birle Sultān'a mahabbet itdügümden gayrı günâhum bilmezem, didi. Eger pâdişâha hiyânetüm ola, Allâh'ın 'inâyetinden mahrŭm olam, diyüb turub elin ardı-

na çevrüb durdı. Sultân Balta-oğlı'na buyurdu ki: Tiz tur, bunuñ elin ve ayagın demürleyüb Tokat'a gönder, anda habs itsünler, didi. Ya'küb Beg'i kayd ve bend ile gönderüb Tokat'da Bedevî Çartâk'da habs itdiler. Bu vakı'a hicretüñ sekiz yüz on dördüncü yılında idi. Andan Sultân Ankara'da biş on gün dahı oturub, kalkub andan Tokad'a vardı. Anda dahı eglenmeyüb, andan kalkub Amâsiyye'ye vardı. Anda birkaç gün yiyüb içüb, andan yine Rûmili'ne geçüb, karndaşı Mûsâ Beg birle yine dürüşüb ceng itmek hevesi gâlib olub: Yene Rûmili'ne sefer var. Sizüñ dahı himmetüñüz bizümle bile olsun, diyü kendüñün kayın atası Dulkadır-oğlı'na nâme yazub ilçi gönderdi.

SULTÂN ANADOLİ 'ASKERİN CEM' İDÜB BİR DEF'A MÛSÂ BEĞİLE CENG İDÜB MÛSÂ BEĞ'İ ÖLDÜRDÜĞİDÜR

Çün sultân ilçisi Dulkadır-oğlı'na yetişdi, kemâl-i 'izzet ne ise yerine getürdükden soñra sultânun mektübına cevâb yazub ayıtdı ki: İy Sultân-ı 'âlem! Ne yere teveccüh iderseñ Hak te'âlâ mu'âvin olub feth ve zafer mukârin olsun. Fursat ve nusret senüñdür inşâ'a'llâhu'l-e'azz. Hizmete ben varmayacak olursam oğlum kuluñı gönderem. Mektübı yine ilçi eline virüb alub gelüb sultâna yetişdü. Sultân ol yerden kalkub, Ankara'ya konub anda birkaç gün tevakkuf itdi. Memâlik-i mahrûsadan her taraftan ne mikdâr 'asker cem' olunmalu ise oldı. Bir 'asker-i bî-pâyân cem' oldı ki haddi ve hasrı olmayub cebe ve cevşen görüb 'azm itmek isteyicek haber geldi ki Dulkadır-oğlı geldi, diyü. Begler ve ulular atlanub, karşılayub, 'izzet-i tām ve ikrām ve ihtirām birle alub gelüb bir yirde kondurdılar ve bî-hadd ü bî-kıyās ni'metler ve ziyâfetler gönderdiler. Andan, sultân kendü dîvânına çıkub, sohbet esbâbın ihzâr itdürüb, meclis ârâste olub, envâ'-ı ni'metler hazır ve müheyyâ olub; begler, Dulkadır-oğlı'nı alub geldiler. Sultânun elin öpüb Sultânun karşısına huzû' ve huşû' birle oturdu. Sultân sohbetde geydügi tonın ve bindügi atın ve anda ne deñlü meclis âleti akdâhdan ve surâhiden ve altun ve gümüş esbâbından var ise mecmû'ın Dulkadır-oğlı'na bahşış itdi. Ve beglerine ve âdemlerine hil'atler virüb her birisine bî-hadd in'âm itdi. Andan sultân vezirlerine ve beglerine ayıtdı ki: Her kim var ise bilsün ki Rûmili'ne sefer iderem. Bir atum ve bir kılıcum ve bir çomağum vardır. Baña kifâyet ider. Bâkî ne ele gelürse mecmû'ı, yârân ile der-miyândur, diyüb, mubârek sakalın alub ayıtdı ki: Bu def'a ya hod babam tahtını alsam gerekdür ve yâhod yolda baş terkin ursam gerekdür, diyicek; mecmû'ı halk, ol sohbetde olanlar ve ayağ üzre turanlar, du'â idüb çağrışdılar: İy Sultân-ı 'âlem! Başumuz ve cânumuz saña fidâ olsun. Her ne yere teveccüh iderseñ Hudâ yancuñ olub feth ve nusret karın ola, didiler. Çün bu

resme söz ve sav olub ‘asker ile ‘ahdleşüb Rûmili’ne yürümeği tamâm mu-karrer itdi. Ankara’dan kalkub Burusa’ya indi. Cümle atlu ve yaya, anda gelince on biñ oldı. Andan kalkub, Yalakova’ya varub, anda cebe gördi ve şükr-i Hak idüb deñiz kenârna yetişüb, İstanbul tekürine haber gönderdi. Tekür, Sultânun geldügin işidicek be-gâyet şad-kâm olub, fi’l-hâl gemiler ih-zâr idüb, kendüsi Sultân’a istikbâl idüb, kemâl-i ‘izzet ve ikrâm birle alub gelüb, Sultânı bir mevzi’de kondurub, envâ’-ı ziyâfetler idüb; Mûsâ Çelebi elinden cigeri hün olub bî-hadd şikâyetler itdi. Sultân dahı teküre ayıtdı ki: Üşte ben dahı anuñ üzerine giderem. Sen dahı benümle bile olmak gerek-sin, diyicek tekür ayıtdı ki: Ben Pîr oldum, mecâlüm yokdur, diyüb kefere-den hayli kimsene yoldaş koşdı. Andan Sultân kalkub Vize suyına kondı ve Sultân’a ol yirde Evrenos Beg’den mektüb geldi ki: Sultân! (lutf) ve kerem idüb, Mûsâ Beg’e buluşmayub, ol ne yere varursa tecessüs idüb, andan ırağ olub, gidüb Lâz iline girüb, derbendde durub Barak Beg’i ve Paşa Yigid’i ve Tırhala Begi Sinân Beg’i ki bunlar alay begleridür bunları kendünüze rabt itmek ardınca olası İnşâ’a’llâhu’l-‘azz Mûsâ Çelebi birle buluşıcak kuluñuzu dahı hizmetde bilesiz, dimiş. Sultân, mektübuñ mazmûnın bilüb, getüren kulu tamâm ağırlayub gönderdi. Andan kalkub yürüyicek nâ-gâh yol-da bir pâre ‘asker görindi kim Kara Halîl imiş, Mihal-oğlı dahı yetişüb bir-biriyle ceng itdiler. Âhir Kara Halîl münhezim olub kaçdı. Sultân ‘askeri dahı yürüyüb Edrene’ye yetişdiler. Edrene’yi hisâr idicek şehr halkı şimdi biz hisârı virmezüz. İnşâ’a’llâhu’l-‘azzu birbiriñüzle buluşuñ, bir yaña oluñ, devlet her kankuñuzuñ ise hisâr dahı anuñdur, didiler. Sultân bu haberi işi-dicek râzı olub andan yürüyüb Zağra ovasına irdi. Ol arada Mûsâ Çelebi yetişüb ve cäsüslayub bildi ki bunlaruñla mukâbil olunmaz, kendüyi ağaç arasına urub Sultân anı göricek mukayyed olmadı. Andan yürüyüb Filibe’ye yetişüb Değirmenderesi’nde kondı. Andan kalkub Meriç kenârın tutub gitdi. Paşa Yigid ile İzmir-oğlı Hamza Beg iki biñ mikdârı kişiyle bunlaruñ ardın sürüb yetdi. Anları görüb bu taraftan Türkmen birle Mihal-oğlı bir iki biñ er ile dönüb İzmir-oğlı ve Paşa Yigid ile buluşub iki ‘asker mukâbil olub bir ‘azim ceng itdiler. Âhirü’l-emr, Mihal-oğlı anları sıyub, anlar kaçub git-diler. Bunlar dahı dönüb Sultân’uñ ardına düşüb gitdiler. ‘Askerün önünce Bâyezîd Paşa, ardınca Mihal-oğlı yürüyüb, derbendi gözleyüb, gitdiler. Sabâh olunca Balkan tagına yetişüb, Derbend’e girüb bir gice anda yatdılar. Ol aradan kalkub gice ve gündüz dimeyüb, gelüb Sofya’ya yetdiler. Mûsâ Çelebi anda yine görünüb, ol def’a dahı konuşmayub, yine kenâra tutdı. Bunlar dahı aña mukayyed olmayub, Sofya’dan ‘asker halkı maslahatların görüb arkalanub ve yarakların görüb, andan kalkub, derbende girüb gitdi-ler. Derbendi çıkub Şehriköy ovasında kondılar. Anda Paşa Yigid’den ve

Barak Beg'den ve Tırhala Begi Sinân Beg'den haber geldi ki: İy Sultân-ı 'âlem! Uşda biz üç yigidüz, üç biñ cihân pehlevânları âdemümüz vardır. 'Ale't-ta'cîl bize gelüb mülâkât itmek ardınca olasin, diyü mektûb sultân'a gelüb, Sultân mazmûnının muhakkak bilicek andan kalkub, sür'atle yürüyüb, ikindü vaktinde Şehriköy derbendine girüb, gice ile yürüyüb sabâh vaktinde derbendi çıkub kondı. Anda Mûsâ Çelebi yine gelüb, tebdîl-i sûret idüb, başında küleh, egninde nemed geyüb gelüb, Sultân 'askerin görüb, yine cür'et idemeyüb kenâra tutdı. Sultân hiç mukayyed olmayub ol aradan kalkub Morava Suyı'na kondı. Andan Bâyezîd Paşa'yı Lâz-oglı'na yardım itmege da'vet itmegiçün gönderdi. Ve hem ol arada Paşa Yiğit²⁶ ve Barak Beg ve Tırhala Begi Sinân Beg yiğitleriyle gelüb Sultân'ın 'askerine mülhak oldılar. Evrenos Beg dahı, sancağın çeküb, gelüb, Sultân'a va'desin yerine getürdi. Ve Kör Tekür-oğlı dahı anuñla bile gelüb yanında kondı. Andan Lâz-oğlı geldi. Sultân bunların her birine kemâl-i 'izzet ve ikrâm ne ise yerine getürdükden soñra kalkub Yillüdere'ye kondı. Andan Kurşunlu önine yetişdi. Andan kalkub Vîlk iline girdi. Vîlk-oğlı gelüb elin teslim itdi. Andan Kös-Ova'da uğraş yerinde konub, andan kalkub Kör Tekür iline girdi. Ol arada İzmir-oğlı Hamza Beg biş yüz atıyla sancağın çeküb gelüb Sultân'ın elin öpdü ve Mûsâ Çelebi yanında beglerden kimsene kalmadugun haber verdi. Andan Sultân 'askeriyle kalkub Harcabolı'ya kondı. Andan kalkub Karasu'ya irdi. Andan Alâeddîn-oğlı sahrâsına kondı. Ol yerde etrafda olan iller gelüb itâ'at itdi. Andan Çamurlu'nun bu başında kondı. Ol taraftan Mûsâ Çelebi dahı İhtimân'a kondı. Ol arada beglerin hıyânetleyüb Tamacı-oğlın ve Sav(ı)cı-oglı'n katına okıyub bağlatdı. Kalan begler anı görüb nefret idüb, baş baş begler bölük bölük firâr idüb, gelüb Sultân'ın elin öpüb, hizmete bil bağladılar. Sultân bunu görüb Hakka münâcât idüb secde-i şükr eyledi. Andan kalkub Çamurlu'nun ortasına kondı. İki gün anda tevakkuf idüb kaldı. Ol tarafta Mûsâ Beg'ün begleri böyle idicek kendüsi yidi biñ kapu kulı birle âheste âheste Sultân'dan yaña yürüyüb cenge ikdâm itdi. Bu taraftan Sultân'a dahı haber yetişdi ki: Üşte karındaşın üzerüne yürüyü durur, gâfil olma. Sultân bu haberi işidicek tüz turub, beglerin cem' idüb, vezirleriyle meşveret idüb, ceng için alaylar düzünce derbend içinden bir toz kopdı. Tururak toz büyük olub gelüb iki şakk olub bir alay zâhir oldu. Kim ola diyicek gördiler ki evvel gelen Mogal yigitleridür ve ardarınca dahı yidi biñ kapu oğlanı dahı gelüb turdı. Andan Mûsâ Beg 'alemlerin çeküb bunların ardınca gülbang çeküb, hây yigitlerüm, merdânelerüm, göz açdurmayub yürün diyince hemân bir yerden kılıc yalın idüb yürüdiler. Bu taraf-

²⁶ Daha önceki sayfalarda "Yigid" şeklinde yazılıydı. Burada "yiğit" şeklindedir.

dan dahı Sultân 'askeri şirâne hareket idüb evvel nevbet Mûsâ Çelebi 'askerin ve alayların bozub bir muhkem ceng itdiler. Az kaldı ki 'asker münhezim olaydı. Mûsâ Çelebi, begleri bölük bölük Sultâna gitdüklerin görüb yüregi yanub: Âh dirigâ devlet benden yüz çevürüb, ulu karındaşuma ben bunıñ gibi iş itdüm, diyüb; can acısından kendüzin meydâna atub, Tatarı basub, Türkmen içine giricek bunlaruñla ceng iderken Bâyezîd Paşa anı görüb bilüb Selâsil beglerine "Komañ bunı dutuñ" diyince Mûsâ Beg'i ortaya aldılar. Mûsâ Beg gördi ki kendüsi gird-âba düşüb, iş hadden geçüb, ihtimâl-i mukâvemet yok, hemân kaçmak sûreti gözikicek ol aradan atı sıçradub gelüb kapukulu içine girdi. Gördü ki kapukulu dahı, yalunuz ceng ide ceng ide, 'âciz kalub kendüye etrâfdan gulüvv idüb tutmak isterler. Kapukulına dahı, çäre kalmadı: "Ben giderem sizi Allâh'a ısmarladum" diyüb atın sıçradub kaçdı. Çamurlu adlu bir yire irüb, anda çeltük argı var imiş, atın yiñemeyüb, çamura uğrayub, atdan düşüb yine bineyin diyince Bâyezîd Paşa ve Mihâl-oğlı ve Barak Beg yetişüb tarvandurmayub tutub ellerin bağladılar. 'Asker dahı yetişüb; ba'zı, terahhum idüb ve ba'zı, fesâd munkatı' oldı diyü, ferah olub Balta-oğlı yetişüb Emir Süleymân Beg'i neyledüñ diyüb anı boğdı. Andan alub Sultân'a getürdi. Sultân anı görüb terahhum idüb gözlerinden kan yaş akıtdı. Mûsâ Çelebi Rûmilî'ne iki yıl ve yedi ay ve yirmi gün pâdişâhlık idüb Hicretün sekiz yüz on altıncı yılında şehid olub dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet itdi. *Lehu'l-hüküm ve ileyhi türce'ün*. Ve mezkûr târihde Sultân, karındaşı Mûsâ Çelebi birle ceng iderken Karaman-oğlı yağı olub, fursatı ganîmet bilüb, 'asker cem' idüb, gelüb Burusa üzerine düşüb, tamâm otuz bir gün muhâsara itdi. Otuz ikinci gün Sultân'ın sahih haberin bilüb, hemân sâ'at şehri ve 'imâretleri ve mescidleri oda urub, tamâm tahrîk ve tahrîb idüb, kaçub gidicek; ol tarafuñ ahâlisi ardın sürüb, yetüb, kimin kırub ve kimin esîr idüb ve atların ve sâir esbâbların ne varısa alub, şâd ve hurrem girü Burusa'ya gelüb az müddet içinde girü şehri ta'mîr itdiler.

SULTÂN, MÛSÂ ÇELEBİ'DEN SONRA, TAHT-I ANADOLİ'YA VE RÛMİLİ'NE MUKARRER PÂDİŞÂH OLDUGIDUR

Çün Sultânü'l-İslâmi ve'l-Müslimîn Sultân Muhammed bin Sultân Bâyezîd bin Sultân Murâd Han bin Sultân Orhan bin 'Osmân, karındaşı Mûsâ Çelebi'den sonra iki cânibe bile pâdişâh oldı; âbâ vü ecdâdı 'âdetlerin tagyîr itmeyüb, Burusa'da dârü'l-hayr binâ idüb, küffâr-ı melâ'în harâca kesdi ve tamâm 'adl ve dâd gösterüb memâlik-i mahrûsasın kendüden hoşnud ve râzı itdi. Ol esnâda Aydın vilayetinde Kara Burun adlu yerde bir mubâhî

mülhid sūfî peydâ olub, envâ^c-ı dalâlet izhâr idüb, bir âyîn gösterüb, ekser ehl-i İslâmı tarîk-i müstakimden çıkarub, dürlü dürlü şenâ^cat itdügi Sultân'a ma^clûm oldu. Sultân dahı kakıyub Bâyezîd Paşa'ya emr eyledi ki asker ile varub, ol mubâhînün def'in idüb, şerrin Müslümânlar üzerinden gidere. Bâyezîd Paşa dahı asker cem^c idüb sūfîler üzerine müteveccih olıcak, sūfîler dahı bunu tuyub ne deñlü ehl-i ilhâd var ise cem^c olub Bâyezîd Paşa ile mukâbil olub darb ve harb itdiler. Âhir feth ve nusret reh-nümün olub Bâyezîd Paşa gâlib olub şöyle hikâyet iderler ki: Ol gün dört biñden ziyâde melâhîde kılıcdan geçüb, halâs olanlar dahı tecdîd-i îmân idüb tevbe ve istiğfâr itdiler. Andan Bâyezîd Paşa yine der-gâh-ı mu'allâya yetişüb, Sultân'a Karaman'a gitmek sevdâsı düşüb, küffâr ile barışub, Anadolu'ya geçecek; Karaman-oğlı'ndan ilçî gelüb, aralarında sulh ve salâh vaki^c olmuş iken, birez zamân geçmedin, Karaman-oğlı yine muhâlefet idüb, yağı olub, Sultân yine anı işidüb, asker cem^c idüb, kal^c ve kam^c itmeğiçün üzerine yürüdi. Ol dahı Karaman askerî cem^c idüb, iki asker bir yerde buluşub, azîm ceng itdiler. Âhir Karaman askerî münhezim olub kaçdı. Esnâ-yı cengde Karaman-oğlı Muhammed Beg ve oğlı Mustafâ Çelebi mahbûs idüb kayd ve bendile Sultân nazarına getürdiler. Sultân anı görüb merhamet idüb bunlara karşı varub bendlerin götürüb suçların afv idüb hoş vechile nüvaht itdi. Andan ikisin dahı bile hil'atleyüb yine memleketlerine gönderdi. Kendü devlet ve sa'âdet birle kalkub girü Bursa'ya geldi. Andan âbâ-yı kirâm ve ecdâd-ı izâmları gibi esbâb-ı hayrâta mubâşeret idüb imâret ve medrese binâ itmek buyurub medresesiyle imâreti arasında bir kubbe-i âlî buyurdu ki vücûd-ı şerîfleri anda âsûde ola. Yevmî otuz nefer kimesne Kelâmu'llâh'dan bir cüz'ü kırâ'at idüb sevâbını kendünün rûh-ı mutahharlarına ve sayır Müslimîn ervâhına hibe ideler. Çün mesâlih-i hayr ve cihet-i âhîret tamâm oldu, andan gazâ kâsdına Rûmili'ne geçmek hevesi düşüb asker cem^c idüb Rûmili'ne geçüb kâfire gazâ itdi. Sultân gazâda iken nâ-gâh, takdîr-i Rabbânî, Rûm diyârında Amâsiyye'de ve Tokat'da âşüb ve fitne zâhir olub Karakoyunlu, diyâr-ı Ermen'de gelüb Erzincân'ı aldı. Erzincân'ın begligin Pîr Ömer'e virüb gitdi. Andan Pîr Ömer dahı ziyâde tama'a düşüb Karahisar üzerine düşüb muhâsara itdi ve Karahisar Begi Melik Ahmed oğlı Hasan Beg, sultân'dan meded ve mu'âvenet isteyüb hizmete geldi ve Alp Arslan-oğlı Hasan Beg, Cüneyd Beg'i öldürüb Canik'i aldı ve İsfendiyâr Beg dahı Samsun'ı ve Bafra'yı alub oğlı Hızır Beg'e virdi. Rûm'da bu vechile fitneler peydâ olub Sultân bunu işidicek ale't-tâ'cîl askerîyle Rûm'a çıkdı. Ne kadar zulûm ve fesâd vâki^c olmuş idi, kimin lutf ile ve kimin unf ile re'âyâ üzerinden götürüb Samsun'ı ve Bafra'yı ve Kankırı ve tevâbî'ini Emîr İsfendiyâr'dan yine alub Bakırküresi'nün ba'zın alub musâlaha idüb İlkaz Dağı'n

sınır itdiler. Andan Sultân dönüb devlet ve sa'adet birle yine Burusa'ya gelüb birkaç gün 'adl ve dād gösterüb her tayıfe hällü hālince ri'ayet idüb dil-nüvâzlık gösterdi. Andan yine gazāya müteveccih olub Rümili'ne geçdi. Evvel İflāk'a geçüb kâfir elinden üç kal'a aldı ki biri Safcı ve biri Yeñisala ve biri Norgoran'dur. Bunlar harâba meyl itmişidi, meremmet idüb içine er ve erzak koyub gitdi. Andan dönüb Sevren nām kal'ayı feth²⁷ çün kenār halkı bu halleri gördiler, amān isteyüb harâca râzı oldılar. Şol şart üzre 'ahd ve peymān oldı ki mādām ki Sultân hayâtıda ola anlardan hıyānet ve muhālefet gelmeye. Andan Sultân devlet ile kalkub Dārü's-saltana Edrene'ye geldi. Andan 'adl ve dād itmege başlayup 'ayş u 'işret iderken nā-gāh fermān-ı ilāhî yetişüb rahmet-i Rahmañî civārına da'vet olunub biş ay ve yigirmi üç gün haste olub 'ākıbet bu külhen-i mihnetden ol gülşen-i cennete rihlet itdi. *Lehu'l-hükmü ve ileyhi türce'ün.*

EL MATLABÜ'-SÂDİS

FI-BEYÂNİ AHVÂLİ'S-SULTÂN MURÂD HÂN ALEYHİ'R-
RAHMETÜ VE'R-RIDVÂNU

Çün Sultân Murâd'a ulak gönderildi, hemāndem İbrahim Paşa Burusa'dan İstanbul'a gelüb girü mütemekkin oldı. Ol eyyāmda meger İstanbul teküri Ca'li Mustafa'yı gemi ile çıkarub Gelibolı'ya gönderüb mezbür Mustafa dahı Gelibolı'ya çıkub kâfir ile kavı olunmuş idi ki Gelibolı kal'asın İstanbul tekürine vire deyü. Ol vakt Gelibolı'da Şāh Melik Beg, beg idi, kal'ayı virmeyüb mezbür Ca'li Mustafā Rümili 'askerinüñ içine girüb her kişiye karnınıñ yaruğın gösterüb mecmû'ı Rümili aña tâbi' olub yigirmi biñ 'azeb ve elli biñ atlu cem' idüb kardaşıyla ceng itmeğiçün esbāb görüb Gelibolı'ya müteveccih oldı. Kazıyye bu vechile olduğın Burusa'da Bāyezid Paşa işidicek İstanbul'dan geçüb gelüb Sazdere'de mezbür Mustafa'yla mülākāt itdi. Mezbür Mustafā dahı aña karnı yaruğın gösterüb ol vakt Bāyezid Paşa Rümili Beglerbegisi idi, Rümili Mustafā'ya tâbi' olduğın göricek ba'de'l-inkār nā-çār itā'at itdi. Mezbür Mustafa tutub anı katl itdürdi. Pes ol ulu 'asker ve cem'iyet birle Gelibolı'dan yüriyüb Anadolu'ya geçüb Ulubād sahrāsına müteveccih oldılar. Ulubād Köprüsin kesüb iki 'asker birbirine mukābil kondılar. Umur Paşa ve Beglerbegi Oruç Beg ve 'Ali Beg ve Mihal Beg bir araya gelüb Ca'li Mustafa 'askerin tefrik itmege meşveret idicek Mihal Beg ayıtdı ki: İcāzet olursa ben varub su kenārında Rümili begleriyle ve toycalarına adlarıyla söyleyüb her birin teselli ideyin. İhtimāl vardır ki bu

²⁷ Burada "itdi", "etdi" gibi bir kelime noksandır.

tarafa mürâca'at ideler diyüb bu tedbiri hoş görüb Mihal Beg kalkub kendü halkıyla alât-ı harb ve esbâb-ı ceş ile çıkub Ulubâd kenârına gelüb bu taraftan dahı Rümili begleri otururken Mihal Beg âvâz idüb beglerine ve toyıcalarına her birine adlu adıyla çağırub kendünün halâs olduğın ve Sultân Murâd'un hasâyilin ve lutfların ve keremlerin söyleyip envâ'î dürlü söz söyleyüp anlar dahı Mihal Beg'ün kelimâtın işidüb hayli müşevveş olub ve hem Ca'lı Mustafâ düzmedür diyü ad çıkarub asker içine tefrika düşdi. Çün Mihal Beg bu vech ile söz söyledi girü gelüb Umur Paşa ve beglerbegi Oruç Beg ve 'Ali Beg ile buluşub kazıyeyi anlara bir dürlü dahı fikr itdiler ki Rümili beglerine ve toyıcalarına her birine müstakil mektüb göndereler. Ol yerde Gönenlü Bâyezîd nâm kimsene var idi, anı ihzâr idüb paşalardan ve beglerden mektüblar yazub gönderdiler. Mezbûr Bâyezîd dahı mektübları alub Ulubâd gölinün yukarı yanından geçüb Rümili beglerinün her birine mektüblar virüb Kara Cüneyd Beg dahı ol hinde Mustafa Çelebi'yle bile olub İzmir'ün begiydi, çün mektüb anlara yetişdi hemândem içlerine tefrika düşdi. Bu taraftan Sultân Murâd dahı Allah'a tevekkül idüb tururdu. Ammâ yanında asker halkından ziyâde kimsene olmayub Rüm askeriyle yiñiçeri olub mezkûr Mustafâ'nun askeri ziyâde olduğundan müteallim olub Rüm tarafına gitmek sevdâsın iderken hazret-i seyyidi's-sâdât Emîr Seyyid Rahmetu'llâhu gelüb envâ'-ı istimâletler idüb memleket senündür diyü nice nasihatler idüb ve hem yiñiçeri dahı gereği gibi 'ahd ve peymân itmişlerdi. İttifâk altı yüz yiñiçeri göl başında turub beklerlerdi. Mustafâ tarafından dört biñ âdem varub anları basmak isteyicek anlar dahı muttali' olub bir muhkem ceng idüb ol dört biñ er münhezim oldı. Çün kazıyeye bu vech ile olduğun göricek mecmû'-ı yiñiçeri ittifâk idüb ol gice hemân 'azeb üzerine şebihün idüb bir vech ile kıtâl oldı ki kâbil-i vâsf olmaya. Mecmû'ı 'azeb münhezim olub perâkende oldılar. Sâyr asker halkı dahı anı görüb 'ale's-sabâh kalkub taraf taraf yürüyüb kaçdılar. Sultân Murâd çün bu habere muttali'²⁸ askeriyle Ulubâd'dan geçüb Mustafâ begleri dahı anı görüb bölük bölük itâ'at itdiler. Mustafa Çelebi çün anı gördi bâr u büngâhı yerinde koyub Gelibolu tarafın tutub kaçdı. Çün Boğaz'a gelüb kadırgalar ki anda hâzır idi yanında olan askerın 'ale't-ta'cîl Rümili'ne geçürüb turdı. Sultân dahı deñiz kenârına gelüb geçmek için gemi bulmayıcak mütehâyir tururken ittifâk deñizde Ciniviz'den bâzirgân gögesi var idi, anı getürüb anuñla dört biñ fulori ile kavlı idüb dahı nice 'ahd ve peymân idüb kapu halkın ve Anadolu askerın öte yakaya geçürmege ikdâm itdi. Mezbûr Cini viz gemisi yiñiçeriden ve kapu halkından, bahâdurlardan bir nice biñ âdem

²⁸ Burada "oldı" kelimesinin atlandığı düşünölmektedir.

alub kadırgaların üzerine varıca kadırgalardan top ve tüfek atub yakın getürmediler. Gördiler ki çün kadırgaya mecâl yok andan yürüyüb Kozlı-de-re ayağına varub anda göge çıkub 'askeri anda dökicek Mustafâ halkı dahı anı görüb üzerine gelüb ceng iderken 'inâyet-i Yezdânî feth ve zafer birle mukârin olub Mustafâ halkı sınıb kaçıcak bu esnâda mezbûr göge bir yük dahı 'asker getürüb dökicek Mustafa halkı tamâm münhezim oldılar. Bunlar da şehre gelüb Gelibolı kal'ası itâ'at itmeyüb ne mikdâr kadırgalar var ise alub, Sultân Murâd devlet ile Rûmili'ne geçüb gelüb Gelibolu karşısında musallâda çâdır kurub kondı. Ol vaktde Gelibolı'dan top atdılar, gelüb ba'zı çâdırları helâk itdi. Andan Mustafâ kaçıcak kal'a dahı muti' olub limon ağzında olan bir burgoz halkıyla ceng idüb âhirü'l-emr ikisi dahı muti' oldılar. Mustafa Çelebi anı görüb devlet kendüsinden yüz çevirdiğın bilicek hemân İflâk sevdâsına düşüb kaçdı. Çamurlu'ya gelicek Mihal Beg anda arından yetişüb tutub kirış ile boğub helâk itdiler. Andan Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile gelüb Edrene'yi taht idinüb anda 'ayş u 'işrete meşgûl oldı. Pes ol kış anda Edrene'de olub, bahâr olıcak ulu 'asker cem' idüb, Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile İstanbul üzerine müteveccih oldı. Gelüb İstanbul kal'asının muhâsara idicek İbrâhîm Paşa kal'adan çıkub gelüb ağır pişkeşler ile Sultân Murâd'ın pây-bûsıyla müşerref olub pâdişâh dahı anı be-gâyet hoş görüb mertebe-i vezâret erzânî itdi. Bunlar bu aralıkda iken meger Sultân Murâd'ın kiçi karındaşı Mustafâ Çelebi ba'zı 'askerile Kara Tâceddîn-oğlı Mahmûd Beg baş olub gelüb İznik kal'asına düşdiler. Bu haber Sultân Murâd'a yetişicek hemândem bî-tevakkuf İstanbul üzerinden kal-kub Gelibolı'dan geçüb Burusa altından İznik'e müteveccih oldı. Önce Mihal Beg varub şehre yetişicek Tâceddîn-oğlı dahı kapuda Mihal Beg' ile buluşub birbiriyle ceng idüb birbirine gönder havâle itdiler. Gerçi ikisi dahı zahmlu olub ammâ Mihal Beg zahmı ziyâde olub âhirete intikâl itdi. Hemândem Sultân Murâd dahı yetişüb şehri ihâta idüb etrâf ve cevânibden şehri içine 'asker halkı giricek Mezîd Beg, Mustafa Çelebi Sultân Murâd'a getürüb ol sâ'at boğub anda defn itdiler Ol vakt mezbûr Mustafa Çelebi on iki yaşında idi. Kara Tâceddîn-oğlı'n taleb itdiler, nice ki istediler bulunmadı. 'Âkıbet bir fakîrün evinde tavuk kümesinde buldılar, anı tutub getürüb siyâset itdiler. Hemân Sultân Murâd ol cem'iyet ile İsfendiyâr üzerine yürüdi. İsfendiyâr Beg dahı bir niçe ilçiler ve âdemler gönderüb, aralarında mu-sâlaha olub memleketlerine sınır ta'yîn olunub, sâbıkâ olan 'adâvet mahab-bete mübeddel olub, Rûmili ve Anadolu 'askerine destûr virilüb, pâdişâh-ı İslâm gelüb Edrene'de 'ayş u 'işrete meşgûl oldı.

SULTÂN MURÂD AYDIN İLİ'NDE

EBSELİ KAL'ASIN FETH

İTDÜĞİDÜR

Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile Edrene'de tahta oturub biraz zaman 'ayş ü nûşa meşgûl oldu. Hicretüñ sekiz yüz yigirmi sekizinci yılında, 'asker cem' idüb Anadolu tarafına geçüb İzmir-oğlı Cüneyd Begnev'an 'adâvet itdüğü ecilden üzerine Anadolu Beglerbegisi Hamza Beg'e Anadolu 'askerin koşub gönderdiler. Kara Cüneyd'ün oğlı Kurt Hasan, Akhisâr altında Gülnas nâm yerde Hamza Beg ile ceng itdi, Hezîmet olub kaçub Kara Cüneyd ile Ebseli kal'asına girdiler. Hamza Beg dahı kal'ayı muhâsara idüb kal'ada hastalık 'arız olub Kara Cüneyd zebûn olub amân ile taşra çıkdı. Hamza Beg yemin itmiş idi, aña kasd itmedi. Ammâ Balta-oğlı ve Halil Beg tutub Kara Cüneyd'i boğazlayub başın Sultân Murâd'a gönderdiler.

SULTÂN MURÂD, CANİK VİLÂYETİN FETH İTDÜĞİDÜR

Sultân Murâd, Ebseli kal'asın feth idüb Kara Cüneyd'den Burusa'ya gelürken ol yılda mecmû'ı Aydın ili ve Menteşe ili feth olunub hutbe ve sikke Sultân Murâd adına olub re'âyâ fâriğü'l-bâl her biri kendü hâllerine mukayyed olub pâdişâh-ı İslâm dahı zevk ve sohbetde iken bir gün haber geldi ki Yukaru Rûm tarafından fitne ve fesâd olub Canik begleri hurüc idüb re'âyâya zahmet virürlermiş diyü. Sultân Murâd bu haberi işidüb, hicretüñ sekiz yüz yigirmi tokuzuncı yılında 'askerin cem' idüb, yukaru Rûm'a yürüyüb, mütemerrid ve müte'annid kimsenelerden ne var ise ol vilâyeti pâk idüb, tamâm Canik'i bi'l-külliyeye feth idüb, andan sıhhat ve selâmet birle gelüb Rûmili'ne geçüb, Edrene'de mütemekkin olub 'ayş u 'işrete meşgûl oldu. Ol yıl sefer itmeyüb mütemekkin olub âsüde oldılar. Andan sekiz yüz otuz birinci yılda Lâz İli'ne sefer itdi.

SULTÂN MURÂD, LÂZ İLİ'NE

SEFER İTDÜĞİDÜR, ALACAHİSÂR

FETH OLUNDUGIDUR

Sultân Murâd devlet ile Edrene'de mütemekkin olub., Rûmili Beglerbegiligin Sinân Beg'e virüb, Rûmili 'askeriyle Lâz İli'ne gönderüb; ol dahı, gelüb, Rûmili 'askeriyle Alacahisâr'ı feth idüb ve ol diyârda olan yirleri feth idüb, memâlik-i mahrûsaya ilhâk itdi. Sancak idüb begligin Mezîd Beg'e virdiler. Andan dönüb gelüb, Edrene'de Pâdişâh ile mülâkat idüb, ol kış anda kışlayub, bahârda Selânik üzerine müteveccih oldılar.

SULTÂN MURÂD, SELÂNİK'İ FETH
İDÜB YUVAN VİLÂYETİN FETH
İTDÜGİDÜR

Sultân Murâd devlet ile Edrene'de mütemekkin olub gazâ itmek niyyetin aydıcak İstanbul teküri nev'(an) muhâlefet idüb Müslümânlara izâ ve ta'addî itdi ve ba'zı kâfir gemileri Selânik'den çıkub Müslümânlara akın itdi. Sultân Murâd hicretüñ sekiz yüz otuz birinci yılında vezîrlerinden İbrâhîm Paşa ve Muhammed Ağa ve Hâcî 'İvaz Paşa cem' idüb Rûmili Beglerbegisi Sinân Beg Rûmili 'askerin, Anadolu Beglerbegisi Hamza Beg dahı Anadolu 'askerin cem' idüb, mecmû'ı 'asker ittifâk idüb Selânik üzerine yürüyüb Selânik kâfirleri İstanbul tekürinden meded ve mu'âvenet taleb itdiler. Fâyide virmeyüb sultân devlet ile varub muhâsara itdi. Kırk elli gün muhâsara itdi. 'Akıbet feth idüb memâlik-i mahrûsaya ilhâk itdi. Andan devlet ve sa'âdet ile Edrene'ye gelüb tahtında mütemekkin olub 'ayş ü 'işrete meşgûl oldı.

SULTÂN MURÂD KARAMAN'A VARUB AKŞEHR'İ VE BEGŞEHRİ'Nİ FETH İTDÜGİDÜR

Sultân Murâd, Edrene'de 'ayş u nüş idüb Selânik feth olundugın etrâf (ve) cevâ nibde olan beglere muştuluk haberin gönderüb, Karaman'a dahı haber gönderüb, andan bir at taleb idicek; Karaman-oğlı İbrâhîm Beg, ilçiyeye tahfîf idüb, i'zâz ve ikrâm itmeyüb, at taleb itdügi bâbda münâsib cevâb virmemiş; ilçi dahı Sultân Murâd'a gelüb haberi nakl idicek, Sultân Murâd dahı, vezîrleriyle ve begleriyle meşveret idüb, ittifâk ol eyyâmda İbrâhîm Paşa vefât idüb, oğlı Halîl Paşa kâdî-'asker idi, atası yerine vezîr olundu. Fazlullah Paşa dahı vezîr olub Saruca Paşa'yı Edrene'de koyub Karaman'a yürümeğe niyyetin itdiler. Hemân ol dem etrâfa mektûblar yazub 'asker cem' idüb Anadolu tarafına geçüb Karaman'a müteveccih oldı. Karaman'a varub Konya'yı feth idüb, Akşehr'i ve Begşehri'ni feth idüb Karaman-oğlı İbrâhîm Beg mukâvemet idemeyüb kaçub Taş'a girdi. Sultân Murâd dahı kakıduğundan mecmû'ı Konya halkın sürgün idüb Karahisâr'a getürdi. Âhirü'l-emr Karaman-oğlı İbrâhîm Beg'ün 'avreti ki Sultân Murâd'ın kız karndaşı idi, Mevlânâ Hudâvendigâr oğhyla gelüb şefâ'at idüb Sultân Murâd dahı anuñ şefâ'atın kabûl idüb sürgünü bağışlayub Karaman-oğlı'yla sulh itdi. Hemân ol dem Sultân Murâd, Akşehr'i ve Begşehri'ni Karaman-oğlı'na girü bağışlayub dönüb Edrene'ye geldi, bu târih hicretüñ sekiz yüz otuz tokuzuncu yılında idi, gelüb Edrene'de oturdu.

SULTÂN MURÂD, ÜNGÜRÜS

VİLÂYETİNE VARDUGIDUR

Sultân Murâd çün devlet ile Karaman'a gitmiş idi, Üngürüs Kralı ve hayli begler cem^c olub gelüb Alacahisâr'ı yakub yıkub harâb itdügi ecilden, Sultân Murâd; Anadolu ve Rûmili askerin cem^c idüb, yürüyüb, Vidin'den geçüb, Üngürüs iklimlerine yürüyüb, üç ay mikdârı anda olub, birkaç pâre kal^caların sürüb gelüb, Nikebolı²dan bu tarafa geçüb, Yirgögi kal^casın yapub, içine âdem koyub, gelüb Edrene'de mütemekkin oldu.

SULTÂN MURÂD, SEMENDİRE'Yİ

FETH İTDÜGİDÜR

Sultân Murâd devlet ile Edrene'de otururken gâh gâh Üngürüs gelüb Semendire'den geçüb Müslümânlara hayli ta'addı idüb gâret iderlerdi. Semendire begi despot anlara nev^{ân} mu'avenet idüb yol viricek Sultân Murâd, despotuñ bu asıl hareketin görüb buyurdu ki asker cem^c olunub, Semendire üzerine teveccüh olundu, hicretün sekiz yüz otuz beş yılında asker cem^c olub Semendire üzerine teveccüh itdi. Akıbet askerile Semendire'nün üzerine varub muhâsara idicek; despot dahı, mecâl-i mukâvemet bulmayub, mecmû^cı esbâbiyla kaçub, Üngürüs'e varub, iki oğlın Semendire'de koyub yarağın görüb gitdi. Ehl-i İslâm dahı gayret-i tamâm birle kal^cayı muhâsara idüb bir iki ay kal^cada ceng idüb akıbet feth olub despotuñ iki oğlın kayd ü bend ile esîr idüb alub gelüb, Semendire'nün begligin Toğan Beg'e virildi. Sultân Murâd devlet ile gelüb, despotuñ iki oğlın Dimotoka'da habs idüb, andan dahı çıkarub Balaban Paşa ile Tokat'da Bedevî Çartâk'a gönderdi. Anda gözlerine mîl çeküb kör itdiler. Sultân Murâd devlet ve sadet ile Edrene'de mütemekkin oldu.

ÜNGÜRÜS, DESPOT İLE BELGRAD'DAN GEÇÜB İZLADİ'YE GELDÜGİDÜR

Despot Üngürüs'e, varub, anlara ilticâ idüb, tamâm iğvâ idüb; Üngürüs Kralı dahı asker çeküb, despot asker ile ve Yanko ile gelüb, Belgrad'dan geçüb, Alacahisar'ı yakub, andan Niş'i yakub, andan Şehriköy'i²⁹ yakub İzladî'ye müteveccih olıçak Sultân Murâd dahı bu haberi işidüb, Rûmili askerin cem^c idüb, kâfirün üzerine yürüyüb, Sofya'yı yakub İzladî derbendî'ne müteveccih oldu. O yiri muhâfazat idüb birkaç, gün anda cem^c olub begâyet kış olduğı ecilden mecâl olmayub kâfir dahı zebün olub andan dönüb

²⁹ Daha önce Şehirköyü şeklinde hareketlenmişti.

gitdi. Sultân Murâd kâfirün gitdügin bilüb Rümili'n Turhân Beg'e koşub Anadolu askerin Balaban Paşa'ya koşub kâfirün ardınca gönderdiler ki kâfirün bir konak ardında olub gözedeler. Çün kâfir muttali³⁰ oldu ki ardınca Müslümân askeri yürür, Niş derbendinde pusu koyub ehl-i İslâm ale'l-gaffle ardınca gelürken bir yerden pusu çıkub Müslümân askerinin sıyub Halil Paşa karındaşı Mahmüd Çelebi ki³⁰ sancağı begi idi tutub habs idüb alub gitdiler. Kâfir, Belgrad'dan gitdi, Sultân Murâd dahı devlet ile Edrene'ye gelecek Mahmüd Çelebi'nün avreti merhüm Sultân Murâd'ın kız karındaşı idi, gelüb mâtem sûretiyle Sultân Murâd'ın elin öpüb ziyâde tazarru^c itdi. Sultân Murâd dahı aña terahhum idüb despota ilçi gönderüb aralıkda musâlahâ idüb Semendire'yi girü kâfire virüb Mahmüd Çelebi'yi halâs itdi ve Tokat'da mahpûs olan despotañ iki gözsüz oğulların girü despota virdiler. Aralıkda sulh olub hiç bir taraftan adû bulunmayub Edrene'de rifâ^c-ı hâl ve firâg-ı bâl birle mecmû^c âlem âsüde olub ayş ü nûşa meşgûl oldılar.

SULTÂN MURÂD AYDIN VE SARUHAN VE MENTEŞE SANCAKLARIN ALUB KENDÜ TAHTINA OĞLI SULTÂN MUHAMMED'İ GEÇÜRDÜGİDÜR

Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile despot ile musâlaha idüb hiç bir taraftan adû kalmayub âlem âsüde oldugın görüb kendü dahı ayş ü nûşa meşgûl olub oğlu Sultân Muhammed'i tahta geçürüb Halil Paşa ve Şahâbeddîn Paşa ve Saruca Paşa vezir olub kendü dahı şarâb-dâr Hamza Beg'i ve İshâk Paşa'yı ve sâyir nüdemâyı alub Ma'nisâ'ya varub anda mütemekkin olub ayş ü işrete meşgûl oldu. Sultân Muhammed dahı taht-ı bahtda oturub adl ü dâd itmege meşgûl oldu. Etrâf ve cevânibde hiç adû kalmadı ki anuñla muhârebe ola. Çün gördi ki hiç kimsene kalmadı, Karaman-oğlu ile ve despot ile ve Kastamonu Begi ile adâvet itmek isteyicek Halil Paşa mahfî Sultân Murâd'a haber gönderüb işbu³¹ hâli i'lâm idicek Sultân Murâd dahı be-gâyet incinüb paşalara ve Sultân Muhammed'e mektûb yazub ol tarafı tamâm teskin itdi.

SULTÂN MUHAMMED TAHTDA İKEN VARNA'YA ÜNGÜRÜS GELÜB SULTÂN MURÂD MA'NISÂ'DAN GELÜB VARNA'DA GAZÂ İDÜB ANDAN GİRÜ MA'NISÂ'YA VARDUGIDUR

Sultân Murâd, Ma'nisâ'da mütemekkin olub ayş ü nûş iderken; Üngürüs dahı fursatı ganîmet bilüb, askerinin cem^c idüb, İflâk ve Kara Boğ-

³⁰ Burada bir kelime noksan yazılmıştır. Neşri'ye göre atlanan kelime Bolı'dır. (C: II, S: 647).

³¹ Daha önce uşbu şekilde harekelenmişti.

dan ‘askerin cem’ idüb, Freng beglerine dahı haber gönderüb ol dahı altmış biş kadırğa tonadub deñiz yüzinden gelüb Gelibolı boğazın tutub, anda hâzır turub, Müslümânlara nehb ü gâret itmege meşgûl olıcak; Üngürüs dahı, bî-hadd ‘asker cem’ idüb, İflâk’den geçüb gelüb, Varna’yı muhâsara idüb, Varna’yı aldı. Bu haberi ehl-i İslâm işidüb Sultân Muhammed, Sultân Murâd’a haber gönderüb anı da‘vet itdiler. Sultân Murâd dahı kâfirün galebeliğın işidüb gulüvv-i ‘âmm olduğın bilüb Anadolu begleriyle gelüb Gelibolı’dan geçmek isteyicek mecâl bulmayub her taraftan ki ikdâm itdiler kâfir gemileri hâzır olmuş idi. Sultân Murâd Hân kâfirün bu vechile ikdâmın göricek andan dönüb Kocaili’ne gelüb Yalakova’da Yiñihisâr karşısına gemiler getürdüb, andan geçüb, Halil Paşa anda istikbâl idüb alub gelüb Edrene’de ‘asker cem’ idüb Rümili Beglerbegisi Dâvud Beg Rümili ‘askerin alub Anadolu Beglerbegisi Karaca Beg, Anadolu ‘askeriyle ve kapukuluyla ittifâk idüb kâfirün üzerine hücum idüb müteveccih oldılar. Göçber-göç idüb Varna’ya gelicek kâfir ‘askeriyle anda buluşub bir nevbet ceng-i sultânî oldı ki kâbil-i vasf olmaya. Âhirü’l-emr kâfirün galebesi ve istilâsı olub Müslümânlar üzerine hücum idicek Anadolu ve Rümili ‘askeri sınıb akıncı dahı tag tarafın tutub kaçdılar. Hattâ rivâyet iderler ki ol gün Varna’dan Kamçısuyı ki üç menzil ile ancak varılurdu, hayli kimesne bir günde kaçub anda yetişmiş. Sultân Murâd kâfirün bu vechile galebe olduğın görüb Hak Hazretine tazarru’ ve niyâz itdi. Yanında olan beglere ve yiñiçerilere ayıtdı ki: Gelün atuma bukağu urun ki şimdi kâfirden kaçmak erlik degüldür. Bu yerde mertebe-i şehâdet bulmak kaçmaktan evlâ ve ahsendür. Begler bir yirden pâdişâha du‘â idüb inşâ‘allâh Hak te‘âlâ ehl-i İslâm’a fırsat vire. Hemân pâdişâh devletile bu yerde olmak sa‘âdetdür diyicek Sultân Murâd dahı Allâh’a tevekkül idüb ol yerde turub karşı kaçan ‘asker halkı gelüb Sultân Murâd’uñ yanında cem’ oldılar. Kâfir ‘askeri anı görüb mecmû‘ı cebe ve cevşenler ile müretteb ve mükemmel alayların düzüb nefirlerin çalub mukâbele olub yürüyicek gördiler ehl-i İslâm az bir yerde, Sultân Murâd sancağıyla turur. Hemân Kral bunu göricek kendüye mağrûr olub, Müslümânı aldum diyüb, sünüsün eline alub hamle itmek isteyicek kâfir begleri men’ ide gördiler, mümkün olmadı, Sultân Murâd’uñ üzerine hamle itdi. Çün yiñiçeriye yakın geldi yiñiçeri iki taraf oldı. Kral la‘în çeri içine girdi. Dört taraftan atın siñirleyüb kral’uñ atı helâk olıcak Koca Hızır nâm bir yigit hemân sıçrayub harbe ile kral’ı vurdu. Ol la‘yini anda helâk idüb başın kesüb sünü ucuna dikdiler. Çün kral anda helâk oldı, bâkî ‘askerün hâli ne olduğı ma‘lûmdur. Ol hezîmet bulan ehl-i İslâm cem’ olub kâfire bir vechile kılıc urdılar ki kâfir kanından ırmaklar akdı. Bâkî kalan kâfir dahı İflâk tarafın tutub Dobrica sahrâsına düşüb kaçdılar. Mâl ve esbâbları ne var ise yerinde ko-

yub ehl-i İslâm gâret idüb bir vech ile mugtenem oldılar ki mecmû'ı fukarâ ganî olub Rûmili beglerbegisi Dâvud Beg Rûmili 'askeriyle kâfirüñ ardına düşüb bir gün ve bir gice kovub şol deñlü kâfir helâk idüb esîr tutdılar, şumâra gelmezdi. Andan 'asker mecmû'ı sahîh ve sâlim gelüb, Sultân Murâd'ün öninde yüz urub kaçduklarıyçün i'tizâr idüb du'â idicek, Sultân Murâd anlara hışm idüb emr eyledi ki baş baş beglere 'avret libâsın geydirüb tahkîr ideler. Ahirü'l-emr bâkî ümerâ pâdişâhdan temennâ ve istid'â idüb hezâr dürlü iltimâslar itdiler. Pâdişâh anlaruñ suçundan vaz gelüb, andan dönüb feth ve zaferle Edrene'ye müteveccih oldılar. Bu feth ve nusret hicretüñ sekiz yüz kırk sekizinci yılında idi.

SULTÂN MURÂD TAHTA GEÇÜB SULTÂN MUHAMMED MA'NİSÂ'YA GİDÜB ANDAN SONRA KÖSOVA'YA KÂFİR GELÜB GAZÂ OLUNDUGIDUR

Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile Varna'da kâfiri sıyub, andan dönüb Edrene'ye gelicek Edrene'de birkaç gün turub 'ayş ü nüş idüb Ma'nîsâ'ya müteveccih olub gitdi. Bunda, Edrene'de, Sultân Muhammed Hân, Halîl Paşa ve Zağanos Paşa ve Şahâbeddin Paşa ile oturub 'ayş ü nüş idüb, paşalar ve begler bir araya gelüb meşveret itdiler. Sultân Murâd girü tahta getürüb sultân idüb Sultân Muhammed'i girü Ma'nîsâ'ya göndereler. Hem eyle idüb Halîl Paşa ve İshak Beg ve sayir begler dahı ittifâk idüb Sultân Muhammed'e ayıtdılar ki: Pâdişâh, devlet ile geldi. Nola lutf idüb tekellüf eyleseñ, ol hod kabûl itmez, hemân rızası bile olsun diyü. Sultân Muhammed dahı yarındası, dîvân gün, kapısı halkıyla ve paşalarıyla - Sultân Murâd, Saruca Paşa evinde idi - varub şol ki kemâl-i ri'âyet ve edeb-i saltanatdur yerine getürüb Sultân Murâd'ı tahta tekellüf itdi. Sultân Murâd dahı nev'ân nâz ider gibi olub 'akıbet saltanatu kabûl idüb Ada'ya ava gidüb emr itdi ki Sultân Muhammed'ün hemân maslahatın görüb İbrâhim Paşa ve Saruca Paşa'yı bile koşub gönderdiler. Zağanos Paşa'yı 'azl idüb Bahkesir'de varub tek'âüd itmek emr itdiler. Andan Sultân Murâd devlet ile Edrene'ye gelüb tahta oturub 'adl ve dâd itmege meşgûl oldı.

SULTÂN MURÂD, MORA'YA GİTDÜGİDÜR

Sultân Murâd devlet ile Edrene'de oturub kış yetişüb Turhân Beg anda gelüb Mora Vilâyeti'nüñ evsâfın diyüb Sultân Murâd tamâm râğbet itdi ki Mora'ya vara. Pes ol dem paşalara ve beglere, ulu seferüm vardur, hâzır olsunlar diyü ulaklar gitdi. Fî'l-hâl 'asker-i bî-nihâye cem' olub ol kış içinde

yüriyüb Siroz'a, andan Tırhala'ya, andan Mora'ya varub evvel Turhân Beg'i sancağ ile önce gönderdiler, anuñçün ki germe anuñ ucıydı. Turhân Beg germe'ye vardı, 'akabince Sultân Murâd dahı vardı gördiler ki biş hisâr birbirine havâledür, Mora kâfirleri dahı germe'ye muhkem yarak idüb eyü hendek kesüb su akıtmuşlardı. Ehl-i İslâm hendekün için toldurub suyun kurutdılar, hisârlarını ykdılar, yağmâ idüb tarafetü'l-'ayn içinde germe feth olunub, bir vechile mugtenem oldılar ki kâbil-i vâsf degül. Hattâ rivâyet iderler ki bir kâfir yigirmi otuz akçaya satıldı, bu târih hicretün sekiz yüzelli yılında vâki' oldı.

SULTÂN MURÂD İTDÜĞİ BİNÂLARI BEYÂN İDER

Sultânü'l-İslâm ve'l-Müslimîn Sultân Murad'ın hayratı bî-haddür. Cümlesinden biri Ergine Köprüsi'dür ki evvelde bir orman olub kuşın çamur olub Müslümânlar geçmeyüb, harâmî turagı olub ziyâde fesâd olurdu. Sultân Murâd, ormanı zahmet ile giderüb bir büyük köpri yapdı ve iki tarafına şehirler yapub bir 'imâret yapdı. Kendü üzerine varub aşın bişirüb fukarâya üleşdürdi ve nice in'âmlar itdi. Andan Edrene'de bir ulu câmi' ve iki medrese biri dârü'l-hadîs ve bir 'imâret ve bir Mevlevi-hâne yapub evkâf ta'yin itdi, her gün niçe fakîre ni'meti yetişür. Burusa'da dahı bir 'imâret ve anuñ yanında bir medrese yapdurub ve kendü âsüde olmağıçün bir türbe yapdurdu. Anuñ hayratı bî-nihâyedür.

SULTÂN MURÂD, AKÇAHIŞAR'A VARDUGIDUR

Bir gün Sultân Murâd devlet ve sa'âdet ile Edrene'de oturub sohbet iderken Arnavud İskenderi'nün 'ammüsü oğlu Hamza Beg geldi ayıtdı. Sultânnum, Arnavud ilinün ba'zısı İskender'e yağı oldılar. Sultânnum buyurursa Akçahisâr'a varayın alivireyin. Sultân Murâd dahı paşalara bunuñ sözün didi. Paşalar ve begler pâdişâh devlet ile kendü varmak gerekdür diyicek pâdişâh dahı sefer yarağın idüb Ma'nisâ'dan oğlu Sultân Muhammed'i götürdi, ol sefere bile aldı gitdi. Yüridiler Akçahisâr'ın üzerine düşüb iki ay mikdârı eyü cengler olundu. Âhir suynun hazînesin buldılar, deldiler de hisâr susuz kalıcak ehli be-gâyet muztarr olub hisâr feth olundu. 'Asker halkı, Arnavud ilinden bir vech ile mugtenem oldılar ki kâbil-i vâsf degüldür. Ol esnâda Üngürüs kâfiri galebe 'asker ile gelüyorur diyü haber geldi, bu târih hicretün sekiz yüz elli birinde vâki' oldı.

SULTÂN MURÂD HÂN ÜNGÜRÜS'LE KÖS OVA'DA UĞRAŞDU- GIDUR

Çün Sultân Murâd Hân işitdi ki Üngürüs gelür, ayıtdı ki: Bu dahı Vilk-oglı'nuñ şeytanetidür. Tiz cäsüs gönderdi ki bu gelen niçe banlardur, Merhos³² Toğan dirlerdi bir cäsüs var idi, anı gönderdiler varub gördi: bir Lepe bân ve bir Cibe bân ve bir Lök bân-oğlı ve bir dahı Sükülüt bânı, bunlar Üngürüs vilâyetleriniñ ulu begleridür ve her birisi krala mânend bânlardur ve menba^c-ı fesâd Yanko Hizyâd, önlerine düşüb gelen oldur, dediler. Pâdişâh dahı hakikat-ı hâle vâkıf olub toğrı Sofya'ya vardı. Mecmû^cı vilâyetüñ 'askerin cem^c itdi. Karaman-oğlı'ndan dahı ol seferde âdem gelmiş idi. Çünkü 'asker cem^c olundu kendü 'askerinüñ cebesi 'arz olundu, diledi ki Karaman-oğlı'ndan geleni dahı göre. Ol gelen leşker begine ayıtdı ki: Sen dahı âdemüñ göster, didi. Ol dahı cebesin 'arz itdi. Gördiler ki Turgudlu'nuñ birkaç at uğruların göndermiş. Pâdişâh bunları göricek Akçaylı-oğlı'na ayıtdı: Hak te'âlâ 'inâyetinde benüm anuñ yardımına ihtiyâcum yokdur. Hemân devlet ile 'inân-ı 'azîmeti kâfir üzerine toğruldu, Allâh'a tevekkül idüb Kurşunlu Kelîsa'ya vardı. Anda kâfirüñ haberin bildi ki kâfir Kös-Ova'ya çıkmış. Ardınca göçdi. Cum'a günü toğduğında kâfirle buluşdı. Çünkü pâdişâh-ı İslâm, kâfir 'askerin gördi, atından inüb iki rek'at namâz kılub yüzün toprağa urdı, niyâz idüb Hak te'âlâya münâcât itdi. Ol gün ahşama dek eyü cengler olundu ve kâfirlerün nice sancağı elinden³³ gice irteye dek dahı at arkasında turub cum'a irtesi 'azîm ceng oldı. Nice begler şehîd oldı. Kâfirüñ dahı nice bânları kırıldı ve nicesi dahı tutuldu. Yanko kaçdı. Lök banuñ oğlı ve Sükülüt bânı düşdi. Lepe bânı esîr olmuş, kendüyi bildürmemiş soñra satılı satılı kurtulmuş. Bâkî kâfirlerüñ kimi kırıldı ve kimi esîr oldılar. Cebe bânını pâdişâh-ı İslâma esîr getürdiler. Pâdişâh-ı İslâm tercümân getürüb ayıtdı ki: Ben, sizüñle adâvet itmedüm, siz niçün benüm vilâyetüme geldüñüz? Kâfir ayıtdı: Gözümüze bu hacâlet gözükmüş. Ammâ min-ba^d biş biñ yarar âdem ile pâdişâhuñ seferine gelem ve on pâre hisâr virem ve gayrı vilâyetüme dahı haraccuñuz gelsün harâc cem^c itsün didi. Pâdişâh-ı İslâm dahı anun sözine iltifâd itmeyüb cellâda emr itdi ki ol mel'ûnı katl itdiler. Andan Pâdişâh-ı İslâm sâlimen ve gânimen 'asker-i İslâm birle nasarahumu'llâhu ilâ yevmi'l-kıyâm Edrene'ye müteveccih olub gelüb taht-ı bahtda karâr itdi. Bu târih hicretüñ sekiz yüz elli ikinci yılında vâki^c oldı.

³² Neşri'de: Martelos.

³³ Neşri'de : alındı.

SULTÂN MURÂD SULTÂN MUHAMMED'E DULKADIR-OĞLI SÜLEYMÂN BEG'ÜN KIZIN ALDUGIDUR

Bir gün Sultân Murâd, Halîl Paşa'yı kığırub Sultân Muhammed'i evermek bâbında meşveret idicek etrâfda olan beglerün kızların 'arz idüb 'âkıbet Dulkadır-oğlı Süleymân Beg pâdişâha ihlâsı 'arz olunub anuñ biş kızı olub her biri cemâl ve kemâl birle müzeyyen olub anlaruñ birisin almak vech gördiler. Pâdişâh-ı İslâm dahı Hızır Beg'ün hâtonını ve Rûm'ün â'yanlarınuñ hâtonların Rûm'dan müté'ayyın begleriyle gönderdi. Süleymân Beg, çün bu habere muttalî' oldu, be-gâyet ferah olub, kendü karşı varub, 'azîm hürmet idüb, gelenleri kondurub, ziyâfetler idüb, her birine eyü hil'atler virdi ve kızların tamâm 'arz itdi. İçlerinde birisin Hızır Beg hâtonı ihtiyâr idüb alub Edrene'ye geldi. Edrene'de cihâz idüb ulu düğünler ve ziyâfetler idüb oğlı Sultân Muhammed'e virdi. Târîh sekiz yüz elli beşinciye gelüb muharrem ayınuñ guresinde pâdişâh-ı İslâm adaya av itmege gitmiş idi. Ada köprüsünüñ başında bir dervîş turub pâdişâha nidâ itdi ki: Hey pâdişâh! Tevbe it kim ecel yakın gelmişdür. Ol vakt Saruca Paşa anda hâzır idi ve İshâk Paşa dahı geldi, anlara ayıtdı ki: Siz şahid oluñ ki mecmû'ı günâhlaruma tevbe itdüm. Andan ayıtdı: Hiç bu dervîş bilür misiz? İshâk Paşa ayıtdı: Bu dervîş Emîr Sultân müridlerindendür, didi. Hemândem pâdişâh-ı İslâm dahı toğrı sarâyına gelüb mübârek mizâcına hastalık 'ârız olub hekimler niçe ki mu'âlece itdiler fâyide itmeyüb kafes-i bedende habs olunan tâvûs-ı ilâhî küngüre-i sâk-ı 'arşa pervâz itdi. Lehu'l-hükmü ve ileyhi türce'ün. On üç güne dek mevtin izhâr itmediler, her gün dîvân iderlerdi tâ Sultân Muhammed, Ma'nîsâ'dan gelince. Ol vakt pâdişâh-ı İslâmuñ mevtin mecmû'ı 'âlem bilüb mâtem itdiler.

EL MATLABÜ'S- SÂBİ'

Fİ-BEYÂNİ AHVÂLİ'S-SULTÂNİ'L-A'ZAM SULTÂN MUHAMMED HÂN

Sultânü'l- İslâm ve'l-Müslimîn Sultân Muhammed Hân devlet ve sa'âdet ile gelüb taht-ı sa'âdet-bahtda mütemekkin olıcak Sultân Murâd'ün meyyitin Burusa'ya gönderüb anda Burusa'da 'imâreti yanında türbe-i mutahharında defn itdiler. Hiç bir vakt üzerinde Kelâmullah okunmaktan hâlî olmayub gice ve gündüz hâfızlar müdâvemet iderlerdi. Sultân Muhammed dahı âyîn ve erkân neyise tamâm yerine getürüb 'adl ü dâda meşğül olub İsfendiyâr kızından bir küçük karındaşı var idi, anı def-i fitne için 'âlem-i ahirete gönderdi. Kendü tâc-ı şâhı başına urub serîr-i saltanatda oturub 'adl ve dâd itmege meşğül oldu. Nâ-gâh haber oldu ki Karaman-oğlı yağı olub Ger-

miyân-oğlı'na kendü oğlın koşub Germiyân'a gönderdi. Ve birin dahı Aydın iline gönderdi ve birin Menteşe iline gönderdi ve kendü dahı 'asker cem' idüb yürüdü. Meger Ozgur-oğlı 'İsâ beg ol eyyâmda Anadolu Beglerbegisiydi, Karaman 'askeri gelüb hayli il alub Müslümânlara hasâret itdi. Ozgur-oğlı 'İsâ Beg kapuya âdem gönderüb ceng için icâzet taleb idicek Halîl Paşa mâni' oldı. Pes andan Anadolu Beglerbegiligi İshâk Paşa'ya virildi. İshâk Paşa dahı hemândem teveccüh idüb Anadolu 'askerin cem' idüb Sultanüyigi'ne vardı. Andan Karaman-oğlı İbrâhîm Beg, İshâk Paşa geldüğine muttali' olacak hemândem kaçmağa yüz tutdı. Anadolu 'askeri müretteb ve mükemmel tururken bu taraftan pâdişâh-ı İslâm dahı Edrene'den 'azm idüb Anadolu tarafına geçdi. Burusa'ya varub anda birkaç gün tevakkuf idüb andan Kütâhiyye'ye vardı. Karaman-oğlı çün Pâdişâh'ın geldügin işitdi; evvelden dahı hafv ve hatalardan hâlî degül idi, bu def'a dahı ziyâde olub, hemândem Karaman Taş'a teveccüh idüb memleketden el yudı. Pâdişâh-ı İslâm dahı Taş'a varmağa ikdâm idicek Karaman-oğlı'ndan âdemler gelüb tazarru'lar idüb Konya halkı envâ'-ı feryâdlar idüb pâdişâhdan amân istediler ve Karaman-oğlı'nun suçın 'afv itmegiçün yüz yire urdılar. Pes Sultânü'l-İslâm dahı Kasâb-oğlı Mahmûd Beg'i ilçilige gönderüb Karaman-oğlı'na buluşub yüz biñ 'ahd ve peymân idüb min-ba'd 'adâvet itmeyem diyü andlar içüb pâdişâhı, inandurdu. Pâdişâh-ı İslâm dahı ol 'ahdi kabûl idüb aralıkda musâlaha idüb andan devlet ve sa'âdet ile Rûmili'ne teveccüh idüb Burusa'ya yakın gelicek yiñiçeriler bir arada cem' olub pâdişâhdan in'âm taleb itdiler ve alay bağlayuben şâha karşı turdılar. Pâdişâh bunların haberinden be-gâyet melûl ve gazabân olub Turhan Beg ile Hâdım Şahâbeddîn Paşa pâdişâha bunların kazıyelerin 'arz idüb mecmû'ısın kırmak gerek diyü iğvâ idicek pâdişâhın dahı gazabı birez sâkin olub bunlara on kışe akça ihsân idüb Kurtcu Toğan ol vakt yiñiçeri ağası idi, anı getürüb muhkem let itdi. Ağalığı Mustafa Beg'e virdi ve yayabaşlarının her birine muhkem let urulub devlet ve nusret ile Edrene'ye gelindi. İshâk Paşa'yı Anadolu 'askeriyle Menteşe iline gönderüb anlar dahı varub Menteşe-oğlı İlyâs Beg'i ilden çıkarub Rodos'a düşürdiler. Mecmû'ı Menteşe ili feth olunub İshâk Paşa feth ve nusret ile gelüb Kütâhiyye'de mütemekkin oldı Bu târih hicretün sekiz yüz elli altıncı yılında vâki' oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM BOĞAZKESEN

KAL'ASIN YAPDUGIDUR

Pâdişâh-ı İslâm çün devlet ve sa'âdet ile Karaman seferinden mürâca'at itdi, İstanbul emrine ikdâm idüb rây ve tedbîr idüb 'asker cem' idüb İstan-

bul üzerine düşmek isteyicek fikr itdi ki İstanbul üzerine ‘asker düşicek Kara Deñiz’den ve Ak Deñiz’den Freng’den ve gayrı yirden mu‘avin kâfirler gelürler alınması hayli müşkildür diyü İstanbul’dan yukarı Boğaz’da kal‘a yapmak kasdın idüb ‘asker ile teveccüh idüb İstanbul’dan yukarı Boğaz’da bir sarp yerde bir ulu burgos bünyâdın koyub Halil Paşa’ya yapdurdu. Anun yanında iki burgos dahı yapdurub bu üç burgosuñ aralarına dîvâr yapub deñiz tarafından toplar koyub ve anuñ mukâbelesinde bir kal‘a dahı yapub şöyle oldu ki deñiz yüzünden gemi gelmege mecâl kalmadı. Ol yıl ol kal‘a tamâm yapılub hemân ol dem İstanbul ile ‘adâvet itdi, gelüb İstanbul’uñ üzerine düşüb ‘asker halkına emr itdi ki mecmû‘ı kâfirün bağların ve bağçelerin balta urub helâk itdiler. Pes birkaç gün turub andan kalkub Edrene’ye ‘azm itdi. İnşâ’alâhu’l-e ‘azz evvel bahârda gelem diyü halkına destür virdi.

PADIŞAH-I İSLAM İSTANBUL ÜZERİNE VARUB FETH İTDÜGİDÜR

Çün pâdişahü’l-İslâm devlet ile Edrene’de gelüb mütemekkin oldu, hem ol kış geçüb bahâr olub târih sekiz yüz elli yidinci olıcak eşref-i sâ‘atde ve ahsen-i evkâtde pâdişâh-ı İslâm vüzerâyâ emr itdi ki ‘asker halkı cem‘ olalar. Hemân ol dem Anadolu’ya ve Rümili’ne ulaklar gidüb mecmû‘ı ‘asker halkı müretteb ve mükemmel esbâb-ı ceş ve âlât-ı harbleriyle gelüb Edrene’de cem‘ oldılar ve Gelibolu’da ve gayrı yirlerde ne mikdâr gemi varısa müretteb ve müsella ‘azebler ile tolu olub İstanbul üzerine müteveccih oldılar. Bu aralıkda İstanbul teküri, Kir Luka nâm vezirin Halil Paşa’ya risâlete gönderdi. Harâc ve bâc virmeğe iltizâm idüb bir kâdı ve subaşı gelsün itdiler. Halil Paşa bunu pâdişâha ‘arz idüb pâdişâh anlaruñ sözün kabul itmeyüb bir şerif vaktde İstanbul üzerine hücum itdi ve etraf-ı memâlikden ve Karaman-oğlı’ndan ilçiler gelmişidi, anları dahı pâdişâh bile alub, nice büyük toplar çekdürüb, İstanbul üzerine düşüb, gice ve gündüz ceng-i sultânî itmege meşgûl oldılar. Ammâ gemiler Galata önünde limona gelmedügi cihetden Pâdişâh emr itdi, yir yüzine ağaçlar döşediler, gemileri kurudan çeküb Hazret-i Eyyüb Ensârî (r.a.) merkadi karşusunda deñize dökdiler. Ol arada Freng gögesiyle ceng idüb Frengüñ bir gögesin topla vurub helâk itdiler. Frengüñ gemileri halkı kaçub kal‘aya girdiler. Gemiler sınduğın ehl-i İslâm göricek Allah’a tevekkül idüb, yarındası metrisler kurulub, ol büyük toplardan taşlar atub kal‘anuñ dîvârın yıkmağa başladılar. Hisârüñ her tarafı yıkılmalu olıcak İstanbul teküri Kir Luka’yı kığırub meşveret idüb kal‘ayı virmek tedbirin idicek Freng kâfirleri incinüb kal‘ayı biz beklerüz, Müslümânlara virmezüz diyü baş kaldıracak ceng itmege ikdâm itdiler.

Ammâ nice itsünler be-gâyet zebûn olmuşlardı. Kâfirûn 'aczin müşâhede itdiler. Pâdişâh-ı İslâm, 'asker halkına münâdiler koyub her tarafda yağı yağ-mâdur diyü nidâ itdürdiler. 'Asker halkı bu haberi işidicek bir vech ile ferah olub ol gice ağaclara ve gönderlere mumlar yakub envâ'-ı ferah ve sürür izhâr itdiler ki kâbil-i vâsf olmaya. Yarındası gün pâdişâh dahı, kendü, devlet ile atna binüb, yaya oğlanına ve 'asker halkına istimâlet idüb, nüvâzişler itdi. Hemândem ol çeri deryâ gibi cûş ve huruş idüb ve tabl ve nakâra çalınub 'alemler baş kaldurub toplar ve tüfekler atlub metrisler hisâra iledüb bir ceng-i sultânî oldu ki kâbil-i vâsf olmaya. Ve deñiz yüzinden dahı gemiler yürüyüb gemiler içinde niçe nerdübânlar hâzır olmuş idi, çıkarub gâziler anları hisâra koyub bir uğurdan tekbîr idüb yürüdiler. Kâfir dahı ceng ide ceng ide mecâl kalmayub Freng sınub kaçub gemilerine girüb revâne oldılar. 'Asker-i İslâm dahı şehri girüb şehri yağmâ idüb İstanbul tekürini tutub başın kesdiler. Ve anda bir Düzme var idi ki nesl-i 'Osmân'em dirdi. Ol dahı helâk olub, Kir Luka, evlâdıyla ve etbâ'ıyla eşir oldu. Pâdişâh-ı İslâm dahı devlet ve sa'âdet ile erkân-ı devlet ve kapu halkıyla şehre girüb temâşâ idüb bir vech ile ganîmetler oldu ki kâbil-i vâsf olmaya, hiç ol vechile gâziler muğtenem olduğın kimse nişân virmemişdür. Andan pâdişâh devlet ve sa'âdet ile girü gelüb, otağında mütemekkin olub; bu taraftan İstanbul'dan kaçan göge varub Silivri'de hisâra girüb, pâdişâh-ı İslâm'a kal'anuñ miftâhın gönderüb, itâ'at itdiler. Karaca Beg varub Kumburgos'ı ve Bigados'ı feth idüb gelüb Pâdişâh-ı İslâm'ın devletlü elin öpüb turcuk Pâdişâh-ı İslâm, Halîl Paşa'nuñ bir iki def'a muhâlefetin görüb hâtırı andan perişân olmuş idi, hemândem emr idüb Halîl Paşa'yı mahbûs itdiler ve mecmu'ı evlâdın bile mahbûs idüb ne deñlü esbâbları ve mâlları var ise mecmu'ın hazâne-i 'âmire için zabt idüb 'âkıbet anı dahı helâk itdi. Ve ol 'askerde olan ilçülerüñ mecmu'ısına gereği gibi teşrifler virüb yerlü yerine gönderdi ve İstanbul'ın Subaşılığın Karışdırın Süleymân'a virüb devlet ve sa'âdet ile andan geçüb Edrene'ye gelüb mütemekkin oldu.

PADİŞAH-I İSLAM LÂZ İLİ VE SİFRİCE HİSAR'I VE OMOL KAL'ASIN FETH İTDÜGİDÜR

Çün Pâdişâh-ı İslâm İstanbul emrinden ferâgat idüb, Edrene'de mütemekkin olub, etrâf ve cevâ nibden gelen ilçilere destür virmiş idi. Meger Vilk-oğlı'nuñ ilçisi bile anda hâzır olub 'asker-i cerrârüñ bu vech ile mehâbetin ve salâbetin ve kal'ayı nice feth itdüklerini görüb Vilk-oğlı'na haber virmiş idi. Vilk-oğlı dahı merhûm Sultân Murâd vefât itdüğü vakt Lâz İli'nuñ bâ'zın girü alub kabz itmış idi. İstanbul feth olduğun işidicek mec-

mü'ın Pâdişâh'a teslim itmiş idi ammâ kalbinde girü kine tutub ehl-i İslâm-dan ba'zı yolcuları gâfil buldukları yerde helâk iderlerdi. Hattâ Lâz İli'nden Üsküb'e yol kalmayub munkatı' olmuş idi. Pirişte'de bir kâdî var idi, hayli Müslümân ve sâlih kimesne idi, kâfirüñ bu ef'âline muttali' olub Pâdişâh-ı İslâm'a mektüb gönderüb 'arz itmiş idi. Padişâh-ı İslâm dahı Vilk-oğlı'na bir yarar kulin gönderüb bu haberüñ aslı nedür diyü istifsâr idicek Vilk-oğlı pâdişâh kulına iltifâd itmeyüb 'inâd ve temerrüd idüb 'adâvet izhâr itdi. Pes kazıyye bu vech ile olcak tefâsiliyle kul dahı Pâdişâh-ı İslâm'a 'arz itdi. Hemândem Pâdişâh dahı Edrene'de 'asker cem' idüb ber-vech-i isti'câl Alacahisâr'a müteveccih oldı ve Rümili'nüñ akıncılarına emr itdi, Vilk İlin gâret itdiler. Vilk-oğlı bu haberi işidicek münfa'il olub itdüğü işlere peşimân olub nice idecegin bilmeyüb illerine âdem gönderüb makavil kâfirleri esbâblarıyla Sivricehisâr'a toldurdı. Pâdişâh dahı togru Semendire'nüñ üzerine varub irakdan bir nevbet ceng idüb hisârdan dahı kâfir çıkub birez ceng olub kâfiri girü hisâra koydılar. Pâdişâh-ı İslâm anda konmayub hemândem Sivricehisâr'a teveccüh itdi. Ve Vilk-oğlı kaçub Üngürüs'e gitdi, kal'aların muhkem idüb memleketinde ne deñlü bahâdır var ise Semendire'ye ve Sivricehisâr'uñ üzerine düşüb 'asker halkı dahı gâret itmege meşgûl olub pâdişâh-ı İslâm halvet kapu halkıyla hisâruñ üzerine yürüyüş itdiler. Hisârdan ba'zı kâfir çıkup hayli Müslümânlara hasâret idüb ceng itdiler. Pâdişâh-ı İslâm dahı kakyub elin kılıca urub bir nice kâfir katl idüb hisâr üç kat kal'a idi, yagmâ itdürüb mecmu'-ı halkın esir idüb fetih itdiler.

Andan Omol Kal'asın dahı fethitdi. Pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile anda turup Firüz Beg-oğlı'na akıncı koşup ol dahı varup Vilk ilin ser-tâ-ser yagma itdi. Pâdişâh-ı İslâm, Sivricehisâr'uñ ve Omol kal'asınıñ mecmu'ı maslahatların görüp devlet ve sa'âdet ile Edrene'ye müteveccih olub Mahmüd Paşa dahı ol eyyâmda vezir olub Edrene'de gelüb mütemekkin oldılar. Bu târih hicretüñ sekiz yüz elli tokuzında vâki' olub pâdişâh-ı İslâm Edrene'de bir kasır yapıdurub ol yıl sefer olmayub 'asker âsûde-hâl 'ayş u 'işarete meşgûl oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM

İNÖZ'İ FETH İTDÜGİDÜR

Çün Sultân-ı İslâm Sivricehisâr'dan fârig olub gelüb mütemekkin oldı, İbsala halkı ve ol tarafda olan Müslümânlar gelüb şikâyet itdiler ki İnöz teküri ne mikdâr kulumuz ve karavaşumuz kaçsa anda varsa biz virmez ba'zısını satar; şöyle oldı ki hiç kimsene esir kullanamaz oldı, diyicek Edrene'de be-gâyet kış idi, pâdişâh hemân kapu halkı ile halvet bi-muhâbâ

İnöz'ün üzerine yürüyüb varıca İnez teküri dahı ceng itmeyüb kal'ayı teslim itdi. Ne mikdâr mahbûb ve mahbûbe var ise alub feth ve zaferle Edrene'ye gelindi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM NOVABRİ VE TİREBÇE VE CÜMLE VILK İLİN ALDUGIDUR

Târih sekiz yüz elli tokuzda olub, bahâr yetişüb, pâdişâh-ı İslâm 'asker cem' idüb, Üsküb'de toplar döktürüb Vilk iline müteveccih oldı. Evvel hamle ki oldı Novabri üzerine varub birkaç gün anuñ üzerinde turub top tüfeng urub kal'anuñ ba'zı bāruların yıkub harâb idüb kal'a halkı pâdişâhdan amân dileyüb kal'ayı virdiler. Andan pâdişâh-ı İslâm ol kal'anuñ içine er koyub andan Tirebçe'ye varub anı dahı birkaç gün içinde feth idüb mecmû'ı ma'âdinleri zabt idüb üzerlerine âdem koyub Karaca Beg, Rümili 'askeriy-le varub Bohor'ı feth itdi. Pâdişâh-ı İslâm Vilk ilin tamâm feth idüb Kös-Ova'da asker halkına destür virüb, andan pâdişâh kapu halkıyla Selânik'e gelüb, anı temâsâ idüb, andan Edrene'ye gelüb birkaç gün turub, andan İslâmbol'a geldi. Bu esnâda Vilk-oğlı'ndan ilçiler gelüb envâ'-ı tazarru' birle amân dileyüb yılda otuz biñ fulori harâc virmege iltizâm itdi. Pâdişâh dahı ol kış girü Edrene'de kışlayub Hakk'a hamd ü senâlar itdi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM BELGRAD ÜZERİNE MÜTEVECCİH OLDUGIDUR

Târih sekiz yüz altmış yıla varub bahâr olıcak pâdişâh-ı İslâm, 'asker ehline ulaklar gönderüb bir vech ile 'asker cem' oldı ki hiç bir eyyâmda anuñ gibi 'asker kesretin kimse görmemişdi. Pâdişâh-ı İslâm buyurdu ki Üsküb'de toplar dökilüb pâdişâh devlet ve sa'âdet ile Üsküb'e müteveccih olub, Mahmûd Paşa topları alub Kaçanik derbendinden geçürüb Belgrad üzerine müteveccih oldılar. Karaca Beg, Morova'da gemiler yapdurub gemilerle ve bî-nihâye 'asker ile Semendire öninden geçüb Belgrad'a yakın vardılar. Bu taraftan Sultânı İslâm dahı Belgrad'ın üzerine gelüb konub metrisler kurub topları çıkarub düzüb koşub Karaca Beg gemiyle hayli ağaç ve tahta getürmişdi. Anadolu ve Rümili kal'anuñ her tarafın kuşadub topların döğmege başladılar. Kâfir dahı ceng ide ceng ide mecâl kalmayub 'âciz olmuş idi. Kal'ada kâfir az olub ammâ Yanko'ya feryâdcı gidüb ol dahı Pappus ve Üngürüs 'askerin cem' idüb kal'aya müteveccih olmuşdi. Karaca Beg gelüb paşalara ayıtdı ki: Gemileri sürüb halkı adaya geçürelüm, öte Üngürüs tarafından kal'aya meded gelmeyüb kal'ayı ortaya alalum diyicek anuñ sözine iltifâd olunmayub destür virmediler. Az zamân içinde kâfirün gemileri gelüb Müslümânlar gemileriyle ceng-i sultânî idüb Hâs Ahmed

Beg gemileriyle bile bir ceng-i sultānī itdi ki kābil-i vasf degül idi. Ammā kāfir gālib olub ehl-i İslām sûret-i inhizām bulıcak kāfir gelüb otuz biñ cebelüsiyle kal'aya girdiler ve Yanko dahi bile girüb her beden başına yüz kāfir çıkub cenge başladılar. Takdîrde çün kal'anuñ fethi müyesser olmamışdı, her ne maslahat gördilerse 'aksi vākī' olub ammā toplar bir vech ile bārū bināsın harāb itdi ki sehel cür'etle kal'a feth olurdu. Bu esnāda münādiler nidā itdiler ki kimsene yeñiçeriye karışmayub metrisine bile varmasun diyü. Ol sebebden Anadolu ve Rümili kal'a yağmā olmaz imiş diyü ceng itmege süst oldılar. İshak Paşa Anadolu tarafından muhkem ceng idüp yeñiçeri dahi top yıkdığı yirden kal'aya hücum idüb pâdişāh-ı İslām dahi piyāde olub tüg ve 'alemler çekilüb tekbîr getürüb tabl ve nakāralar döğülüp kal'a üzerine yürüdiler. Top yıkdığı yirden dört biş yüz yeñiçeri kal'aya girüb iki taraftan kāfir hücum idüb ol yeñiçerinüñ ardın kesüb ok ile çok kimseneleri mecrüh idüb bâkî kalan yeñiçeri dahi mu'avenet itmeyüb yeñiçeri agası anda şehîd olub gāziler dahi ceng itmege ikdām itmeyüb çadırdan yaña müteveccih oldılar. Kāfir dahi ehl-i İslām münhezim olduğın göricek kal'adan huruc idüb çıkub topları ve metrisleri basub niçe Müslümānları şehîd itdiler. Sultān'ül-İslām kāfirün bu vech ile hareketin göricek eline kalkan alub Tevekkeltü 'alā'llāh diyüb bir vech ile ceng itdi ki niçe kāfirleri bî-cān idüb ekserin kılıç zahmiyle dü-nîme itdi. Kāfiri tamām münhezim itdiler. Andan pâdişāh sıhhat ve selāmet birle otağına gelüb Rümili ve Anadolu hemān ol sâ'at göçüb kaçmaya yüz tutdılar. Ol esnāda Karaca Beg ki Rümili Beglerbegisi idi, ehl-i İslām topın atayortururken bir ağaç tokundu, şehîd oldu. Pâdişāh dahi andan göçdi, Rümili be-gāyet tâ'un idi, İstanbul'a müteveccih oldu. Ve Yanko dahi ol cengde ok yetişüp cān cehenneme ısmarladı.

PÂDİŞĀH-I İSLĀM, EDRENE'DE VARUB

SÜNNET DÜĞÜNİN İDÜB OĞULLARI

SULTĀN BĀYEZİD VE MUSTAFA ÇELEBİ

SÜNNET İTDÜGİDÜR

Pâdişāh-ı İslām devlet ve sâ'adet ile İstanbul'dan göçüb evvel bahārda Edre'neye gelüp Ada'da düğün idüb mecmû'ı Rümili ve Anadolu beglerine âdemler gönderüp sūr-ı mevürü's-sürür mahmüdü'l-a'cāz ve 's-sudür niyyet olundu. Bir vech ile sohbet yaragın ve düğün esbābın gördiler ki hiç bir zamānda kimsene görmüş ve işitmiş degül idi. Her kanda sāhib-kemāller ve mu-ganniler var ise ol sohbe cem' olup bî-nihāye ni'metler gelüp mecmû'ı begler hil'atlenüp her birinden envā'-ı pişkeşler alınub bir vakt-i şerifde şeh-

zâdeler sünnet olunub beglere ve şeh-zâdelere destûr virildi. Ehl-i ʿasker her biri evlü evine varub müreffehü'l-hâl pâdişâh-ı İslâma duʿaya meşgûl oldılar. Bu târih hicretün sekiz yüz altmış birinci yılda idi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM MORA'YA ʿAZM İDÜB ANDA NİÇE KALʿALAR FETH İTDÜGİDÜR

Çün târih hicretün sekiz yüz altmış ikinci yıla vardı, pâdişâh-ı İslâm, Rûmili ve Anadolu taraflarına ulaklar gönderüb : Ulu gazâyâ niyyet itdüm, eğlenmeyüb gelsünler diyicek ehl-i ʿasker âlât-ı harb ve esbâb-ı çeyşleriyle müretteb ve mükemmel düşmen yaragıyla gelüb pâdişâh ile mülâkat idüb andan sancaklar çözüb Siroz'a, andan Yiñişehr'e varub andan Fisilke nâm kalʿa üzerine düşüb âdem gönderüb taleb itdiler. Kâfir halkı iʿrâz idüb cenge meşgûl oldılar. Begler ve paşalar bu kalʿa sehel kalʿadur bunda tevakkuf itmeyelüm gidelüm diyicek pâdişâh-ı İslâm mukayyed olmayup: Elbette feth itmeyince gitmezem, diyicek hemân ol gün ceng itmege mübâşeret olundu. Ol gün ve ol gice nakım-zenler hâzır olup kalʿanın dört tarafın nakm idüb kalʿa halkı bu hâli göricek amân dileyüb kalʿayı virdiler. Andan Pâdişâh-ı İslâm anda ne mikdâr kâfir var ise mecmû'in tutub Körfoz karşısında kazuga urdı. Andan Pâdişâh-ı İslâm göçüb ol yerde biçene vardı, anlar Fisilke ahvâlin göricek bi'z-zarûre mutî ve münkâd oldılar. Andan göçüb Bifsade nâm hisâra varub anı feth itdiler. Bunların keferesin evleriyle barklarıyla İstabul kırna gönderdiler. Andan göçüb Tokmakhisarına vardılar. Anda dahı bir nice gün ceng idüb, kâfirleri be-gâyet mütemerrid olduğuyçün halkın tutub, toklağıla ellerin ve ayakların hurd itdiler. Andan göçüb yol üzerinde bir nice kalʿalara yetişüb virmeyüb feth itdiler. ʿAsker ehli bir vech ile muğtenem oldılar ki esîre kimse bakmaz olmuş idi. Andan devlet ve saʿâdet birle Mihlu kalʿasına varub üç gün anda dahı ceng idüb feth idüb içine âdem koydılar. Andan Körfoz'a varub ceng itdiler. Kâfir amân dileyüb kalʿayı teslim itdi. İçine âdem koyub andan gidüb Ballu Badra'ya vardılar. Şehir halkı ceng itmeyüb şehri teslim. ³⁴ Andan pâdişâh-ı İslâm devlet ve saʿâdet birle ʿasker halkıyla sahîh ve sâlim dönüb Üsküb'e geldi.

³⁴ Burada "itdiler" gibi bir kelime noksandır.

MAHMÜD PAŞA BA‘Zİ ‘ASKER HALKIYLA
LÂZ İLİ’NE VARUB KAL‘ALAR FETH
OLDUGIDUR VE SEMENDİRE FETH
OLUNDUGIDUR

Pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa‘âdet ile Üskübe gelüb anda mütemekkin olıcak haber oldu ki Üngürüs, ‘askerin cem‘ idüb Semendire’ye gelüb geçer. Pâdişâh-ı İslâm dahı Mahmüd Paşa’yı ba‘zı ‘asker halkıyla Lâz İli’ne göndermiş idi. Mahmüd Paşa dahı gelüb evvel Rasava nâm kal‘ayı feth idüb andan Sifricehisâr³⁵ alub ve Gügercinlik kal‘asının feth idüb Belgrad karşusunda olan havâleyi dahı feth idüb bunların mecmû‘ısınıñ içine âdem koyub gelüb pâdişâh-ı İslâm’uñ elin öpüb, pâdişâh-ı İslâm andan Sofya’ya teveccüh idicek yolda Bosna Kralı’nuñ ilçisi gelüb Sernik’i taleb idüb Semendire’yle istibdâl itmek isteyicek Pâdişâh dahı râzı olub Semendire’yi kabz idi. Meger Bosna Kralı, Semendire’yi satun almış imiş. Semendire Pâdişâhuñ olub miftâhı gelüb içine âdem koyıcak hisâb olundu ki Kral’uñ harâcdan hayli borcu var imiş, Serinik’i dahı anuñcün tutub kâfire virmeyüb ehl-i ‘askerle İstanbul’a gelüb mütemekkin oldu.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM AMÂSRA’YI FETH İTDÜGİDÜR

Târih hicretün sekiz yüz altmış üçüncü yıl olıcak pâdişâh-ı İslâm, İslâmbol’da mütemekkin olub, ol yıl sefer itmeyüb, hemân kapısı halkıyla bir nice gemilerle Amâsira üzerine varub birkaç günde anı feth idüb memâlik-i mahmiyyeye ilhâk idüb devlet ve sa‘âdet ile girü İstanbul’a gelüb mütemekkin oldu.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM BİR DEF‘A DAHI MORA VİLÂYETİNE VARUB
NİÇE KAL‘ALAR FETH İTDÜGİDÜR

Târih, hicretün sekiz yüz altmış dördüncü yıl olıcak pâdişâh-ı İslâm etrâf ve cevânibe nâmeler irsâl idüb Anadolu ve Rûmili ‘askerin cem‘ idüb hemândem teveccüh-i tām birle Mora üzerine yürüyüb evvel Mahmüd Paşa ile Mesisseradi Misteri(?) üzerine ‘asker gönderüb sehel zamânda ol feth olundu. Andan bir niçe kal‘alar üzerine varub feth olundu. Andan pâdişâh-ı İslâm, Londar üzerine varub feth itdi. Fîl-cümle ol yıl içinde Mora’yı tamâm feth idüb üç yüze karîb hisâr alınub ekserin yıkub harâb idüb ol ki mâ-lâbüd idi içine âdem koyub andan sıhhat ve selâmet ve bi-nihâye esirle

³⁵ Daha önce Sivricehisâr şeklinde yazılmıştır.

‘asker halkı şād ve handān gelüb Siroz’a çıkub pādişāh ‘asker destūr virüb andan İstanbul’a müteveccih oldılar. Ol kış anda kışlayup ‘adl ve dād itmege meşgūl oldı

PĀDİŞĀH-I İSLĀM SĪNOB’I FETH İDÜB ANDAN TARABUZON’I FETH İTDÜGİDÜR

Sultān-ı İslām, Mora fethinden dönüb, İslāmbol’a gelüb, ol kış anda kışlayub, şād ve handān tururken ulağıla haber geldi ki Uzun Hasan, Sivas’a gelüb anda hayli ta‘addī itdi diyü. Pādişāh-ı İslām dahı anuñ haberinden be-gāyet müteellim olub hemāndem paşalar İstanbul’dan kalkub, varub Edrene’de ‘asker cem‘ine mübāşir oldılar. İshāk Paşa’yı nice beglerle Edrene’de koyub bākī kalan bī-nihāye ‘asker ile pādişāh-ı İslām, Burusa’ya varub andan Bitinos alañına varıcak bir bī-devlet fursat bulub Mahmūd Paşa’yı ok ile urub mecrūh itdi. Pādişāh dahı andan be-gāyet müte‘ellim olub üçgün anda tevakkuf idüb soñra Mahmūd Paşa’yı taht-ı revān ile alub gitdiler. Pādişāh ile Ankara’ya müteveccih oldılar. Birkaç gün içinde Mahmūd Paşa dahı sıhhat bulub anda Ankara’ya varıcak Karaman-oğlı ve İsmāil Beg ihtiyāt idüb ağır pışkeşler gönderüb, getürenler Ankara’da gelüb pāy-būs-ı serir-i a‘lā ile müstes‘id oldılar. Pādişāh-ı İslām bir gün bir ulu cem‘iyyet idüb beglerin ziyāfet idüb her birine envā‘-ı hil‘atler virüb Kızıl Ahmed, İsmāil Beg için bī-nihāye gamz itmiş idi. Pādişāh dahı İsmāil Beg’ün oglın hemāndem habs itdürüb Kızıl Ahmed’e üç biñ er koşub İsmāil beg üzerine gönderdi ve Gelibolı Sancağı Begi Kāsım Beg’e nice yüz gemiler ısmarlayup ol dahı gemiyle gelüb Sinob’ı muhāsara itmişidi. Çün haber İsmāil Beg’e yetişdi, hemāndem cān acısıyla Kastamoniyye’den Sinob’a varub anda ceng yarağın göricek Pādişāh-ı İslām dahı eglenmeyüb Kızıl Ahmed’ün ardınca göçüb Sinob’a varıcak bir iki gün turub ceng yarağın göricek Anadolu Beglerbegisi ve Mahmūd Paşa kal‘aya hücüm idüb topları çıkarıcak İsmāil Beg amān dileyüb çıkub pādişāh’uñ elin öpüb Sinob’ı ve Kastamoniyye’yi ve Küre’yi teslim itdi. Pādişāh-ı İslām dahı anı tamām evlādıyla ve cemā‘atıyla çıkarub Burusa tevābī’inde iki şehir hāsıların tīmār virüb yarar ādemler koşub gönderdi. Pādişāh-ı İslām, Sinob’ı ve Kastamoniyye’yi berkidüb içine ādem koyub andan Kāsım Beg’e emr idüb gemi ile Tarabuzon üzerine varıcak pādişāh-ı İslām dahı, ‘asker halkıyla Rūm’a varub, Koyluhisār’uñ üzerine varub, ceng idüb, birkaç gün içinde Koyluhisār’ı feth idüb; meger bir gün Anadolu Beglerbegisi Gedük Ahmed şikāra giderken Uzun Hasan tarafından Cemşid Beg gelüb Ahmed Paşa’nuñ üzerine yürüyüb bir ceng itdiler ki kābil-ı vāsf olmaya. Hasan Beg halkı āheste āheste Munzur Tağı’na çıkdılar. Pes ol dem Hasan Beg, Pādişāh-ı İslām’a ilçi gönderdi. İlçisi gelüb he-

zâr tazarru^c ve ibtihâl idicek bu tarafdān dahı Çavuş başın ilçilige gönderüb varub Uzun Hasan'ın askerin görüb gelüb haber viricek Köse Hamza Beg'e iki biñ bahâdır ve muhtâr âdem koşdılar ki varub Uzun Hasan'ı ele getüre diyü. Köse Hamza, Munzur Dağı'na varıcak Hasan Beg ordusu kaçub gitdi. Hamza Beg varub ordusunda bulunan esbâbı yağmâ idüb gelüb pâdişâha haber idicek pâdişâh-ı İslâm dahı aña mukayyed olmayub Tarabuzan³⁶ üzerine müteveccih oldı. Uzun Hasan'ın anası ilçilige gelüb Pâdişâhuñ elin öpüb hezâr ahd ve peymân itdi ki Uzun Hasân'dan bir dahı adâvet gelmeye. Pes Pâdişâh, Uzun Hasan'ın anasın ol sefere bile alub gelüb Tarabazon'ın üzerine yürüdiler. Meger gemileri ki evvel göndermişlerdi gelüb azeb askeri Tarabuzon üzerine düşüb Tarabuzon teküri yanında olan bir nice kâfirler ile taşra çıkub ceng itmek isteyicek sehel vaktde münhezim olub, hisâra girüb, hisârı yapub, hisârdan ceng itmege başladı. Bir gice nâ-gâh Tarabuzon teküri girü hamiyet çıkub şebihün itdi. Ol gice dahı muhkem ceng olub kâfir münhezim olub kaçub kal'aya girdi. Ne mikdâr kâfir tutulmuş ise yarındası hisâra karşı kazuğa urdılar. Birkaç gündēn soñra pâdişâh-ı İslâm asker-i zafer-peykerle gelüb Tarabuzon'ın üzerine düşicek Tarabuzon teküri askeri göricek hemândem mukâbil olmayacağıñ bilüb çıkub kal'ayı teslim itdi. Pâdişâh-ı İslâm kal'anuñ mecmû'ı esbâbın görüb, içine er koyub, andan asker halkı envâ-ı ganîmetlerle mugtenem olub dönüb gelüb, askere destûr virilüb, Pâdişâh İstanbul'a geldi. Bu feth ve nusret târih-i hicretüñ sekiz yüz altmış beşinci yılında idi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM İFLÂK İLINE VARUB FETH İTDÜGİDÜR.

Pâdişâh-ı İslâm ol kış İstanbul'da kışlayub bahâr olıcak yine etrâf-ı memâlike ulaklar gönderüb Anadolu ve Rümili askerin cem idüb İflâk üzerine müteveccih oldı. Meger asıl hikâyet bunuñ üzerine müteveccih oldı ki İflâk'de Kazuklu Voyvoda pâdişâha her yıl harâc virürken sûret-i isyân izhâr idüb kış içinde Tuna'yı geçüb ol kenârı urub ri'âyâya elem ve zahmet virmiş idi. Bin gün pâdişâhuñ yarar beglerinden Yunus Beg ile Hamza Beg'i tutub şehîd itmiş idi. Pâdişâh dahı bu hâle be-gâyet kakıyub asker cem idüb evvel Mahmûd Paşa mukaddem olub yürüyüp Tuna kenârına varıcak pâdişâh dahı Nikebolı'ya varub, evvel Paşa Tuna'yı öte yakaya geçüb, anuñ ardınca pâdişâh dahı geçüb, mecmû'ı askerin müretteb ve mükemmel idüb İflâk iline yürümiş idicek, meger Kazuklu mel'un bir gice olan askerin cem idüb pâdişâhuñ askerine şebihün idüb ceng itmek isteyicek asker-i ehl-i İslâm dahı kâfiri ortaya alub bir vech ile kıran oldı ki kâbil-i vasf ol-

³⁶ Bu sayfada Trabzon'un üç değişik biçimde hareketlendiği görülmektedir.

maya. Kâfir ‘askerinüñ ekseri kılıçdan geçüb ancak ‘öşri halâs olup kaçub gitdiler. Bu feth ve zafer hicretüñ sekiz yüz altmış altıncı yılında mübârek ramazânüñ yigirmi dördüncü gününde idi.

Andan pâdişâh-ı İslâm otuz günde mecmû‘ı Eflâk ilin seyr idüb, Kazuklu Voyvoda dahı hemân ol giceden kaçub terk-i diyâr idüp gitdi. Pâdişâh-ı İslâm anuñ yirine bir gayrı voyvoda dahı nasb idüb cizye ta‘yîn itdi ki her yıl hazâne-yi ‘âmireye teslim olına. Pâdişâh andan devlet ve sa‘âdet ile Edrene’ye geldi.

PÂDİŞÂH İSLÂM MIDİLLÜ’Yİ FETH İTDÜGİDÜR

Çün Pâdişâh-ı İslâm İflâk seferinden devlet ve sa‘âdet ile mürâca‘at itdi, hem ol târih içinde Gelibolı’da olan gemileri ihzâr idüb Mahmûd Paşa’yı mukaddem idüb Midillü üzerine varıldı. Hak te‘âlâ fırsat virüb sehel müddet içinde kal‘a feth olunub içinde olan esirleri çıkarub envâ‘-ı ganîmetler tahsîl idüb devlet ve sa‘âdet ile gelüb Dârü’n-nasr-ı İstanbul’a ‘avdet idüb gelüb mütemekkin oldılar Hisârüñ dahı mecmû‘ı esbâbın görüb içine âdem kodılar.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM BOSNA’YA VARUB YABÇA’YI FETH İTDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa‘âdet ile İstanbul’da mütemekkin olub ‘adl (ve) dâd itmege meşgûl olıcak etrâf-ı memâlikden harâc ve piş-keşler gelüb hazîneye vâsil olurdu. Meger Bosna Kralı harâcın virmekde te‘hîr idüb bazı umûrda Pâdişâh-ı İslâm’a muhâlefet idüb ve hem ‘Ali Beg ile bir nice def‘a akıncı ucında ceng idüb ‘Ali Beg anuñ hıyânetin tefâsîliyle Pâdişâh’a ‘arz itmiş idi. Evvel-bahâr olıcak Pâdişâh-ı İslâm dahı etrâf ve cevânibe nâmeler irsâl idüb Rûmili ve Anadolu ‘askerin cem‘ idüb Bosna’ya müteveccih olub toğru Üsküb’e gelüb andan Karatonlu’yı geçüb Vilk ili’ne varub andan Vilçitirne’ye varıcak ‘Ali Beg’den ulak gelüb Bosna kralı ağaç hisârı yakduğun i‘lâm idi. Pâdişâh be-gâyet münfa‘il olub gayret-i saltanat cüş idüb Mahmûd Paşa’yı mukaddem-i asker idüb Bobuca kal‘asınun üzerine düşdi. Rûmili ve Anadolu askeri kal‘anun etrâf ve cevânibin hisâr idüb cenge meşgûl olıcak içinde olan kâfirler üç güne tahammül itmeyüb hisârı pâdişâha virdiler. Pâdişâh dahı kal‘anun bi-hadd esirin alub İstanbul kırlarına gönderüb kal‘anun içine âdem koyub andan Bosna kralı üzerine müteveccih oldı. Önce Rûmili ‘askeriyle Mahmûd Paşa, Bosna kralınun haberin almışlar ki kral Külüc kal‘asına gitdi. Andan Mahmûd Paşa Rûmiliyle kâfirün ardın sürüb, meger kâfirler ile bir yerde oturub yemek yirken haber geldi ki

üşte ehl-i İslâm yetişdi diyü, kral dahı ne idecegin bilmeyüb zarürî cenge ikdâm idicek yanında olanlar mukâvemet itmeyüb perâkende oldılar. Kral dahı biñ belâ ile kendüsin Külüc kal'asına bıragub kal'a halkı feryâd idüb aytdılar ki: Senüñ ucuñdan mecmû'umuz helâk oluruz. Yürî kanda dilerseñ var git diyicek kral dahı çıkub gitmek isteyicek Mahmüd Paşa Rümili 'askeriyle gelüb hisârı kuşadub etrâf ve cevânibi bağlayub anda bir biçene vardı, anı yağmâ itdürüb krala haber gönderdi. Kral dahı istimâlet ile çıkub Mahmüd Paşa ile buluşub Mahmüd Paşa dahı pâdişâha haber gönderüb kralıñ tutuldugın i'lâm idicek pâdişâh dahı 'asker ile gelüb, kral gelüb pâdişâhuñ elin öpüb kraluñ kiçi karındaşı bile tutulub andan kralı alub gelüb Yabça halkına gösterüb Yabca'yı virdiler. Andan pâdişâh-ı İslâm kralı tutub esîr idicek Yavlu-oğlı ve Kovac-oğlu gelüb pâdişâhuñ elin öpüb i'tizâr itdiler. Pâdişâh anları habs idüb Mevlânâ 'Ala'eddîn musannifüñ fetvâsı mücebince Bosna kralın kendü eliyle helâk itdi. Andan pâdişâh Hersek begine âdem gönderdi, gelüb itâ'at itmedüğü ecilden Bosna'dan dönüb Hersek iline varub ol vilâyeti ser-tâ-ser feth idüb devlet ve saa'âdet ile dönüb İstanbul'a müteveccih oldılar. Bu feth ve nusret târih-i hicretüñ sekiz yüz altmış yedinci yılında idi.

ÜNGÜRÜS HAẒELEHU'LLÂHU GELÜB YABÇA'YI ALUB VE MORA'DAN KÂFİR GERME YABUP MIDİLLÜ'YE GEMİ GELDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm, devlet ve saa'âdet ile İstanbul'a müteveccih olub Bosna vilâyetin Minnet-oğlı'na virüb ol dahı Yabça'nuñ içine âdem koyub tururken nâ-gâh Üngürüs kralı bir 'azîm 'asker cem' idüb gelüb Yabça'nuñ üzerine düşüb az zamân içinde Minnet Beg'üñ içinde olan âdemisi hâyin olub hisârı kâfire virdiler. Kâfir kal'ayı iki ay tamâm yapub muhkem idüb dönüb gitdi. Bu taraftan Mora'da hayli gemiler çıkub germeyi yapıcak pâdişâh-ı İslâm, Rüm 'askeriyle ³⁷ Mahmüd Paşa'yı gönderdi. Mahmüd Paşa Rümili 'askeriyle Körfoz'a varub andan germeye varıcak kâfir Mahmüd Paşa geldüğine muttali' olıcak dönüb kaçub germeyi ıssuz koyub Mahmüd Paşa andan gelüb germeyi zir-ü-zeber idüb gelüb pâdişâh ile mülâkât idicek dahi çeriye destür virmedin haber geldi ki Midillü'ye kâfir düşdi diyü. Hemân Mahmüd Paşa'ya girü emr olunub İstanbul ve Gelibolu ³⁸ Mahmüd Paşa varub Freng gemilerin kaçmış bulub Mahmüd Paşa taşra çıkub Midillü kal'asının meremmet olunacak yerlerin meremmet idüb gelüb pâdişâh ile mülâkât idüp ol eyyâmda kuş vâki' olub bir dahı hareket olmadı.

³⁷ Burada açık olarak "Rüm 'askeri" denildiği hâlde, hemen ardından gelen cümlede "Rümili 'askeri" denildiği görülmektedir. Doğrusunun "Rümili 'askeri" olduğu kanaatındayız.

³⁸ Burada "gemileriyle Midillü'ye" kelimeleri atlanmış görülmektedir.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM TEKRÂR BOSNA'YA VARDUGIDUR

Târih hicretüñ sekiz yüz altmış sekizinci olıcak pâdişâh-ı İslâm etrâf ve cevânibe âdemler irsâl idüb bir 'azîm 'asker cem' idüb girü Bosna'ya teveccüh itdi. Göç-ber-göç kat'-ı merâhil ve menâzil idüb Yabça'nuñ üzerine düşüb ceng-i sultânî itmege şürü' itdi ve toplar ve tüfekler ve metrisler kurub bir nice zamân ceng oldı. Çün Hak te'âlâ anuñ fethin müyesser itmedi nice ki sa'y itdiler râst gelmeyüp ekser toplar helâk oldı. Pes mecmû'ı toplan suya döküb 'asker ehliyle gelüb Üsküb'e çıkub anda mütemekkin oldılar

UZORNİK ÜZERİNE ÜNGÜRÜS GELÜB MUHÂSARA İTDÜGİDÜR

Pâdişâh-ı İslâm Yabça üzerinden göçüb memâlik-i mahrûsaya gelüb Sofya'ya çıkıcak Üngürüs Kralı ehl-i İslâm Yayça'nuñ üzerine gelüb almaduğun işidicek bi-nihâye 'asker cem' idüb gelüb Uzornik üzerine düşüb büyük büyük toplar getirüb ceng itmege şürü' idicek Mihâl Beg-oğlı İskender Beg hisâr içine girüb hisârüñ mecmû'ı maslahatın görüb kâfir ile ceng itmege başladılar. Bu taraftan haber Pâdişâh'a gelüb, Pâdişâh hemân Rûmili'n 'askerinin ve Anadolu 'askerinin Mahmûd Paşa'ya koşub, Uzornik'e gönderdi. Mahmûd Paşa dahı Uzornik üzerine müteveccih olıcak be-gâyet kış olub Üngürüs halkı yir içinde evler idüb mütemekkin olmuşlar idi. Mahmûd Paşa bir sâhib-vukûf kimesne bulub kal'a'ya gönderdi ki vara İskender Beg'e, Mahmûd Paşa geldügin haber vire. Ol kimesne dahı gice ile hisârüñ yanında bir taga çıkub İskender Beg'e çağırub ayıtdı ki: Kal'a kimiñdür? Kal'a içinden âvâz geldi ki: Kal'a pâdişâhuñdur. Pes ol kimesne ayıtdı ki: Âgâh oluñ ve bir iki gün sabr ve tahammül eyleñ ki uşta Mahmûd Paşa niçe biñ er ile ve anuñ ardınca Anadolu 'askeri ve anuñ ardınca pâdişâh-ı İslâm kapu halkıyla bugün yarın irişür, diyü âvâz idicek kal'a içinden tabl-ı beşâret çalınub kâfir üzerine top ve tüfek atıldı. Çün kâfir 'askerinin ba'zı ol gice içinde bu haberi işitidi hemân varub krala haber virdiler. Kral dahı vehm idüb karavul kodı. Yarındası Ali Beg akıncı ile yetişüb bir yirden gözükdi. Hemân anı Mahmûd Paşa sanub kâfirler birbirine bakmayub atların ve esbâbların ve 'arabaların ve topların anda koyub kaçdılar. Kâfirün kaçduğı ma'lûm olub hisârdan dahı inüb halkı bir uğurdan hamle idüb niçe kâfirleri esir idüb Üngürüs kralınuñ mecmû'ı esbâbı yağma olunub ve Mahmûd Paşa dahı yetişüb bir nice zamân kâfirün ardınca kovub kâfirün 'arabaların alub andan 'asker halkı sâlim ve gânim dönüb gelüb pâdişâh ile mülâkât itdi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM ARNAVUD İLİNE VARUB BA'Zİ KAL'ALAR FETH İTDÜGİDÜR

Arnavud ili begi İskender Beg kadîmü'l-eyyâmdan pâdişâh-ı İslâma mutî ve münkâd olub harâc virürdi. Nâ-gâh vesâvis-i şeytânî dimâğın fesâda virüb pâdişâh-ı İslâm, Bosna seferinde iken ba'zı asker cem idüb Kalkan-delen tagında Üsküb vilâyetinüñ ve ol nevâhinüñ koyunları yaylakda iken ale'l-gaffle gelüb hayli koyunlar aldı ve nice âdem hasâret idüb gâret itdi. Çün anuñ bu efâl-i şeni'ası pây-e serîr-i a'lâya arz olundu. Târih hicretüñ sekiz yüz yetmiş birinde Pâdişâh-ı İslâm asâkir-i mansüresiyle Arnavud iline müteveccih oldı. Bu haber İskender'e yetişecek tevakkuf itmeyüb hemân Dırac'dan Frengistan'a kaçub anda nâ-bedîd oldı. Pes Pâdişâh-ı İslâm dahı varub Arnavud ilin gâret idüb bir vechile toyumluk oldı ki kâbil-i vâsf olmaya. Andan bir muhkem yirde İlbasan nâm bir kal'a yapırdı. Andan yürüyüb Akçahisâr'ı ve ba'zı kal'aları feth idüb sâlimen ve gânimen asker-i İslâm nasarahumu'llâhu ilâ yevmi'l-kıyâm mahrûsa-i İstanbul'a avdet idüb gelüb mütemekkin oldı. Ol kış anda tevakkuf olundu.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM TEKRÂR ARNAVUD İLİNE VARDUGIDUR

Pâdişâh-ı İslâm çün ol kış İstanbul'da tevakkuf itdi, Arnavud ilinde ba'zı kal'alar var idi iki fetih müyesser olmamışdı, evvel-bahâr olıcak girü asker cem idüb, yürüyüb, Arnavud ilinüñ mecmû'î kulâ'ların ve bicenelerin feth idüb, hiç bir muhâlif kimsene kalmayub, mecmû'î il ve memleket mutî ve münkâd olub, iki sançak idüb her birine begler ta'yîn idüb, devlet ve sa'âdet ile avdet olundu. İttifâk ol yıl Rümili'nde be-gâyet tâ'un olub pâdişâh-ı İslâm Sofya'da ba'zı eyyâm tevakkuf idüb andan İstanbul'a ve Edrene tarafına varmayub Kara Deñiz kenârlarına müteveccih olub Rosikasri'den ve Aydos'dan dönüb kış olıcak İstanbul'a teveccüh idüb makarr-ı sa'âdetinde oturub adl ü dâd itmege meşgûl oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KARAMAN VİLÂYETİNE VARDUGIDUR

Târih sekiz yüz yitmiş ikiye yetişecek takdîr-i Rabbânî Karaman begi İbrâhim Beg avreti ve oğulları mekriyle dâr-ı dünyâdan dâr-ı bakâyaya nakl idüb oğulları İshâk Beg ve Pîr Ahmed Beg ve Kâsım aralarında muhâlefet vâki' olub İshâk Beg Karaman vilâyetin zabt idüb tamâm vilâyet-i Karaman'a hâkim oldı. Pîr Ahmed karâr itmeyüb, yanında olan halkıyla gelüb, mahrûsa-i İstanbul'da pâdişâh-ı İslâmuñ mübârek elin öpüb, şefâat taleb idüb, 'ubüdiyyet makâmında yüz yire urub hezâr dürlü tazarru' idicek, pâdişâh dahı şefkat ve merhamet idüb, tuğ ve alem virüb, Teke ili sancağı

beği Köse Hamza Beg'i anuñla bile koşub ve niçe begler ve sancaklar dahı bile koşub, İshāk Beg üzerine gönderildi. Ve Anadolu 'askeri dahı beglerbe-giyle Karahisar'a varub anda tevakkuf itdiler. Pîr Ahmed'e koşulan sancak-lar ile Karaman iline varub, İshāk Beg muttalî' olıcak mukâvemet itmeyüb kaçub Taş'a gitdi. Bu taraftan bahâr olıcak pâdişâh-ı İslâm dahı Karaman vilâyetine hurûc idüb varub Konya yanında olan Kevele'yi harâb idüb Kon-ya'yı hıfz ve zabt idüb Konya'nuñ yanında ahmedek yapmagıçün üç dört sancak koyub dönüb devlet ve sa'âdet ile girü dârün-nasr İstanbul'a müte-veccih oldı. Pâdişâh-ı İslâm, İstanbul'a geldi. Pîr Ahmed Beg küfrânü'n-ni' me olub pâdişâhun bir nice ihsânın ve lutfın unudub bâd-ı gurûr dimâğın fesâ-da virüb asıl maddesi ki şirretle memlû idi girü zuhûr bulub bir gice ale'l-gafle gelüb ahmedek yapan cemâ'at üzerine hücûm idüb muhkem ceng itdi. 'Asker-i İslâm anuñ bu ef'âl-i şeni'asına muttalî' olıcak dilâverler ve bahâ-dırlar el kılıca urub tarfetü'l-'ayn içinde târ u mâr idüb, 'askerden kaçub varub Lârende'ye ilticâ itdi. Çün ol vechile hareket itdi, ulaklar gönderüb pâdişâh-ı İslâm'a haber itdiler. Pâdişâh-ı İslâm be-gâyet münfa'il olub kakı-yub hışm idüb vezirlerden Rûm Muhammed Paşa'yı Anadolu 'askeriyle üze-rine gönderüb Rûm Muhammed Paşa dahı gelüb Pîr Ahmed'ün üzerine hücûm idicek Pîr Ahmed kaçub Taş'a girdi. Rûm Muhammed Paşa, Ana-doli 'askeriyle Lârende üzerine varub ili gâret idüb şehri ve kal'ayı harâb ve yebâb itdiler. Pâdişâh'dan mektûb ve âdem gönderilüb Lârende kal'asın girü yapdurmak emr olıcak Rûm Muhammed Paşa dahı Lârende üzerinde dört sancak koyub kendüsi dönüb 'asker-i İslâm birle geldi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM TEKRÂR KARAMAN VİLÂYETİNE VARUB TAMÂM FETH İDÜB PİR AHMED KAÇDUGIDUR

Çün Rûm Muhammed Paşa Lârende kal'asın yapmağa dört sancak ve yayalar koyub gitmiş idi, Pîr Ahmed kaçub Taş'a girüb anda bir on biñden ziyâde Varsak ve âdem cem' idüb girü gelüb ol sancaklaruñ üzerine hücûm idüb ceng idüb ezelden dahı bed-tâlî' ve ehl-i fesâd olub çehresinde devlet nişanı olmaduğı ecilden girü münhezim olub kaçdı. Pes bu haber tefâsiliyle pâye-i serîr-i a'lâya 'arz olundu, hemândem etrâfi ve cevânibe ulaklar gönde-rilüb 'asker cem' olunub Karaman Vilâyeti'ne 'azm olundu. Pîr Ahmed, Pâdişâhuñ geldügin işidicek hemândem karındaşı Kâsım Beg ile ve mecmû'ı halkıyla kaçub Karataş'a vardı. Ol karındaşı İshāk Beg vefât idüb ve Kâsım Beg, Uzun Hasan yanına vardı. Pâdişâh-ı İslâm dahı anun kaçdugın göricek vilâyet-i Karaman'da ne mikdâr kal'a var ise mecmû'ısın feth idüb içlerine âdem koyub kabz ve zabt idüb memâlik-i mahmiyyesine ilhâk itdi. Andan pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile mahrûsa-i İstanbul'da mütemekkin oldı.

Ol yıl sefer olmayub yaylaya ʿazm idüb bir kaç ay yaylada olub andan gelüb taht-ı saʿadet-bahtda mütemekkin olub ʿadl ve dād itmege meşgöl oldı. Pes bu târîh hicretüñ sekiz yüz yitmiş üç yılında vâkiʿ oldı. Pâdişâh-ı İslâm dahı vilâyet-i Karaman'ı bi-tamâmihi Sultân Mustafa'ya sadaka idüb eğlenmeyüb Pîr Ahmed dâr-ı bakâya rihlet idüb meyyitin getürüb babası yanında defn itdiler.

SULTÂN MUHAMMED HÂN KARAMAN'DAN GELÜB FRENG KÂFİRİ İNÖZ'İ VURDUĞIDUR

Sultân-ı İslâm Sultân Muhammed Hân, Karaman ilinden sıhhat ve selâmet, rifâʿ-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile muntazamü'l-ahvâl sâlim ve gânim ʿasker-i mansûr ile ʿavdet idüb ol yıl ittifâk sefer vâkiʿ olmayub yaylaya çıkub deñiz kenârında seyr iderdi. Ol yıl ittifâk tâʿün-ı ekber olub Gelibolı'da evvel zâhir olub andan Edrene'ye gelüb andan İstanbul'a varub fi'l-cümle ekser memleket-i ʿOsmâniyye'de tâʿün oldı. Ol yıl tamâm olub tâʿün dahı biraz sâkin olıcak pâdişâh-ı İslâm İstanbul'da ʿadl ve dād iderken meger Frengistân'da Cindirâl nâm bir kâfir melʿûn vardı, deñizde olan kadırgaların üzerine Freng begi anı beglerbegi nasb idüb elli altmış kadırgaya hüküm iderdi, deñizde giderken dâr-ı İslâma karîb olub İnöz adlu bir şehri varub gâret idüb bir niçe Müslümânları esir ve mahbûs idüb Freng alub gitdi.

SULTÂN MUHAMMED HÂN İĞRİBOZ'İ FETH İTDÜĞIDÜR

Bu haber dergâh-ı felek-iştibâha yetişüb pâdişâh-ı ʿâlem-penâhuñ pâye-i serîr-i aʿlâsına ʿarz olıncak âteş-i gayret için taşın yakub hemândem pašalara emr eyledi ki ʿasker-i zafer-peykere ulag ile mektûblar göndereler. Ol eyâmda İshâk Paşa vezîr olub Mahmûd Paşa Gelibolı sancağı begiydi. Ana dahı hüküm-i hümâyûn gönderüb Anadolu ve Rûmili azeblerin aña tefvîz itdiler. Nice yüz gemiler ihzâr idüb Mahmûd Paşa'yı gemiler üzerine koyub pâdişâh-ı İslâm dahı Rûmili askeriyle Edrene'den kalkub İğriboz üzerine müteveccih oldılar. Deñizden Mahmûd Paşa kadırgalarıyla, elli altmış biñ azeb ile mükemmel ve müsellaah deñizden yürüyüb deñizde adalarda bulunan hurde kalʿalardan niçe kalʿalar feth idüb İğriboz'ın üzerine varub adasının tutub, gemide demür ve ağaç esbâbı bî-nihâye idi, fi'l-hâl adada bir köprü yapub gemileri birbirine kilidleyüb üzerine ağaçdan ve tahtadan büyük köprü olub kalʿa dahı bu taraftan muhâsara olub Mahmûd Paşa pâdişâh-ı İslâm gelince mecmûʿı esbâbı ve top ve kalʿaya ceng olacak yerleri müretteb ve mükemmel idüb hâzır ve müheyyâ itmiş idi. Sultân-ı İslâm dahı ʿasker-i zafer-peykerle Yeñişehir'den İstefâ'ya gelüb andan İğriboz üzerine

varub köprüyi hâzır bulıcak be-gâyet ferah olub bî-nihâye istimâletler idüb nüvâzişler gösterdi. ʿAsker ehli sâlimen köprüden geçüb atların ve esbâbların istifâce yerine gönderüb kendüler âlât-ı harb ve esbâb-ı ceyş birle kalʿa üzerine yürüyüb muhâsara idüb cenge meşgûl oldılar. Bir niçe gün ceng itmişiken takdîr-i Rabbânî ol Cindiral melʿun ki bundan evvel İnözʼi urub gâret itmiş idi, gemilerle nice biñ Freng kâfirlerle gelüb kasd itdi ki adada olan köprüyi bozub hisâra gire. Hemañdem toplar ve tüfekler hâzır idüb kâfirün bir nice gemilerin harâb idüb nice âdemlerin helâk eyler ve yürümege mecâl olmayub, pâdişâh-ı İslâm dahı kâfirün bir vech ile cürʿetin ve hareketin göricek hemâñdem ʿaskere istimâletler idüb nice delâllar ve münâdiler çağrışub yağı yağmadur diyü ʿasker halkına tenbîh itdiler. Hemân ol günden metrisler kurub kalʿanuñ üzerine hücum idüb yürüdiler. Rûmili Beglerbegisi, Rûmili ʿaskeriyle yukaru tarafdān yürüyüb Mahmûd Paşa ʿazeblerle ve nice dilâverler ile deñiz tarafından yürüyüb toplar ve tüfekler urub kalʿanuñ dîvârların rahne rahne idüb aleʿs-sabâh cumʿa gün tekbîr idüb tabl ü nakâra çalınub kalʿanuñ üzerine yürüyüş itdiler. Ol demde her tarafdān kalʿa üzerine ceng ³⁹ yürüyüb kalʿadan dahı gereği gibi ceng itdiler. Âhirüʼl-emr feth ve zafer karîn olub, deñiz tarafından Mahmûd Paşa evvel hisâra girüb, kalʿa feth olunub, ʿasker-i İslâm bir vech ile mugtenem oldılar ki kâbil-i vâf olmaya. Kalʿanuñ mukâbelesinde deñiz içinde Kızılhisâr nâm bir kalʿa vardı ki ekser kâfirün mâli anda mahfûz idi. Ol burgozuñ mecmuʼi mâli beglik için zabt olunub bâkîsin yağmâ itdiler. Birkaç gün dahı hisâruñ bâkî maslahatların görüb hisâr erenleri ve ʿazeb nasb olunub, içinde sancak beği konulub, ʿasker-i İslâm sağ ve sâlim girü ʿavdet idüb, pâdişâh-ı İslâm dahı devlet ve saʿâdet ile gelüb ol kış Vizeʼde idüb, andan İstanbulʼa varub ʿadl ü dâd itmeg meşgûl oldu. Bu târih hücretüñ sekiz yüz yitmiş bişinde vâkiʼ idi.

SULTÂNÜʼL-İSLÂM VʼEL-MÜSLİMİN SULTÂN MUHAMMED HÂN, UZUN HASANʼA VARUB SIDUGIDUR

Sultân Muhammed-i Gâzî etraf ve cevânibi tamâm tevsîʼ idüb her tarafda begler ve ʿasker koyub kendü devlet ve saʿâdet ile dârüʼs-saltanatında karar idüb Sikender-vâr zamânında cemîʼ-i cevânibde olan selâtine gâlib-i mutlak idi. Meger ki Akkoyunluʼdan Uzun Hasan ki Diyârbekrʼde hâkim idi bir mikdâr asker cemʿ idüb Emîr Beg nâm kimseneyi baş idüb kendünüñ ʿammusu oğlu Yûsuf Hânʼı ve Karaman-oğulların ʿaskere bile ko-

³⁹ Burada cümle düşüktür. "Ceng" ve onu izleyen "yürüyüb" kelimesi anlamsız kalmaktadır. bu yüzden "cenge yürüyüb" ya da "ceng idüb" gibi bir şekilde olduğu düşünülebilecektir.

şub Rûm cānibine gönderdi. Leşkeri Sivas'a gelüb Sivas halkı anlardan nefret idicek: Biz sizünle yağı degülüz. Bu tarafda bir maslahatumuz vardır, diyü anları teskin idüb, ağşamdan Tokat üzerine ılgar salub, Müslümānlar ferāgatda her kişi kendü hālinde çārşular ve bāzārlar ārāste ve hammāmlarda ʿavret ve oğlan gāfil tururken ılgar yetişüb, malların yağma idüb, ʿavret ve oğlan esir idüb ve mesācid ve maʿābid ve büyü-tü müslimīni bi'l-küllīye hark idüb, bir iş itdiler ki katʿā İslāmā sığmazdı. Andan kalkub Kayseriyye üzerine düşüb bir nice gün anı muhāsara idüb nesne başarımayub soñra Emir Beg baʿzı yoldaşlarıyla andan kalkub dönüb Hasan Beg katına gitdi ve Emir Beg'le gelen (begler ki baʿzı) Yūsuf Hān yanına cemʿ olup Karaman-oğulları ile bile kalkub fitne ve fesād bünyādın bırakmağıçün Karaman vilāyetinde kaldılar. Çün bu hādise Sultān-ı İslām Sultān Muhammed Hān'ın semʿ-i şerīfine yetişdi, ol müfsidler ele getürmeğıçün şeh-zāde-i aʿzam, oğlı Mustafā Çelebi'ye ki Karaman vilāyetinün begi idi, hükm-i cihān-mutāʿ gönderüb envāʿ-ı istimālet idüb Anadolu Beglerbegisi Dāvud Paşa'yı Anadolu ʿaskerinden hāzır olan begler ile koşdı. Anlar dahı Allah'a tevekkül idüp bi-muhāba düşmenün üzerine yürüyüb varub başub ʿaskeri tār ü mār idüb Karaman-oğulları kaçub halās oldılar. ʿAskerinün ekseri helāk olub niçe begler esir olub ʿaskerün emiri Yūsuf Mīrzā'yı tutub devlet işigine gönderdiler. Haberün istimāʿından Sultān-ı İslām dahı ʿaskeri müretteb ve mükemmel cemʿ idüb Anadolu tarafına geçmiş iken kış eyyāmı olduğı cihetden mürācaʿat olub İstanbul'da kışladılar ve tertīb-i ʿaskere meşgül oldılar. Evvel bahārda müretteb ʿaskerīyle teveccüh idüb sefer itdiler. Sultān-ı İslāmın ulu oğlı Sultān Bāyezīd halleda'llāhu mülkehu Rûm bahādırlarile ve serverleriyle gelüb ve ortancı oğlı Mustafā Çelebi, Karaman yigitleriyle gelüb Artuk-ābād'da mülākāt itdiler. Kiçi oğlı Cem Çelebi kendü halkıyla ve lālālarıyla Edrene'ye varub Rûmilin muhāfazāt itdi ve her vilāyetün kādīleri hasra sığmaz ve hisa ba gelmez tahıl ve zahire çıkarup Sultān-ı İslām ve'l-müslimīn ile mülākāt itdiler. Ve Sultān mezkūr ʿasker-i zafer-peykerün sağ kolın ulu oğlı Sultān Bāyezīd Hān'a ve sol kolın ortancı oğlı Sultān Mustafa'ya taʿyin idüb Rûmili ʿaskerī öñince ve Anadolu ʿaskerī ardınca ve Sultān-ı İslām kendü vezīrleriyle ve begleriyle ve kapu halkıyla ve yiñiçeriyle ʿasker-i mansürenün kalbinde aʿlām-ı zafer-peykerleri kurbinde olub düşmen tarafına teveccüh idüb bu tertīb üzre yümn ve ikbāl ile yürüdi. Bu haber ve bu selābeti Uzun Hasan işidüb, Sultān-ı Rûm'ün kendüye teveccüh itdüğün bilüb, itdüğü işlere peşimān olub, nā-çār taht-ı hükümetinde olan ʿaskerden her neye kādır ise cemʿ idüb, bi-hadd ʿasker ile Rûm ʿaskerine mukābele olmağa yürüdi. Sultān-ı İslām, ʿAcem ser-haddine yetişüb, ol vilāyete duhül idüb, Erzincān'a karīb olıcak Rûmili beglerinden ʿÖmer Beg bir bölük Rûmili

‘askeriyle Erzincân üzerine varub ittifâk ol cânibden Hasan Beg karavul ko-
muş idi. ‘Ömer Beg geldügin işidicek münhezim olub kaçdılar. ‘Ömer Beg
bu tarafa beşâret haberin gönderüb Sultân-ı İslâm dahı yürüyüb Erzincân’a
vardı. Andan göçüb birkaç gün içinde Tercân nâm kal‘aya varub anda
Rûmili beglerbegisi Rûmili ‘askeriyle Sultândan ayrılıb ilerü yürüyüb gitdi.
İttifâk Hasan Beg karavulıyla Furat ırmağı kenârında buluşub ceng iderken
Hasan Beg muttali‘ olub ‘askeriyle ol dahı gelüb Rûmili ‘askerin ortaya
alub bir ceng-i sultânî olub âhirü’l-emr Rûmili ‘askeri münhezim olub Mu-
râd Paşa vâki‘aya uğradı. Çün bu haber Sultân-ı İslâm‘a yetişdi, be-gâyet
melûl olub Tercân tarafından soldın yaña Pây-ı Yurt tarafın tutub yürüdi ve
Hasan Beg, Rûmili ‘askerin sıduğı ecilden tama‘a düşüb bu tarafdand ol da-
hı yürüyüb bir hafta geçicek bir yerde ale’l-gafle ‘asker ile yürüyüş idüb Sul-
tân-ı İslâm ‘askerine ulaşdı. Meğer ol taraf Anadolu kolı idi. Çün Sultân
Muhammed Hân, Hasan Beg geldüğine muttali‘ oldu, sağ kolda Sultân
Bâyezîd Hân’a ve sol kolda Sultân Mustafâ’ya yürün diyü işâret itdi. Kendü
‘askerün kalbinde sâyir erkân-ı devlet ile ve yâniçeriyle düşmen cânibine
müteveccih olub ikdâm idicek Anadolu ‘askeri harb ve kütâle meşğul oldu.
Sol cânibden dahı Sultân Mustafâ yürüyüb Hasan Beg alaylarına buluşub
bir iki alayı da birbirine urub Uzun Hasan kendü dahı Rûm ‘askeri gâlib
olduğın görüb bir yerden hamle idüb ‘azeb içine giricek, ‘azeb halkı bir
uğurdan ok serpub ol aralıkda ⁴⁰ Hasan Beg’ün Zeynel nâm oğlu düşdi.
Leşker-i Pâdişâh-ı İslâm, Hak inâyetiyle gâlib-i mutlak oldu. Nice kimsene-
lerün başı kesilüb ve nice begleri diri tutulub Hasan Beg ‘askerine inhizâm
vâki‘ oldu. Hasan Beg dahı gördi varduğınca fesâd ziyâde olub kendü dahı
ele girür, hemân yüzün döndürüb bir iki âdemle sûret-i firâr ihtiyâr itdi. Ol
bî-nihâye ‘asker tiz bâzâr gibi perâkende olub mecmû‘ı esbâbı ve otakları ve
cebehânesi ve hâzînesi yağmâ olunub ve üç biñ yarar âdemisi esîr olub ve
niçe biñ başlar kesilüb Ceyhûn misâl kan revân oldu. Pâdişâh-ı İslâm dahı
feth ve zafere muttali‘ olub şükr-i Hak idüb bu şükrâneye ol seferde olan
kulların azâd itdi. Andan dönüb Erzincan’uñ Karahisar’ı üzerine düşdi.
Hisârda olanlar ki kahır almağa kudret var ise amân dileyüb hisârı virdiler.
Hisâr içinde olan halka destûr virüb Dâra Beg ki kal‘a begiydi anı kendü
yanına alub ol aralıkda ‘Acem vilâyetinde bir sâlih mütedeyyin kimsene var
idi ki Mevlâna Ahmed Bekriçî dirlerdi, Uzun Hasan tarafından şefâ‘at için
risâlete gelüb, nice tazarru‘lar idüb, erkân-ı devlet her ne emr itdilerse
mütekeffil olub, aralıkda musâlaha sûretin gösterüb Hasan Beg tarafına git-
di. Bu tarafdand dahı pâdişâh-ı İslâm üç biñ yedi yüz dutsak ile İstanbul’a
müteveccih olub gitdi. Bu fetih ve nusret hicretün sekiz yüz yetmiş sekizinci

⁴⁰ Cümnenin devâmı, mikrofilmde, daha önceki sayfalarda yer aldığından; gereken düzeltme yapılmış ve o sayfalar burada verilmiştir.

yıl rebî'ül evvelinüñ on yidinci gününde idi. Andan Sultân-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile, makarr-ı sa'âdetine karâr idicek mezbûr Mevlânâ Ahmed Bekriçi girü gelüb aralıkda sulh ve salâh olub feth olunan Karahisâr tevâbi'i ve levâ-hikiyle memâlik-i mahrûsaya ilhâk idüb esîrleri bi-ecma' ihim halâs oldı.

KARA BOĞDAN RÛMİLİ BEGLERBEGİSİ SÛLEYMÂN PAŞA'YI SIDUGIDUR

Pâdişâh-ı İslâm devlet ve sa'âdet ile Hasan Beg seferinden gelüb taht-ı sa'âdet-bahtda mütemekkin olmış iken ve ehl-i 'asker dahı yerlü yerinde fârigü'l-bâl oturmuş iken İflâk tarafından Kara Boğdan ki kadimden harâc-güzâr olub her yıl hâzâne-i 'âmireye harâcın virürdi, epsem olmayub sûret-i 'isyân izhâr idi. Ba'zı umûra muhâlefet itdügi ecilden pâdişâh-ı İslâm, Rûmili Beglerbegiliğın Süleymân Paşa'ya virüb Rûmili 'askeriyle Kara Boğdan üzerine gönderdi. Çün Rûmili 'askeri Kara Boğdan'ın memleketine vardı, kış eyyâmı olub Kara Boğdan ile bulııcak begler dahı ittifâk itmedügi ecilden Rûmili 'askeri sınıb hayli hasâret oldı.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KARA BOĞDAN'UN 'ASKER İLE ÜZERİNE VARUB 'ASKERİN KIRDUGIDUR

Sultân-ı İslâm, Kara Boğdan'ın bu ef'âline muttali' olub Rûmili 'askeri dahı münhezim oldugın göricek emr idüb Anadolu 'askerin ve Rûmili 'askerin cem' idüb kendü kapısı halkıyla ve nice biñ 'azeb ile Kara Boğdan'ın üzerine yürümiş idüb Tuna kenârına yetişüb 'asker ile Tuna'dan öte yakaya geçüb Kara Boğdan üzerine hücum itdi. Kara Boğdan dahı, bu kazıyyeye muttali' olub, olañca 'askerin cem' idüb mukâbele itmek kasdın idicek, der-yâya nisbet katrenüñ ne vücûdı vardır, zerrece mecâl bulmayub tağdan tağâ kaçub âhirü'l-emr, Sultân-ı İslâm üç ay mikdârı ol mel'ûnuñ memleketinde yürüyüb köylerin ve şehirlerin yakub yıkub ve kâfirden bî-nihâye esîr aldı. Bir gün ale'l-gafle Kara Boğdan'ın üzerin urub ol dahı arkasın bir tağa virüb önüne top ve tüfek ve 'arabaların çatub mecmû'î 'askerin yaya idüb nâ-çâr cenge şürü' itdi. 'Asker-i İslâm nasarahumu'llâhu ilâ-yevmi'l-kıyâm dahı kâfiri bu vechile bulıcak tevekkeltü 'ala'llâh diyüb bir uğurdan tabl ve nakâra çalınub hamle itdiler. Kâfir dahı topın ve tüfegin atagördi. Mecâl bulmayub münhezim olup kaçdı. 'Askerinden az kişi halâs oldı, ekseri kılıcdan geçüb ba'zı esîr olub kendü birkaç atlu ile kaçub halâs oldı. Bâki 'askeri pi-yâde oldukları ecilden kaçamayub on biñ baş kesilüb üç biñ yidi yüz diri kâfir esir oldı. Anları dahı pâdişâh-ı İslâm bir meydânda mecmû'in helâk idüb kesilen başlardan günbedler yapıldı. Andan devlet ve sa'âdetile 'askeri zafer-peykerle sağ ve sâlim bî-nihâye ganîmet ile gelüb Tuna'yı geçüb me-

mâlik-i mahrûsaya gelüb Edrene'de mütemekkin olub 'adl ve dâd itmege meşgûl oldı. Bu kazıyye hicretüñ sekiz yüz seksen içinde idi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KARA BOĞDAN'DAN
GELÜRKEN ÜNGÜRÜS HİSÂRLARI ÜZERİNE
VARUB FETH İTDÜGİDÜR

Sultânü'l- İslâm ve'l-Müslimîn devlet ve sa'âdet ile Edrene'de mütemekkin olub 'adl ve dâd itmege meşgûl iken haber geldi ki Üngürüs hazelehu-mu'llâhu bî-nihâye 'asker cem' idüb Belgrad tarafından geçüb Tuna Suyı'nuñ öte yakasında bir kal'a yapub Morava Suyı Tuna'ya karşıduğı yerde iki kal'a yapub murâdı Semendire kal'asın almakdur. Çün bu haber pâdişâh-ı İslâm'ın sem'i şerîfine yetişdi, 'askere ulaklar gönderüb ba'zı 'asker mekânına varmadın yine dönderüb Anadolu ve Rümili 'askerleriyle ve kapu halkıyla bî-tevakkuf Üngürüs yapduğı kal'alar üzerine yürüyüb ol eyyâmda bir vechile kış olmuş idi ki hiç kâbil-i vasf degüldür, ol kış içinde pâdişâh-ı İslâm gayret-i dîn için 'asker ile yürüyüb ol kal'aların üzerine düşüb muhâsara idüb birkaç gündün sonra Tuna bî'l-külliyeye toñub buz olub bu taraftan öte tarafa, ol taraftan bu tarafa âdem geçicek öte yakada olan kâfirleri bir gice kal'ayı hâlî koyub Belgrad tarafına kaçdı. Bu tarafta olan kal'aların kâfirleri bu habere muttali' olıcak amân dileyüb kal'aları teslim itdiler. Pâdişâh-ı İslâm dahı kâfirlere amân virüb mecmû'ı yarakların alub üç kal'ayı tamâm harâb idüb yerle ber-â-ber itdiler. Andan sağ ve sâlim 'asker ile gelüb Edrene'de 'askere destûr virüb kendü devlet ve sa'âdet ile İstanbul'a varub mütemekkin olub âyş u 'işrete, 'adl ve dâda şürü' itdi. Bu târih hicretüñ sekiz yüz seksen birinci içinde idi.

SULTÂNÜ'L-İSLÂM, İSKENDERİYYE
ÜZERİNE VARUB EVVEL DIRGOS NÂM
KAL'AYI FETH İDÜB ANDAN İSKENDERİYYE
ALINDUĞIDUR

Pâdişâh-ı 'âlem-penâh ol seferden devlet ve sa'âdet ile gelüb bir yıl İslâmbol'da oturub 'adl ve dâd itmege meşgûl olub, ol kış anda kışlayub sene isnâ ve semânine ve semâne mi'e yılında Anadolu ve Rümili 'askerine ulaklar gönderüb girü gazâ niyyetin idüb nice biñ develere bakırlar yükledüb İskenderiyye üzerine teveccüh itdi. Beglerinden Rümili 'askeriyile Evrenos-oğlı Ahmed Beg'i ve Tura Hân Beg-oğlı 'Ömer Beg'i ve sayir begler ile ilerü gönderüb İskenderiyye muhâsara idüb yolda vâki' olan sulara

yân-ı Rûmili ve Anadolu'yla küh-i âhenin bigi bunun üzerine yürüdü. İki taraftan birkaç def'a hücum idüb ceng oldu ve hayli baş alındı. Âhir Cem Çelebi gördü ki buña mukâvemet idemez yüz çevürüb Ermeni Derbendi tarafın tutub kaçdı. Yanında olan askerden hayli kimsene kırılıb gâret olundu. Cem Çelebi dahı kendü bir lâhze bir yırde karâr itmeyüb anasın Konya'dan alub diyâr-ı Arab'a teveccüh idüb kaçdı. Âhirü'l-emr Mısır'a varub anda dahı karâr itmeyüb Hicâz tarafına teveccüh idüb sekiz yüz seksen altıncı yılda Mekke'yi —Şerrefeha'llâhu— tavâf idüb anda dahı eglenmeyüb yine çıkub Karaman'a geldi ve Karaman-oğlı Kâsım Beg'i yanına aldı ve dahı etrâfda bir niçe tâgî ve bâgî uyub Karaman diyârından yürüdü. Bu cânibde Sultân Bâyezîd Hân, Cem Çelebi'nün yine geldüğün ve yanına yene asker cem' olub nâ-şâyeste hareketler itdüğün işitdi. İttifâk Sultân Bâyezîd ol esnâda devlet ile tahtdan kalkub il ve vilâyet seyr iderek Burusa ovasında konmuş idi. Der-hâl Yiğışehir ovasına çıkub asker cem' itmege tedbir idüb etrâf ve cevânibe nâmeler gönderdi. Andan asker cem' idüb Karaman tarafına müteveccih olub gitdi ve Karaman'da, Cem Çelebi dahı askeri mukâvemet itmeyüb mukâbele itmedin kenârdan kenâra kaçub giderdi. Nâ-gâh iki tarafuñ karavulları Ankara'da birbiriyle buluşub ceng idüb Sultân Bâyezîd'ün Rûm tarafından gelen askeri Cem Çelebi askerinin sıyub târ-mâr idüb ve reisleri Muhammed Beg'ün başı kesildi ve Cem Çelebi'nün dahı bu hâdiseden soñra karârı kalmayub kaçdı. Hemân biş on âdemiyle gemiye binüb Rodos kal'asına gitdi. Bilâhire anda dahı karar itmeyüb gidüb Freng'de bir kal'aya varub anda tutub habs itdiler. Bu vak'a hicretüñ sekiz yüz seksen yedisinde oldu.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM ASKER CEM' İDÜB TUNA KENÂRINDA İKİ HİSÂR YAPDUGIDUR

Çün sultân, mezkûr Cem Çelebi gavgâsından ferâgat idüb devlet ve saâdet ile yine tahtına gelüb andan çıkub dârü'l-'izz Edrene'ye geldi. Ol kış anda kışlayub bahâr olub sekiz yüz seksen sekizinün rebiyülâhirinde Edrene'de Anadolu ve Rûmili askerinin cem' idüb yürüyüb Filibe'ye vardı. Anda Rûmili askerinin ve Anadolu askerinin gönderdi ki bunlaruñ her biri varub Tuna kenârında birer hisâr yaptılar. Ve sultân dahı kendünüñ hâssa kapusu halkıyla Sofya yöresinde yaylayub kal'alar tamâm olub ol iki asker gelecek anlara destûr virüb kendü Sofya üzerinden kalkub sene-i mezkûr şâbânı âhirinde dârü'l-'izz Edrene'ye gelüb ve ol ramazânı Edrene'de tamâm idüb bayrâm itdüğünden soñra mubârek şevvâlün evâyilinde Edrene'den kalkub dârü's-saltanata Kostantiniyye'ye vardı. Ol kış anda kışlayub nizâm-ı memâlik-i mahrûsa için adl ve dâda meşgûl oldu.

SULTÂNÜ'L-İSLÂM KİLİ VE AKKIRMAN KAL'ALARIN FETHİTİDÜGİDÜR

Sultân Bâyezîd Hân ol kışı Kostantiniyye'de kışlayub bahâr olub hicretüñ sekiz yüz seksen tokuzı olicak âbâ-i kirâmı ve ecdâd-ı 'izâmı sülûkın idüb Kara Boğdan vilâyetine niyyet idüb mezkûr vilâyetüñ begi buña harâc virürken harâcın virmeyüp ehl-i harb oldugı sebeble gazâ tedbirin idüb sene-i mezkûrenüñ rebiyülâhirinüñ evâhirinde etrâf-ı memâlike nâmeler perâkende idüb bî-nihâye 'asker cem' idüb mezbûr rebiyülâhirinüñ dördüncü gün cum'a namâzın İslâmbol'da kılub çıkdı. Edrene'ye varub anda birkaç gün ârâm idüb Anadolu ve Rûmili 'askeri tamâm katına cem' oldılar. Andan Sultân, Edrene'de Tunca ırmağı kenârında fukarâ ve 'ulemâ mesâlihiyçün fî sebîlillâh bir 'imâret-i şerife ve anuñ cenbinde bir dârü'ş-şifâ binâsın itdürüb mezbûr rebîü'l-âhirün yigirmi ikinci gün seşenbe günü kendü mubârek eliyle bünyâdın koyup andan kalkub mecmû'ı asker ile Kara Boğdan gazâsı 'azîmetin idüb yürüdi. Sene-i mezkûr cemâziyel-evvelisinüñ evâhirinde Tuna ırmağına yetişüb ol yerde İslâk Begi cümle 'askeriyle Sultân'a istikbâl idüb Kara Boğdan Vilâyeti'ne kulaguzluk itdi. Ve Sultân mezbûr Tuna Irmağın sene-i mezbûre cemâziyel-âhirinüñ ikinci gününde şenbe günü İshaklu dimeg ile ma'rûf olan meyserden geçüb devlet ve sa'âdet ile Kara Boğdan Vilâyeti'ne duhûl itdi. Ve mezkûr cemâziyel-âhirinüñ on birinci gününde düşenbe günü Kili adlı kal'anuñ üzerine düşüb muhâsara itdi. On güne varınca iki cânibden kal'a üzerinde ok ile ve top tüfek ile muhkem ceng olub kal'a dahı hayli yıkilub kefer-i melâ'in be-gâyet zebûn olub bi'l-âhire mukâvemet itmeyüb amân birle kal'ayı Sultân'a teslim idüb kendüler halâs oldılar ve mezkûr cemâziyel-âhirinüñ yigirminci gününde çaharşehbih günü bu feth vâki' oldı ve sultân-ı mezkûr hemân sâ'at kal'a-i mezkûreye bir kâdî ve dizdâr nasb idüb ve müstahfızlar ta'yın idüb ve kelîsâsın cum'a mescidi idüb fethün üçüncü günü kendü 'askeriyle anda cum'a namâzın kılub andan soñra sultân mezkûr kal'anuñ harâbın 'askerine emr idüb fi'l-hâl ta'mir idüb ve âlât-ı harblerin ve esbâbların müretteb ve mükemmel itdürüb andan soñra cemâziyel-âhirinüñ yigirmi beşinci günü Kili üzerinden 'inân-ı 'azîmeti devlet ve ikbâl birle Akkirman kal'ası üzerine musammem idüb, göç-ber-göç idüb dördüncü günde kal'anuñ üzerine düşüb, elli biñ mikdârı Tatar 'askeriyle ol arada yoldaşlık için gelüb sultân hizmetine yetişdi. Ve Akkirman üzerine on biş gün iki cânibden ok ile ve top tüfek ile muhkem ceng olub âhirü'l-emr sene-i mezkûr recebinüñ on ikinci günü muhkem muhârebe olub kal'a hendekinüñ yedi ve sekiz kulaç 'arzı ve 'umkı olub sarplıkda gâyetde olması birle harâb ve yebâb kılub Allâh'inâyetinde ve Hazret-i

Resül'ün mu'cizâtı berekâtında içinde olan iki dizdârı topdan helâk olub ve kefare-i melâ'în 'âciz ve fûrû-mânde olub helâk olmamağa râzı olub ma'a mâ-fihâ mine'l-enfüsi ve'l-emvâli sultâna teslim itdiler. Sultân Bâyezîd Hân'ın ikinci fethi budur. Sultân-ı mezkûr hemân sâ'at kâdî ve dizdâr nasb idüb kelisâların mescid ve çañlıkların minâre idüb cum'a namâzın kıldı. Sultân mezkûr kal'ânun harâbın 'askerine emr idüb fi'l-hâl ta'mir itdürdükdên soñra gerek olan mesâlihden mustahfızların ve sâyir âlatın ve esbâbın müretteb ve mükemmel idüb emvâl-i ganâimden meclisine bî-nihâye in'âm ve ihsân idüb mezbûr recebinün yigirmi ikinci güninde şenbe gün Akkirman üzerinden kalkub gelüb Kili kal'ası öninden geçdi. Andan yürüyüb Tuna suyunı Sarı Saltuk Baba tuşından geçüb sâlimen ve gânimen sene-i mezkûr şa'bânınun evâhirinde devlet ve ikbâl birle dârü'l-'izz Edrene'ye yetişüb sarâya girüb 'adl ve dâd itmege meşgûl oldı. *Temmetü'l-kitâb bi-'avni inâyeti'l-Meliki'l-Vehhâb.*

Türk Tarih Kurumu

mâlik-i mahrûsaya gelüb Edrene'de mütemekkin olub ʿadl ve dâd itmege meşgûl oldı. Bu kazıyye hicretüñ sekiz yüz seksen içinde idi.

PÂDİŞÂH-I İSLÂM KARA BOĞDAN'DAN
GELÜRKEN ÜNGÜRÜS HİSÂRLARI ÜZERİNE
VARUB FETH İTDÜGİDÜR

Sultânü'l-İslâm ve'l-Müslimîn devlet ve saʿâdet ile Edrene'de mütemekkin olub ʿadl ve dâd itmege meşgûl iken haber geldi ki Üngürüs hazelehumu'llâhu bî-nihâye ʿasker cemʿ idüb Belgrad tarafından geçüb Tuna Suyı'nuñ öte yakasında bir kalʿa yapub Morava Suyı Tuna'ya karışduğı yerde iki kalʿa yapub murâdı Semendire kalʿasın almakdur. Çün bu haber pâdişâh-ı İslâm'ıñ semʿ-i şerîfine yetişdi, ʿaskere ulaklar gönderüb baʿzı ʿasker mekânına varmadın yine dönderüb Anadolu ve Rümili ʿaskerleriyle ve kapu halkıyla bî-tevakkuf Üngürüs yapduğı kalʿalar üzerine yürüyüb ol eyyâmda bir vechile kış olmuş idi ki hiç kâbil-i vasf degüldür, ol kış içinde pâdişâh-ı İslâm gayret-i dîn için ʿasker ile yürüyüb ol kalʿaların üzerine düşüb muhâsara idüb birkaç günden soñra Tuna bî'l-küllıyye tönub buz olub bu tarafdandan öte tarafa, ol tarafdandan bu tarafa âdem geçicek öte yakada olan kâfirleri bir gice kalʿayı hâlî koyub Belgrad tarafına kaçdı. Bu tarafdanda olan kalʿaların kâfirleri bu habere muttaliʿ olıcak amân dileyüb kalʿaları teslim itdiler. Pâdişâh-ı İslâm dahı kâfirlere amân virüb mecmûʿı yaralarının alub üç kalʿayı tamâm harâb idüb yerle ber-â-ber itdiler. Andan sağ ve sâlim ʿasker ile gelüb Edrene'de ʿaskere destür virüb kendü devlet ve saʿâdet ile İstanbul'a varub mütemekkin olub âyş u ʿişrete, ʿadl ve dâda şürüʿ itdi. Bu târih hicretüñ sekiz yüz seksen birinci içinde idi.

SULTÂNÜ'L-İSLÂM, İSKENDERİYYE
ÜZERİNE VARUB EVVEL DIRGOS NÂM
KALʿAYI FETH İDÜB ANDAN İSKENDERİYYE
ALINDUĞIDUR

Pâdişâh-ı ʿâlem-penâh ol seferden devlet ve saʿâdet ile gelüb bir yıl İslâmbol'da oturub ʿadl ve dâd itmege meşgûl olub, ol kış anda kışlayub senne isnâ ve semânine ve semâne mi'e yılında Anadolu ve Rümili ʿaskerine ulaklar gönderüb girü gazâ niyyetin idüb nice biñ develere bakırlar yükledüb İskenderiyye üzerine teveccüh itdi. Beglerinden Rümili ʿaskeriyle Evrenos-oğlu Ahmed Beg'i ve Tura Hân Beg-oğlu ʿÖmer Beg'i ve sayir begler ile ilerü gönderüb İskenderiyye muhâsara idüb yolda vâkiʿ olan sulara

köprüler yapub pâdişâh-ı İslâm dahı Anadolu ʿaskeriyle ve yiñiçerisiyle ve kapu halkıyla Dârü's-saltana-ı mahrûsa-i Kostantiniyye'den çıkub gazâ niyyetine İskenderiyye üzerine müteveccih oldı. Göç-ber-göç idüb kat-ı menâzil ve merâhil idüb bir nice zamândan soñra İskenderiyye'ye düşüb muhâsara idüb nice metrisler kurub yiñiçeriler her gün, gice ve gündüz dimeyüb ceng idüb kırk elli gün üzerinde olub nesne başarılmaduğı ecilden pâdişâh-ı ʿâlem-penâh Rümili Beglegbegisi Dâvud Paşa'yı, Anadolu Beglerbegisi Süleymân Paşa ile ve kapu halkınıñ baʿzı ile Dergos nâm kalʿanuñ üzerine gönderdi. Anlar dahı varub mezbûr kalʿa üzerine düşüb muhâsara idüb ʿinâyet-i Yezdânî yetişüb sehel zamân içinde feth olundu. Anûn içine hisâr erenleri koyub bâkî maslahatların görüb pâdişâh-ı İslâm dahı ziyâde tevakuf itmeyüb Evrenos-oğlı Ahmed Beg'i baʿzı ʿasker ile İskenderiyye kalʿası üzerinde koyub kendü dârü's-saltanat İstanbul'a müteveccih oldı. Bir nice ay mezbûr kalʿayı ʿasker ehli muhâsara idüb içinde zevâde kalmayub ʿâciz dermânde kaldıkları ecilden Freng begi der-gâh-ı muʿallâya ilçiler gönderüb envâ-ı tazarru'lar idüb nice piş-keşler virüb İskenderiyye kalʿasın dahı teslim itdi. İçine hisâr erenleri koyub memâlik-i mahrûsaya ilhâk idüb anı dahı müstakil sancak idüb memleketi mecmû'ı ʿadâdan halâs olub refâ-ı hâl ve muntazimu'l-ahvâl olub ʿasker-i İslâm yerinde oturub işlü işinde oldılar.

AHMED PAŞA PULYA'YI FETH İTDÜĞİDÜR.

İskenderiyye emri tamâm olıcak Gedük Ahmed Paşa ki sâbıkâ vezîr idi, soñra Arnavud sancağı virilmişdi, hükm-i hümâyûn irsâl idüb Avlonya'da gemiler ve kadırgalar yapdur, diyü emr itdi ve bir nice sancaklar koşub ol tarafa karîb olan kalʿalar üzerine gönderdi. İnâyet-i Rabbânî ve himmet-i Sultânî ile mezbûr Ahmed Paşa dahı bir muhkem kalʿa üzerine düşüb sehel zamânda feth itdi. Bu feth haberinden hayli sürûr hâsıl oldı. Birez zamândan soñra Anadolu tarafına sefer ʿazîmet itdi. Bahrden ʿubûr itdükde mübârek murâdlarına vâki' oldı Tekürçayırı nâm yerde sene sitte ve semânî ve semâne mi'eye rebiyülevvelinüñ dördüncü gün dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet itdi Lehu'l-hükm ve ileyhi türce'ün. Merhûm Sultân Muhammed Hân elli bir yıl ʿömür sürüb otuz yıl pâdişâh olub âbâ vü ecdâdı feth itdüğü memâlik-i mahmiyyeden gayrı bir ol mikdâr dahı memleket feth itmiş idi. Merhûm Sultân Muhammed Hân'ın üç oğlı var idi. Biri Sultân Mustafâ idi kim Konya'da kendü hayâtında fevt olub Burusa'ya nakl olunmuşdur. Ve biri Cem Çelebi idi kim anuñ vâki'ası şerh olunsa gerekdür. Ve üçüncü oğlı ki mecmû'ından ulu idi, fahr-ı Âl-i ʿOsmâniyân ve server-i selâtîn-i gâziyân Sultân-ı a'zam ve hâkân-ı a'dâl-i a'lem Sultân Bâyezîd Hân'dur kim atası merhûm Sultân Muhammed Hân rihlet itdüğü târihüñ rebiyülevvelinüñ yi-

girminci güninde şenbe günü devlet ve sa'adet ile Amâsiyye'den gelüb dârü's-saltanat Kostantiniyye'de serîr-i saltanata cülûs itdi ve mezbûr târîhüñ mâbeyninde yiñiçeriler baş kaldurub mezkûr hudâvendigâr vefât itdügi günün yarında Muhammed Paşa'nın başı kesilüb hânümânı yağmâ olunub İstanbul'da on sekiz gün fetret oldı va'llâhu â'lem bi's-sevâb.

EL MATLEBÜ 'S-SÂMİN

Fİ-BEYÂNİ AHVÂLİ'S-SULTÂNİ' L-A'ZAM

SULTÂN BÂYEZİD BİN MUHAMMED HÂN

Çün Sultânü'l-İslâm Sultân Bâyezîd Hân serîr-i saltanata cülûs idüb et-râf-ı memâlike nâmeler perâkende idüb kendünün devlet ile tahta geçdügin bildürdi ve icrâ-yı ahkâm-ı dîniyye ve tenfîz-i kavânîn-i 'Osmâniyye iden kudâtuñ ve ümerânun her biri yirlü yirinde ve mansıblu mansıbında kemâ-kân mukarrer idüb ve evkâfları ve 'imâretleri şart-ı vâkîf üzre ibkâ idüb evvelden ihdâs olunan bid'atleri ref idüb ve re'âyâyâ enf'a ve eslem kânûnlar koyub re'âyâyı müreffehü'l-hâl idüb hazîneler açub in'âmlar ve ihsânlar idüb 'adl ve dâd itmege başladı.

KISSA-İ CEM ÇELEBİ: BURUSA'YA GELÜB

ANDA MÜNHEZİM OLUB ANDAN ARAB'A

GİDÜB ANDA DAHI FİRÂR İDÜB FRENGİSTÂN'A

GİDÜB NÂ-BEDİD OLDUGIDUR

Çün Sultân-ı İslâm taht-ı sa'adet-bahta cülûs itdi, karındaşı Cem Çelebi kendü 'ırzın saklamayub birkaç müfsidün ve şirîrün igvâsıyla saltanat sev-dâsın idüb, diyâr-ı Karaman'dan birkaç müfsidlerle Burusa'ya gelüb etrâfı ve cevânbiden istimdâd idüb a'yân-ı memâlikden ve beglerden kimsene aña mutâba'at itmedügi ecilden hayli mütezecir olub beglik mâla ve re'âyâ mâlına dahl itdi. Bu haber Sultân Bâyezîd Hân'un sem'i şerîfine yetişecek yanında olan Ayâz Paşa'yı iki biñ yiñiçeriyle Burusa'yı muhâfazat itmege gönderüb, Cem Çelebi halkı dahı yetişüb mezbûr yiñiçeri hisâra koydurmayub iki biñ yiñiçeri mağlûb oldılar. Mâlların ve esbâbların Karamanlu yağ-mâ itdi. Çün bu fesâd ziyâde oldı, Pâdişâh-ı İslâm, Cem Çelebi'nün eziyye-tin halk üzerinden götürmeğiçün hâssa kapısı halkıyla karındaşı kascına Anadolu cânibine ubür itdi. Cem Çelebi dahı Sultân Bâyezîd üstine gelecegin bilüb Burusa'dan kalkub Yiñişehr'e çıkub kendüyle gelen Karaman müfsidleriyle ve ba'zı Anadolu'nun gücile gelmiş hurde leşkriyle Sultân Bâyezîd Hânı, Yiñişehir sahrasında karşılayub cenge mübâşir oldı. Sultân Bâyezîd Hân dahı kapısı halkıyla ve Rûm 'askeriyle ve ba'zı ümerâ ve a'-

yân-ı Rûmili ve Anadolu'yla kûh-i âhenin bigi bunun üzerine yürüdü. İki taraftan birkaç defa hücum idüb ceng oldu ve hayli baş alındı. Âhir Cem Çelebi gördü ki buña mukâvemet idemez yüz çevürüb Ermeni Derbendi tarafın tutub kaçdı. Yanında olan askerden hayli kimsene kırılıb gâret olundu. Cem Çelebi dahı kendü bir lâhze bir yirde karar itmeyüb anasın Konya'dan alub diyâr-ı Arab'a teveccüh idüb kaçdı. Âhirü'l-emr Mısır'a varub anda dahı karar itmeyüb Hicâz tarafına teveccüh idüb sekiz yüz seksen altıncı yılda Mekke'yi —Şerrefeha'llâhu— tavâf idüb anda dahı eglenmeyüb yine çıkub Karaman'a geldi ve Karaman-oğlı Kâsım Beg'i yanına aldı ve dahı etrâfda bir niçe tâgî ve bâğî uyub Karaman diyârından yürüdü. Bu cānibde Sultān Bāyazid Hān, Cem Çelebi'nün yine geldiğün ve yanına yine asker cem' olub nâ-şâyeste hareketler itdüğün işitdi. İttifāk Sultān Bāyezid ol esnāda devlet ile tahtdan kalkub il ve vilāyet seyr iderek Burusa ovasında konmuş idi. Der-hāl Yiñişehir ovasına çıkub asker cem' itmege tedbir idüb etrâf ve cevānibe nāmeler gönderdi. Andan asker cem' idüb Karaman tarafına müteveccih olub gitdi ve Karaman'da, Cem Çelebi dahı askeri mukâvemet itmeyüb mukābele itmedin kenārdan kenāra kaçub giderdi. Nā-gāh iki tarafuñ karavulları Ankara'da birbiriyle buluşub ceng idüb Sultān Bāyezid'ün Rûm tarafından gelen askeri Cem Çelebi askerinin sıyub tār-mār idüb ve reisleri Muhammed Beg'ün başı kesildi ve Cem Çelebi'nün dahı bu hādiseden soñra kararı kalmayub kaçdı. Hemān biş on ādemiyle gemiye binüb Rodos kal'asına gitdi. Bilāhire anda dahı karar itmeyüb gidüb Freng'de bir kal'aya varub anda tutub habs itdiler. Bu vak'a hicretün sekiz yüz seksen yedisinde oldu.

PĀDİŞĀH-I İSLĀM 'ASKER CEM' İDÜB TUNA KENĀRINDA İKİ HİSĀR YAPDUGIDUR

Çün sultān, mezkūr Cem Çelebi gavgāsından ferāgat idüb devlet ve sa'ādet ile yine tahtına gelüb andan çıkub dārü'l-'izz Edrene'ye geldi. Ol kış anda kışlayub bahār olub sekiz yüz seksen sekizinün rebiyülāhirinde Edrene'de Anadolu ve Rûmili askerinin cem' idüb yürüyüb Filibe'ye vardı. Anda Rûmili askerinin ve Anadolu askerinin gönderdi ki bunlaruñ her biri varub Tuna kenārında birer hisār yaptılar. Ve sultān dahı kendünüñ hāssa kapusu halkıyla Sofya yöresinde yaylayub kal'alar tamām olub ol iki asker gelecek anlara destür virüb kendü Sofya üzerinden kalkub sene-i mezkūr şā'bānı āhirinde dārü'l-'izz Edrene'ye gelüb ve ol ramazānı Edrene'de tamām idüb bayrām itdüğünden soñra mubārek şevvālün evāyilinde Edrene'den kalkub dārü's-saltanata Kostantiniyye'ye vardı. Ol kış anda kışlayub nizām-ı memālik-i mahrûsa için 'adl ve dāda meşgûl oldu.

SULTÂNÜ'L-İSLÂM KİLİ VE AKKIRMAN KAL'ALARIN FETHİTİDÜGİDÜR

Sultân Bâyezîd Hân ol kışı Kostantiniyye'de kışlayub bahâr olub hicretüñ sekiz yüz seksen tokuzı olicak âbâ-i kirâmı ve ecdâd-ı 'izâmı sülûkın idüb Kara Boğdan vilâyetine niyyet idüb mezkûr vilâyetüñ begi buña harâc virürken harâcın virmeyüp ehl-i harb oldugı sebeble gazâ tedbirin idüb sene-i mezkûrenüñ rebiyülâhirinüñ evâhirinde etrâf-ı memâlike nâmeler perâkende idüb bî-nihâye 'asker cem' idüb mezbûr rebiyülâhirinüñ dördüncü gün cum'a namâzın İslâmbol'da kılub çıkdı. Edrene'ye varub anda birkaç gün ârâm idüb Anadolu ve Rûmili 'askeri tamâm katına cem' oldılar. Andan Sultân, Edrene'de Tunca ırmağı kenârında fukarâ ve 'ulemâ mesâlihiçün fi sebîlillâh bir 'imâret-i şerîfe ve anuñ cenbinde bir dârü's-şifâ binâsın itdürüb mezbûr rebîü'l-âhirün yigirmi ikinci gün seşenbe günü kendü mubârek eliyle bünyâdın koyup andan kalkub mecmû'ı asker ile Kara Boğdan gazâsı 'azîmetin idüb yürüdi. Sene-i mezkûr cemâziyel-evvelisinüñ evâhirinde Tuna ırmağına yetişüb ol yerde İflâk Begi cümle 'askeriyle Sultân'a istikbâl idüb Kara Boğdan Vilâyeti'ne kulaguzluk itdi. Ve Sultân mezbûr Tuna Irmağın sene-i mezbûre cemâziyel-âhirinüñ ikinci gününde şenbe günü İshaklu dimeg ile ma'rûf olan meyserden geçüb devlet ve sa'âdet ile Kara Boğdan Vilâyeti'ne duhûl itdi. Ve mezkûr cemâziyel-âhirinüñ on birinci gününde düşenbe günü Kili adlu kal'anuñ üzerine düşüb muhâsara itdi. On güne varınca iki cânibden kal'a üzerinde ok ile ve top tüfek ile muhkem ceng olub kal'a dahı hayli yıkılab kefere-i melâ'in be-gâyet zebûn olub bi'l-âhire mukâvemet itmeyüb amân birle kal'ayı Sultân'a teslim idüb kendüler halâs oldılar ve mezkûr cemâziyel-âhirinüñ yigirminci gününde çaharşehbih günü bu feth vâki' oldı ve sultân-ı mezkûr hemân sâ'at kal'a-i mezkûreye bir kâdî ve dizdâr nasb idüb ve müstahfızlar ta'yîn idüb ve kelîsâsın cum'a mescidi idüb fethün üçüncü günü kendü 'askeriyle anda cum'a namâzın kılub andan soñra sultân mezkûr kal'anuñ harâbın 'askerine emr idüb fi'l-hâl ta'mîr idüb ve âlât-ı harblerin ve esbâbların müretteb ve mükemmel itdürüb andan soñra cemâziyel-âhirinüñ yigirmi beşinci günü Kili üzerinden 'inân-ı 'azîmeti devlet ve ikbâl birle Akkirman kal'ası üzerine musammem idüb, göç-ber-göç idüb dördüncü günde kal'anuñ üzerine düşüb, elli biñ mikdârı Tatar 'askeriyle ol arada yoldaşlık için gelüb sultân hizmetine yetişdi. Ve Akkirman üzerine on biş gün iki cânibden ok ile ve top tüfek ile muhkem ceng olub âhirü'l-emr sene-i mezkûr recebinüñ on ikinci günü muhkem muhârebe olub kal'a hendekinüñ yedi ve sekiz kulaç 'arzı ve 'umkı olub sarpıkda gâyetde olması birle harâb ve yebâb kılub Allâh'inâyetinde ve Hazret-i

Resül'ün mu'cizâtı berekâtında içinde olan iki dizdârı topdan helâk olub ve kefare-i melâ'in 'âciz ve fîrû-mânde olub helâk olmamağa râzı olub ma'a mâ-fihâ mine'l-enfüsi ve'l-embvâli sultâna teslim itdiler. Sultân Bâyezîd Hân'ın ikinci fethi budur. Sultân-ı mezkûr hemân sâ'at kâdî ve dizdâr nasb idüb kelisâların mescid ve çañlıkların minâre idüb cum'a namâzın kıldı. Sultân mezkûr kal'ânun harâbın 'askerine emr idüb fi'l-hâl ta'mîr itdürdükdên soñra gerek olan mesâlihden mustahfızların ve sâyir âlatın ve esbâbın müretteb ve mükemmel idüb embvâl-i ganâimden meclisine bî-nihâye in'âm ve ihsân idüb mezbûr recebinün yigirmi ikinci gününde şenbe gün Akkirman üzerinden kalkub gelüb Kili kal'ası öninden geçdi. Andan yürüyüb Tuna suyunı Sarı Saltuk Baba tuşından geçüb sâlimen ve gânimen sene-i mezkûr şa'bânınun evâhirinde devlet ve ikbâl birle dârü'l-'izz Edrene'ye yetişüb sarâya girüb 'adl ve dâd itmege meşgûl oldı. *Temmetü'l-kitâb bi-'avni inâyeti'l-Meliki'l-Vehhâb.*

Türk Tarih Kurumu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَجَعَلْنَا لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۖ فَذِكْرُكَ يَا اللَّهُ جَمِيعَ الْأَشْيَاءِ وَتُؤْتِي
 الْمَلَائِكَةَ مِنْ تَحْتِهَا وَمَنْ تَرَى الْمَلَائِكَةَ مِنْ تَحْتِهَا مِثْلَ الْمَلَائِكَةِ تَلْفِيحًا
 مَحْفُوفًا مَشْفُوعًا وَتَقْلَعُ تَارِكًا مَطْفُوعًا مِنْ تَحْتِهَا وَمَنْ تَرَى الْمَلَائِكَةَ
 وَتَحْمَدُهَا مَقْرُونًا بِالْحَمْدِ وَالْفُضُولِ وَتَشْكُرُكَ وَقَدْ بَلَغَ مِنْ عِبَادِكَ
 الشُّكْرَ وَرَوَى صَلَّى عَلَيَّ وَعَلَى آلِي وَأَسْبَغَ لِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ خُصُومًا
 عَلَى عَهْدِيكَ تَحْتِ الصُّطُوقِ وَعَلَى أَلْوَابِ الْبَرِيَّةِ الْكِرَامِ وَأَهْلَائِهِ
 صَالِحِينَ يَا اللَّهُ سَمِعْنَاكَ وَأَبَانَ لِيَابَ رَأْسِكَ يَا اللَّهُ
 أَهْلًا بِهَذَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَلِمَةً أَوْلَى قِيَامًا بِرَأْسِ
 وَتُؤْتِي عَطَايَ لَيْتَامًا مَا جَلَّتْ عَطْفَتُهُ وَأَنْفُؤَمَا لِي

كَبِيرًا وَمَوْعَانَهُ مَدْرُصَةً وَجُودًا وَخَيْرًا وَأَوْجَ نَفْسِكَ
 إِحْسَانًا وَجُودًا دُونَ عَرَصَةٍ عَدَمًا يَا اللَّهُ سَكَّانَ أَرْضِ لَمَّا سَأَلْتُ
 الْبَدْرِي وَفَقَدْتُ بَعْضَ كَيْفِهِ أَيْسَارًا وَجُودًا وَبِشْرًا عَمَادًا
 قَبُولَ جُودِهِ مَكْشُوفًا بِرَبِّي وَمُنْكَرًا لِي بِرَأْسِ الْجَاهِدِي بِدُونِهِ
 مَطْلَعُ الْبَدَاغِ وَتَحَارُوقِي الْخُرَاقِ دُونَ حَالِ حَضْرَتِهِ وَتَحْتَهُ
 طَهْوَرَةٌ قَالِيَّتْ وَتَحْتَهُ نِقْمَاتُ رَجَائِي خَالِي كُونَتُوكِ
 لِي كَارِ كَالِ اللَّهِ سُبْحَانَكَ لَا تُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا سَبَّحْتَهُ مَشْفُوعًا
 أَوْلَدًا بِرُوحَانِ حَمْدِهِ أَمْتِنَاغَ عَدَمٍ قَالِيَّتْ سَبَّحْتَهُ
 قَبُولَ أَمْرًا بِجَاهِدِيكَ أَيْسَارًا بِدُونِهِ قَالِيَّتْ عَدَمًا
 كُونِ كَسْبِي وَخَفَايَ نَفْلًا لِي رُزْقَهُ قَالِيَّتْ لَمْ أَلْمَسْ لَوْ لَمْ يَكُنْ مِنْ لِي
 مَا نَفْعًا لِي بِحَمْدِ الْوَجُودِ وَجُودِهِ قَالِيَّتْ لِي بِدُونِهِ عَدَمًا
 حَقِيقِي بِرَأْسِ قَبُولِ قِيَامِ خِيَابِي بِمَنْفَعَتِهِ كَسْبِي
 يَا مَعِي أَيْسَارِي رُزْقَهُ مَا بَعْدَ كَلَامِي بِشُكْرِي فَارْعَ الْوَالِدِ

كجته قولا بي بد و نظر من ملارج استخالف من المولد
 وتبدل اجواله له من اول حنرت طينه ادم بيدي
 ابيهم صا االه شرف اولدي و حور تربيت نايينه
 شيد و ظلمت صورت انسا في حه شرف نيبته
 ففقت فيه من ربي ابله مكرم و علم و لقد كرتنا ابله ملاده
 الياس اولندي و دار الخلافة اعلم صالحا د ستارج
 كالان ترسي تهديب صيات كايه و تحصيل كلك
 ثابله و صالح اعالمه تجل و نذا ايل فعاله و تقاب
 فولدي و معلوم و ذكره و كرمي نالوك بقدا العلم ارشاد ابد
 لما يقينه سوقوف اولدي كيب مقتضا و حيا و نيرة و نك
 زولج و خلاف ستاك عدل و انصاف نلوكه مولانه
 محتاج د نون و مقديماند ان معلوم اولديك و جود و نيد
 لما يقينه فينا يتصالح كال و قات ستارج جلادان

مؤيد من عند الله اولب سبب راحت دينوي و سبيله سلطنة
 اخروي و موجب امن و امان و قاي سلا مزايمان اولاسد
 موديات مرونك مينا دم و واجبات ستلك تنظيم
 خلق عاكون كن و كين و كين و كين و كين و كين و كين و كين
 و طائفة حلما و ذوي الاعتقاد و جماعت اوليا و حقيقت
 و نادر هر سوكا مدين معدت شاند و نه بوجهت ان و نه
 كلا و قهيد و طائفة اجال ما عتا و لشونه و كند
 عقل فائز مقرر و كيه الذين و لالك و نمان و النمل
 بل الله في رصده و طينيه على طينه و اسببه و كل و كاي
 حقه به و ابياسه و عليه يتفهم المائدة و النكاح
 و بودي حقا و كيه بوصف طائفة كيه حقا و بيطا و بود
 سببه ابله حقا و سلاطين سلاطينه و عدلان ابله حقا
 و انك ابله اذكي و كيه و كيه و نونا فرقة كيه

نأية شغري سعادتي كوان نيزك وبيع الانبياء
 جهان داري كه تحتي ساهنت باوشاهان زيب عدل
 وانسانيكه جمال دست نعطت وشاهنشاهان اوزير
 وراي سبيله كال اوليد ربه بيست
 جمع در ديار ولبغين وده مكرت وحق وحق
 وجود الشاهان ايران شاهان الشاهان ايرانيين محمد
 فانين مرادخان لالو الانيلكم بيمكاره
 وانسانيكه محفوفة الامور والآمان وكون بوند ميه
 قبل انصافكم ااعن عدوانا كان شريف فوسيب كه
 بموده اوليد رسامه دست ساعدت ودرت مناوت
 ادي اول اول ابرقاي كريك شريف خدعه شرف اوليد
 ملك خداه وعبدينه سلاله اولق بيزار وحق
 واليه بعض علويات شريفه لوي اثنا سندن بوشه

وليد

اينده ظهور كردن وطلوع تابش بر صبح سعادتي ما اوليد
 باورمه وآنكه كه كوديك شريف وزياد اوليد
 وفلاح كفايله بين بشورون طائفة عليه عثمانيه
 حكم الله ايران الكفوره سابع سبيله اوليد
 كافر ويا كرمه ولي بان الله شرف اوليد كه الله
 شري ساهنده دي اجهاده وحقن كبر العزة والاعزاز
 ظهور اوليد شريف وفتح فوسيبه بوسنا به شاه عدل در
 رة لك و شوسيشاه ودر عرسه وچويان اولق بيزار
 اقبال وحق خويزه رينا نكاز اهد الله والشكر
 خصوصاً كه بومره نالكان عادل بوزيد كبر ورسول
 فالعامه كبر الاحسان محمد علي عيسى ورسولان سكران
 ضحقة موسوي ليله علي الشاه اولق بيزار ورسول
 دارا صفير كندر شاه وچوسه برف عزم اوفاب

محمد كرمه

وليد

وليد

آدی سانی بدی علی التخیل عیان شدت عدم کلف و تصور
 موجوده که معهود و معذ و اولاد که خرابه سانیه عیان شد
 لطیفه کیون کیورسک بعد انصافه و البلاغه امتیاز و ازیه
 انضام اید و اول شرفله شرف اولدورنا اید که این کزه
 قور کلا سینی قورور و غیره اول باجی قسید نایطالطیه
 سانی عجمی که ابد و باب اول
 ایغمان اولد بیا و مسافر جمیع کوی دکه اول جمعیت سانی
 ساهلین بوغدی بی باب تانی یا اول سار و نسب ایغمان اولدور
 و سالی دجی کلا ابد قهرانی بریا و ساهلک اوسا قور دزه
باب اول
 ایغمان اولد اوسا و جمیع کوی دکه سانی بلا طبع اولد و جمیع
 ساهلین سانی کور ایغمان اولدور سانی مان اولد و سانی
 و قالی خان ایغمان اولد اولور اوغلی بدی و ایغمان اولدور

قورایخ ساهلین اولی ایغمان اولدور که جناب حق جل و علا اولدور
 ایغمان اولدور سانی سانی و ایغمان اولدور و بعد قصص اولدور
 ایغمان اولدور کور کور و ایغمان اولدور که ایغمان اولدور
 سانی و قهریه ملتزم اولد اول باجی کلا کلا تصدیق
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 و ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ساهلین ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور ایغمان اولدور

ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور
 ایغمان اولدور

ایغمان اولدور

ائمه كبريا كثر الكرمي كذا وكذا في حق ائمه كبريا •
 وكل من ادى الكرمية فله في الدنيا والآخرة اجره •
 وقد ابلغنا في هذا ما ينبغي ان يدركه من اهل البيت
 ائمه كبريا في حق ائمه كبريا • انا بسيف المراف وجوانبه
 مما اكرمتم مولد انكسرته وافع اوليدكم في خير كبريت
 عالي كذا يدري كذا وانه سلبت ما لك حررته كرم
 الكرمي عتقوا اولادهم في حاله ائمه اولد وعشائير حروج
 اربوبه سلمنا لكريك وقارت وقيل انواع شائع اولد
 • وجهه عرفت كذا بقره عالي كذا يدري كرم الكرمي
 فهم ائمه كرمي • شوك تماميه مسلك الكرمي بقره
 اولد كذا وقت كرميه صرت ارجح اربوبه الكرمي
 فوصت اولد في روبر كذا بقره ارجح اربوبه كرميه
 مشغول اولد كرميه • وايضا كذا كذا في حق ائمه كبريا

چونکه واجب اولدي ترمه و عرقاه و عقدا و عقلا ائمه كبريا •
 الكرمي كرمي رومك رومك بكن فله مكر اولد كرمي •
 عبادي كرمي رومك كرمي كرمي كرمي كرمي •
 علي الصفا و الكرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •
 • هر چه تا حق نقتد بيه اولد عهيدت عليه مقصود ايدوب
 امارتيم منتقاد و شديدي • و الكرمي كرمي كرمي كرمي •
 بجه نخت مكر سلتون اولد كرمي كرمي كرمي •
 اولد بيمه ائمه كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •
 دار الكرمي كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •
 و كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •
 قناع خير بيمه ائمه كرمي كرمي كرمي كرمي •
 شديدي كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •
 و مالم كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي كرمي •

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

وخطا زمانا وقد في الجملة آيات عابدين وقد نزلت
تحتها منية كرميكه وادركا بوسني كادلهي عتديت
كيسه بيتر اولاد شده حقنا كلال عا زله ساتا ليرين
رحمتا لسون و با فكري دولت رسات و تله شتار
دسون و ساطان آلرين و ناقان آليرين ساطان ساطان
يومان تامر ساطان با يدي ساطان عتد تانه و زلت
رسا و تله جمع مرانا ينتر لسونه باب ثاني
في بيان صير فرستب آل عتد ثانه و
راوان خبازه و نا فاده سزازه و خطا و عتديت و قولاه
سكلمين فاشور و جومله و زلت ابدركه ههنا اثنا فاني
عليه الصلوة و ركلكه مرانا ليوتق خالته اهلها زاي و رب
اقول عجز حبه خلق ادسيا ان اعمو عاليا نون زاي و رب
دلهما احاب و انار با ثاب ساطان ساطان با ثاب

تا ان يله عومنه اولادوي كند و عجز ليلا و تقار ان الشا عت
ساطان عتدوا اخلاق الله اله عزله و رب جناب حقه و
ادرب عبادته سغفلا روي و انشاء و خاقون كلورب
خسوع و خضوع بوله توجه تاماره و رب سخاق عجزا يندك
با حق الله اكراما زلت اولوركه عجز حضور كن حال عجز
ادرب تا يدنقر حيات شخه كوزله و هو و طد ان عجات
بولوب و عتدن خلاص اولوركه بن سخاق عجزا يندك و عتد
الجبور و جومله تقديرتين ايشالين كوزلك تمام ايشالين
ادرب و لوقلي كوزله اي و قضيه عجزا يندك و خصص
و بردي بن ساطان بوزك بوه قوت ايتفه و عجزا يندك
بوجه زاندر كه ستم اولوركه و اهلها فاذنك اهلها و عتد
و زدم و بردي بوله عتدله ادرب و عجزا يندك كوزلك
اول طهور عتد ان اولوركه بن اقرتيدن جومله و لوقله

الحمد لله رب العالمين

أفواج حصارا كما حاربوا من حضرة من جماعت ويقومون بنوت
 ونفوت ظهور كلاب، والاولا وفات انا لولك خذ متيدا
 الهويب من ترو حصار حبيبه من رزق اوزك في احياء في
 عمارت يرويب يرويب اولب الهويك عظمت كويبا سيدت
 اركند ورك خوندن اقلعتن كوزي كوزن اولسيد -

يركون اعاق تها وغي عصبه ايتديكه يا اخل شمدن كير
 ابا لجداد مران حال اذ وكي كيجي كجا احي حركت كوكدي
 انا كرم كرايان علكا ودر بركيك بوز عوب بن لوب
 كوزي بيان كلك بيان كلك علكا عالة مرشا ايدك علق
 انقال اوزم ورجك حرض بنات خاد وخذن اولب انا
 الوب عزم شكار ايدك بوقريك غا وور كير ايشيد -

واديوب يوقوب اعاق سنا سله عصبه كرم حيله النيام
 ايووب خترو كال ايتك قصودنا يد وكي كير يرويب

بلا حصار كلاب

من يخدمون بعض شيكان كلكه زرا وغللق بوغز ايل
 بيان ايدك اولد عاين انا سهد وركو سيرا ولا وديك
 يوقوب دجي شيا بركه طوروب يراوا وغللق بوغز
 اوكات وجومه بيان اويوب وديك انا سوله حصار
 كوزي عصبه اعاق بيان يرويب كوزي وفتا ايني

وتشور ونا اين حاسيل اولب ايتديكه اخل بوز و قام
 ساكه صيب اولدي وويون فالدوب ايتديكه اخل بوز
 وعلال اويوب وعلقتك حيصون شمدن كير
 سيمداز سلا ووي كلكه وويونك اولا وويونك
 بوقوق انا سوله اوين اويوب غايت فرخالف اولدي
 وديتاندن سكره عصبه بركيك بوز عوب بن ورايت

كرك كوزي انا سوله او كينك قوي في انا سنا سهر
 عليه الفللق والسكلام ايتديكه اولد عاكه سوكي

عسارتا اولغندن ساک اولوب تعویق اخلاندانک
 عاقلا و اناکا اولدانا کین کلوب تعویقه ایتمه کورکونور
 قریب شولک حصص و رتبه یوزده اولور کورکونور مستور
 کادوب صیله و سخاوت اولور بدیلر تعویقه اچی بکلر اولد
 شوقلری غالب اولب اول کرهنگ منع انکی با یزکدر سوب
 قریب اچی عیصمه کند اولسنه واقع اولان تاخر یسنه
 اوله ای ایلر علی التفصیل اولنگ اقلادم اولوب یوسفینه دن
 بولور اچی خیر اولوب الفت و محبت جوتسه و حد شه
 کلوب ایلم کلر اچی بالارین مستور اولور و اولور
 کورب اولد صصا حقیقه شوقا اولور و رسم مانکلر
 صصا له اولوب خیر کورکونور کورکونور اولد و رب
 فرقت وصلته سیدال اولوب کورکونور کورکونور
 محبت و ایثار حاصل اولب ایق اولان صصا کورکونور

- کورکونور بدیلر تعویق بولور ایلم کلر اولد و اولوب کورکونور
 کورکونور اولوب و کلرین بران اولور ایلم کلر صصا کورکونور
 امانته ایلم کلر اولد و کلرین صصا کورکونور
 کورکونور اولد و کلرین صصا کورکونور
 و اچی صصا و الفت ظهور کلوب ایقراق ایچینا صصا
 کورکونور اولد و کلرین صصا کورکونور
 ایلم کلر صصا و کلرین صصا کورکونور
 اولد و کلرین صصا کورکونور
 کلرین صصا کورکونور
 اولد و کلرین صصا کورکونور
 ایلم کلر صصا کورکونور
 کلرین صصا کورکونور
 کلرین صصا کورکونور
 کلرین صصا کورکونور

۱۰۰
 ۱۰۰
 ۱۰۰
 ۱۰۰

Tarikh

كترى يا نبوب كلك لكة اجات وردى جوزيكه يقونك -
 اولغلكرى مصوبك عرخصوبنه كلك يترعض انكردى كودنه
 خزان اولوب حجت و خويكا و ندين انا و ظهورك لكة انا لكة
 و ايدى كوك اوجى كلك اركه سوز سوز قونوم بير يلد سيز
 اما قونوم اولد كلك و صلب اولغون اولونه راست سولك
 كيم له تيل سوز قونوك اولغلسن قون قالير سوز اولد كيم سيز
 يقون تسانيدان اولغون ديدى بولك انيد كيم ايجي عيونه
 اولغلكلديان اولد كلك لكة عوز قلك سبال كجما لكة كودنه
 و عوز قون كيم نيا اوجى بوز كونه مصالحه اقدوب اكر كونه
 صا قى كوكوب حجة اشيبه ال ابع و زده اركه لكة ارك
 بيتا سوز اولوب سالتك كونه كيم برونه سالا اولد اكر كونه
 قوت و حسرت ايل اولوب بوز كونه بولشوب باقى علكه
 دونوكا و كيم بجه كجور سيزنه ايجى سبال اكر كونه

يزلو سبالون بولنه قوشا دى كوك كلكلديان بولنه صيغ
 انا كلكيه اولد اولغون اوله بوز قونوك اولغلكرى ايدى
 اولغون اولد انا لكة و صلا بيله انا ايجي و اركه
 حمله عوصونه اولغى بولدى كوكوب خيل نجيب ايدوب
 انيد كلك ايدى اولد اولغون و ايدى كركيدى كان بون اولد
 صيغ و عوصونه خيز اولد كوك بوز ايه كلك لكة حلاله
 و ايدى بولنه سبال اولغون علكه بوز عوب و كلك و صلا
 عجران بولك كلكه بيمون ناكه بوز قونوك اولغلك
 عيى بونده اولد كلك لكة بولنه سوز اوجى اولوب بون قرك
 اولد بولر ايجى بوز بيمون جوت اولد كيم بوز عوصون
 قونلديان اولد بولك قون قوشا اولد سالا انا لكة
 انا سبال اولد بولر سالا سالا انا لكة بولر اولغلك
 اولوب بوز عوصونه بيمون عوصونده ايجى بوز عوصون

انا لكة
 اولغون اولد
 انا لكة

انا لكة
 اولغون اولد
 انا لكة

Tarin

حوق مال وقارع الباز لا ذروه عصب وخبري يشد جلك -
 كدوه عصم غالب اروب وولري بولري بولري بصوب حليب وداغ
 قلوب ايتيكه ايچي كوكو كوكو كوكو كوكو كوكو كوكو كوكو
 ووزدرو اولوك ناره قوشن حخته رشتا صاع جمال ايكه قايك
 تراجم انا غصبله بين ايتسوكه ككند وكونك بويوك
 فانين ده وكم بويسته حنين ولامنه بزخاره وداز مار اولري
 تماموك ككوك دوي بولك ايتد بولر سعل ايتد ايتد
 بيقولك اوله بولنج اولكوكه كسرتيد ن فان اروب قايك
 دوكلسون اول سينوك ككنا بويوكله نايلا اولدو بولر
 عصب قانتم كد نوك وولا نوك نارا اولدو بولر بولر
 كوندروب كچن ازال ماضيد ن عدركو كچت كند قانر
 دعوت ايتد بيقوب داچي عوصر ايتد ادوب قيه بيه
 كوج اروب بولر بولر بولر بولر بولر بولر بولر بولر بولر

اوله اچي تمامه قانك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 كاديت ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 سرجا ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 سبد لا اروب بولر ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 هريريك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 بولوك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 انا سوز ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 بگاشك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 اول ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 اول ولايته ماكر اول ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 ايتك اوله ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 سيات وخطا ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك
 بونن قرا ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك ايتك

Tarih

مذبح لندرتی

رویه یقیناً شویس قویله و اوع لشربا زو مگا موبله و حیده
 و حرا موبین و کتده و به منتلقن جمع سنقا نین و قوم و یکله موبین
 اولازدن قالد و رب خندرتی سنقا نین و رب گلورب
 و کستاندن برآزاد و قوکن و تنگن او و ب مهور آیلله عیض
 و اولاد و ی سنلا بندا سنلا و بندا بندا بندا اول آزاد سنگون
 اولوی مخران اخیلین اول آرتا مته و کونکه ترکستان لایینه
 کلری مخران اخیلین سنلا ی مانه اخیلده و بیسی کون
 کلری مخران اخیلین اول کلری مخران اخیلین مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین اول کلری مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین
 کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین کلری مخران اخیلین

باسون، بلوج نین، بایک نین، لندرتی، مورغون، کوچ بکرتی،
 آرتو نین، قوسا پی نین، مخران اخیلین، مورغون، نزل و قانین
 بایق نین، آشور و قانین، حموی، بایق نین، لندرتی، سورج نین،
 طارین، قورلش نین، قورچان نین، بالچین، قوماش نین،
 قور و قان نین، سلیمان شای نین، قونلور نین، بوزلو قان نین،
 بایق نین، قونش نین، کونک نین، غونین، قونان نین،
 قونخان کونشور و لجه عیض یکنده عیض یکنده عیض یکنده
 اولغیل، لاخا قان نین، قون اولاد نین، قون و یروا نین
 اولد، قونخان نین، قون عیض اولغیل، قونخان بافت نین
 قون اولاد نین، قون و قون، قون اولاد نین، قون و قون
 منتسب اولد، قون و قون، قون منتسب اولد، قون و قون
 زمان، سنلا کون، قون و قون، قون و قون، قون و قون
 قون و قون، قون و قون، قون و قون، قون و قون

بين قبايح اعلى نيله كور شاكه . مذکور اند که ز
اج بود قوق قمر کجی به که زلو نرکنان ادوب تلجوقه
یله دیومه کلوت رو من قومه تاجی لولین اید و بیانه قوق
ادوب با یلا زده . و خیلا کوه . و قباغ کال دفرغ آله
سوره . و متکون اولد بکر و کلون کوره ن سلطان سعوده
آنا حیه تا حیه شیده و منقار اختیار اید و ب محمد سکر
و بنا کور کور ب رو ق شریف و ز شکر بیانه اید و ب
سهم بود اید قوی اولد شکر اید ایچین سجد کور و سکر
و نفاقا هله بیانه اید و ب نوک اولد حصا لجهون کلک و کور
وقف ایدی و مذکور سلطان سعوده اولد بیل و سک
اید و شایع اید و ب ایروز انقیس القی نیک قوت اولد
مذکور اید خندان سهر سلطنته سلطان الدانه و اید
سلطان محمد جلوس ایدی . مذکور سلطان بیج ارکان لغوی

اید و شایع اید و ب ایروز انقیس القی نیک قوت اولد
مذکور اید خندان سهر سلطنته سلطان الدانه و اید
سلطان محمد جلوس ایدی . مذکور سلطان بیج ارکان لغوی
کلیا مور کجس زین علی آرسلان بون لغوی کای جلوس ایدی
مذکور سلطان علاه الدین آتایب زنده و صلاح خلی
ایروز سلطان اید و ب ایروز انقیس القی نیک قوت اولد
مذکور اید خندان سهر سلطنته سلطان الدانه و اید
سلطان محمد جلوس ایدی . مذکور سلطان بیج ارکان لغوی
کلیا مور کجس زین علی آرسلان بون لغوی کای جلوس ایدی
مذکور سلطان علاه الدین آتایب زنده و صلاح خلی

مذکور سلطان علاه الدین آتایب زنده و صلاح خلی
کلیا مور کجس زین علی آرسلان بون لغوی کای جلوس ایدی
مذکور سلطان علاه الدین آتایب زنده و صلاح خلی
کلیا مور کجس زین علی آرسلان بون لغوی کای جلوس ایدی
مذکور سلطان علاه الدین آتایب زنده و صلاح خلی

تاریخ

تاریخ

روقی قلوبی اربع طومور و آینه آمان اولدی و کلا نیتدی کون
 و قاریت رعا با ایوان اولدی و بی با و ناکه اولدی اول
 و نیایه ارون کون کونجه یله سراجی یا اقدوب زینالی
 و نیمی کون کونجه یله و آرنغانه و ایجا اقدوب
 نایارله مسالنه اولدی و نایح نایح مسقر اولدی
 سلطان علاه الدین آتاش و عزایینه کون کونجه اولدی
 فونیه دن قانوب کونله و برون سلطان کونله فونیه
 کون کونجه اولدی و آتاش سلطان علاه الدین اولدی
 عزایینه کونله و نایح نایح کونله کونله قانوب
 کون سلطان کونله سلطان علاه الدین نیتدی
 کون کونجه نیتدی کون کونجه سلطان کونجه کونجه
 کون کونجه نیتدی کون کونجه اربع اوقا اولدی
 و بی عثمان و بی کونله و بی صارا اولدی کون کونجه

دیرده بی زکون اولدی و بی سلطان علاه الدین کون کونجه
 و بی اربع اوقا کون کونجه و بی سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه سلطان علاه الدین اولدی و بی سلطان علاه الدین
 اربع اوقا کون کونجه و بی سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه اربع اوقا کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه
 کون کونجه کون کونجه سلطان علاه الدین کون کونجه

Tarih

لوردی کا گلاہ خیر کلاہی کہ تا از عمدن صیب یتہ یاغی
 اولب کلاہ نہدی بولان تا مرابوب و قوب غارت تدی
 چون بؤختر سلطان علاء الدین سینه پیشدی سلطان
 بوی صواب کورہ بکہ بعض جہیلہ آغورکولی بوند مہر
 حصا زدنیز قویب سا پر لشکر بکہ و نیا یہ پیشہ زدکم
 بوردی خوی کورب بر سفد ارا ازاد اسلہ آغورکولی جہیل
 باچی کورب ق حصارا زدنیز قویب کند و کریمہ و نیاہ بائید
 کندی ازیاف سلطان علاء الدین و نیاہ و نیاہ پیشد بکہ
 و نیاہ تا لشکر گریہ ایجا زدنیز قویب اکی لشکر
 بولسوب مقاربتک ایڈلر جز خون الہی پیشد تا ارا
 لشکر ی صواب قاصدی زدنیز قویب بولان بولان تا ارا
 تا ارا زدنیز قویب بولان بولان بولان بولان بولان
 علاء الدین بولان بولان بولان بولان بولان بولان

دیوایا اموکسرا ایچو و بھد بورت سخی بیغ بزرگ
 نقا فرست و پروپ حصار ی فتح الیدی و از زمانہ و جہیل
 خلیج فتح الیدی آغورکولی بولان بولان بولان بولان
 تا نیاہ و ازمدی و قات بولان بولان بولان بولان
 کنگا و سن سلطان اولدی تہ تابع مغل دیو صکر سلطان
 رکن الدین انور علی مراد دیو ای اوکلہ نیاہ الیدی مغل
 عالی روز سلطان بولان بولان بولان بولان بولان
 عزالدین کینگا بولان بولان بولان بولان بولان بولان
 ایلہ جتان ایچی مغل بولان بولان بولان بولان بولان
 اولدی صکر ایچی مغل بولان بولان بولان بولان بولان
 کینگا بولان بولان بولان بولان بولان بولان بولان
 عزالدین کینگا بولان بولان بولان بولان بولان بولان
 عزالدین کینگا بولان بولان بولان بولان بولان بولان

مغز

۱۰۰

خيرات الدين بي سلطان علاء الدين كيقباد مستظلال ابدى
 تالان خان زمانه تالان خان رومك سلطنتتوسوندا
 قويدى اوغلى علاء الدين كيقبادون قراروز. قوقوش ابدى علاء
 ء الدين معاد زيكيدى رومك ممتوخونه كركيك
 كوشمال وردى وقهبانكوزارسلانك مپلدى مرغانكه
 آرسنكلن جوقوب ايل اوزمته وخرلا بيلغه كلوزلدى
 منول رسلا ايلكجه وكند ودموسوب يوزوب وارلدى
 اول عايدى قهروردى بونك ادديه يومدت كجوب ابدى
 صكك مكله الدين دومدن كيمه ب سمن وفضل بوسيه
 وسوب كراي تا اذيق ووزي وصالوتان سبور وگلجه
 سلطان مسعودك اوغلى قازى چوبى مراندى با قيسى
 منول تصروف پى ردى وجهك قرانا بيلدول اول كرافد
 اولان حموز كوشمى منول بگلدى لارنى كرافد دور بفع

اوردى قازى چوبى كند وپى سوسون كدر قاز ووردى
 قون كوزكلارنى من كسردوس وكنه ونگلرته غزاي
 مشغول اوبى و افقاده اوج طرفون خبزو اوبك قاييد
 اولور كرل اوغلى عثمان بكي اوجا غيترك بگلدى موبل
 قهرقازا چيغى بوز و صحت ايدوسا غزادى
 اوزره خان دكيز مكر اصل كلايت بوسوال اولد
 پى بكه اوجما غيترك بگلدى كه اغوزك مهر نويدن انا
 جمع اولشكردى تا انا شردن قزوقب اول كرافد
 بايلور قوزلا كوردى وديكارله تا انا دن ايجان كرافد
 كلوب جوفالدى بلس عثمان بك فائنه كلدى بلس سورت
 قلد بلس ايدى بركه قاي تا من جمع اغوز بول بولك
 اغوزون صكك آقا چي و تا ابدى و اغوز قوز بوس چيغ
 خانلق و اباد خانلق قاي و صوب اركن اولدك بوبه و كس

۱۹
 عىدىز

شيديدان سکن خود سلجوق سلطانان دیندار چاره و مدد
 یوق دوزم کنگرک جوچی الدین چوئوب آنا اوردو کورسه
 کنگرک شتلی اولدی چون سوز سلطان علاء الدین
 داچی سوز صفانظر اولشید زبیرخان اولک وزیر کنگر
 بولمهن خدی متکوردده عزایه مستقول اولا لوزم بد بکتر
 عثمان بک داچی قبول اندی بیس جموج ازلو طوب اعوز
 رنججه اولمکن بویوب باشقور بورد و اولو بالردن قران
 کند و ب عثمان بکه صغراق سوز بلر چون اید چای اولدی
 محبت و عاقبت و باذ شاطلق مبارک اولسون و بود عاقبتا
 اولدی بجمیعت نامرز کور جو ب بچو ک قلمه چی و زر نه
 و آرد بکرتیغ و سیمین و سیمیا یغین اندی و عز او چار باد
 و آدی مرموز و شام و عجم انا بینه ششرا اولدی چون
 مسعود افغان لیکه داچی حناد و عاقبت کور شدن کنگر

یوشدی بنگه افراسین اولان اتران کلون جمع اولک خوکو
 نامر سایل اولدی وورد اولینک طوزجه و طوزان سلطان
 داچی کلوزون نامر سایل اینه کنگر عثمان کور کور کور
 بولماق و نامر اید اولدی معصوم و اولد بکن بکوز و تقاریک
 عثمان بک مرحومه کلینه زلفا ابرو سلطان علاء الدین دت و دکر
 کور سوز اولدی نه سلطان علاء الدین شهزاد کنگر
 اولدی نه بولک اولدی چی بک سلطان غیاث الدین
 کنگر بون سلطان دکن الدین سلطان غیاث الدین کنگر
 سلطان علاء الدین کنگر سارعا کور اولدی چی کنگر
 چی باشده تحت سلطنته بولون ابدی سلطان علاء الدین
 کنگر سوز موشیدن اول وقتته دت اولدی کنگر کنگر
 اولان کنگر یوشد و کنگر سلطان بولدی کنگر
 کلدی ای اید ارموز کنگر بک اولدی و کنگر انا غوز کور و دت

۶۰۰
 ۶۰۱

بکی بی بی سلطان غیاث الدین بولشندی ویشک کجکدی
غیاث بکر کز او غلین اگاملازم ایدی سلطان غیاث الدین
اگلا کخته وراجینه بیجی ایلی بیاندوردی و اولت
تیلیندن غلبیلک و بیات بک و احمد بک مهریزا بی
خداوند کازمک اولدی به و آره غریب قاننه کله کله بوز
وقیبه اولد قزین عرض ایدی کز مهریزا بی بی خداوند کاز
انکس جوق حسان ایدی اول ائناد که عثمان بک غازی
اولدی بی بی الهه ایدین و غلبیلک اولدی به و قلاوی
اؤن تک کوزند و مستغری اولدی و مستغری و حمید کاهلی
سجود کجکدی غولل زیند کوز که کند و عمل کجکدی
مستغری اولدی و تک ایدی کجکدی ای و غلبیلک تک کجکدی
مستغری اولدی و صا و عثمان و قریبی سلطان مستغری
کوز زیند کوز و کوزیت قسطنطینی و بوز اولتغری یاز

ایروب زینت قلعه سینه سوره اولت قلعه خاصه ایروب
عیات تانی و قوی عیالین شمشیر کجکدی و اولت و اولت
تیلک مهریزا و زینت و عیالین ایدی و سلطان غیاث الدین
مدرسه ایدی و اولت و اولت و اولت و اولت و اولت
و خفا و ساری قرا و مساکینه مهریزا و اولت و اولت
مهریزا و ساری قرا و اولت و اولت و اولت و اولت
و زینت و ساری قرا و سینه سوره اولت و اولت و اولت
عالیقت و صاحب کجکدی ای سهار و عثمان صورتی خوب
و سینه سوره و عثمان و سینه سوره و اولت و اولت
ایروب و مظلوم کجکدی ای سینه سوره و اولت و اولت
عالم ایلی سینه سوره کجکدی ای اولت و اولت و اولت
بولت و ایلی سینه سوره کجکدی ای سینه سوره و اولت
خفا و سینه سوره و کجکدی ای سینه سوره و اولت

(*) Burada noksan sayfalar vardır. Metinde Berlin nüshasından alınarak tamamlanmıştır.

عَلَى تَعْبَةِ الْقَضَاءِ الْوَالِدِ تَتَبَّرُ وَوَدِي بُولُوكُونُ بِرُوحِ صَفْحَتِ قَوْعِ
أَيْدِي سِتْرَانِ كَأَجْرِ بَحْرِ بَحْرِ سَهْلَتِ كَذَلِكَ تَبْرِي بِرُوحِ
وَإِنِّي أَيْدِي وَبِنَا مَرُوحَتِكَ أُولَى رِيحِي وَنَا أَيْدِي لِكْرِكِ
أَجْرِي بِمُ بِلَا وَكَلْعُونُ رَأْبِهِ وَكَلَاوُكُلَا مُرُوحَتِي نَالِي وَكَلَاوُكُلَا
بِرِيَاوُ كَلْبِي سُونُ مَرُوحَتِي بَرِي وَكَلَاوُكُلَا رِيحِي وَكَلْعُونُ
بِأَجْرِي وَنَا مَرُوحَتِي لِكْرِكِ وَنَا رِيحِي وَنَا مَرُوحَتِي وَكَلْعُونُ
عَلَى الْأَرْضِ وَكَلْعُونُ رِيحِي وَنَا رِيحِي وَنَا مَرُوحَتِي وَكَلْعُونُ
بِلَا وَكَلْعُونُ وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ مَرُوحَتِي أَيْدِي وَنَا رِيحِي وَنَا
كَلْعُونُ رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ لِكْرِكِ نَا رِيحِي وَنَا مَرُوحَتِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ رِيحِي وَكَلْعُونُ
كَلْعُونُ رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ رِيحِي وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

سَلْمَانُ بِنَا رِيحِي أَرَا كَلْبِي أُولَى كَلْبِي أُولَى كَلْبِي أُولَى
لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ رِيحِي
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ
بِرُوحِ كَلْبِي وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي وَكَلْعُونُ لِكْرِكِ وَكَلْعُونُ

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

بِرُوحِ كَلْبِي
وَكَلْعُونُ نَا رِيحِي

القان اولكجه هتايتا اييمه كه تات تگز اولدوب
 و اوغور بوغوب لنگلا يكم داچي كا اوله جاي ايتمه نيته
 بويوب برا غزون بگيد ايدوب ملكوت كوزوب تقار و كابلوب
 كان حمله اولوب كفا يركا يمين بو سيب صندا اولف
 استيا هيدن الله تصور ايدوب كركه اقول يلكم ورت كوزوب
 لاله ايقدي زيريدن بولكي مكاله ايدوب كيه تاملار
 ايزاز سنا لوز داچي اولوب كوجين بولوب اولدوقدن بركيب
 عطله بكون بويوب برك خلك كا و خالرت ايدوب كركوب
 بخله و قند كا و خلك بركه و سيميله ايفله و تاج اولد بركه
 عال صفا و لايوب اار و بنگا مازنه و بيب اكلو بالين اولوب
 مريوي بلمه بيزا كند اولدوب كوجا حيا سايين بيزا به مال
 قصيل ايدوب بويوب غصا به و غنبي كرايه ارميل اولدوب
 زاوي بوليت ايدوب كيه اول حلقن فلوري كلار بولوب

عبدالله

مستحقينهم
عبدالله

خيم ايدوب بوزوم سزانه اللهون شكوف كيمك اول
 و قند ن بيا اولدي جويون كان اول مهنت و لغ اولدي
 اصلا يلكم تامرنت و توك طوب هز كره متوجه
 اولدوب كيه خالبا اولدوب كره و هزته بركه فتح اولدوب
 بيزا غزون و جوا لكون ايلكمه دعوت اولدوب ايعت
 ايدوب ملكا و ككند كوزوب انواع و عايت ايدوب
 ايعت ايوب خراج داچي بول ايتا لوي كند اولدوب
 كوزوب عولدين و قزيرين اسير اولدوب و بعض ايام اولدوب
 كره دن بيل كيمي پانه گلوز ي عسكرا يلكم خيال ايدوب
 قلعه ايدوب ايزا لست بركه هزين توبه ايه كوزوب
 و قهر بولوب انواع غنيمت اولدوب حمله دن بخلت
 وايضاله و بوز و كوزوما غني سيد و ايعن و بولايوب
 و گلبي فتح ايدوب گلبار اولدوب حيد ايدوب كا گلبار

نثاره اندر کلمه مرموزیه - ایلام و مؤذن و جماعت قریب
 اوقاتی که رعایت اولیو از کار وصاله و ایروا ابرار
 احکام بر توبه قریب است بی یوزالی که بیچید بلیه بوسید
 و مندا و تکلمه بیکنه که کلمه صلح ابد و بجزیه و در تکلمه
 و کایان اولدی که سیکمان با تا بو سیکمه الیک میل بقاری
 شتر ابد و رب جماد و قصور تو سیکدی که کون قند برید کایان
 و ضمای سالان تشریب سیدی قرا علیه بولا سید
 آراسینه شکارا یزکن بکا و ملو فان سالارینا وید
 دوشب الله سکوز کن اولف آبا بی خطا ابدوست
 ات دوشب کند و دخی اننا لیلنا تا اور بخت اولدی
 انکار الله اعلی الکیز چون و سیکما لیسوز ساد و سید
 اور خانه ارشید بی خوف فرغ و جزیع ابد و بی مراد و فغان
 الیدی تا تاهه ماره بو صیبیه نخل انکه کون قریب ماره

ولیسو سیکدی که بولا بیره سرحوم سیکمان با کای و قدر
 ابد و رب الیوه بی عار و سیکمان که اولدی قریب سرحوم
 سیکمان با تا در سرحوم کلام الله اولفه و نقلیه قریب
 بولکه اولد اقدیم سرحوم اولد سیکمان و اچی سیکمه اولدی سیکل
 کایان قوش ابد و رب دارقنادن دارقنا به اریقال ابد و رب
 برفساده سنا سیره و دفع اولدی بکری بی یوز القشر بیچید
 سرحوم کایان ابد و رب القشر و سیکل سیکمان اربوب و قریب
 بیل با قاعلی • ابد و رب • سلطنت • سرحوم
 البطل الثالث
 فی بیان جلال السلطان برادر خرد خرد خرد خرد
 چون سرحوم اولد سیکمان بک بو سیکمان که دنیادان اول قاعلی
 سرحوم سلطنت الیدی کای بولا حیان و وزنده استمدار
 اولدی سلطان اولدی که ران سلیمان سلطان قانری سیکمان

سید
 ۱۰۰
 ۱۰۰

نَحْتَهُ كَهْرَهُ بَرُوهُمُ وَأَكْبَهُ لَمَلَمَانَ لَمَلَمِينَ لَمَلَمَانَ
 بِأَيْدِيهِمْ عَادِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 تَلْقَى مَا لَوْ كَرِهَ الْغَوَايِبُ الْإِلَانَ بَحْلًا لِحَبِيْبِكُمْ وَتَوَدُّ
 هَمَّتْ لِحَبِيْبِهِمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 لَمَلَمَانَ مَرَادُ عَانَ خَازِيَةِ اجْبِيْهِمَا يَا بَرُوهُمُ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ
 دَاوُدِ اَيْدِيهِمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 نَمَالًا وَاجْبِيْهِمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 دَاوُدِ اَيْدِيهِمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 بِرُمَالِكُمْ وَقَتْلُ قَلْبِهِمْ وَرِعَايَتُ بِنَاتِهِمْ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 اَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ

اَهْلًا لَكُمْ وَمَا فَطَرَ رَسَادًا وَمَا رَزَقَنَا وَيَسْرِيْنَهُ مَهْلِكًا
 اَوْلِيَهُ وَمَوْلَاهُ اَيْدِيهِمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 كِهْرِيْبِ الْكُرُوْسَةِ عَمَالًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 عَمَالًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 اَوْلِيَهُ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 كَلْمِ يَ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 عَمَالًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 اَيْدِيَهُمْ مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ
 مَهْلِكًا بِأَيْدِيهِمْ وَأَوْفَانِ بْنِ عِشْقَانَ مَطْمُونِ كَلْمِ يَ

طاهه و غطائه انکه ستوخه اولدی یا روسته به تیشرب
 طاهرا لکان اصاوی کسرد و بیل لایق شیدله ایدوب
 اتقیر قهر ایوبی آندان سلطان اوجکته کلوب ایله اوجی قهر
 ایوبی کیم روحیت و سلاست و عاقبت بوله عزت بره زواید
 کلوب عسکر جمع ایدوب روزه اولینه کجوب سرق انکرت
 صیورنا و در قهر ایوبی ایله یوز ایش برنجی سالد
 سلطان مرغان غازی سرف ظلیمه غزیده و روهی روه
 جند مهور سلطان مرغان سرف ظلیمه غزایه تین ایدوب
 اوغلی لدر مرز ایدوب ساد، قنده وین و کور قاش کیم
 یاشین لالا ایدوب کتد و عسکر بیله جمع ایدوب
 د کسیردن روزه اولینه کجوب سرف ظلیمه ستوخه اولدی
 سرف بیکی لاد و توجری شیدله یوق بکلری یا نه جمع ایدوب
 شورت ایدوب کجه انکرت کتدی سرف ظلیمه سرف ظلیمه

ایدی که عسکری حاضر و عیالی و بیل کیم کورده و ادره
 قاجوب صرب برکوه، و ادره بخصین اولار کور کلام
 سلطان عسکری حوزو حوزو کلد و کسیر بیکن ایدوب
 دوشب بر ایش کیم لوز که قال و صف اولیه و پیکر بر
 آندان تنگ کیم نماز و کور کتد بر عسکر انوب لاد کوریه
 ستوخه اولدی باوشا و ایدوب سرف ظلیمه سرف ظلیمه
 باوشا و ایدوب چون کازیرک و وجهه کیم کور کور
 بر اکی حوزو ایش کیم کور کور کتد سرف ظلیمه سرف ظلیمه
 سرف ظلیمه ایدوب کجور کور جمع ایدوب سرف ظلیمه
 ایدوب کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 قلمه و ایدوب کور کور کور کور کور کور کور کور
 قلمه سرف ظلیمه ایدوب کور کور کور کور کور کور
 مکر کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور

اذنا و انا مريمًا بيروزه مانان كون قلعه فتح اولوب
 اخندن و نمايه سال و عنت و عيوب خيل سپهره و اجنه
 كهروب خالص كوز و جمعه منتقل اولد كيكه قاب و سف
 اوليه تير اذن لاقلمه نرك ايدوغي ايشيد وب قبايه
 منتقل اولد يهن جگري جمع ايدوب بارشوخ تد بهرت
 ايدوب همه بشر كك و كلوردي كرواج جالوخ
 كوندوب اذنا و ايدوكله مضالمه ايدوي اذنا و
 ايلادم قرمان اذير كيدكي رسلطان ايلادم لاديكه
 مضالمه ايدوب اذن و وب برودتا به تخينه كلوب عتد
 و داد منتقل ايك حرككلكه كره مان ايجي اولوب
 كلوب عين تملك اوزدي ايشيد ملك قبايه سنايز
 اولوب بيوزده بكو عسك جمع اولوب سفر مانا عتد كوز
 همان اولد و مكنوز اذنا و اذنا و جوا ايندان بوضايه

عسك كلوب جمع اولد بيه تير اذن سلطان ايلادم
 عيالا ساهل سنا و ايدوب اذن و بوزوب عسك كك كوكيه
 كلد كك اذنه او تير كك قرمان اذنا و ايلادم ايلادم
 مضالمه اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 ايجي ايجي عسك كك سوزوب اوزنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 اذن و ايلادم قرمان ايلدم كيدنيا سنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 جوكمان سنا و سنا ايدوب جنك بيشه متوجه اولد
 بوز قدا ايجي قرمان اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 ايلدم و عيه قرمان اذنا و ايلادم و سنا اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 اولوب سنا و سنا اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم
 اولوب طوروي عتد اذنا و ايلادم عسك كك قرمان اذنا و ايلادم
 اولوب عتد اذنا و ايلادم عتد اذنا و ايلادم عتد اذنا و ايلادم
 اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم اذنا و ايلادم

اسمہ نسیلہ اساتذہ و شہداء و ارفع اولیٰ باؤنا و انبا دمر
نالاد کا نام تصور و نظر و حسان و سائل جمع لیدی بس
اندن باوشا اسلام و اجمہ حقہ سنا جان بدوب قویہ ازیہ
سوخہ اولدی واروب قویہ نیک ازیہ و عینک لانکازدی
عقلی قویہ خلقیہ قسا دزاید و بائنداق شہر علی آمان
دلیوب و صورت زمان علی اجی الجلد کوند روبرق ما کی
عوزی باوشا ملک تہدی بیروتان کنی مائورینہ عزیز کوند
الغائب و باپا سکہ سنا لک زنگہ زمان ایسون و با ارفع
عدز کولدی سناک اوشا ملک تہدی اجی بو تہدی قبول ایدوب
واروب اسما سکہ بوشون کاسولک آین آلا علی بوس
قرمان و علی بیک ایدی باوشا دا اجی اولک و کھن قبول
ایدوب بوشدی باوشا اجی قرمان علی حصانہ کلوب
اوشا ملک لہن بوب اوشا ارفع صلح و صلح تاسہ اولوب

صلح بکازوب لاندن کلون سکر لکلا اولوب ساغ لاند
کچی اعلیٰ و عقوب بکی قویہ تہدی لک سونا اچ
اوشا قویہ تہدی لک لک کلون کچی بدی کتیر ان ایلک
صوبی ایشا ارفع جولد کلمیا قران سیک سنجاب
سوا ایشا اوشا لک کچی ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا
بوشا کوزمان اعلیٰ کلوب بوشوب سنا ایل اولدی و بوشوب
حکام ایدوب بوشوب سنا لک اولدی کسکولون بوشوب
و ایشا اوشا ارفع اولک ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا
قران بوشوب کچی و کولون قرمان اعلیٰ سنا کلون لک
بوشوب ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا
اوشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا
سنا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا
کوزمان ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا ایشا

۴۰
۴۰۶

مجلس
مجلس
مجلس

هائو شاه ایلام آندک دژکت و سکا دله دوشب منسکله
بل شهرنک ادرته دوشب ازنمانی ایچی قیچ ایدوب
دوشب بوشا یه کلوب عیش و نوش منقول اولب احوال
رعایای کلوب قرظتک معقید اولدی قمار اولیب
قیق اولندی بیوی آلتی تخی ایل کوا هیته و تعیین
کزیان و کلایت جمید و کل شهر قیق اولدی بیوی
سکسان و شصتی دن رتبه و سپر و زوق و بریه قرچی
یزله قیق اولدی قاری مراد کونک و زبری هر خوم میرالدین
هنا آینه و نور شایک انان و ایلنه دخیل ایلی
وز سکن بیخی یکن اکثر و لایت انان و قیق اولدی
تازیکی اوشا و کبر و ایوب و شب مناسیح نید و لیزه
جود سلیمان ایلام قرماندی و زینله بوشا کلایت
سکن و مستخدم و بیجک لادون کلایت سکن و ایچ

دستور و پروتکل و سیدی اولع سکن و کلایت کاشیر
کلوب اوشا همدان اوزار شکار تکر ایدوب بوشا ختار
اولد عین ایدوب و لادون کوشه و بوشا ایوب و لادون
بکجه هر کوشه و بی اوله ایدوب ایوب بوشه و سکر
جمینه معقید اولدی برجه و سکر جمع ایدوب کلایت
لادون و لادون منساقی و لادون ایدوب قارنتا ایدوب
لادون ایلام نون اوشا هیته بین و بین منساقی و لادون
جود و سته کلایت بوشا قیق ایدوب اوشا لادون
اولوب رعایا یه سیدی ایدوب بوشا اوشا و لادون
بنا یق قاقوب لادون هیته بوشا ایدوب لادون و سوش
ولوب بوشا یه اقرت و سکر دستور و بوشا ایدوب
همان لادون کلایت بوشه ادرته و بوشا قیق کلایت
سالوب ایدوب بوشا کلایت و سکا ای ایدوب کلایت کوش

مجلس
مجلس
مجلس

مجلس
مجلس
مجلس

مجلس
مجلس
مجلس

مجلس
مجلس
مجلس

سلسله
شعر

اجهته ادم طرفت يازدي اجهه غمن اوزده متوجه اولدي
 مطر و شويونچ اولدي زجهن علي انا اولا دي قلدي سینه
 قاروخ اولب ائدق بوروب طرف اوزده و شوب ايه اچ
 فتح ايدوب شويونچ قلدي ائد اجه کلدي اي گلوب اوله اچ
 فتح اولدني علي انا عسکر کون سرب و شگل ايدوب دردنک
 شير گلدي که اوشاه اسلام اچي ناملوليدن کون
 کلدي اي اچ بگه ایشاق ائد ايدوب قلده عوزک عاقلدن
 کلدي اي اچ ائدق بوروب عسکر که اوزده کلدي
 ائد اچي زنج کون وقت ايدوب يا توبله متوجه اولدي
 ائدق کما و سلاويه واروب ائدق کون توغق ائدي
 مومنانوز يا اي ولد و غينه بيشمان اولب علي انا گلوب
 اوزکله اوشاه ائدکه گلونه مومچي عوز و ندغي و نه
 ججه سلاکلان لايتم و تئله کما و سلاويه گلوب ائدق توغق

ائدي بويونچ اچي انا سوما اولد بجم قلده کون فتح
 ايدوب طرف اچي اچي اوب سوما اولد ائدق اچي اچ
 زکوليه واروب بزم کون ائدق ملونيشکن بزم کلدي
 اوشته عسکر ائدق کلوب عاصم ايدوب اوتدن بر تئله
 ناهجان برونقد و عسکر سوما اولد اوشاه اچي اولد عسکر
 بيشان اولب بگلون و اولور کون ائدق جمع ايدوب علي انا
 ادم کوندد روب بيلين قلده بئن اوشاه و برفقه اچ
 ائدق ائدي علي انا اچي بول ايدوب اچي کوندد روب
 انا ائدق سلاکه ائد اوب سوما اولد اچي گلوب عسکر
 انا اچي ملو کانا ايدوب بيلين قلده سوزک بختار
 کوروب ائد اچي بجم باوشاه شليم ايدوب کئد و چير
 اچي بجم کسلا سلاکلان ايدوب علي انا اچي سلاکلان
 بگه توغق ايدوب گلوب کما و سلاکه سلاکلان اچي اوشه

موشوب تللاکه دایچی اولدک سوبین صغری ابدوب خلعت
 بهربینه اولت کوندنه بی علی انا دایچی قصه تارکلا
 ابدوب باوشا اولدک دایچی خلی نه حال اولد ابدوب
 دولت و سعادت نه زکله فلیکه متوجه اولدی ایشا
 ایلامر غلی ایشا و بیعتوب جلجی خبر کوندت روت
 ایلد ایچی عسکر بلدی و دیغی ز باوشا ایلامر فلیکه
 اکی ایچوقنا بدوب بیخ سوبی نایت کاشوق اولدی
 یوردده ایچوقنا نه ادم کوندت روت ایلد ایچی عسکر
 کلوب فلیکه اوشا ایلامر له مله مله فلتا ایشا
 ایلامر دایچی صاندیم اینه لیک شالی چی غشی کله وزیر
 بکلکه عسکر فلتا سوبی کله اوزر کله کوندت روت عسکر
 دایچی فلتا سوبی کله ایشا فلتا ایشا و بیعتوب ایشا
 کوندت سالور غایر فلتا ایشا بکلکه کلا کلا فلتا ایشا

اوله پیش لیک کلا فلتا روت و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا عسکر فلتا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا
 کله ایشا و بیعتوب ایشا کله ایشا و ایشا و بیعتوب ایشا

موشوب
 تللاکه

۱۰
مجلس ۳۰
۱۰۰

بذو جوارحك التي تتخاضها لك كما في قوله تعالى
وإله ربك فقل لله وحده لا شريك له
كلامك أو شاملك أو ذكرك أو ذمك أو
أبدله أو كلفك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
كأنه فرق أولئك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
ميسر أو ولد بي الكفر لله أو الفقد من خورنا ذمك أو ذمك
طلبه أو خورنا أو خورنا أو ذمك أو ذمك
يزيل أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
بغيره أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
الطلب
في بيان السبل التي يربطها
هذه سبل وتهدد سلطان من ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك

هاتم وقد وكلناكم إذا جمع أولئك سجدوا أو شاملك
أولئك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
بجمع أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
جنتك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
سنة أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
سنة أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك
أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك أو ذمك

تخ اولوب قاجی و سیاچی صب اولدی انده دؤکت
 و سنا دئیله مراجهت ایروب کلوب بونا ده تخت سنانه
 قشش سخی اولوب عدال و ادانکه شغول اولدی بارش
 ایلام قشوریه یه توجه ایروب فاق المیه کدی کور
 چون باوشا الانیلام ایق و قشش و صا روتخان ایق
 قح ایروب ایدیز قشش اولدی قاجوب قشوریه
 ککی کوز بایزیه واروب ایما راضی اولوب ایروب
 کلوب قشورما لیک محیته ده اقل نیلام قاروت ایروب
 سورت عینیان ایما ایدیه با دشا اولام اچی لاند
 جرایه مکلور ایدیه و عجله عکرجع ایسکه قالد
 وصف اولما اندن قشور تمام برده براب و قشوریه
 اولدی سرتجه ایجاق اولاق و توده بی برجه یه
 تاملان سنا و قشور قشور کراری وین راکا عک

ایسکه کور و یاز بیدر و عجله سرت اولدی ایسناغ ایسکه
 اول اچی عکرجع ایروب قشور کلوب قاپین اواچی
 ایروب یوق قارن ایروب اهل سناک بینه اسی
 و بعضی شهید ایروب دؤب کید چک بو عری اوشا
 اولما و نه بیقوب قانم عکرا قلیله با دشا اولام
 اچی قش ایروب و دیز کله و سکر لیک سورت
 ایروب قشوریه ککل اول ایل نا خراب و عکرا قلیله
 دؤب دؤر لیلیه عزایه سوجه اولدی چون دؤکت
 و سنا دئیله ادرنه کلوب ان اچی جمع ایروب و کطل
 کل الله دوروب فاده ایله سوجه اولدی بیکه بولیدت
 اولاق ایله کویب فاده ایله ایروب قشور قشور اولاق
 سنا اولد قشور اولسکه ایشنا کور و عجله اچی کلوب
 عکرا قلیله ایل سنا که بزا وین قانیر و اچی جومر

۱۰

وحردش بد و نه غمنايین کایه حمله ایسک کافر اوز
 حمله لانت کونویسب مزار عیثله جمع اولیان کفره
 جنم یز ساعنت طویق و قنینه شتر قزاق کشته کردت
 بنشته کراوت اکثر کتکری ماکد اولدی جهنم نامه
 بوکاله واقف اولب اهل ناکدیه مقارنت این سکنده
 بولوب ناز و شاد ایلامه ایچی کندت نوزاع شعریه زینان
 یز که خرچ قبول ابد وب لاعت ایدی بو فتح و صورت
 هر نوله بدی بو ذمقسان اوچوچیلین ابدی اند زلفا
 ایلام دولت و سعادت ایلله آرزیه کلوبنا نئی عسکره
 دستور پیروپ برز سانه متوجه اولدی با ذک و ایلام
 قرمان و لایق و سیراجی اندکی ز ناز و شاد
 ایلام دولت و سعادت ایلله بوندن اول ذک و اولدی
 اولسولب اذره اولد قایلنه عتار عنقی صمم ابدی بلک

قن قرمانچی نال اولدی بکلر کی سب ابد وب اثر سخا عن کایید
 اولدی و چی عاقله نانا کچون ووشدی با ذک و ایلام زینان
 کچون عتار به متوجه اولجان قرمان اولدی مکه الدین لایق
 علی انقله بو یونب ایزن اولان عسکره تور ناسور اولدی
 مجوز ایدیک نرال افریک قافل اولوب یا شین اولان
 غلبه که قوت با زویه کورب جنک نوری عاقبت جنک
 شهروز اولیق مکه الدین بک نرال افریک حسن ابد وب
 و نیایه ایلمدی و کی کچون و آرد کجه ناز و شاد ایلام سالما
 و قانیا اهل تنک که عتاد ن دورب خرجه برز سانه
 تحت سعادت عتاد تنک اولدی بو صبری مکه الدین بک
 ایشدیک خوف و مر اس نالی اولک نهنم ناسور کچون
 جتا روپ اول غنلار و پروپ کچی کسب ایتال ایدیب
 جوق عد کر اید وب یوالچیکر ترتیب ابد وب اذک و شاد

اوفولكري ايجي مجروس اولوب قيد و بئيله بروسا به كوندنم
 اتم حش ايدوكله اذملاله الدين كيمي تورناش كيك اتملا بلك
 اولد ايجي توفت ايبوب ايله ووب ييريه و بيره ازا ايدوب
 جون بو قضيه كلفشا و اينلا ملك ساك سربعيه يتيشوب
 بنات سئال اولوب ائدن عسكركم بئوكله فونباليه اولدوب
 فتح ايدوب ائدن اؤسكرايه و قصيريه يه اولدوب فتح
 ايدوب ايجنه اؤمقوي يوناغنج مخرنوك ايدوب اولدوشان
 و دريچي بئنه ايدوب ائدن سلطان الانلام سالان ائمالا
 دونب لارتمنا فتح ايدوب ائدن اؤسكرايه كلوب ايدوب
 فتح ايدوب دونب مخرنوك برون ايه شوق اولوب
 مخرنوك حودت نكلو اولوب تا ايجي نرمان الدين كه سولت
 يز صورتله ملك اولوب ولايت رومي اكلتبه بضر و بسط
 ايدوب اوزشا و اينلاسه ايلمانغا الفت ايدوب صير

اولدومه كوند رونبا اوز فتح ايدوب باوزشا اولدوم
 دا ايجي بؤيوك ايدوبك بنات عصب ايدوب
 اتملا سئال اولدوكله دونب اتملا و دونب ايل عسكرك
 جمع ايدوب تورمان اولوب و دونب سئوچ اولدوب اتملا ايدوب
 باوزشا و اينلا ملك ائدن و اؤسكرايه و كئنه خلق اولوب
 اتملا اولدوكله سئال اولدوكله و صما غرلور اولوب اولدوب ايدوب
 ايدوب كلوب ايدوب ايدوب اوزشا و اينلا ايله مقل اولوب
 جنك ايدوب اتملا ايدوبك سئال ايدوب ايدوب اتملا ايدوب
 كات كوند ميونب سورت نرمان ايدوب ايدوب اتملا
 ايدوب ايجي اتملا اؤسكرايه و دونب اتملا ايدوب اتملا ايدوب
 سئال ايدوب عصبه بجه مخرنوك مخرنوك اولوب و ايدوب
 مخرنوك ايدوب اوزشا و اينلا ملك مخرنوك ايدوب
 مخرنوك ايدوب اتملا اؤسكرايه الدين كوك اتملا و سئال ايدوب

48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

تلكا نيه لفظا ايدوكي اذنا وانك منك ساغ تيريبه
 تشوب مان اولدم قلما اوقفا ايتوب تم اولمغوشكرك
 سولسه بويوبن كاجي نه مان الدين كمال مينا ورتا اهير
 اول ازالون فوت اولدي باونا وانك دم سيرا يي هولما ي
 فتح ايدوب اول سفره ن سكا رت يركه دونب كلون
 هر بوسه بروساه سكر اولن اول نيش آتني قنلا ديب
 باونا وانك سلام تظموي غو سلا يكي فتح ايدوبه چون
 اولمغا اولوب تا ايج فوت يدي بو ذلقسان نيشي پلنه
 باونا وانك اولمغوشك ك قبرا ايدوب انا هولما و دور اولم
 عتكوز جمع ايدوب بويوبن تظموي نيه اولدي غه هولور
 ايديسك كوز بايريد دا ايج فوت اولن تظموي نيه و غا نجه
 و غا نيك وصا مصون فتح اولنم ي هم اول تا غيغ ككه كر ايدان
 ولا تكي قما تر قلما نكر يبه فتح اولوب ايدوب قه حصار

ونك شمر يه سيمه ي شمر يي فتح اولوب اولوك ي با يه شمر
 اكلما يه كلوب قلما كرني تليم ايدوب غلتمك كويوب نخصير
 اولوب بزرگه روا نه اولم بركه قلمونيه ولا يوق اولم
 اهر سله نه ا شيركويوب نيشقا اولم اولدن تا حويب نيشقا يه
 كلوي آندان اولمغا وانك مرسا لا كا تا با كلوب حوروسه
 برو ساد عدل ده اذ انكك مشقول اولن عيش ونوش
 ايدون كيمه كلكه كيمه زمان تلمون كيمه كلكه كار حويب نيشقا
 انا تا رتا ايدوب دور اولمغه دكيز كك تار يي نيشقا
 نقرات دوز غلطان باونا وانك كور باه ايجيها اول اولون
 باينن اولان عتكركه بويوبن مذر اولمغه كويوب نيشقا
 ندم ايل سكر جمع ايدوب كلكه نيكه اولدي موشور اولم
 بوغلا با جاك و رسيون ايجي فتح ايدوب اولك تار و اولان
 سلالا كرون خيل اولمگوشك و ب حصار لك ايجين هولم اولدي

اذ كان يمشي في شوارع رانده وادرسنا اول كلاس اولان
 حصار ايرى خيد ايدوب سكر حلقه زوجهيله عيبت خصيل
 ايديله كمال اير صفا ايسيب سالا وعاينا سحرنا لوز كره
 عورتا ايدير ساد ييك قنخ اولدغي يير توك يدي يوزنفا ان
 اتيجي يولوك جاموزي لاجير توك اولن قهر خي كوزين واقغ
 اولدي اتمه اذ شا ايلقم . وكت وسمال ذيله كلوب
 بروساه . سكر اولن فرنگله تامر عورتا ايدوب لالان
 وجوايه مكلور سال ادي اذ شا ايرم اينا بول
 عامس ايدوب ارب اكر و سله جنك ادي زنا اوقدا
 ايلقم فرنگله عورتا ايدوب اذ بنا اولجا ادم سكر
 جراتيم غار جمع ايدوب كلوب ايرتم يز قاج كون توقف
 ايدوب اتمه اذ شا اير توك اتمه سويجه اولن كچه وكند
 بويجه جنك سكر اولن ايدوب عامس ادي اينا بول

اولان كوزي تامر بوز اولن اكلور سوزالنه اقله بولور
 ككلر كوند وند عارنت ملك ادي اكلور سوزالنه اچ
 اينا بولوك بود جوهله عاچ اولد و خن بول بوز اكلور
 سكر كه عتار ايدوب اولاق وجيه وصامس بولغا قوزاك
 و بوسنه بچر كه اچي ادمر سال ايدوب اكلور و اچ
 سكر اولن ايدوب بوز اولد ييك سكر ادي كاچر جمع
 ايدوب ايله قالينه اكلور بولور اولدنه دوشيب
 اينا عامس ادي اينا بچه وكند ودم بيب جنك سكر
 اولدي اكله بولغا اكلور اولدنه اذ شا و اكلور
 جنك ايدور سكر ايلقم شريفينه بيبوب ادير توك و بولور
 جمع ايدوب سالا ايدوب بولر و صه كوز ايدور اينا بول
 كوز بيه صلح ايدوب اتمه سكر كه اكله بولور ايزه قدير
 بول ايله ايدوب سالا بول اكلور بيه بوسد اكله صلح ايدوب

عسکرکه آتدن قالقوب برنجو ایشغال لر نورد و راورب
 آتد اوشا مالارنا: عسکرلر قونوق سینه سهرکونون و زونون
 قول آلا غنچون کوند و چک کافر و اچو سگ کون بر و سهرله جمع
 و خط ایشید کد اوقونون ک نجه که سنی ایشی کافر نوت
 بر عدل العیوب کمل و غنچون اوشا و عاترنا کلون کافر
 عسکرلرک کثون و منطون سهر و یوب اول اهن تارک
 ایشک کزک و یوب چک اوشا مالارنا: سورت تیدیل
 ایدوب کافر عسکرکه تجسن لکه راروب برنوک کون و قوت
 زکول لکه سوزک و زارینه ایدوب سگ اول ایشا ایشاد
 بریزک و معتدلوغان ایشا و ایدوب کجه اید اول ایشاد
 آوزن ایشا چک اوشا لکه سوزک اوشا و کلین
 حصار عسکر و زونوب بری نلایه و زونون اول ایشا و قوت
 و چک اوشا مالارنا: اچو ایشا ایشاد و چک بوض

کاز اوشا بری ایشاد همان اول کجه و لکه سهر و بر کجه
 اول کون و یوب نجه تجسن ایشا کون سکن اوشا ایشاد
 سهر کون ایشا چک ایشا ایشا کاز عسکر ایشا ایشاد
 جیش کون سرت ایدوب چکک حاضر اول ایشا ایشاد
 و اچو مسنان الله کون کمال ایدوب کافر و لک ایشاد
 ایدوب جمعه کون علی الصباح ایشا ایشاد کاز عسکر سیه
 اول ایشا ایشاد ایشاد ایشاد کاز ایشا ایشاد
 اول عسکر کون سهر و ایشا ایشاد ایشا ایشاد ایشاد
 کون لکه چک ایدوب کون قلع ایشاد کاز ایشا ایشاد
 بر کاز ایشا ایشاد ایشاد ایشاد ایشاد ایشاد
 ایشا چک ایشا ایشاد ایشا ایشاد ایشاد ایشاد
 لک ایشاد کون ایشاد ایشاد ایشاد ایشاد ایشاد

ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد

ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد

ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد
 ایشاد ایشاد

Handwritten marginal note in Arabic script, likely a reference or commentary.

بيتا اولب كان بوججه فرعون الله بكم كالي حساب
 اوليا كايون سكر چنگ ايدوب مغرور اولوب قاجوب
 لورنه دكروب خه برك كا فرعونه غر اولوب دوج
 پان كا زلفون كجوب غور قالي اقل نالامه بوججه فرغ
 دود بكم ميع يرتاجن اكلون غنا انا شدم يرتاجن
 عاكرنا: داچي نكوي سدا ايدوب كا زلف كا لورن ونا يوز
 قايين بختل پوب سكر اهل بوججه مغتم اولوب اكل
 غايي وصفا اوليا بوقراي اكلركه اوليا وشتن ايدوب
 بوزلفسان يدي بجه بيلك ولفع اولوب اوقا عاكرنا هم
 اول بيل تمام بقم البن فرغ ايدوب كلوب دوك و سدا اولد
 بولسا: هفت سادات بختن سكر اولوب عدل ودا اولد
 شغول اولوب ياقا اوليا: نهوتيه وازنجانيه
 فرغ ايدوب: باؤن سا وعاكرنا كلوب ميش ووشه

شغول اولوب حورسه بولسا: اوليا حه بيا د اولد
 اولد مصالحي كوي بومند بكونا اراخسان ايدوب
 برماعت شريف بيا د قوب اوزن او عاكرنا: داچي شريف
 عاكرنا: ازل كلوب عاكرنا اوزن وختا وختا اوزن
 فرق الله ايدوب سايحه اوزن اوزن ايدوب هر بير
 حالو عاكرنا شريف و اوزن اوزن ايدوب بوججه عاكرنا
 بختن ان عاكرنا و بوججه فرغ ايدوب شغول اولد
 شريف بوججه اوزن ايدوب عاكرنا اوزن ايدوب عاكرنا
 و عاكرنا اوزن ايدوب شريف اوزن ايدوب عاكرنا اولد
 كسسه كرك عاكرنا بوججه شغول اوزن ايدوب عاكرنا
 ايدوب اوزن ايدوب اوزن ايدوب اوزن ايدوب اوزن ايدوب
 بوججه عاكرنا اوزن ايدوب عاكرنا اوزن ايدوب اوزن ايدوب
 عاكرنا اوزن ايدوب اوزن ايدوب اوزن ايدوب اوزن ايدوب

وهدوت ولبیب مجموع عالمیادته سفن اولشورده
 حنی مکات ابدلرکه اولد رمان شیخ رمضان آم رمان
 واریدی که علمت بی نظیر و کلا فاطم کینه اب بی بی
 باؤنار ما لوتامان کسان سنادن عجبته بیصوب اولنار
 ایلمرد اچی اولد یالین وعلوم فیه اخی همان کورب
 عوامین حشوانه دمر احو باؤنار هاته ایلمان ابدل کورب
 ویکلر و بیب کندیه معاحب ارب بیض مصالح ترفین
 اولکه شوره ادره بی بی مولد ارجی باؤنار عجب بیب
 مصالح شریعه بین الضکیه اکانقوض ایدر اراقدن
 اکانا باؤنار ایلمک نبارتقلنه عربیان سوادا
 دوشب لران و جوییه عتک جمع انا کون اولنار مال
 اولدیور عتک بی بی باؤنار ارب اولدیور بی بی بیغ
 ایدر بیب سلطان اولد ارب اولدیور اول کولاج

خراب اولدیور باؤنار تمامه نیک کور بولدیور ایدر که کلامیه
 و اولد ولایت فتح اولدیور اولد افتاد سلطان اتمه مال ارب
 اباؤنار دوقدان رف جوبله سناد عجبی کاشنقل اولدیور
 یوسف بن یسار که قونل اولک اهر سوزور بی بی بی بی بی
 اولدیور تر اولدیور ارب کلام یاره اولدیور بیب سلطان
 بولدیور عجب و بیب که سئل اولدیور که آنرا جیله ایدر
 سلطانک حیندن کلام اول ارب باؤنار و عا لوتامان
 عجبینه کلن کلامی تر بی بی کلامت و ایلمک اچی سید
 مالکله عتک ارب عجبته قسوز قوز ایدر بی بی بی بی
 سوزیه اولد کندیور که صکر سلطان احمد یته
 سواد ای وکلن ایدر باؤنار و کلامت املک عجب حشور
 عرض ایدر ارب باؤنار و کلامت اچی لک ایتیا فاسه
 بول ایدر بی بی بی بی به سال کاتب و بی بی بی بی بی بی

دو رخ بالذره بينه وكنينه كوند رشيدى اول نشاء مودون
لجى گلونى كادحيه نغ اولدوغه بنايت اجيوب لىقات
احمد له قره يوسف طلب ايدوكيه اولتاء عاكرتاء مانجى
موردك ايجى بين عقىردايد ويا عيتبا زانايانك ليجى ولدون
مورد كينيت حال اولم ايدوب مود ايجى بنايت
قايموب مستكريله گللب سيرا جى خركت ايدوب مودون ايدوب
جعوب كيدى ايدوشاء عاكرتاء ايجى مودونك بورجهله
حركت كورد سورا جى بنايت كين ايدوب جلد
مستكرى بنمايه جمع ايدوب ارنغ اولدوغه مودون
ارنغ اولدوغه كين مهنر تى مودون ايجى سوب قلده نكلم
ايدوب لىاعت ايدوب اولتاء عاكرتاء ايجى نوك مودون
ايضا ايدوب كين لوب ارنغ اولدوغه ايتا كيندن و كيندن
معدون و اولدوغه بن مودون اولتاء مودوبه بودا كيندن

معدون كير اولدوغه ايتا كين نك مودوب سورا ايتا جى لوب
بودا يه گلوب عدل ودا ايتا كين مودون اولدوب بو نايخ
سكوز ودا مودون ايدوب ايتا مودون ايدوشاء عاكرتاء مودون
ارنغ اولدوغه ايتا مودون ايتا مودون ايدوشاء عاكرتاء ايتا مودون
بنايت مودون اولدوب اولدوب مودون سورا اولدوب مودون
مودا ايتا كين مودون اولدوب سورا ايتا مودون ايتا مودون
ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون
ارنغ اولدوغه كين مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون
كورد عاكرتاء ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون
بنايت مودون اولدوب ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون
ايدوب مودون مودون اولدوب ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون
ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون ايتا مودون

مكاوتك اولك سواجي حرك ايدوب نه مورا دريه بوز ملك
 قصدن ايتيدي اول داچي نهانه اولك همان اولي نهانه
 عتك زيب ايدوب مريد مر ايدوب يوردي چون بو حرك
 باؤشا و ايلانك سايغ شريفه ييشدي مه ساندن اكر اؤر
 حوايه مكلو نازاؤوب نالموييد و مزاجي عكركن جمع ايدوب
 اؤشا و ايلانك نه تاغ اولان اولدقدن لاؤدن و بوسندن
 اؤز بلك جيلو ك اؤكوب باؤشا و ايلانك بيش اولمكه
 ميب و مكلو شمير ايله بروسا دن قلقوب ناهن كرتن
 لوب توردن بگلا سوتوب اولد بلك چون تورد اچي پر ايسا
 جبهه من كورن عتكرون ميب و مكلو ايدوب ناهن اوجي سين
 جوق نام موصف سوترن لوب تورد يوطر ندر اؤشا
 ايلان موي نه عتكركه و سكا ن بلك ناره و شسترك
 اورده مهور ايد بلك مكلو ايلان مدين عيل باؤشا و ايلانك

و مصطفي ك زبوك سكا به جوق تون عتكركه نهدن
 ايد بلك كورد بلكه قايه صف و لايوب نره يا يچي نيه ايدوك
 جوش ايدوب موز تون لوتو طاسي كودوب عتكركه مورا سقا و سقا
 ايسا اچي لوب گلوب اؤشا و ايلانك عرش ايدوب
 چمچ بولك بولك ايدوب ماغلن كوندوب اؤر اوجا ايتيد
 تورد عتكرون شپچون ايناكله و اردن دن و اوكندن
 نصحاطله زلفه نولا و زرد بوند بيل ايدچك حومه بيوند
 شاه شمع ايدوب همان بوز ملك كرك و بچك باؤشا و ايلانك
 داچي اولك سوزنه عتر اولك تايج مهورك مكلو بوز نيجي
 مهور بلك اؤشا و اچي كون على الصباخ سئل ائتقاره جايوب
 مكلو اؤر نه بوز بوز بلكه شروع اولندي نوره اچي مال
 كورن عتكركه و باغورده نحلله ايدوك ويچك نه زيار
 ندر اؤر بلك عتكركه مورا ايدوب و سقا سقا ايلانك اولد بلك

قال وصف اربابا بولمقدن ازل حمله خرچ كزدا كزدا بولوب
 حكمتلكا بديك عاقبة الامرا وانا ايلاقه لاشنه اولان
 انا اوز عسكر يازنا عاقون اولوب ااروب حموره مناسبت
 ايدلم حورن عسكرا ايلاتم بوجال كوزب عسكرك بيلاشنه
 اولمچي اچي عسكرك اچي سغندر اولوب سورده غمرا غمرا غمرا
 ايدلم فرج يست بك كلوب اوشا مار ايدلمكه صورت
 بئيدل ايدلم بولمقدن ايشرك قوزي تينه بونم سغندر
 بروكده لوروب برزاسك ايشيويو عيك اوشا ايلاتم و ايدلم
 غمرا ايدلم و نيات بولوب كا قاجوب كا جنگلك ايدلم و غمرا
 ايشا پي انا اچي حورن حورن اوشا اوقده ووشب يينه
 چيخك اوزده انا اوز عسكرك چيخوم ايدلم ونب دلديزه جنگلكم
 جنگلك ايدلم عاقبت الامرا اوشا چيخوس اولوب يست بك
 و مصطفي بك و حورن حورن اوشا اوشا جنگلك بولوب

عسكرا ايلاتم ايلك كيمه سغندر اولوب برانگده اولد بلك
 سغندر اوشا ايلاتم اولون ووق پيلا اوشا اعلالي ايدلم
 چورتوك سكر بولوب سغندر اونا اوشي كوشنه كوشنا
 اولد چيخت سادات عتته جلوس ايدلم كا ايدلم
 حورن سغه املان و حورن ايدلم ايدلم سغندر ايدلم
 ايدلم اوشا اوشا ايدلم و حورن ايدلم اوشا ايدلم ايدلم
 حياينه وقات بوليد بولوب اوشا ايدلم ايدلم ايدلم
 و سلطان عتته و بولوب ايدلم و مصطفي بولوب
 جنگلك بيله ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم
 اولدي و حورن ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم
 بولوب ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم
 جنگلك ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم
 بولوب ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم ايدلم

ولاییت روی صیحه ایدی بوند و نك واقعه لری مصلحت کرد
 اولنگه كركه زانشا الله الكزید •
 المطلبه
 قیسان جوی السیطان محمد خان بن علی بن علی
 مرخوم یلید روحان موله بود اقصی اولب قصبه بوضیل
 اولیحق اول آتس سلطان محمد اوله یزاشین ایدیل
 نمود لشکری قالی اولب مرکزیه کند زاهلی رعایا
 سوداچر اولب متفرق اولمشکدی بود اچی کند و نك
 خاصه عسکرین روم و لارز لریله سخا غین کهن بعود
 عسکرین اربن جناب عنبر روم ایدیل و باریکه کاکند
 تا ایدیل روم و بی قیاس بهر و ب کلوب نوقا نغیشیدیل
 رومه چغد و قری کون آتا سوزک کرفکار اولغین ک
 قرینا لشکری آیدیل اولد غین و مملکت دشمن اچی اللین

لیمال اولب اصل اسلام غارت و خسارت ایتمکله نینج
 ایدیل بخت ایدیل بورتک اوت با نك کوز لری ایلله لوب
 ایدیل و نیا ایدیل بورتک مملکت مملکت دشمن اچی آلا غین
 مالد اولب و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل
 دشمن ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل
 داچی صد والین کرفکار اولب اول کهن ممش و نوز نیش
 اولب کرخ ترمه سیدال اولمشد روم بورتک خاص لریله شوب
 مشا و نیا ایدیل کک و یی صد و عسکر لریله اوره کابز
 کرفکار ایدیل بورتک و یاحون ایدیل بولین مملکت اول بول
 ایدیل کک شاکا ایدیل بورتک و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل
 اولسون بولنده کک بورتک بورتک و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل
 مصلحت اولد کک بورتک و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل
 جوی عسکر و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل و نیا ایدیل

بولمىرى اقدان بوريوب كوزدا اوز اناك كى عظمت بولدى
 سنكر كى تازى بولغان هك اوله ايه و زوميد لر سلطان
 محمد بولدى پير كى بولدى روزم سنكر كى تا اقول باشقا مكر كى كى
 سلطان محمد و زوميد سنكر كى بولدى پير بولدى بولدى
 جون سلطان محمد روزم روزم كى تا اقول گلور بولدى روزم
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 كى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 ايجى كى كى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 قى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 اولك ايد و بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 اولك ايد و بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 اولك ايد و بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى

سلطان بولدى بولدى بولدى اولك سوزم كى تا اينا تا ايدى
 ايدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 سلطان بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 اولك بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى
 بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى بولدى

Tarih

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

بزجاج کون توقف ابدون نمره عسکره طاسوسون کوند رده
 واروب کوره اتاسی لدریم خان نمره قاتینک بد کتکتیت طالیند
 علی مصلو القصبیا کلوب خیزدیر، جون بیک ربه الله اولدی
 یونکر اولدیوه، بزجاج کون طروب بجز که سنا وده انیددیگر
 چون ماکر یوجمه سورت کستردی، اناک ککرتد
 سکتت اولدز که یوزادون قالعوب اشغه مرفه کیه و
 صریب ماکتد، جعوب ماکونک حالنه نظر ایه و زعمور
 خود یولین بطلایدوب، یوزیه، قران ایه چکی معلوم و کلد
 لاجیم یه کتد و لایینه کتسه ککده و طاعت کتده
 دین عیال ایه چکی یوقد و بویک ایتد، لاکه یومکتد
 و کلد و نیرا اشقا بجز کاندزیمه ماکتدن روم جوقا لوم
 کوره یوزیکه تقد برتتا بی عالی عیب، ان طه ارا و الحمد
 لیلکه الله عنا یشیر و سلطانی و کتد و تقدر حوش

و نعتون بی عیاله در ایله بخت، بویا یوزا کرا عی کلوز سه
 شیخ ایه لوز کچی عادتان طافکت ایه لوز سلطان بوند پیر
 اخینا زایدوب روم مرفه کونک تار کتد، اکن نمره عسکر
 کوندر لاند طاسوس کلوب سلطانه دمال ایدوب انیددیگر
 تالی کل و صلا اوشاه انک ماک عمرین زاده ایدوب اعدای
 دولت تخت دول و مقهور و لاک لایله یوزا کرا عسکر
 کونک جهل ایدوب اینه اولی مادم نمره و یوزا کرا عسکر
 ایدوب بویس ایدین ایلین فیلادو پیر چون سلطان بوند
 ایشراج الیدی پس اندن صکن وقت اتموب روم و لایینه
 مستویه اولدی سلطان قون دولت تا حمله جنک ایدوب
 یوقد ایدوب عسکر صیدینی چون سلطان روم سوره
 رومه کلد ای کلا عسکر کلد کون دولت تا کلوب
 ایل بوند ی لیتن نمره کچی و آند نمره کله و ازل لایینه

۱۰۰

نشان کوسه نرب ایدر کیمه تیز خان بوملگن کایردیوب
 ایلواچی ایشیا ملیندن اگا اویمه باشدی پیل توغلا دی
 حرلی اگا اویشید فرته آراهه واره کزگندون اگا عشت
 ایتیلکری عکلاک ایدر پیل ایلدن یوق سائلرین فارتا درک
 عیدیدن اولدند بیرف ایشیا چک اولونک مملکت
 جمله تک ایدر دی سلطان بوهری ایشیا چک ایتا
 قاقیت ایشیا چک ایدر ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 بواشک قیدین عیبه بوسوز بولما ایدر ایشیا چک ایشیا
 یجه اولسه کزگندون ورتشا اوله مورخیزد کزگند
 طوفدوق بوزگون اولدند و بوز سلطان داچی بولک کزگند
 کب ایشیا چک ایدر ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 بی حیا و کیمه بوم مملکت کیمه بوم ایشیا چک ایشیا
 بوسوز بولما ایدر و عسکر جمع ایدر و بوز ایشیا چک ایشیا

اولک ما سوس کوزد و بوز کیمه و ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 اولان عام ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 دشمه بوز ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 حالیه مشغول اولن ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 وقت که ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 و بوز بوز ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 عیله بوز ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 فرخناک اولن ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 قنالا و قاریع بوز ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 اوزوقه ات بوز عیله ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا
 کلک بوز ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا چک ایشیا

کیجا ایدونیا الله معنوب خلق ایمن ایدونوب رشمه حکم ایدونوب
بیله که خلق مدنی حکوم ساق سنک ایمی عیفته جعوب بر جیل
علم اولدی کس اولجنک عین سلطان اولدندن بر فایده
پروا و حکوم جشم کونه دوی کایه حکوم بر تاب اولدی
تقدیر یاری بر صحت کیم و دولت هان کوزمه و وقوی
اگه سکون جعوب کیدن اشدن قیلدیم سلطان
فولج اولشوب آره آره ایدیک و یا نینه اولان کوزمه
کیم کیم کین تهریب کیمی طاجون کیمی سلطان سند
اولدی سلطان ایدیکیم کیم کیم سلطان اولدی کین
قاد و خندان و نوب کنند و مریه کلدی عیش عین
شغول اولدی کمالی کیم کیم کیم کیم کیم کیم کیم
طعم ایدوب سلطان کیم ذریه وار و جیل ایدوب
سینور سلطان دولت و سعادت بولک اورنوب عین

اول سلطان کیم ایدوب اولدی کیم اولدی کیم ایدوب
بر عیال و کلام اولدی کیم ایدوب کیم ایدوب
واسیمدا دیک ایدوب سلطان کیم ایدوب
بوریو سودا دان قاویغ اولدی کیم ایدوب
بویکری نده ایدوب سلطان کیم ایدوب
کوزن کیم ایدوب سلطان کیم ایدوب
سوزان دان قاویغ اولدی کیم ایدوب
شیدی کیم ایدوب کیم ایدوب سلطان
ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب
ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب
دکری کیم ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب
سینه ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب
عند کیم ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب

مشغولاً ربّ فأرغ البلاد أزدكن ألاماً حبه كلذك ربّ ز
أوقلجوه بيا به عسكركم كخار عاصمته أبت كچه وكندز
حملك ابد اكر اول حصاره منه بنحوربك قلعه آلدك
كبد ونب اول ولايت خاب اولدوروسلطان بوخودوروس
ايضا عيندن مباب شغفل اولب البته سوز اولب بائيبك
اولان مسكركم مجموع استابرين اولاد حرمين ربّ وسكلك
ابد ربّ كچه وكندز ديميب باشوب خاب اولدوروس
حصار اولدوروس قايغ حوروكون بولور ايجي ردم
سندز كچه وبقناه اولدوروس بيشوب بيزيد وشمكه ابد و
الله تو كمال ابد ربّ خاب اولدوروس شكركم اسما رب
صوبت انا انا اولدوروس كركون كركون بديوب بديوب قلميه
سال انا انا اولدوروس ربّ مستم اولدوروس قبا اولدوروس
شما قراي مكلدكته ووشوب قاجوب كسنا قاعلمكته

انصار ابد وينا اول كركم كركم ايشوروز ربّ كيدي ساخان
قلعه قلعه جين ايشوروز حملك له فتح ايدوروس
سلطان عهد خاب اولدوروس شكركم صوب كند ووشوب
ويجهز ابد ونب خاب خاب اولدوروس شكركم كركم فتح
ابد وينا اول ولايت كچي تخم ايشوروس انا انا ابد حملك
سلطان اولدوروس انا انا انا انا انا انا انا انا انا
انبا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
ايدوروس كركم ايدوروس سلطان انا انا انا انا انا انا انا
فخمه انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
سوز انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
ظلمت اولدوروس بويريش ابد ونب بديوب قلعه شكركم ايدوروس
قلعه انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
اولدوروس انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا

اید ز سینه بیاض آینه خاکی قلعه حریف او ز نو آینه او کی
بوی که ستا نیوا نگه گل لب قلعه خیم این بزرگ آینه
میخ و صیقله انبیا آینه او که در صبح و روز که خیم سپید
ستاره مولد بود سینه او صحرای جنگ این بزرگ قلعه شو که
مقدور بود و صحرای آید و بیلا در روز اول نشیند بر خیم
گلاد لب آینه ازلان مستکر یکی اجمعها آنگاه اول لب
صحرای بود به آینه آید به نام ی سلطان صحرای آرا لب
از اینجا ستارگان صحرای بود به بزرگ یکی گفته و صالح
پیکار در آواز مستکرم از لب کوهی چون لاله آینه بود
گردد و بیز اول که رفتن در راه از اجای کل کل نشیند و چون
اول لب قلعه آن که بود میان اجوی بی بزرگ آینه و تمام آینه
و اگر آرم بر لاله آینه کل لب بزرگ و تمام آینه ای و چون
کل لب بیضا ستارگان و بیله ای تمام آینه تمام آینه

بلا سارین از اول لب مستکرم آینه قلعه جنگیدن و لب اول کعبه
است و اول لب بر صبح او بیاق سلطان و زیزون کاغذ و صفت
اید لب قلعه اول که صبح آینه ای آینه اول کله تنه بیله ای
مهر و چون آینه و صقله بزرگه کل لب اول سلطان صحرای بود
سلطان صبح و بکر بره صفت اول لب آینه کل لب بزرگ قلعه
ایده ای که بر لاله جنگ لب لب بزرگ آینه کل لب صحرای
آینه ای آینه صبح اول لب و کل لب بزرگ قلعه کل لب کل لب
جنگله آینه بعضی بزرگ بیلش لاله زار اول لب بزرگ کل لب
اول لب کل لب صبح کل لب کل لب کل لب کل لب کل لب
اید لب کل لب کل لب کل لب کل لب کل لب کل لب کل لب
گردد کل لب صبح و صقله قلعه در صحرای کل لب ای و صحرای
کاغذ آینه ای بود کل لب قلعه در لاله آینه کل لب بزرگ
در روز اول لب جنگ لاله لب لب بزرگ قلعه کل لب کل لب

دوزگه گلین اوزناره ایشاره بولشوب چنگل پنه ایا حق
 چلدن یله یز معنات سالا کیم اینه ویا خود شکرگه نهن اوزنج
 ایدوب ایلر کون گنه ووزک ایدوب ختله ایه دیر کمالان
 خون بوعه یی ایشیدمی بیاحت غمناک اولنا اینه بیره
 شکر خطراک تنه کانجه اوله یی برینا انا زین اولایت
 زین اناکی آباچی کتیه با یال اولن هلاک اولیر و
 اگر ایگه یوبیت کینه سناک اولدسم اولدا اچا شکر و
 یوبیت دوزگه کون قایقه اوقوبت بوقیت مائلک دیر و
 اگر وکلر شغورت ایدوب ایشولان دیدمی ووزک نده بیره
 حایره اناک کرک کتیه نده دیدمی سینه یز اوزا هلاک
 مالدن کورن اینه ایلک ایشولان حال اولد کون عمر کون ماک
 زین ایا مولد کون اچون اولمعه و نشوبن شکر نده انا انا الله
 الا عینا ارضت دیرنده اولک عسکر ایه یز و صرله مشه

اول اولک سلطان و اچاققونک دوز انا ییه گنه ووزلیر
 ووب اچی صاملین دیر اچون وکنا انا یز کورن اولک اولدک
 بکانت کاروا ایشراجه صد دیرک بوجوج اچنا اناک
 کوزن اوزان حایقه عزملیدیب ووزک و سلا وکله ووزا
 کلین عقت دوزنت اوزن شش ووشه سفول اولک
 دوزمن کونجه بجه ایلک سفول اولدی سلطان اناک
 وعلیه چان ایدوب انا ونا قایمب ووزی سلطان
 کلین انا یله بیخندن انا اولک کار بوجو کلله دوزن
 سرتوز کله شش ووشه ایدون انا انا حیدر اولدی
 انا انا اولدی کون سناک سفول انا کلون انا وکل انا یلی
 قارنت ایدوب گنه ووزی انا انا دوز حایقه ووب ووزا
 اولک شهنشون ووقیه سندن قاجوت کلافت انا کون
 اولدی کونجه ای انا انا اولدیلر کونجه سید ای انا انا ووزی

وحسبنا به لوم كرم خلق مال صغيرا لانه جهاين كون ريزه كوزايد نه
 تارمانا پانوم ديد زهله اولونون كوزو كركه اكا مکتوب
 تاروب ايلي كوزند روم كوزو سورنله نوزلكنه كوزوب
 زعا يا عويله ليغيد ووب سوال سوليمون ناورتا نيك كند
 مقصود نوز نما حقيق ايد وكدن سكرن يزدا چي كا كوز
 تاراند ايد ووب يوز صويله چوقوب كوزمه حوش وراي
 اوكله يز جهيله جنك ايد كوم كوزايل و صفا ولبه ساطان
 چون ووز ريزيك و كك نيك بو جهيله اقام كوز كوزوب
 اينجا و سولون وكي مقدا را ووب نسا نسا تا ماطا سلال ولبه
 و نك اوج ايك كليه قيندن كوزوب نوح نوحه سدل
 اولد يوبون كركي كيا سيمالك ايد ووب وچو نسا نوزوب
 آيا كوزن حقا ايناك يوزدي سس لطان انا چيسوب
 اوتوبوب يوزوب كيه انا او خله مکتوب بار ووب انا س

و نقرات تار اولدندن سكرن انا كوزو كوزوب مکتوب
 اچنه كوزوب و نك ايله و نك ايله كوزو كوزوب
 و نك ايله ناورتا اوتوب نسا نسا نسا سكرن اوتوب
 اعلال يادندن سكرن نوز سكرن و نك ايله نك ايله
 و نك ايله و نك ايله نك ايله نك ايله نك ايله
 نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 ايد ووب يوزوب نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 قصدنا ايد و نك سون الله نسا نسا نسا نسا نسا
 و اوتوب نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 سونله نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 تاراند ووب نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 انا او خله كوزوب نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا
 نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا نسا

أرشدني محراب بلاءه ورتدني حيا دة شمول وأشرف العجب
تمامه وتمامه وب نورن وكلام مؤثرنا يد بها بي دري حشا
يا بولن نمدن مجروح عالم من صفة مديوب البرور ودي
اسأل او غلته غمرا ولد بكه ملكا أدت العجب كله بيض وميله
الغيات شويت نظر تدي حرا لاسيرنا ابي مرغان لركو كلابه
العجب تار عرو كيو با نبال اول غل يا يته البتد بك العجب به الاز
اوجيله كور شوب عجب تدي قن مؤدويوب صودري الاز
العجب كخوي ليه ويري مكوي تمام اوقوب صفوته واقف
اوله ابق نفايت قاقوب العجب ولد ريك الاز دي بكر الاز
كبروب العجبه نوال بوقد ودي كليري صلدن راز كجوب
يا عجب بن اوقوب يودو بكه سلطانك مكوت عو انب
تاروب نيد اي صبا عجب عجب نخله اوله حركت
الذبت كند وحده كند نكاله ودا وب بو جوده كلاتا يد نيز

مؤدو عظم اوعلان سن اكي سلطان قوب بو حده لاف اولدو
سكلامو وكلمه نوبم سوزك باشكه ونا كاه صردوم ووقدو
هس اليه العجب نك كند جنون كلرك اركه بن يوم مصوم
اولدو كسي نك كند ان حراج ايدو نعل العجب نيكه وخط افعله
ساريز نك كند للاف ادم اكر اراضى اوقوب غادا يد ريك
كاضوا اول سوكلمه صلكه موزدو ويوب كويوبه العجب
كويوب كوندو بي چون العجب به سلطاناه كلوب وكو كويوب
سلطان اجوب اوقوب رند سفيل اولك نكلن اسما لست
ايدوب نيد بكه اولك طوره شوب جنك بو نيز كرا يدو
قاروب دم يقضيه ان شاء الله عز الريف عالم اندن كرك
ترينكرا ايدوب نكله يشد دم بو يوب كند ويوجه ويوم
كوب دم سوزد ليه سرب و سكل سلع اول هيزه ب
آردو ما صفت جوش و خورش يدوب كجه رند قويمو

بربوریه و صیاح قازا آءه، بیسوریلار کورکدن ایساک
 اوغلی اچی سلطان کلک کورک و قانال ایته یوب باغچه
 یوقد زکمان ائله لایک نیکلوب سلطان نه فریشور یوب
 سلطان اچی اول خندک پیک سئنا یوزم سرود کورکله
 کلید یی نال اوغلی تانین اون پیک سئنا رعی کات
 زیاده ایدیم یوزمه مقابله اولدیک جون نال اوغلی
 سلطانک مستکرنک آراغندن سرود اولک کند و یه
 یوز قارور یوزم یوز قیله قلبت قیله کیم سنج
 سندن قار اولک جناب عقی ادا ایوب قان حکم
 ایوبی سلطان داچی اولک مستکرنک اولک کورک کندک
 سرود کورک الله توکل ایوبی غیرت قوناین کورک لید
 حمله ایوبی جومله ایسکریزیر کلوب دورقوب جتکله
 کورک عظیم جنک اولدی ایسکریزیر کورک یوزم

ایسکریزیر جومله و حایین بیسوریلر زکمان عسکری سئنا نال
 اوغلی جومله سئنا اولدی کلک ایسکریزیر قانال اولک خلق مالک
 شادا اولک اولد قیله سئنا کاکس اولدی کورک سلطان اولک
 کورک پیک لوی قانال ایوبی بوغلی اچی سئنا کورک کورک سنج
 قیله دورک حایین کلک ایسکریزیر سئنا کورک یوزم
 کورک کورک یوزمه کلک یوزم سنج و سئنا حایین اچی کلک
 کورک کلک ایسکریزیر سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزم
 بولر سلطان سئنا کلک یوزمه ایسکریزیر کورک سئنا
 اولدی یوزم کلک سئنا اولدی ایسکریزیر کورک یوزم
 ایسکریزیر کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزم
 ایسکریزیر کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزم
 کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزم
 سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزمه سئنا کلک یوزم

...

...

هيش قوشه شغول اولدي سلطان كوزلار و غلبه چاند
 ليد و نبي بي بي بيغي ز سلطان اغال و غلن احد و غيدت
 صكر اولوب هس و غتره شغوركي مگر كل كه كوزلار و غل
 سكر نوزار و غدا و كيشي كه كوجال نالغوب قهر حصارك
 اولدونه و وشب شهر اولوب چينه كير و نبي خاص الديق
 قلعه خلق بنات بوكله شگره زدهم ابله اچي اول قدر و و
 و كلده ز انا مول و نيش و ن كونه مند و ييشلر نه حصار
 الديق كير و يوشك سلطان بوغهر يي شيد ي قايش
 قايتوب و زير كوزل قانينه اولدي و و پيد كه ايلك قيند و نيز
 حصارم اوزه يا چي كله بگه و ميتا شرو و اچي قير سنا شرو
 كوزلار و غل كيشيد و كير بوم ابله كيرت حصارم اولوشير
 و وشب خاص ابله و پيري و نيز اولد كه كوزلار و غل
 بايد اولوب دولتلك بختيا ز اولسون هر و غم و شگره سناك

تملك كه كير و نبي صانوت الديق قايت غنفل اولوب كيراند
 اولدي سكر كوزلار و غل و نيك اچي و غل ينعين اولد و كيه
 سوكله خجه اولد و نيا سكر كوزلار و غل و نيم بونم و نيك
 كلد و يي ز نانا الله اعلم سكره و نيك كوزلار كير و نبي
 ابله كوزلار قاي و صفا اولسا ايرين برفن نسا ايد و نبي حلالد
 ابله كوزلار و نبي سلطان بوني ايد و نبي خالطه كير يي و نيك
 سكر اولوب اتر ايد كه سكره على القليله ايله كير و نبي
 سوز اولد و نيك بونم و نيك و نيك اولد و نيك و نيك
 نيك كوزلار و غلنه ختر اولد كه اوش سلطان نيش يي
 نيك و نيك اولد و نيك ابله ابله ابله ابله ابله ابله ابله
 سكرين بيلر كوزلار و غل بون بون و نبي كي نيك ابله ابله
 كاهن اولك مان و نيك كوزلار و غل بون بون و نيك و نيك
 اولد و نيك و نيك كوزلار و غل بون بون و نيك و نيك و نيك

القاهن سراسن ابدوب خراب پدركه اولجان اولمجن كويون
 كافر خايت بد فخر كرم زاده در اكر سلطان اولك شويون
 ملك اولدونيون مرغ اقرنه حوق سا دار و دي سلطان
 بوغبي ابدوب جاك تايت قايوبه دنت كرمته باقوب مكر
 كنه اولك رضا خويكي واروي كا با ايت انا ديو كرم ب
 سلطان مبولويدي و ضرور زير عي ادي تايت قايوبه اولمجن
 بيو ديو كه نيز طوطو نطقوله اول بريد اكر اولدو بيله اولك
 اولوكيله طوب نكرم بندا ابدوب قايوبه كند اكر حوسون
 رضا له اله كبروب اول ايشدن تا ريغ اولق قوبر ايدوب
 باي سعادت تا بو دن خدست اينا كا اولدو ديك ايلم اكر كرم
 وقت ادرسه باشين كند سين عني الله كه تا جور يوب
 الله كندو سين دوي با نهد با تا اوب ايدوب شوق و دوقله
 طوب نكرم جمع ابدوب نيد دن يكا منوجه اولك كو بدي

سرب باشا كويون قايوبه نكلمه سبه كبروب تا اوسون ايدوب
 اولدوي ايتوب سرب اول اولوكله مغلقت ابدوب سلطان اولك
 اكله حوق حوق ابدوب اول و نصيب وجهت و من ايتوب اولك
 نيز ايتوب نيز ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب اولك ايتوب ايتوب
 سرب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 كوندو بو ريغ نكلمه نكلمه نكلمه نكلمه نكلمه نكلمه نكلمه
 صواته ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 اخر ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 و حوق سرب سرب اول ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 سرب اولك ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب
 سلطان كويون تايت تا دوحوم اولدو ايتوب ايتوب ايتوب
 سرب اولك ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب ايتوب

آئیدی که بگویند کالرا چندی سلطان محمد کبیر بعلو از ویالرد
 یک بوقدر آتایسه بکدر صریب یاخید زلفکار کدر چون
 کینورک باشین لشدر بولن طوب آله کبرین جمال وریه یوب
 کلور ابر زاکر اوز قیدین کورن سزک سکا د اچیل نیل
 واردر اوخمال دراکو سچ اول طرفه کورسه ودری چون
 عور یون ایشدی بنایت سفیل اولدی تا عقل را بیل
 کدیر ابد وید و سکا ای طمان ایشویا حسن وجهه کلای
 قاید آله کوردر ودری چون کدره بو کیکم اولدی
 تجلی العین کلای بیح ابد کلانه و کال آئی که
 بنایت بنایت سوزب درون اکر اولیم آینه کله سکا بنایت
 اجترم ابد وید وغل ابد وید مراد ایسه ابدوم مسکه
 شیدی کالای تاغلر وار منا لدر ایچی کورنه لوم
 اکره عورت ایا بت ابدت کلای ادرنه سکا کلای کورن

سلکان مزین نه درین مجموع خانق سزک سکا کلای ایچوت
 سوز کدر سزب ایشین قنا الیدی و زلفکار کلای اوز ایلو
 قویم هر ادرسه ایشون یوکل سلکان سزب وک کلای
 نظر ابد وید رحمت ابدی سزب کور کور اهرین کور
 ابد وید عجمه سال و طون راک ایشولر سزب اولور کسه
 اید کدر تا صکک سچ اچی ایلکه مزین ودری کور ابد
 ایلور ای معوز لوب سزب چون سلکا اولد بو ایشین کور ابد
 جا لور ککلن سلکا عقل اول اوز کور سزب و کیکه
 طلیح و سفاد اوب ایزید ایشا یه چون دعا لای ابد
 ایشنه سفیل اولدی آندن کلای کجه کدره عطر یوش
 سفیل اولد قاریغ اولدی سزب سلکای کدر یا
 و عورت آئدی ز چون سلکا اولد بو وجهه مهت مساج
 عالمه مولدی عورت کیمین ایشنه سفیل کور زانا کلای عورت

حکم دین
ده جلدی

ایدوب اولد تا لطیفون اما بین سال ای دیروم واکا کد قورم
دیروم کوک ایدم دیروم کون کد و طیفیند واکا سپر
ایده کجه اولطاق یلوریم خان کد و قاتید و عورتا پدیت
ساکا اولد قانلور نیجه سکر کد صیوب بهاد اولغ ایله و کلرد
دیروم ک اولد حقیقنه تکر ایضاً یسه و دی یلوریم خان
ساکا ساطان کد بوزجهله سکر تا بین دیروم کاد ایس
کوردی مجال و لیب قزمان یز و کد ندیدی آتدند
تورد غلام و سدا وله بین ای دیوب یلوریم خان آتدند
اکر ساطان کلک اولسه توردک اگا صیغ ضرور و زکاید
یشیوب ای نجه باصوب کد قون و دیروم کوک ای دی
ولدی یوز خاییده تله کینه کوندک بولک اولدیز قمر
اولد بریر یسه انا توشه هر یی ساطانک ایز و کولک اولدی
خوبه حقه اولدیز کد یز اولد ای ناک الیه و بریر

ایو خطنیز له ساطانیه عورتا کد کوندتد بلم حوصد توردک
ولدیروم ک کولور ک اولوب و قان سال و کج یز یوز یوب ساطان
طرفه متوجه اولدی ساطانک ششچیلر شدیک اکلدت
توردن ایچی کلور ساطان بونی پید یوب ساد و خند اولد
خاصه کچرله آسرایدیک یز طردک ایله ساطان ای دیروم
دیروم ک کور کاد شورا اب کمال اعلا کد کرموله ایچی کورد
یز حوصف یزد و قوند روب قزاط خذ مت ایسه بینه کل کدند
سکر ساطان عجلین ای دیوب ایچی قانتیه اوقوب عینا نام یز
الیا ام ای دیوب صیفا ت ایچی ایچی ای انا سولک و قوردک
سلا تلیق کور ب کولور بوز و یوق مقصود و سول ایسه
علی القصبال عیادتم الی و کدن سکر توردن اولد خذ سینه
کلک ساد و بین ای دیروم ساطان اولد جمیع دیز یوز بکلر یز
شمله مستحق کور ب لیک ساطان قند تموردی ایچک سنی

اولوب تور بوزونك حقيقتيه اقدار ايجاك اولونه بوسملا نكدر
 كلارين كوردوب بور اولار حقيقتور بوزونلايدن حقيقت كين سلطان
 بجلار نندن ووزر نندن بوختري ايدريك نك بوزونك ادد
 صم اولدك ائين خوردك دعوتيه طابت اين سلطان
 نوزره كويدوب اولن قور حيايه بوشوب خندان ايد
 ديد غي ز جود و زيرك نازار سلطان مود كچه گدن سنع اين
 مبد اولار سلطانه سلطع اولن بار اقلدو كوردوب اعتر
 ارتمان ارجستانا مبد ايجيكه نوز ائندن حقيقتا ماسيه
 كلد بركن بزناج كون مودوب بو حيا خيد برك ائدن كو حيد
 عثماني خوجه واروب ائتم برك ائندن قاقوب مودان كلد برك
 اول اولمه آراز اولدك سلطان اذك شيله مود برك
 كوردوب جودون قن عجمي بوزن ايشيد يبتا شاد و خندان
 اولوب بوز صفت اولدم بوزوب في افعال ايشيد بوز اولد عسكرن

جمع ايدوب عكلى ائتمله سلطان اولدور ك اوزره كلد يسلطان حيد
 قن عجمي كوردوب ابا نين اولان خلقينه قور ائد و خجه
 بجموع طبع بالين ايدوب قور عجمي اولدور ك اوزره ان دونه حمله
 ائد برك ساعتم حيد قن عجمي اولدور ك حيد ائتمك و اولد
 ايدوب قور عجمي صوب قاجدي سلطان سينه اولد ارك ادد
 كوهنوب كلوب سراسر ادا اوج قونه يمشك ائنان ائد ارك ائد
 عيلك ائد اولدور ك سينه وار د برك اكا سوجي اولدور ك حيد
 بوز قان ايجي اوز ك شيبه يسلطان اولدور ك ائد ارك ائد
 جهمين جمع ايدوب كئد و نك زمناه باشي ايجي صطفي اولدور
 ادين ايجي مودنين ماسو سليفه كوردور ك برك سلطان
 جهمين اولدور ك ائد برك و جود قانين كوردوب بوز ايش ايد
 ايجي كلوب سلطان اولدور ك ائد اوز اولدور ك بوز ايدوب
 اكا ختر مودني سلطان بوزونك حيله سينه سلطع اولدور

هان ساعت الجي فاك ادم من سوب بك بقدا ريك الله
 جلي كرك اوتون اوتومور فوريجه كورد كرك جلي ايف
 سلها فوك سعا بين ايد ويا قيا م اتيوب هانا لدم
 فاجن سلها ن احي سوب نرور علي كي فاجن روك ادم
 سورن نورا سا كسل ادم سينه و ونور بلر سلها ن ايسالي
 كوك كوكله حتى سنه كلوب رز سنك ارا لسنور كوكله
 كده وسن نغ ادي اول اولاد ن كوجب فرصت كورده ووب
 بولي حسيه اولد كور و طر و اوله كور سوب ملاغ كرك فرك
 طر نك كرك قان ملاغ كيد ووب الجي له اول حه جين
 نموره كورده وكي زجهون سلها ن اولر نه ن فالقوب
 ملاغ كورنه سترجه اول ككلوب رن ملاغ احيه يتشوب
 فوندي سورن الجي بن قايته اوقوب محبتك مشور
 اولد كور سلها ن اتناي محبتك بونا جاري كاييت ايدوب

ايدي كور وور و سوب كورن كرك ن نر و سوبله فصل اولدوب
 اكر نور قايته و سجن اولر ن حكايت نسا ادي معلوم حاصل
 كلام احيانا طور عال اول كرك و تلف ايله سوب و احيانا
 حكايت ادي سوب اولد كور و سوبله ايش ايدوب بولنه كلوك
 قن حيا يله وونلك الله اولان واقعا ي عرض ايدوب بااسه
 و احيانا كرام ايله اولسه سوكله ادم و سوبوشوب
 احيانا ارا بين ديوب كند و نك رعا و عاقل و قاصد
 و كاي سوب باليه ادم اولدوب سوب و سوب انا زيب
 احيانا سوب و بااسه و مال ايدوب احيانا ايدوب
 ارا با دغنه بي سدا سدا كرك و سوب قيبه غيه اولدوب
 بيان ايدوب الجي كده فوشوب كورده بي بونلر عورده
 بكارانه اول كيد كور سلها ن بوبه ملاغ كرك فوندي
 كيدوب و سوب سلها ن حيا بي و سوب سوب سوب سوب كلوب

غمیرینشد که سلطان کلد و کلید آنم و دان ایلی خوا به سخن
 کلد و خوا به بن قوشش که کلد ایلی یوب بزرگ ایچی کلوب
 غمیر و کلید شو که تار ایطاد بدیرینه کتوز و کلدن صکن
 سلطان اولد نکون تورک ایته صوند ایلمایینن نوال و جوب
 مته واقع اولیش به تمام عرض بدوب غمیر سلطان اولد
 نکونیه فایده تنظیمات و تکلیفات ایدوب تار و یوم
 یلد و رخصلا و تولا و کاد و کادان دایقنا به ریتک ایدوب
 کلد و کتاغ و تکلمت اولسون و دی یلد و مونا به بو واقعه
 یخیزدک سکوز یوز شیخ بیلند ایدی سلطان اولد خواجه ایچ
 سعفی کایندوب غمیر کلد و کلید و کلید کلد و کلید
 ایلی و جاق سلطان کلد بزله آتار اولد سوئی غمیر اولد
 ایدی ایلیش و بخیل جمع و قوغ ایدوب بزرجه کون یا س
 لوندی کاندن بکلری جمع اولد و یصفت ایدوب ایلر یوز

جمان کینه دوتک و سنادن بزله غلمت تا مانه کوب
 انه سوار اولد ایلمایینن غمیر ایدوب آتار اولد و ایلد
 کوزلندن قان آتار و کل ایلدوب تا شکه دکل کتوز تار
 کزیان و صاروخان و ایدین مملککلر اولد قارنت ایدوب
 اولدکل یوز و تکر اولد ایلدن اسیر ایدوب و کل کلرین فیلدن
 کلور و بیلدیرم خان ایلی غمیر قوت کزیان انا و غلی یصفت کل
 ایلدوب ای کوز کلید بون کلون آتار و قری ایش کلید
 ایچک اولد که یلدیری اولدوب سو ایلی بریزه ایلی
 ایله و صیت ایشلدیر یوب مملک کل تا قلوب آتار غمیر
 تا تار ایچی قارنت ایدوب ایدن صکن مزل ایلدوب بزله
 ولایته غمیر ایلی مزل ایلدن مریدن کلد و مملک
 کندی به رحمن غمیر قلوب زنجانه تیشدی سلطان اولد
 دمن اولد و کوز یوز ایدی مملک غمیر ایل سلطان ایلدوب

Tarih

عزرا پادشاه کی طرف سے اور یہ بھی جو وہ خدا کا اور چون غلام کی
 آفتان ویز کر کے بگڑا ہے کہ اور جو طور و خور و کلاد و آفتان
 و عیال و بی بیان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 وقت پادشاہ اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 فالقوب ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 اندی ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 قرین ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 دیدار ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 دیوار اول ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 عیال ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان

مقتد اولیاد کی طرف سے اور یہ بھی جو وہ خدا کا اور چون غلام کی
 عیال ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 سوا ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 سوا ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان
 آفتان ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان اور یہ ہوتے کہ آفتان

Tarikh

ویکلام بکله ششورت ابدوت نطق گزگدگه روتنه مکره بکله جنک
 ازلک گزگد و بیکن آینه لک سوما بی جنک قهرنا تیوب نیکه
 صفت کورده بکله بیزیر بکله جنک ایتوب بولک اوزدله حاکم
 اولنه بروسا ایله آندا نا کاروبی سلکلا اولک اولک اکتا بیک
 ایدنه وصا روتخان و کریمان و ترحی و تفرمان الیم بکله صیپ
 بکولک اولان اولک اوزدیه مقرر ایدوب هسی بکله بکولک
 یازوب الیم کوندره بکله حونا الیم و اوت نامه صیپ اولک
 آله و زیم بی الیم آلدن آوی بکولک اویوب صغومین الیم
 جواب و زیم بکله شیدیم بیت اوله ترنیا غم بخت بنم آلدن
 اوله سوز بیج اوله نند بکلا اولک شسته گزگد روتخان الیم
 اولسون بکله اینک اکنده نغمه اخراج اتم گزگد زیم بی چون
 الیم هسی بکله ن بوجران ایش و بکولک سلکله حبر
 و زیم سلکله اولک آینه لک سوما بیله اید بکله بکله

کجیم جنک ایلک گزگد زمله بزم نازین زدن اولاد بی و بوب
 کند و بکله کلک و دوس بکلا زنه و سوز و زنه ایشالت ابدوب
 هاسره آله کوروم کورین بیزی و سجه بکله حکمت کوزکلا عتک
 کونست زیم بوب سینه لک و زیم بی کی عسکر کوروش و خروشه
 کلوب بیزیر بکله سخال اولک تقال ایچون صفا لسته ایدوب
 سیدان آله الیم بوب و بوب دولت قنق کله موده اوله
 مکرک سلکان آله بکله اودوب طلیح الیم ابدوب نرسنه
 هوبن الیم کورک زومرا لک بیزی زنه ناکت هوب چون شهر
 عزان حیدران کوزدوب کند و کورن دشمن قلعه اوردوب
 صفرا روتخانه بهادردوب بوب بجه کری جان ابدوب
 باشکلا سوب نالزد کله بکله ساندن اویق اکن بکله
 سلطانی ابدوب بکله کوردا ایچ بوزیدن بود حور سینه بوزدن
 و کور بزمین و عتایه نای سلکان عسکره قریر اولک

عسکری سَلْمَانُ مَتَا وَتَا اِبْنُ سُوْبُ سُوْرِيْدِيْرَا نِيْحِيَانِ
 اِبْنُ مَهْرِيْرَا اَلْبُرْجِيَانِيْكَ اِدْجِيْ كُوْرِيْدِيْكَ مَتَا وَ اِرْدُوْغِيْ
 اِرْدِيْ اِيْشِيْمَتَانِ كُوْرِيْدِيْ مَلُوْرِيْمَتَهْ جَالَانِ طَلِيْمِيْتِ سَرِيْمَتَا اِبْنُ
 جِيْنَا اِبْنُ كُوْرِيْدِيْ سَمَائِيْلِيْ جِيْنَا جِيْمِيْتَهْ اِيْتَهْ اِبْنُ
 سُوْبَا شِيْمَهْ مَلُوْرِيْ اِرْبِنْ قَلِيْلَهْ جَا اِرْبِنْ اِيْ تَهْمِيْدِ اَلْبِيْ اَنْدِيْ
 مَسِيْ اِبْنُ قَا حُوْبُ دَكُوْرِيْكَ تَارِيْكَ مَلُوْرِيْ سَلَامَتِ بُوْرِيْدِيْ
 دَكُوْرِيْ يَتِيْمُوْبُ كِيْمَهْ كُوْرِيْدِيْ اِيْتِيْلَهْ كَجْدِيْ كُوْرِيْدِيْ مِيْمِيْ
 يَتِيْمِيْ سَلْمَانِ عَسْكَرِيْ دَا اِيْ مَوْرِيْ تَا اِيْ مَوْرِيْ مَلُوْرِيْ
 سَلْمَانَهْ كُوْرِيْدِيْ سَلْمَانِ بِنَا يَتِيْ قَا قِيْدُ وَغِيْدِيْ بِيْرُوْغِيْ
 بَا اِيْمِيْنِ كَا سُوْبُ كُوْرِيْدِيْ اِيْمِيْنِ بَرَا قَا مَهْ اَصْدِ اِيْ اَنْدِيْنِ اِيْمِيْنِ
 اِيْمِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْ كُوْرِيْدِيْ اِيْمِيْ مَسِيْ اِيْ مَسِيْ عَسْكَرِيْ بِيْرُوْغِيْ
 اِيْمِيْلِيْمَا اِبْنُ نِيْظَانَ اَلْبِيْ اِيْمِيْنِ اِيْجِيْ كُوْرِيْدِيْ مَسِيْ اِيْمِيْلِيْ
 قَا حُوْبُ سَلْمَانِ عَسْكَرِيْ رُوْغِيْمَهْ مَوْرِيْ تَلِيْبِ اِبْنِ اِبْنِ

سَلْمَانِ اِيْمَانِيْتِ رُوْمِيْ مَتَا اِيْمَانِ وَ اَسْمَانِيْ مَتَا اَلْبُوْرِيْدِيْ
 عَسْكَرِيْ مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 سَلْمَانِ دَا وَا تِ وَ سَمَاعِ اِرْبِنْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 كُوْرِيْدِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 سَلْمَانِ كُوْرِيْدِيْ رُوْمِيْ قَلْدِ وَغِيْدِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 اِبْنُ رُوْمِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 مَلَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 وَ كُوْرِيْدِيْ مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 سَلْمَانِ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 مَسِيْ وَ مَلُوْرِيْ اِبْنُ مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا
 مَسِيْ اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا اِيْمِيْلِيْمَا

۵۰

آند قوی شخص کلوب بونج کون آندا توفت اید ونب قمر اهر
 وصادو خان و آیدین و لایین خلیفه و سیا هیلکری کلوب تخت
 ده وکت مستکام اولسون و یونب مجموع خان و کورکال بکه
 خدی شمه طورده بکر آندنه سلطان کرسیان اوغلی یونب بکه
 کلوب بارون دم و پیر پدی که انجی یلدریم خانک تا بوتن
 قرغاشی بویجه کلوب که کوند و مکلوب بقوب بکه پیشه
 صفون ترفند و حسیله عمل اید ونب یلدریم خانک تا بوتن
 تمام تنظیم و آکر سیر کله اوغلی بویجه کلوب بولرندن و آند
 اولمکن یارادار مکلوب کوند و یونب کلوب بر صاه
 اولان موضع ترفند و قرغاشی کلوب کون اولدی خدی
 اوغوب ایشلر کلوب مهورمک ده جموجت ایلدی ونب
 ساد ایت و قمر اهر ایدری اوله صلیح ایدری نام اید ونب
 آند قان قلوب تمام مکلوب کوند و ترفند و آند بکه

کلوب ساد ایت ایدری سیر ایدری سنانا و قان قلوب یاراد
 آندا ایدری آند کونب تکساره و آند کونب کونب ایدری
 و ایدری کلوب ایلعت ایدری سلطان آیدری ایلعت ایدری
 مکلوب ایدری مکلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 و بکلوب و صلیح کلوب و صلیح کلوب و صلیح کلوب
 و آند و آندا ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 و ایدری سلطان صلیح ایدری ایدری ایدری ایدری
 مکلوب اولک مکلوب مکلوب و مکلوب ایدری ایدری ایدری
 صلیح کلوب مکلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 کلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 کلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 کلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری
 کلوب ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری ایدری

كوج كلوب بخلق آيديكو عالموم شيكه وركه انا لموليم يوز
كوتب انا ولاجي داچي يمتد ايم نر اعد قونا اتمز سا
اوايونوب اني كاگند صحتا رونق هره اوب كنه انا اولي
تلكه ن ما شمتلا اوب ووب تولك قنده كدي ي موز يوزيل
اولا تده قنده قان لاي مزايد ي عالموم شيكه ليك
انا اولي لم قووب يخني القون اكاك مسانل اولي انا
سقاله اوبوب اكاك سوزوكي ليك ايم دينر لوز بخلق
ايد اكاك ابي شاه اوبوزور انا انبا القك موز الاك
اول كواش ايد كيدوه ولدن اولوكيب اوله كوي كيه
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت
اوله مسانل اولي لوز انا موز اولك صيد ي ايت

هيم من ز قاهنج ايشا سا نانا اني ايدن سوووب ايل وكوت
يوز اولي اخره موي ايل يوقب انا قاهلق يوز اولي اوبوب
ايم سا انا موي صلت كوز انا سا نيل كوزبه ايم موي ايل
اوجي كويون كوتمه يوزو كوي يي صحتون يوب مسانل ايل
صحتي ايل يوز ي صحتي ايل اوجي ايل ايل كلوب موان قوت
ايست كلوب ايل كوتن ايل كوتن ايل كوتن ايل كوتن
هر يوز قوتن ايل ي ايل ولايت جمع ايل صحت ايل شيكه
ديور كوز انا قوتن ايل سلطان يركه يركه اولك انا
دولت هر قوتن ايل ايل يوز قوتن ايل كوتن ايل كوتن
ديور كويون سوزي كويون يوز يوز انا اولي ايل
ايم انا انا يركه ييشيد ي انا قوتن ايل كوتن ايل
اولي انا انا قوتن ايل سلطان ايل كوتن ايل كوتن
يازده يوز انا انا قوتن ايل كوتن ايل كوتن ايل كوتن

200

مساجد

ایشیدی غایت سئالار اربن بجزله نهه ائنگ گنگه زور بوشورند
 ایدوینا اولطیق اولدی و بو سئالارن بیلک مقصدی ایل جمیع ایدوم
 جناب آنکه نورو بولر سئالار اولد و اچیلدینه همانا حج بیلک
 سئالار ایدوم سوز کوی و ایدو بجهله ایدوب حسنی کوی بیدنه
 ایشا غن ایشا و ایتوب سنکر جمیع ایتوب تنقا کلیدید
 چون سئالان حسنی کوی کون کون بویج و عیوله اولد
 ایتوب الله توکل ایدوب یا اینه اولان دم سوز کویله سئال
 و تکمل حسنی کویک اولدینه بویجوب جناب آنکه ایشا اولد
 حسنی کویک و اچیلدینه نورو بولر کوی سئال کوی بویج
 و ایتوب سئالان اولدیا اولد جنکی سئالان اولد اولد
 الا سئال سئال سئالانه نوصت و ایدوب حسنی کویک سئال
 تا سوز کویک ایدوب ایشا اولد اولد بولر تا حویب نورو بولر
 حویب کویک بویج کویک اولد کویک اولد اولد اولد اولد

اولدیه و اچیلدینه ایتوب لماندن لمانه ووشنا سئالان
 سئال کویک سئال کویک و ایدوب سئالان حسنی کویک کلیدید
 سئال کویک فی ایشا الله سئالان ایشا ل ایدوب حویب
 و سئال کویک ایتوب کلیدید کویک کویک کویک ایدوب
 ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 اولان حویب سئال کویک و ایدوب سئالان ایشا کویک
 سئالان حسنی کویک تا ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 کلیدید ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 سئال کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 حسنی کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک ایشا کویک
 جناب ایدوب سئال کویک سئال کویک سئال کویک ایشا کویک

ح

حجتت مشغول اچکن تاگا، مخرکله، کوی تاغاء عاکر لوش و لا، سیکر
 قوند اشواک حسنی کین استغدی یازیرله چری بکوب اوش آقرب
 ییشیم، بیدر استلطان بوسهری اییشیک اینین مامول اولد
 اوج بیلک سینه اری عسکر و سرب و ککال بدوب قان توغ
 ایوی تاغلیق سمنده ن بکا بور یوب هجوم ادریک تته سکت
 کلدی که اوش حسنی لایم بیلکه کادیه کلدی، بیدر کونلر دایچ
 سعفت تامریزله بور یوب اذکون دینجه گراد سینه یول بیزه،
 قندیلر اولد کرمه حسنی کله مخرکله، کیم سلطان اولد ایشید
 اگور کون داچ بور یوزده کراده، ولشور لوبدیر استغدی یاز
 بیدر کیم ته اولد کون جود کله، لایم کله سناک ایلکدن
 قهری جان یوقد سینه دیز لردیک کونلر یاه کلوب سورت
 ایلدیر حسنی ک بولک ایلد، کیم بویا بون بولک لوسون سکلده
 ندر بومتنک کونک و بودور کونک و لایم سینه قون کونک بیلد

استغدی یاز و لوشیدیا استغدی یاز بون سینی حجتت لوش
 کال تطیور و ککرم و لایم حیافات ایلدی و لوش حشر بوش
 ایدر کون بولکون حسنی ک ائتای محبتت استغدی یاز، بیدر
 لطف و کرم ایدر و نیر و قسه بکا اولد ایشیق بدوب شول
 اولد اوله بزمجتک ایدر و لایم کونکونه عالی تبارک ایلک اولم
 اولتا بیدر سینی اول غافلدریز مرفدن بور یوب اول قمر
 اولدیرنه و و شین اینی خاصره این لوش سیکله طبع اولد
 طبع اولتا بون با شین کا سوب خانلارین یسار این لوم بیدر
 استغدی یاز حسنی کونلری اده مخر عیدان و اینها لایم
 ایلد سنی بیدکلن کیم ایدر و لایم کال لوش کله کله کله
 سناورت ایدر لوم بیز انا کونک کینه اولین و و لایم بیلد
 اولد غنی سکر پی جمع ایدر و لایم کونک لایم سینه نیک استغ
 اولد بور یوب بولکون مرفدن سلطان بوقصیه دن قانغ اولد

اؤكله جنك ايدون بچلرجه قويا اير اولد داچي بولمك بولمك
 ايدمك قريتم كنججه بونجه. ساكني اولا اير بروب اولمزد.
 شمكن اولدي بتر لخاله ختميشيد بكم صهي بلك يه كلوب
 ايلاجنه كيرت غندي چالجه زاردي ولا مير كر اولد
 تمارا كني ايلان كرك ويكن همان لخاله سلطان اول بيلد
 عا دوز ولا وندوم سروز كر بيله ايلوب قانان قانوب
 صهي كورك اولدنه سونجه اولدي زمانه چالجه يدي
 صهي لخاله اولد كلك وكونن غبنه ازار اولن قالجوب
 ايزم رازدي ايزم راعلي جوب صهي كورك كلك وكونن شيدوب
 ايشيال ايدوب صهي تام و تقليم و كرامت بيله اوب
 كلوب بويوش قانان قانوب بونجا قانان ايدوب قانان
 قانان سورجه قانان قانان قانان قانان قانان قانان
 قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان

داچي ايلمك كورن ايازدي صحت و آليا اوب انا قانان قانان
 كورنوب اوزغاق ايلار اولميشلده. دا القندرا و طالعيز
 داچي اياز اولد خفته اراز قانان كورنوب و نانا كورنوب
 صهي ل ايزم و غلنه وارن نندن منا و نانا قانان ايدوب
 نانا لاله جنك ايدوب نمنيز اولن ايدوب و لدغي. صهي ل
 سلطان جنك و نانا كورنوب و نانا قانان قانان
 نانا صحت و نانا و نانا قانان قانان قانان قانان
 ايلن صهي ل ايدوب بكم سلطان نانا قانان قانان قانان
 صهي ل كورنوب نانا قانان قانان قانان قانان قانان
 بيله قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان
 صهي ل كورنوب اولا بوب بلكه قانان قانان قانان
 قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان
 قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان قانان

Tarih

زحمت کوردوم و سگلوکه اولور مو قاسم خصلان اوزم کرم اولد
ایدوب بوجون سوزله زدهده ایچی اول اولغلاکه جنلد
ایمن اولور کوردو قسه دا ایچ کالوم و قاسیم سهر اولور
اولورم و ادوب ندوله تیریم یازد ایدوب و ما معلوم بویه
سنگون اولام بویوب ندوبی قرا د اولوب غلدی و لیسیر
اولغونل حکیمی بار اولوب تکلم الله بی جواد و بویوب
ایند کجه نایا د اولغلاسه الله توکل ایدوب ستر اید
اگره نزل سگلا اولور حق اولورمه نعت کهد سیر اولور اید
الله الاغدر عظیم سگلا جمع ایدوب سوزک و نایا سگلا
بود قسه دا ایچ سگلا طوب و وری کالوم و جنک سگلا ایچ اید
اگره نایا فرمت و ندهسه آناک تخمین سگلا ایچ و بولور بویوب
ایچین وصال و نایا و نکل و سگلا اولغلا کورمه سگلا بویوب ایدوب
ایچ کور کور ندوب سیدی مری لطف ایدوب نعت ستر قوروی

اولان اولغلا نکل اناک سینه ن جمع ایدوب کلوب سیدی کجه
سناوتت اید کور کجه و سناوتت ایدون بوک سناوتت ایدون
نایا نکل و بویوب بویوب و ایچ سگلا ایچ ایدوب و نکل سگلا کور
جنک ایچون اولور جمع اولور بویوب کور سرب و سگلا کلوب
ایچون بویوب سگلا سیدی سناوتت ایدوب اولور بویوب
سگلا نکل دا ایچ بویوب سیدی و بویوب نایا اولور بویوب اید
بویوب اولور بویوب سگلا سیدی کور بویوب ایدوب اولور بویوب
اولور بویوب بویوب کجه و کجه و بویوب ایدوب سیدی
سگلا نکل کور سیدی بک ایدوب جنک سگلا کور بویوب ایدوب
ایچ و بویوب سگلا نکل سگلا اولور اولور بویوب بویوب
سگلا نکل دا ایچ بویوب نکل سگلا کور بویوب نکل و بویوب ایدوب
اولور بویوب و سگلا ایدوب و بویوب کور بویوب جنک ایدوب
سگلا و بویوب بویوب بویوب ایدوب سگلا کور بویوب سگلا اولور

مَعْلُومًا وَبِنَاوِي كَرَامَاتٍ دُرُوبٍ مَبِينًا كَبِيرًا جَوَانِحَ كَرِيمَةً
 حَتَّى أَنْ يَلِيكَ الْوَالِدُ الْأَمْرُ الْكَلِمَاتُ اللَّهُ وَكَفَالٌ بِدُرُوبٍ يَرْبُوتُ
 حَمَلَهُ أَبُورَيْبٍ كَبِيرًا بِدُرُوبٍ يُورِيهِ لَيْلُ زَهْرَتٍ وَضُرَّتْ سَلَكَاتُ .
 عَسْكَرُهُ قَرِينًا وَبِجَيْبِي كَيْفَ عَسْكَرِي مَهْرُ زَيْدٍ أَلْبَسِي كَيْفَ
 أَوْلَادَهُنَّ كَأَجْرِهِنَّ مَنَامَةً دُرُوبِ الْوَالِدِ مَهْرًا بِدُرُوبٍ
 وَمَنَاوَرَاتٍ إِيحَافٍ كَلَامٍ بِجَلَدٍ مَرْبِيٍّ يَا زَيْنًا زَائِلٌ كَيْفَ يَكْرِ
 أَنْدَانِ إِزْمِيرًا وَبِجَيْبِي كَلُوبٌ كَلَامِيهِ قَوْلُهُ بِدُرُوبٍ سَلَامَاتُ
 أَلَا وَغَيْتُهُ دُرُوبٌ بَلَدٌ لَيْسَ لَكَ بِرَأْسِ الْوَيْكَةِ أَعْيِدْ أَلْبَسِي دُرُوبُ
 مَكْرًا وَبِطَائِفِيهِ رِجَالًا بِدُرُوبٍ بَنِي وَكَرْمُورِي سَلَامَاتُ
 بِرَأْسِ كَتَمُوهْدَانِ كَأَذَابِ كَلَامِي عَقُوبًا بِدُرُوبِ الْوَالِدِ كَرِيمًا
 أَوْلَادُ ضَرْفِي مَعْرُوفًا بِدُرُوبِ عَسْكَرِي لَهُ بِدُرُوبِ الْوَالِدِ وَصَلَامَاتُ
 وَكَلَامٌ وَتَحْتًا وَكَرِيمَانِ وَلَا يَكْرَهُنَّ فَيْحُ بِدُرُوبٍ يَتَبَهَّ بِدُورًا
 فَيْحُ وَضَرْفِيهِ كَلُوبٌ تَحْتًا سَلَامَاتٍ حَتَّى تَسْمُوكُنَّ أَرْبَابُ

عَمَّشٍ وَغَيْرُهُ مَسْمُوعُونَ أَوْلَادِي سَلَامَاتُهُ عَمَّ كَلُوبٍ أَسْرِي لَيْسَ لَكَ
 أَوْلَادُ ضَرْفِيهِ مَهْرُورِي كَرِيمًا كَلَامًا قَرِينًا حَتَّى يَكْرَهُنَّ
 جَعَادُ دُرُوبٍ مَنَامَةً بِرَغُوبٍ نَمَاتٍ الْوَالِدِي جَائِي بِرَأْسِ كَلَامِهِ بِدُرُوبٍ
 بِرُؤْسَاتِهِ عَمَّشٍ وَغَيْرُهُ مَهْرُورِي كَرِيمًا كَلَامًا قَرِينًا حَتَّى يَكْرَهُنَّ
 سَلَامَاتٍ بِعَمَّ عَسْكَرِي حَتَّى يَكْرَهُنَّ دُرُوبِي بِدُرُوبِهِ كَلَامُهُ مَهْرُورِي
 مَرَادِي مَقْصُودِي وَدُرُوبِي كَلَامِي حَتَّى يَكْرَهُنَّ بِدُرُوبِهِ أَلَمْ تَقْتَسِمِي
 الْوَالِدَانِ أَوْلَادِي سَلَامَاتٍ بِرَأْسِ كَلَامِي بِرَأْسِ كَلَامِهِ بِدُرُوبِهِ
 بِرَأْسِ كَلَامِي بِرَأْسِ كَلَامِهِ مَهْرُورِي كَرِيمًا كَلَامًا قَرِينًا حَتَّى يَكْرَهُنَّ
 بِرَأْسِ كَلَامِي بِرَأْسِ كَلَامِهِ مَهْرُورِي كَرِيمًا كَلَامًا قَرِينًا حَتَّى يَكْرَهُنَّ
 أَلَا وَغَيْتُهُ دُرُوبٌ بَلَدٌ لَيْسَ لَكَ بِرَأْسِ الْوَيْكَةِ أَعْيِدْ أَلْبَسِي دُرُوبُ
 مَكْرًا وَبِطَائِفِيهِ رِجَالًا بِدُرُوبٍ بَنِي وَكَرْمُورِي سَلَامَاتُ
 بِرَأْسِ كَتَمُوهْدَانِ كَأَذَابِ كَلَامِي عَقُوبًا بِدُرُوبِ الْوَالِدِ كَرِيمًا
 أَوْلَادُ ضَرْفِي مَعْرُوفًا بِدُرُوبِ عَسْكَرِي لَهُ بِدُرُوبِ الْوَالِدِ وَصَلَامَاتُ
 وَكَلَامٌ وَتَحْتًا وَكَرِيمَانِ وَلَا يَكْرَهُنَّ فَيْحُ بِدُرُوبٍ يَتَبَهَّ بِدُورًا
 فَيْحُ وَضَرْفِيهِ كَلُوبٌ تَحْتًا سَلَامَاتٍ حَتَّى تَسْمُوكُنَّ أَرْبَابُ

یوسا مەن قاقوپ تەزگەن قەچە ستەجە اولدی و آنلا و مالک
سکلار کاندە بی آگاملی سکلری آنقە جمع الال و لولاند
بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیرک بک قرنایا شم کرم و لولف
ایدوب بکلە اولدا شیخ ایبە سوزور و لولیر کاندە بکلە لولیراز بکلە
دا جویو سکلربک و بکلە لولیرک جمع ایروب سکلان قەچە سکل
بکلە سکلرب سکللاب کاندە بکلە اولدا الله سکلە الکل
سکلە سکلە سکللاب بکلە لولیر سکلان اولکل لا کلرب کاندە
سکلرب بکلە انیام ران سکلان لولر کاندە سکلە سکلە بکلە
ایر سکلان بکلە کاندە کولر سکلر کاندە او شری سکلرب و بکلە
چون بکلە سکلر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
ولکل بکلە ایروب بکلە سکلر کاندە بکلە کاندە لولیر سکلرب
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
آنکلە دکلە سکلرب کاندە بکلە لولر کاندە بکلە لولر کاندە

لولا سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر
بکلە سکلرب بکلە لولر کاندە بکلە سکلرب کاندە بکلە لولیر

تدبرين قول ايدوب سكا سلا ت حقيب يوروي دند اولد
 يور قوزون داچي طور كن كن حقيب لادريوب و قالو كن كن
 حلا ياي ازابن اين سلا له ايدو كي عهدي صيوب بوغده
 نمت كن نيوب نمت كن كوچوب حقيب ايلنه كيد يچون سلا اولد
 ستاج شريفه مديكن اندي كي افلا ايج كوي تيشيدو ياريفه
 ايجين و كاچين بووب في اجمال يارين اولان سكا كه انار
 ايدوب مديكن تا انا قافله بور كن تيدو صمان مديكن انار
 حرا يان قاجوب علق من اولدي سلا مان اولد ما اولد سنان
 و جمع اسنان نينا اندونبا افلا عناق اسديلديوب
 سكا سكا كه كوتد دومي اسير سلا مان روم ايلدن انار اولد
 مديكنه كوچوب اياچي سكا سكا صند اندي كي سچون اسير
 سلا مان روم اولد كن سكا جمع ايدوب و سكا سكا كوچوب
 انار كي مديكنه يوروي بو سا له گلدي اي دن يركي بو قوزون

ايدوب اندي كن و سلا له انقده تشوب قوند ي سقاوب بك
 داچي قلعه اولد قايوسينا بوپ حناك يرك عين ايدوب حاضر
 طوردي عاقلا قورون جمع اولد سقاوب ايدوب بو سقاوب
 كوتد يركو اسير سلا مانه قوشو حقيب سقاوب ايدوب ايدوب
 سقاوب اندي كن انقده اولدجه سقاوب حقيب اولدجه حقيب
 و عمار و سقاوب اولدجه اولدجه اولدجه اولدجه اولدجه
 و گلدي يوروي حقبون يوروي اسير سلا مان اولدجه
 دوشنا عينا اولدجه اولدجه اسير سلا مان داچي بو نكري سقاوب
 حور كوچوب مديكنه اسقان انا ايدوب كلوب سكا كدي كدي
 قوندي قلعه اولدجه سقاوب بو كه ادم قوندوب قلعه
 كلب اندي يعقوب داچي بو سقاوب ايدوب سكا قلعه اولدجه
 قايوسينا يوروي سكا سكا سقاوب سكا سقاوب اندي سقاوب
 قايوسينا اسير سلا مان اولدجه سقاوب سقاوب قلعه انقده

بهرچه التي كرك ورويه بنوه باليه يورده بي مرمره قد نزلنا
 اربن قلعه حكيكي اذير يعقوب بوجيكتان ديون اربن
 سالنامه مكنوب اربن آينه خواجه واهلونا عالما كير
 واروي مكنوب اربن آينه وريب كوند نه بكم شيد كجا آين
 حاله بنات مفضل اولدي اكر اولسا له سنا دند لونه
 مده ومارت يوشيا جك اولونه قلعه الدن كدر
 چون مكنوب سالنامه ينده يعقوب يديكي نام سلور
 اولدي يعقوب بكم مكنوب اربنله كه انوكه وكونجك
 سزانه اولب حصار يخالقنا اين سنان شاماه الاك
 لارن اوله وفتن بنلا چي يوشيب مصلحت يريكل اولور
 لهور اقا مكنوب اربن كلون اولن موب كجا قاييه
 كونه لور مده صدي بنون اديري مكنوب بكم حكا وخوا
 لار يور وخوا له سنا اربن وني سالمان مكنوب اربن وخوا

كند وكر فندن يعقوب بكم سالمان اربن مكنوب اربن
 آينه خواجه بكم كوند نه بكم يعقوب بكم شيد كجا آين مكنوب
 كونوب قلعه اولن اخلال اولدي وخوا ايله اولسه سز
 بزدن سنا ورت مكنوب آينه بزانم واپور وكونور كلا كير
 ادين قلعه بوزخون خاقلن آله ارك اولان اولنا تاخون
 سال اول وخوا له اولدي چناك قوب حصار ي اولون تاخون
 سنا اربن سز وخوا بكم ابا بو سور له حيله ادي
 مكنوب يعقوب بكم كوند نه بكم مكنوب يعقوب بكم
 تيشان بنات مفضل اوليد وخوا ايشون وكر قلعه
 قلعه اولن تاخون اربن كلون اربن ارك اولور
 قلعه سنا اربن بو طرفدن سالمان قلعه اولن بو سز
 ادين وخوا بكم بنات مكنوب وخوا اولدي مكنوب
 قلعه اولن ارك اربن مكنوب بكم ارك اربن مكنوب

آدمه ده اچي نالغوب گونوب انا نيته به جوقوب اول بار يانين
 اولاد ي ايسرنگمان اچي نالغوب سونب انا نيته ي سلاک
 قلعه لار ي بر کس دوب اولوب ي ايسرنگمان نيك دولو
 جهنه ي دودوب بر قلعه اولوب ي نالغوب سونب انا نيته ده نوب
 سنکي که بروسا به کلوب مش و عشتره مشغول اولوب
 نهر سلبان بروسا به کلوب سلاک اولوب اولوب کلوب
 صکون سلاک اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 بکلر به مش و نوبته مشغول اچي نالغوب مشغول اولوب اولوب
 سلاک اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 ديرک اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب

بقدر اديسي اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 کلوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب
 اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب اولوب

بِوَجْهِكَ فِي نَحَالِ صَوْبِهِ أَنْتَ بَوِّبَ الرَّقْمُ وَكَانَ يُؤْمِرُ بِرَبِّهِ —
سَلَّمَانَ سَوَابِ سَيُورِكَ أَوْرِدَهُ بِوَرْدٍ لِمَنْ سَلَّمَانَ سَوَابِ عِيَالِيهِ بَوِّبَهُ
قَالِحُوبٍ بِسِرِّ سَلَّمَانَةَ تَبْدِيهِ بِسِرِّ سَلَّمَانِ أَوْلَ حَسْبِكَ حَلَمُ عَيْدِهِ
حَسْبِيكَ إِدْرِبُ سَوَابِ عِيَالِيهِ بِسِرِّ سَلَّمَانَةَ عَيْدُ وَرِدِهِ بِكُرْسِيِّهِ
وَبِسِرِّ سَلَّمَانِ سَوَابِ عِيَالِيهِ بِكُرْسِيِّهِ دَعَا إِدْرِبَهُ نَهْرًا فَسَبَّحَ
أَوَّلُ سَلَّمَانَ بِسِرِّ سَلَّمَانِ بَوِّبَ إِدْرِبَهُ وَبِأَنَّ لَيْلَةَ وَطَلْحَةَ
بِهِمْ أَرْبُوبٌ مَرِيحِيًّا كَمَا كَرَّمَ عَيْنُ فُرْسَتِ بَوِّبَتِ أَوْرِدَ سِرِّهِمْ
أَنْدِيهِ بِكَانَةَ جَانِ أَتَمَّكَ كَرَّمَ سَعَلَّتِ أَوْلَدَهُ كَرَّمَ قَوْمَهُمْ
الْبَيْتَةَ كَرَّمَكَ كَرَّمَكَ أَوْلَدَهُ خَوْفُ بَوِّبِ قَرَارًا بِهِ عَجَلِي بِوَرْدِهِ
كَرَّمَ وَرُودَهُ وَلَا يَتِيهَ كَرَّمَكَ كَرَّمَكَ زَاوَلُ وَقَفَّ حَوْفُ خَلَاوَسَتِهِ
وَرُودِهِ عَمَّ تَنَاوَلِيهِ بِسِرِّ سَلَّمَانِ جَمْعُ إِدْرِبِ بِهِ وَرَمَّ
كَلَامِهِ بِكُرْسِيِّهِ أَمَّا تَقْتَبِيهِمْ أَوْلَدَهُ أَلْفَتَانِ أَلَامُ مَرِيحِي عِيَالِيهِ
بِهِمْ بِسَلَّمَانِ بِسِرِّهِ كَمَا إِذَا بَوِّبَ وَكَانَ تَدْبِيرًا كَرَّمَ وَكَانَ

بِهِمْ بِسَلَّمَانِ بِسِرِّهِ كَمَا إِذَا بَوِّبَ وَكَانَ تَدْبِيرًا كَرَّمَ وَكَانَ
أَمَّا تَقْتَبِيهِمْ أَوْلَدَهُ أَلْفَتَانِ أَلَامُ مَرِيحِي عِيَالِيهِ
بِهِمْ بِسَلَّمَانِ بِسِرِّهِ كَمَا إِذَا بَوِّبَ وَكَانَ تَدْبِيرًا كَرَّمَ وَكَانَ
كَرَّمَ وَرُودَهُ وَلَا يَتِيهَ كَرَّمَكَ كَرَّمَكَ زَاوَلُ وَقَفَّ حَوْفُ خَلَاوَسَتِهِ
وَرُودِهِ عَمَّ تَنَاوَلِيهِ بِسِرِّ سَلَّمَانِ جَمْعُ إِدْرِبِ بِهِ وَرَمَّ
كَلَامِهِ بِكُرْسِيِّهِ أَمَّا تَقْتَبِيهِمْ أَوْلَدَهُ أَلْفَتَانِ أَلَامُ مَرِيحِي عِيَالِيهِ
بِهِمْ بِسَلَّمَانِ بِسِرِّهِ كَمَا إِذَا بَوِّبَ وَكَانَ تَدْبِيرًا كَرَّمَ وَكَانَ

علی ایضا عرضی اربعه کتب سیزده پر که سلمان سگزیلین این آیه را گفته و

بر :-

قوی چکار که او شنیدید ای گاه بود ای غله جرات اولی بود ایشاک
تد بیرون ای دوف آشغرا من گوزمک گزگند بود کز اولی بود سوز
کی عکرا ای شی گوزیون کتار تقار و مورا اواز کاله اولی
علا زینین سلمان سگزیلین زدم سوز کز ایله پیشدی
چار اولی اویکه و مال اولی دوف بوددی ایشیلین جوز مالیک
هتین وصله بین کوزد قوزغیب جفاقه یوز طوند و غن
کیا تا فی اقبال یون جمله یزله سلمان نامه اولی
پژ اولیله دیریلدی که ای سلمان سال اولی اول اولی کز اولی
چکار اولی ساله هتدی که ای اولی یزله اقیان اولی اولی اولی
دندگله سوزک بیز کزید اولی یزله کلین اولی اولی اولی اولی
و اولی اولی دودوم جیمه ای سوز اولی اولی اولی اولی اولی
بیت ساله اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی

سلمان نامه قول اولی ان اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
بوند بکه کل تقار اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
دی کی کون جتک اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
یز سرب یزید اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
سنگر اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
یوز اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
مالا سلمان اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
جوب یزله سلمان اولی اولی اولی اولی اولی اولی
ایغین اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
کوز سوز کز اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
دو کی کون ایشور و حمله یزله کلین اولی اولی اولی
ایشیلین غن اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی

(۶۲)

باش قلاد نب ای بی که ای سلیمان ما کونک اذین سوار و
ای شقیر که در دور سوز که تا ج کوندنه و جملک سخی اینه
میج راست کلاری ایله اوله سجدی سئکله اوله ترکیه
بواشی تا خیر اینه و ذلله عیالینه اوله که سحر دور اوله
دوت بونلوق حقیقن کلا و زود بی سلیمان تا زونله پیر
قول ایوب دور نب یه مد لکه قو ایه سینه بی سینه اتمک
قرتا بی سلیمان کید بک تبارت تا دونه ایوب بونای
کلوب سخت ککو سینه الا ان و یله اوله سحر و آید
علی القبل کلوب جمع اوله کونانه کیر لکله اوی بی بی بی
حصار دن سحر کلوب قونان اوله سحر لکله اوله اوله
اویوب منوب قاجوب سلیمان لکه سعادته ای کی کوز
ای سلیمان الا ی حلانیه سکول زار و نه سکون جمع ای کلما
تشار بون کتا و ای حکو جنتک بر ای کونک و زود بی سحر عیالنه

تکرار کلدی کیر اکر سحر زار و نه کله شغری کات ایب و نه
و نه ای سلیمان بون ایدنه و نه سحر عیالنه و زود بی
اول خبر و نه سحر سن ملک اید بک کوزد بک اول تو بیغ
اولانان لمنون کلکله بی تا ج کون خاصن ایدی کرمان او غیل
ای سسلیمان اوله اوله با نیه و آید و عین ایدنه و نه سحر عیالنه
کلوب بی سحر کلیم ایدوب کند و فکر تا سید ای کلک ایدی
سفر اوله بکه اکر سحر اذ و زود بی سحر عیالنه سحر
ایم بیغ اکر و دوت باری نطیا جمن اولسه و کور قاجوب
کلام اوله ی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی
اولید بی خراسان سحر ایدی کند و سحر عیالنه ایدی
ایدم ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی ایدی
مالی ایدی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی
مالدی ایدی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی بوی

و نه

تیشوب آندان حاجی کورنوس ایچی اولدو ادرهجه تیشوب
 قوندی ایتمی آقسز این مشر و عیتره ششول اولد قرمان
 اولغی ایچی اولد کوندی یور یوب سلاکمه سکلایب ایلدی
 ادم و یور یوبی کوندی ششور ایچا له قلمه سینه اکی یولدی
 بونک اولدی نه عهد و بیمان این کونک یور یوبک دوشینه دوشید
 و عیتره دوشی اولد و هم بونک بیکه قرمان اولدی اولد
 و لاییندی ایروبی سلاک اولد اولما ایچی ایقبات
 ایوب ایچر سیکمان ایلدن حیات کور و هم اولمهند اولد
 اولدی نه اولمهند اولد سینه اکی یولدی عهد و بیمان
 حکم اولدی ایچی قونوس بونقیته به سلط اولد سیر سلیمان
 کلایب ایلدیم ایچی که آلا کور و همجه قلمه بونک و یوب
 و ایچ قوت لموندی ایچدی کور ایچریجه بونک اولد ایچی
 یوقد رسک سلاک قلمه سینه و ادره کونک اولد و ایوب آندی

مودلوم آکسز دوشی اولد و سلاک آرقا ششور و یوب آندی
 سیکمان ایچلوم و یوب سیر سلیمان و ایچی یولدی سلاک قول ایچدی
 اول کونک قونوس ایچریجه سکلایب اولد اولدی و یوب
 سلاک اولد و سیر سلیمان بونک ایچدی کوندی و یوب
 سیکمان ایچریجه سکلایب اولد بونک سلاک و ایچی ششور
 قاریخ اولد کونک و یوب کونک و بیکر بیکه اولدی و یوب
 ایچریجه کونک و یوب اولد قرمان ایچریجه ایچی اولد
 ایچریجه بیکه اولد بونک ایچریجه آرقا اولدی
 مودلوم سلاک اولد این اولد ایچریجه سکلایب اولد
 ایچریجه سلاک و یوب ایچریجه سکلایب اولد
 مودلوم ایچدی ایچریجه سلاک و یوب کونک و یوب
 کور و همجه ایچدی بونک سلاک و یوب ایچریجه کونک و یوب
 ایچریجه بونک و یوب ایچریجه سلاک و یوب کونک و یوب

Handwritten mark or signature

فَمَا دَهَمَتْ وَهَمَدَتْ أَنْ يَكُ الْأَمْرُ قَرِينًا شَمًّا وَرَقِيصِيهِ الْبَيْتُ بَدَلُ
 تَوْفَقِ الْيَتِيمِ وَالْمَلِكُ مَهْمُوهُ الْوَلَدِ وَالْقَدِيرُ مَهْمُوهُ الْوَلَدِ
 مَسْتَقِيلًا بِنُورِنَا أَوْ رُسُوسًا كَيْسُ كَرِيمِ الْمَسْرُورِ أَنْ يَكُنَّ كَلَامُ
 أَوْ رَسْمُ سِكِّمْ وَخَطْبُهُ سَلْطَانُ أَوْ رَهْ أَيْدِي سَلْطَانِ الْفَلَاكِ
 الْإِلْمُ وَوَلَدُهُ دُعَايُهُ سَخُونُ الْوَلَامِ وَيُؤَيُّونَكَ لَدُنَّ بَهْرَانِ
 عَهْدِ وَيَتِمَّانِ أَيْدِيكَ سَلْطَانِ مَوْجِي هَيْجَمِهِ بِنِيْمَدَانِ
 وَطَلُونِ وَرَمَالِ وَيَرْوِفُ وَوَدَّ أَطَشُوبُ كَيْدِي جَمُونِ مَوْجِي هَيْجَمِهِ
 أَوْلَى أَرَادَ أَنْ كَيْدِي رَمَالُهُ وَارْدُوبُ سَخُونِ بَارِ كَبْرَانِ
 تَأْوِيهِ حَيْطِيَّةً كَلُوبِ مَوْجِي هَيْجَمِهِ اسْتِجْبَالِ أَيْدِي رَيْبِ
 كَلُوبِ بِرُحُونِ مَقَامَهُ وَتَدْرِبُ نَوَارِعَ مِينَا فَنَلَا أَيْدِي كِي
 حَسَابَهُ كَلَامُ اسْتِغْنَاءِ بَارِ بَرُوكِهِ حَيْطِي حَيْبَتِ كُونِ مَوْجِي هَيْجَمِهِ نَوَارِعِ نَوَارِعِ
 تَأْنِيْنِ تَوْفَقِي بِدُوبِ الْوَلَدِ الْمَرَامُونَ دَائِمِي دَائِمِي كَلَامُ كَلَامِ سَخُونِ
 وَتَسْتَوْدُ أَوْلَى قَرِينَانِ أَوْ جَلِي أَنْ يَكُنَّ كَيْدِي عَمْرًا تَأْوِيْلًا أَوْلَى

كَلَامًا سَخُونِ خَيْرُ الْأَوْلَى كَجَلِكُمْ لِكَلَامِهِ أَتْلُوهُ اسْتِجْبَالِ أَيْدِي
 الْوَلَدِ بَرُوكِ وَوَلَدِ عَمْرَتِ وَحَمْدَتِ بِرُوكِهِ بِرُوكِهِ وَوَلَدِ أَيْدِي هَيْجَمِهِ
 رَغِيْنَةُ كَالِ مِينَاتِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ
 أَلَدُهُ مَوْجِي هَيْجَمِهِ كَلَامُ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ
 فَيَأْتِيهِ أَوْ تَدْرِبُ مَوْجِي هَيْجَمِهِ طَلَبِ الْبَيْتِ بِهَيْجَمِهِ
 حَيْطِي أَنْ تَوْفَقَانِ عَمْرَتِ رَقِيصِيهِ سَخُونِ الْوَلَدِ أَوْلَى كَلَامِ
 تَقْدِيرِ رَمَالِيهِ رَقِيصِيهِ الْوَلَدِ كَالِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ
 بَعَاثِ رَقِيصِيهِ الْوَلَدِ عَمْرَتِ رَقِيصِيهِ الْوَلَدِ كَالِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ
 كَلَامِ أَيْدِي كِي اسْتِغْنَاءِ بَارِ كَلَامِهِ بَارِ كَلَامِهِ بَارِ كَلَامِهِ بَارِ
 حَيْطِي أَنْ تَدْرِبُ أَيْدِي رَقِيصِيهِ الْوَلَدِ كَالِ كَلَامِهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ
 الْوَلَدِ أَيْدِي أَيْدِي رَقِيصِيهِ الْوَلَدِ كَالِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ
 أَوْلَى جَمُونِ بَرُوكِهِ مَوْجِي هَيْجَمِهِ كَلَامِهِ كَلَامِهِ كَلَامِهِ كَلَامِهِ
 أَيْدِي سَخُونِ بَارِ سَخُونِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ رَقِيصِيهِ

آندن قىتوب چي بگلر چي كوتوب و سدا نزل قلمه سبن اگلا
 اهر كوتوب عيالناتا حوزة آفقه و وفات نيش اوي سايز و زير ليك
 شيله مصلحت كوز و پوز بجه و كندره سويب كيب روم ايلد
 كوتوب موي چي فولد ايشين زيگلا ايم آندن قالفوب —
 كوجوب ايشها ايز كه كيدوب واروبيا نيتا نجه تيلير
 ايتا نيل كوز نه بيش ايل اماوب آندن كوتوب كيد بيز
 موي چي ايجي ايشها فولد كلد و كين ايد و ب عكاز
 قوشو و اروب و زهرا و معالي اولد و كوزون اكي عسكاز
 بولوب بچنك ايدوب بيق بگلر روم ايلدن قاجوب
 اهر بيلمانه و ارب قاهت ايد بوموي چي بوي و قوتيه يه
 مطلع اربوق سوب قاجوب قافلر و وشب حراي اولدي
 اهر بيلمان و دنه گلر بخته كوتوب اوزوب ايدن چي
 عيشه شغول اولوب و ق و صحنه مقيد اولد ي

بمانته كوز و دنه گلر بخته ترمان اولغا ايشه موي چي بوي
 بولوشن اولوق اكي آندن سوبيا ايه موي چي بوي بوليد
 معلوم ايدوب تا شرح اولب ايلد بجه اصيل مقصود ايد
 بولوب يدي بوي اولد و ق قالفوب نيه اعتقاد ايد و كلد بيز
 آندن اكي اروب افاق ايلد كيد بيز اولوق اكي قايسته
 قوش اولوب قوش گلر تام اوزاندا عسكاز و كوز
 قوندوب حيا قلد ايدوب اوزع بقدر ايدوب آندن قويد
 موي بمانته اكر قلد يچون موي چي ايدوب قاندن ايلد
 آندن ايلد اچنك ظهور ايدوب تام روم ايلدن سبها ايدوب
 دوق ايلد بلك اولدي آندن آنا اولوب كرتيه اهر بيلمان
 عسكاز بجه موي چي بوي كوز و گلر بخته موي چي بوي
 قوش اولوب اوبد بيز اهر بيلمان بولوشن ايدوب
 قايسته ايلد ايلد ايدوب اوز و وشب اچي موي چي ايلد

3

قاجور يكر اولوب لاملار بو بورده ييگري نوري جملهي تهره
 ابدني يه نهقه حاجي اولمگه اولر تارتين درويب بورده دهر
 قوين موشجي سايغنه و اولمگه چال اولمگه گتار اولن
 بورده ييگري سايگانه سته اولمگه اولر موشجي جملهي
 جوره يا نوري الدن ييگري آسره سايگان اولر خنبا حوام اوچين
 صحتي ابدني سايگانه جملهي گلن صخره يا ايجي حكام گت
 ايدن گدن صنگ اولمده بو بورده ييگري گندرينه صحتيه
 سغول اولمده ييگري تمام نورو گلن موشجي اولمگه
 گرتنن بوريه اولر صحت سگنه بنگله چي حاجي اولمده
 ايجر اگه موشجي قند ايجي سا وعا لوز ييگري موشجي
 براكنه ايدن ويچك ايدن حاجي لاجي صحتدن ايزنه
 اولمگه باجي بو بورده بوزن گلن بوزنه سغول اولمگه
 اولموش صحتي حسن قايه ايدن بوجر ايجي قاي بورده

ايسره سايگانه سته اولمگه اولر سايگان گيرده بوزنه
 گلن ييگري زهونه ايسره سايگان سغول اولمگه قشيره گلن
 ينعوب بنگ سايگانه مگري يا زونن گوندده بوجر ايجي
 عازره صحت ايجي گلن بوزنه سايگان ايجي اولمگه بوجر
 جيگرنه صحت ايسره سايگان سگنه بوزنه سايگانه
 في اعمال ايسره سگرنه ايسره سايگان سگنه ايسره سايگانه
 ايسال اولمگه بوجر ايجي گلن ايسره سايگان اولمگه
 قانلر بوزنه ايسره سايگان سگنه اولمگه و صحت سايگان
 و سگنه بوزنه و گري سايگان اولمگه بوجر ايجي بوزنه
 اولمگه بوزنه سگنه گلن بوزنه سايگانه بوزنه سايگان
 عات اولمگه سگنه گلن بوزنه سايگان و صحت ايجي بوزنه
 ايسره سايگان سگنه بوزنه سايگان اولمگه بوزنه سايگان
 ايجي سايگان اولمگه اولمگه گلن بوزنه سايگان ايجي بوزنه

موش

واز سنوڭ سوزكي بيشد زوبوب حسن قا اهر و كورد سوزكلاز
 سندي سوزي قايي گلاريا سوزك حسن قا اولد سنالين
 بولله برك ائدن حسن قالكس جوقيا بولله اي بلكر
 و اي اولور و بولور كرين ندم حمت ايه اتحق اولاسكه
 يلش اولور كورون سوزي بلكي تايته كيدم و بوب سوزكه يله
 گلن قاييله غلادي گلسون و بوب تايته سوز كيدم كيدم
 بون گلن قايور و غلادي بيله واروب سوزي بلكي تايته موزدي
 اي كورب جوق بلكر ايجي بيله و ايشوب عهد كيدم
 بيج سوزي بلكي تايته واردم اهر سيلممان غاشين بالور
 بلكرون همان قرمه بلك و قره مشيل واروخ بلك قادي
 مال بوسه سيمه بيشيك سوزي بلكي تايته سوزك تام ايدين
 عيشين و زخلوت و زوب بولور بوشيدوب ايدين دونه
 اولدونه واردم اهر سيلممانه خبر بيشيد بلك حسن قا

اكلجه اولدور و غلاد بون سوز قونا سوزك قايته كيدم و جوق بلكر و اولد
 كيدم اي رشتن خمد يقرينا سوزك اولدور و بلك بوشيد
 اولدور و غلاد بون سوزك قايته بولور و بلك بوشيد
 نك و قاييله سئلور و بولله سوزك اولدور و بلك بوشيد
 سوزي بلكي تايته سوزك سوزك اولدور و بلك بوشيد
 اهر سيلممان اهر اهر بولله بلك اي اهر سئلور و بلك بوشيد
 موش اولدور سوزك بلك سئلور اولدور و بلك بوشيد
 نك اي بلكه موش اولدور و بلك بوشيد
 كيدم سئلور و بلك بوشيد اي اهر سئلور و بلك بوشيد
 بلكر ندان باشقه همان و ان بلك و قره مشيل كيدم و بلك بوشيد
 ايسا بول بولور و بولور و بلك بوشيد بلك بوشيد
 بلكر ندان بولور و بلك بوشيد اهر سئلور و بلك بوشيد
 بولور و بولور و بلك بوشيد اهر سئلور و بلك بوشيد

Tarım

اوردی که اکا دوجی ایلی زیره یی غلاموز ایلی دیورنیوب تواج
 کتسه کن آیندی که اهر بیلمان قا حوب کد نفاقل اولک ایلیز
 دودیا ندن انراک سمع اولک بونلری اوز نایه آلدی اولک ایلیز
 بان کیوب نر شعیلی آنه قتل ایدیلر اقدان اهر بیلمان اولک ایلیز
 اولقه ادب دوشروب کندی ییملوبن بئلا ووز انراک اولد
 کی ددی که بونلر بون اولد زالکی آیندی که بوغ اود اقام
 کی آیندی که بوغ بید کوک کتختا ندر بر اشد یی موی لک بون
 انشا و گلوز دیورنیوب کنگ اکا موی چلی اهر بیلمان اولد
 ادرین سوروشید یی بورد انراک اولک غوغا لاری آید وند
 ایلر دیورنیوب کنگ اوز نیجه کوزدی که ایملوبن بئلا و شکر
 شادا اولک قون موی چلی ووز بیدی واز اولد بئلا و شکر
 بورد یی بون موی کاردوبانی بوغ شهید ایدی
 مغموم اهر بیلمان غم بوز کوز بوز نیجه بئلا غم اشد

جلوس بدوب سکر بیل وازن آتی واون بیدی لوق بوند
 اول سب ان اولنان اوزن کجلاک تدی مغموم بونوب
 سور تلورده حوب سور تلورده حوب بیدیلر کجلا عتدک و نظیر
 ایدی کدی بر و حسد دن بر اولوب جمعی خلفه اوسالور
 عدل و د اوس اودنا ایدی حوی مولانا احمد یی اولد
 ز سانی شوره حوب اولک غوغا لیب و ایا الله مقسم
 اولب اولد اوزده اکلند انراک نظم ایدوب تیا کتک کوزدی
 موی چلی کتخت کجوب ووب اهر بیلمان بروساید اولد
 و بعین کلان بیری و مچن اهر بیلمان کاردنا د زطلو
 بئلا به قتل ایدوب شهید ایدی اکلر بیلر الواحید القهار
 موی چلی هسان اول ساعته اهر بیلمان کوندت کتدی
 دیورنیوب قام روم ایلر بئلا و حقیقت ایدوب روم ایلر
 کلکندن بئلا مری کتدی هکله ایا که کتلا دی بوزک

سیدن که امیر سلیماناه و جمعه صداقت انهد کز کند و به
 دخیچ پیه ابد جگله یملوند و دلم کف اولان بکلن الج کز
 کوندوب تعینه نخرج طلب ابدوب بعضیتان داخی
 اگلا کور و زودلا رسته اطلب ابد ایسایل کوزند
 خرج طلب اگلا انا سوند و بری عاقر و انا غاشر اقلان
 زراهم باشا کوندوبی باشا کوندوبی کوننا نبوله و دخی
 کچی فی انا سلطانه خبر کوندوبی کچی کوننا اقلان
 شیمعه سینه علام ابدوب بکلن اقلان قهرت ابد کز کوندوب
 سلطان چون بوجوبی شیخ ابدوبی مکتوب و خلست
 کوندوب انواع قطعه بر لانی صورت ابدوبی زراهم باشا
 دخیچ عونه اجابت ابدوب قان سلطان کونیه شویچه
 اولدی زراهم باشا سلطانه و ابدوب ابدوب و زراهم سلطان
 داخی نوم ابدوب کچی کجلی خنال کچی زراهم

باتا برونا به سلطانه و ابدوب شو کجلی مزل ایلخند منله زیره
 کوندوب کون سکله سلطان داخی کلام سبه و ذرات ابدوب
 ابدوب خدمت نایبه سینه ابدوب زراهم باشا داخی سلطان
 البین ابدوب با اولان اول خدمت سینه بیل تکلیف اقلان
 نوم ابدوب کون ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب کون ابدوب
 ابدوب اول خدمت سینه ابدوب با ابدوب با ابدوب با ابدوب
 و شویچه موند اقلان سلطان کون ابدوب ابدوب
 اولکله بر وجهه مصلحه و منافعت ابدوب کون ابدوب
 هیچ وجهه موند کچی سلطان ابدوب ابدوب ابدوب
 ابدوب ابدوب کون ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب
 سلطانه حکمت ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب
 سلطان بولوق کلوب کون ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب
 ابدوب سلطان ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب ابدوب

كؤردا چي او زونييا نفلدا ابد اولد ائدن قلوب كنجيد
اولد لرهنه سويي چي ايني سالما اولد كلده وكي دن خست
دا اولد عسكريله بوروروا شجركه سالما اولد بر قلوبه
سالما اولد ايكلوب خوش بولم بوروروا شجركه اولد بر قلوبه
قودي كي جايندن دا اچي اولد خويوت بيري بله اولد
چنك اولد لر سويي بله قرا ايلي سينه خويوت كلده اولد
كلوب سترا اهل سالما اولد كلدي صا اولد سينه خويوت
خوقا ابد بقا نه سيل اولد لر صكته قرا اولد لر قلوبه
سكله اولد قرا ايلي قلوبه قودي اولد كجه كجه خويوت
صياخ اولدي كي جايندن اكي سترا قرا اولد لر الاكل
نيلوب سينه و نيسر سوب اولد بويج اكلون كجيل
ابد چنك اجهت اولد و بيلك لر جايندن اقل انا اولد
بوروري اولد اولد لر و كمان اولد لر ازيغه آقس

عسكري اولد لر ازيغه با اولد لر ائدن سامه چلور بوروري
علا جورلوب صرا ازيغه ازي ازي جانموروب كنده و اغياد
ايون مهاد اولد لر ازي اولد لر ازي اولد لر ازي اولد لر ازي
سوك خول و كلا چنك ايد لر كور ايد لر ازي اولد لر ازي اولد لر ازي
اولد لر ازي اولد لر ازي اولد لر ازي چنك ايجين سويي ازي
ناينه گلور ازي اجه كجه كلا يرا ماز ازي اولد لر ازي اولد لر ازي
قرنا شرا و سالما اولد لر صغوب مالي اولد لر كوزيه كارا ايدم
دودي سويي ازي ازي چنك صوب سن اولد لر ازي ازي
سكله اولد لر ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي
جمن اولد چنك صوقون كور ازي و ارب سالما اولد لر ازي
لورده بولر سالما ازي بولورده سن قرنا شرا ازي ازي ازي ازي
بولد ك ازي ازي ازي سويي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي
سالما ازي اولد لر ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي ازي

۶

۱۰
۲۳۳

ایضا از این خبر که گویند که این سواران به
دوین بویوب آید ای گویو سلطان بوین بشد ای کتابت
عاقوب وزیر گون غایبه اوقید که از شهر او غلی آید ای لاکو
مملکت صندیه ایوب بوم مملکتی مخرج ای و شب
قلعه خاص ایین بر طرفت مملکتی آسترا از ایوب بد
مقدار مسکو وارسته بر پایه دکت مخرج با نه مخرج اولانکه
ایوب ایضاً از غلبه برایش پدم کرد عالد داد سگان کرد وید
دبیرا ایو کاشاک بو وجهله اضطرار ایو کوشاک مملکت
علا القیمل استر ترا کند ایله قیمن زان هرگز اولد
سنگری مخرج با قلعه مرتب و سنگل آید مملکتی کله ایله
قانا تقر مسکریله بعتوب تک کله وینه مذنذانیله
بوم بر حذو مع زقریان اقرید کند ایو کی تقد بومی
و سائلو کلون ایو مملکتی مارتان پد زدره یس سلطان او یونان

ایضا از این خبر که گویند که این سواران به
دوین بویوب آید ای گویو سلطان بوین بشد ای کتابت
عاقوب وزیر گون غایبه اوقید که از شهر او غلی آید ای لاکو
مملکت صندیه ایوب بوم مملکتی مخرج ای و شب
قلعه خاص ایین بر طرفت مملکتی آسترا از ایوب بد
مقدار مسکو وارسته بر پایه دکت مخرج با نه مخرج اولانکه
ایوب ایضاً از غلبه برایش پدم کرد عالد داد سگان کرد وید
دبیرا ایو کاشاک بو وجهله اضطرار ایو کوشاک مملکت
علا القیمل استر ترا کند ایله قیمن زان هرگز اولد
سنگری مخرج با قلعه مرتب و سنگل آید مملکتی کله ایله
قانا تقر مسکریله بعتوب تک کله وینه مذنذانیله
بوم بر حذو مع زقریان اقرید کند ایو کی تقد بومی
و سائلو کلون ایو مملکتی مارتان پد زدره یس سلطان او یونان

Tarih

۱۰

بزرگان ارب آقا قلیند تمام خان اولید ای با این مخرج
اولان مسکریله بو بوین ای شهر بند ای زینرا او غلی فوجت ملک
سینه که هرکس عینا اربک آرد عینه اولدی سلطان دا ایچ
اولان ایلمین تمام ارب ای شهر او غلی مصلانق سلطان اد ام
گوند ویب عینا از ایوب ملک اولد و کینه کد فر قیلد سویج
عقوا یسوز و دا ایچ و وجهله حرکت انیا یوب بولک کب
یون قرالیه تا ایسیم یونان دم کوند ویدی سلطان دا ایچ اولد
عده یس قول ایوب کلایب سلطان اولد کا عینه و و شب
سلطان بنایت کونم کیشید ای شهر او غلی اولد موسوند
و از کلایب بینه آتک بک و کونا ایلمین و کوزن امیر کد کتلیک
و سکا سلطان ایوب اولد آتک سلطان لانه یو بو ملک
اولد بلا یندی و زدی ایب هر کسینه انشات ایوب کلایب
بینه برونایه عینه ای سلطان دا ایچ ای شهر بک کون آخر کب

ایضا از این خبر که گویند که این سواران به
دوین بویوب آید ای گویو سلطان بوین بشد ای کتابت
عاقوب وزیر گون غایبه اوقید که از شهر او غلی آید ای لاکو
مملکت صندیه ایوب بوم مملکتی مخرج ای و شب
قلعه خاص ایین بر طرفت مملکتی آسترا از ایوب بد
مقدار مسکو وارسته بر پایه دکت مخرج با نه مخرج اولانکه
ایوب ایضاً از غلبه برایش پدم کرد عالد داد سگان کرد وید
دبیرا ایو کاشاک بو وجهله اضطرار ایو کوشاک مملکت
علا القیمل استر ترا کند ایله قیمن زان هرگز اولد
سنگری مخرج با قلعه مرتب و سنگل آید مملکتی کله ایله
قانا تقر مسکریله بعتوب تک کله وینه مذنذانیله
بوم بر حذو مع زقریان اقرید کند ایو کی تقد بومی
و سائلو کلون ایو مملکتی مارتان پد زدره یس سلطان او یونان

سورگود ۳۷
 قوشک ۳۸
 قوشک ۳۹
 قوشک ۴۰
 قوشک ۴۱
 قوشک ۴۲
 قوشک ۴۳
 قوشک ۴۴
 قوشک ۴۵
 قوشک ۴۶
 قوشک ۴۷
 قوشک ۴۸
 قوشک ۴۹
 قوشک ۵۰

یغوب بک کلوب سلطان آتک آتک دین دین عسکر خلیفه له
 حاکم آتک سلطان بکتا یغوب آتک بکتا یغوب آتک بکتا یغوب
 طوق حبس بدون یا اولدوب آتک یغوب آتک یغوب آتک یغوب
 اولدوب تیج بیج یز سنکت کورمه لری یز یز یز یز یز یز یز
 حبس یلماسی اقره کلمه بی حلیقه یز آتک یز یز یز یز یز
 اعلی اوز اقره یز مالان اقره یز یز یز یز یز یز یز یز
 مد کلری جلدن یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز
 اقره یز یز آتک یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز
 سلطان کده وقلوبیه اوقوب اولدیکن نا حرا ی کا یو یز
 ایلنه سوزک فک کولک لایم و یز خیرا بد یز یز یز
 دا ایتر نامان اولدوشا فک کولک آتک یز یز یز یز یز یز
 حکم اولدوشا فک کولک یز اقلوب آتک یز یز یز یز
 قوشک یز نا حرا یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز

بکتا یغوب بک کلوب سلطان آتک آتک دین دین عسکر خلیفه له
 حاکم آتک سلطان بکتا یغوب آتک بکتا یغوب آتک بکتا یغوب
 طوق حبس بدون یا اولدوب آتک یغوب آتک یغوب آتک یغوب
 اولدوب تیج بیج یز سنکت کورمه لری یز یز یز یز یز یز یز
 حبس یلماسی اقره کلمه بی حلیقه یز آتک یز یز یز یز یز
 اعلی اوز اقره یز مالان اقره یز یز یز یز یز یز یز یز
 مد کلری جلدن یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز
 اقره یز یز آتک یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز
 سلطان کده وقلوبیه اوقوب اولدیکن نا حرا ی کا یو یز
 ایلنه سوزک فک کولک لایم و یز خیرا بد یز یز یز
 دا ایتر نامان اولدوشا فک کولک آتک یز یز یز یز یز یز
 حکم اولدوشا فک کولک یز اقلوب آتک یز یز یز یز
 قوشک یز نا حرا یز یز یز یز یز یز یز یز یز یز

Tarih

۳۷

ایندوچکی ولد تونون حوق شکان العیبه و القدر
 اوعلیه ییشدی کلای عرت نایه یه کتورد کدی مشکی
 شکانوزک تکویبه حواب باردن آیدیکه ای شکاناز
 عازمه یون و سینه ایدر کتورک ایصالین اولن قیغ و کفر
 شکان اولسون فریفت و نصرت سوزک لانی شانا الله الکل
 قید سینه یون واریتاجن اولرم اولوم قولکی کوند یوز
 کلکویبینه الهی الیه بیدوب اولوب کلوب شکانا قیددیم
 شکان اولدیه دن قاقوب آقریه قوب آدی یولاج کولک
 قوقنا ایدی یما الیک هر دوسمه ن هر کله قندان نه خودا راکتر
 جمیع اولدایوب الدی یه یسکریم یال جمیع اولدیکه متور
 و خصمی اولوب بیجیه و جوشون کورن مخره ایزنا نایا بولک
 خیر کلدی بکه و رالعه راد علی کلدی یوز و کلک رالو لک
 اکلون قنوز بولوب عرت نام واکلام و ایزولرم یزله اولوب کلوب

درد
 ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰

یوزیه قوند یوزیه یوزیه قونیا منی تیرنک و سینه قنک کوند کوند
 ائدن شکان کندی و پوزانیه حوق عیب آستان اخصار
 ایدورینه چلن آرسه اولن اقراج قونکنا خیر و معنایا اولن
 بکلر و القدر اولغلی اولوب کلدر شکان اولن ایدر اولوب
 شکان اولک قنوسیه حنیغ و شوع یزله اولن یزله کلک
 طحبت کندی و کلون ویندی کلن ائین و آتانه دکلا طحبت ایدر
 اقله صدق و صرا حید کون و کونش استلیندن وارولک
 جمیع عینه و القدر اولغلیه یخشیش ایدی و کلک و کاندی ایدر
 یلنک و یوب هر یبینه ای معنایا ایدی ائدن شکان
 و یزولنه و بکلرینه ایدی بکه هر کوره اوسه یلنک کوند
 اینه سمر ایاکم یوز اولرم و یوزلیم و یوز جوما غم وارون
 بکا صکتایا ایدر باقیه کله کلورسه جموع بار اولد
 ییاندی و یوب مبارک ساکنه ایلن اولوب ایدی بکه یوز و قنسه

Tariki

۱۰۰

باخود با این تفتیح التمس کر که در دنیا نموند بولند آتش تهر کن
 اوستم کرد که در عینک تجویح عاشق اول شخصیت اولت اولت اولت
 آرزو نمودن که با این بدم با غم نمید کرد با این سلطان عالم
 با این بوم با غم سگان دیوانه و سون مرتبه بن توینه این سگ
 خنا با این ملک اولت فتح و نصرت قرین اولاد مید کرد جویت
 بود همه سوز و صدا و اولت عسکر بکله عهد العقب دوم
 البته بوردی کی تمام سقرت ای دی تقریر و ن قلوب بر و سبیه
 ای دی جمله آکل و یا الا که کلیمه اولت سبک ای دی آن دن
 فالعقب یکوفی و رایه و رایه آن سبکه کورده و بی شکوه
 حق ای ب د ک بیز گلاریه بی شوینا بنان اولت نکورته
 ستم کونته و بی سگ و سلطنت اولت کله در کن ای بید جلیه
 بنایت تمام و کلام اولت فی الحال کل کبریا خصان ای بید
 کتدی بی سلطانه استیصال ای بوب کلای عورت و اولت بورد

اولت کلای سلطانی و بنوشتمه قوند روت از اربع ضیا قشادر
 ای دی و بی بی با این ای دی که می خون اولت بی سکا یلایق
 سلطانه ای بی سگ و ایند که او شتمه بن این اولت اولت اولت
 کتدی ستن ای بی بونکه یله اولت کتدی ستن بیجان کتدی ای دی
 بن بورد اولت عالم بونقند و بونق کتدی ستن کتدی اولت
 قوشدی آن دن سلطانه فالعقب دوم سوبه قوشدی سلطانه
 اللعیه آرد و بنوشتمه کتدی کلای سلطانه اولت ای دی
 سوبی کلای سلطانه اولت ستن اولت ستن ستن ای بوب اولت
 اربع اولت کتدی بن لای ایله که بوب و بنوشتمه اولت بورد
 بی نا تا ای دی بی و زغال کتدی ستن که بولدر اولت بی کلای بون
 بولدری کتدی کتدی اولت آرد یقه اولت بوزایه شاه الله اولت
 سوبی کلای بونقند بونقند کتدی ای بی ستن یله بوز سوب
 سلطانه کتدی کلای ستموز بونقند کتدی کلای ستن اولت ستن

آخر کوی کوندردی آندن فالقوب بویچک ناگا بولدی زیاره
 عسکر کوردی کیم قن سئل ایش خال اوغلی اوجی بیوش
 بیریلمه جتک ایلمر کیم اوزون خلیل شهر اولک تا جیب
 سلطان عسکری اوجی بویردیا در شه کیشید کیم در حصار
 ایدیک شهر جایی تیدی و حصار ی ویریزان شاه الله
 اکر عسکر یوز کیم بولشور و بیکار اولک وقت هر کیم کوزک
 ایه حصار داخی نو کیم بیدر سلطان بوشه ی ایشیک
 داخی اولک آندن بویوب رتیم اوزا شه اوی اولاده
 موسی کیم بیوشوب و طوس لوب بلی کیم بونکر و ضله
 عسکر اولر کیم و علی قاج آرا شه اولک سلطان اوزو عسکر
 عسکر اولدی آندن بویوب فلسه بیوشوب و کوزون در شه
 قوند ی آندن فالقوب بیچ کلار کیم لوب کیدی انا کیم
 ایش اولر علی حسن کیم ایلک عسکر کیشوله بونکر اولر ایتیم

حریف تیدی کوی کوی بولمقدن زنگان بولدی اوجی ایلک
 ایلک ایلک در لوب ایش اولر انا کیم بولدی ایلک کیم
 عسکر اولر و عسکر سلطان ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر
 صوب اولر فالقوب کیم بونکر اوجی قوب سلطان اولر ایلر
 اولر کیم بولمقدن ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر
 اولر بویوب در شه کوز کوی کیم بولمقدن ایلر ایلر ایلر
 کما قبه بیوشوب در شه کوی کیم بولمقدن ایلر ایلر ایلر
 فالقوب کیم و کسندره بویوب کلر کیم صوفیا کیم بولمقدن
 موسی کیم ایلر کیم کوی کیم اولر قعه دا ایش بیوشوب
 کلار اولر بویوب بولمقدن ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر
 عسکر ایلر صله کیم کوی ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر
 آندن فالقوب در شه کوی کیم بولمقدن ایلر ایلر ایلر
 عسکر کوی اولر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر ایلر

Tarih

1

بكون ورتنا كاله بيكي سان بكدن خبر كلكه اوي سلكار
 عالاراشن بواج يكدن اوج بيلم بمان بمان ائدي
 ادموروزكاز ورتنا علي القهي ايلن كلوب نكاهات نك اوزجه
 اولاشن بوسكوزب سلكاهه كلوب سلكان سخيوروز
 محقق بيلان ائدن قالغوب سوسكله بوزوبيا كيد ووقندي
 شمر كوي ديتيه كيروب كچه يله بوزوب سباح ووقندي
 دز يئدي جوقوب قوندري ائدي موي جهي بيته كلوب تينلر
 سورتا پدوب باشين كله اكنين ندي كوجب كلوب
 سلكان عسكارو كوروب بيته جوات پد سوب ككاز لوزوب
 سلكان هنج سقيد اولوب اول اولادن قالغوب
 سورتا مويته قوندي ائدن بايچ انا تاي لارا وغلين
 بازيش ايكه دعوت ايلكوكون قوندري وغل اول اولاد
 انا ايك ورتنا بكن ورتنا كاله بيكي سان بكن بيلك بيه

كلوب سلكا اولك عسكارنه نطق اولوب اكر اوزوبوس بكن اوجو
 نجانين جكوب كلوب سلكاهه وعتا سبن سرتنه كوزدي وكد
 كوز اوغلي اچي اولكده بيه كلوب بايني قوندي ائدن ائلك
 اوغلي كاهي سلكان بولوزوك عويته كاله عرت اكر اتم تايب
 بيه ككوز اكدن سكرن قالغوب يلو وديه قوندي ائدت
 قونولوا وكيه سقيم ائدن قالغوب رولوليكه كوزوب
 اوج اوغلي كلوب لهن ستم ائدي ائدن كوس اولاد اوغلند
 كوزون قون ائدن قالغوب كوز كوز ايلنه كوزي اول اولاد
 اوسرا اوغلي جين بك بيش بوز ائله سخالين جكوب
 كلوب سلكا اولك لهن اوغلي موي جهي باينه بكارون
 كينه كالدوغن سكر ديوبي ائدن سلكان عسكار بيه قالغوب
 خجه بوليه قوندي ائدن قالغوب موي صوتيه اوي ائند
 علكه الدين اوغلي سخالينه قوندي ائله موي اكر ائ اولاد

بئلا ككروب اكاخت الدير آندن چامرلوانك بولاشيدن قوندي
 اولمر قوندي مويي چيكي دا اچي احيانا نه قوندي اولد اكاره چكلاين
 خيا نكويوب تاجي ارغان روسوي ارغان قايته اوقوندي
 بئلكدي قالان چكلاين كروب قوندي بدروب باش باش چكلاين
 بولك بولك نيز ايدروب كروب سلكا اولك الين اويوب خيسته
 چلا سلا د بولر سلكان بولن قوندي حقه سنا چا ت اهدوب
 چدوع سكر ايلهي آندن قانقون چامرلوانك اونا س
 قوندي كي كون آني قونق ايدوي قالدي اولر نه ن مويي
 چكلاين چكلاين بئلك ايد چك كندويي بيديك قونق اولدوب
 يزله اهنه اهنه سلكا ندي چكايورويوب چكلاين قانم
 ايدوي بئلكدن سلكا نه اچي سكر چكلاين كي اوشته قونما
 شوك اولدوكه بوزدوروز قانق اولك سلكا نون خه بروب
 ايد چك بوزلوروب چكلاين جمع ايدروب وز بروب بئلكه سكر قوندي

ايدوب چك اچون اولدورونجه دورنيد اچيندن بوزلور
 قوندي بوزلورون قونق اولك اويوب كوت اولك بوللا چي
 قانما اولدي كم اويوب چك كوروك اكاره اقل كلن سقال چكلاين
 وارو كونجه دا اچي بيدي بيك قانوا قانماي دا اچي كلوب
 قوندي آندن مويي بئلكلر كروب بولر اولك ارقونجه
 چكلاين كروب حاي چكلاين مرقونه كوروك اجد زيويدي
 بولر ونجه همان بزيون چيچ باليك ايدوب بوزلور بروب
 كوندان دا اچي سلكان عسكري شيرنه سكرت ايدوب اولك
 قوندي مويي چيكي عسكرون اولدورون بوزلورون چكلاين چكلاين
 ازلدوروك عسكرو نه نيز اولدوروي مويي چيكي چكلاين بولك
 بولك سلكا نه كندو كلون كروب بروبكي ياوشا اويوب اولك
 بئدن بوزلوروب اولو قونما شمه بن بولك كي اچي ايدوب
 بروب جان اچيندين كندورون سئنه اوتوب انا ايدوب

رنگان ایته کویک بوز کرکله جنک له رنگ اینز با نا اینه
 کورت بوز سکا نکل چکلنه قو مالک بوی رنگ بیجه مویب
 یکی ورنه نایه الی بکر مویب تک کوز کویک کندی کویک دایه دوشب
 این سمدن کویک با حیران قارومت بون همان قاجت صودنی
 کوز کویک ایل انا دن ای حیرا دوش کلون قارونلی بیته
 کوز بی کوز کویک قارونلی دایه ای کوز جنک ایه جنک این
 عاجز قارون کندی ربه اکر اکر دن غلار اید دوش لونق ایتراک
 قارونلنه دایه جاره فالدی بین کیدام سوزی الله ایلولم
 دیوتبا این حیرا دوش قاجدی جا مولدا کوزیوت اهدی انا
 چلک آری کر او مش این بیکه ما بویب جا مود او غل اید
 اکر دوشب بینه یازین بیته با ایند با قار حیرال او غل اید
 بیوشب کوز کویک بویب لونق اکر دن تک دویک کوز کویک
 بیوشب حیرا دوش و بیوشب کوز کویک بویب اید

بلکه او غل بیوشب ایه نکلما کویک سیکه وک دوشب این بویب
 اکر دن اویب سکلما نه کوز دوشب سلطان این کوزیوت حیرا دوشب
 کوز کویک انا قان باش اید دایه مویب بیته اکر بیته
 دایه ای و کویک کون انا قان اید دوشب حیرا دوشب کویک
 اکر دن اویب بیته شجه اکر دن ارفا دن قارینا بیته
 اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن
 قوز کویک مویب کویک بوز جنک پد کوز کویک اکر دن اکر دن
 قوز کویک بیته بیته بیته بیته بیته بیته بیته
 دوشب تاما قوز کویک حیرا دوشب اکر دن اکر دن اکر دن
 حیرا دوشب بویب قان ساعت شهر بی و غل اید دوشب
 اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن
 اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن
 اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن اکر دن

ترا آید که مشگله کار دنیا را دنیا می نهد و نه نعمت دنیا به دست
سلطان آید بلکه دنیا را خدا به اینها می خرد و بی عیب جمع این بی
سوی فلان آید نه توسط او بی عیب جمع می خرد این بونی عیب
دگر کار او را به عالم اولی جمع آید اینها را که به مشایخ
از دست صرف رحمت نیندازد و فرغ و نصرت و نعمت از این
باینهمه آید تا آنکه از دست عیب که است اینها را از دست
در دست بگردان زیاد مکن و فریبند کنوب حکمران را که از
و اینی تجدید امان این بوب گوید و این بی عیب از اینها را که از
بازید اینها را به دست مکن و بی عیب از اینها را که از
کی از اینها است و اینها را به دست عیب که است اینها را که از
توسان او غلبت کن اینها را که از دست مکن و صلاح واقع
اولینکی برین وقتان که کینه من و تو مان از این بی عیب
این بی عیب از اینها را که از دست مکن اینها را که از دست مکن

و درم که بر زمین است و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
آید اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
باینهمه از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
و از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
بی سلطان از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
یکی از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
اینهمه از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
کنند و در اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
هرگز از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
مشکل است از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
بر اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن
سلطان و معلم از اینها را که از دست مکن و هرگز از زمین اینها را که از دست مکن

۱۰۴

جمع ابدی قلع وقع انما لکون الذکر بوردی ولد دا جم
 قرمان عسکر جمع ابدی کی تسکر بزرگه اولشون عظیم
 جنگ ابدی بزرگ قرمان عسکری شهر اولک قانبدی تاجی
 جنگ قرمان اولعلی محمد بک و اولعلی مسعودی بیلی محمود
 ابدی قید و بند که سلطان نصرته کوزله بلر سلطان ایزکورد
 معیت ابدی اولون قوش و ابدی بند لری کوزوب بجزدی
 قلاد ابدی حوش و جریله ناخت ابدی آندان اکیسینا اولدی
 خطت ابدی بته تملکت کوز کوزده بی کند و اولک و سالد
 بزمه نالقول کوز بوردی ایه کلدی آندان ایا کوزام و انما
 خطت ابدی کب آتاپ حیرانه شایقمت ابدی عمارت
 و مدرسه یا اناک بوردی مدرسه سهکه عالی تالی لیسنه
 و نینه عالی بوردی بکوز و جود شهریکری آندی اسوره اولکه
 بوردی و نوز قرض کینه کلام اللهون بوجن قرض ابدی

قرمانی کند و نیک روح نطق کوزنه و ساریز سلیله کوز و حیه
 حیه این کوزون صلح خیر و جود حیرت تمام اولدی آندی
 عتاق صدمه روز اولی کوز کوز قوی و شش عسکر جمع ابدی
 روز ابدی کوز کوز کوز ابدی سلطان عتاق و کوز اناک
 تقدیر و نایب بوردی و نایب اناک بوردی و نوقان ایشوب
 و نینه کوز اولون کوز اولور یار ایشوب کلون ایشوب
 ابدی ایشوب اولون کلون کلون کلون کلون کلون کلون کلون
 آندان بوردی ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب
 و نوب عتاق ابدی و نوب حصار ابدی ایشوب ایشوب ایشوب
 حسن بک سلطان آندان مدرسه و معاونت ایشوب ایشوب
 کلدی و اولون ایشوب اولعلی حسن بک حیند بک اولدی
 با ایشوب ابدی و ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب ایشوب
 اولعلی حصار بک بوردی بوردی بوردی بوردی بوردی بوردی

نلغان بون بىد جاك على العجاى تكركه روتنه جعدى
 قنك نكلم و قناد و قنغ اوليدى كىز لىفله و كىن عىنك
 نعا يا اوزىنك كوزىب ساممورى و باقر و و كىن قىزىپ
 و قوايمى سىز اغىنى يازون يىه اوب بىر كوز سوزك بىن
 اوب مضامكه ادىب اقا قانغ سوز ايدى كىز ائدك
 نلغان ووب و توك و سناد تىز له يىه سوزا يه كلوب
 بز قانج كون عدل و دا و كوز ووب سز مالومه مالو مالومه
 بويايت اديوب مىل نوزنى كوز ووبى ائدن يىه عزايه
 شويوه اوب نوز ليه كىدى قدا افلا كه كوزب كلانز
 الندن اوج قلعه ادى كىر يىه اوج ووبى كى كى له ووبى
 و كوز ووب نوز لى خرابه سىل شىبى مەنت ايدى چىبه
 ائد ائد قوب كىدى ائدن ووب سوزك ائد قلعه قنغ
 جون كان خلق بو حال كى كوز بىلر انا ان ائىوب بىر ائىل

زىض ائد كىر سوز قنغ ائى عهده و بىمان ائد كىر ما و كىر
 نلغان سىمان اولا كوزون خىلنت و عاقبت كلبه ائدن
 نلغان و كىن له نالغون و ايلات كىن ائد كىر كىل و ائدك
 عدل و دا ائدك ائىكوب عىش و عىش ايدى كىر اكا
 قىمان ائىكوب رىمى رىمى جوارى و عوت ائدك
 قىش قىدى كىر يىه اوج كوزن حىنه اوب قانق بو كىن
 عىنك ائ اول كلش حىنه رىك ائى كىر ائىكوب
الخط التياد
 و بىا جىال ائىا كىر ائىكوب ائىكوب ائىكوب
 جون نلغان سزاد اولق كوزدى مەنت ائىكوب ائىكوب
 بوز سادىن سىن ائىكوب كوزب سوز و ائىكوب ائىكوب
 ائىكوب ائىكوب سىل مەنت ائىكوب سزاد ووب كىل ووب
 كوز ووب سزاد ووب ائىكوب ائىكوب ائىكوب ائىكوب

اؤنئيدې كه كليوي نامله - بيانا - ستاخول كوره وين دوزول
وئڭ كليوي ليدن - تا - ناك ايك ايد يملنه كلار و پريسيوب
مزبور صليل مصفى نوم ايلي عسكركان چينه كويپ مكرسيه
فانريك ايدون كوئوت مجموع دوزم ايلي كانايغ اولڭ كومپله
عقب و ايلي ايك المومع ايدون قوما شهله جلك ناكلون ليدن
كويپ كليويه ستوخه اولدو عقيته بو وجهله اولد وعين
بزوساه - بايزيد اياشا ايشيكلك ايتا بولدن كويپ كلويپ
تازمه - مزبور مصفى كه كلو تا ايك ايدويه بوز مصفى
فاحي كا قوي ايدون كوئوت ايل وقت بايزيد اياشا
نوم ايلي كلار كچسيوب نوم ايلي مصفى تا يايغ اولد وعين
كويپلك سندا اكلار تا ايلامت ايلوي مزيو مصفى
طوب ايل قتل ايدو عيس اول اؤنئو مزيو عقيت ايل
كلويپ ليدن بو يويپ ااطويه كويپ اولد وعين شه ستوخه

اولدو و اولدو اؤنئو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
اؤنئو اياشا و كلار كي ايلوي ايل و عيال ايك و عيال ايك و عيال ايك
كلون عيال مصفى مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
عجال ايك ايلد كي اياشا ايلوي ايل و عيال ايك و عيال ايك
نوم ايلي كلار بله و مزيو مزيو اؤنئو ايل و عيال ايك و عيال ايك
تيلي ايلد عيال ايل و ايل و مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
بوئو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
اؤنئو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
بوئو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
كلار به و مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
تلاص اولد وعين و سلفان مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
و كم ايل مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو
كلون عيال ايل ايلد و مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو مزيو

مصطفیٰ روزده دردیو آد حقا روتب عسکر ایچه قره دردیو
 چون حال بک بو خیمه سوز سوزیلیم کورکلون موزنا
 و بکلرکی روح بک و علیک اله نولوب قیقه آنک
 یزدولو ایوب ایله کیمه دتم ایلی کلرته یقه لر
 هریره مستغلا مکتوب کوند کار اوله یو کورالما یازیم
 کتسه وایه یایی حصار ایدت اتا لرون و کلرون
 مکتوبلار اوزوب کوند زه بلر سوزوز بایزه و ایوب مکتوبلر
 اوتوب اوزا و کورلنک بو قاروشنک نکتوب دتم ایلی کلر اوله
 هریره مکتوبلر درونیزه جنتیک و ایوب لاجنت
 مصطفیٰ چوبیله یه اولک اوسر اولک بکیمه بی چون کتبه
 آنک بیقید یه سناندم ایلرته قره دوسدی یولر نکت
 سلطان مراد داچی ننه و کلر ایدوب بوزوز دی تا ایش
 مکتوبلر قیقه زیاده کتسه اوتوب روم عسکر بکله

کیم یی دلب مزور مصطفیٰ لک عسکر بک زیاده اولد غیندن
 سنا لور اوت روز کورقنه ستمک سوز ایشین اوزانک مصتوب
 حیدر شاه اوت بیز خیمه رسته الله کلون تاوغ نیالت کور
 ایدت ستمک سکلر دردیو یه قیصت کور ایدت و لم بکیم
 و ایوب کور صاحب عهد و بیان ایشلر دی ایفاق الت بیز
 بکیم کور باشنک لوزب مکلر دی مصطفیٰ مریدن
 و دت بک اوز و اوز اکر ای امتقا ایشا بکلر لک و ایوب
 تلخ اوزب یز حکم جنک ایدوب اوله دت بکلر و سوز
 اولدی چون قیصته بو خیمه اولد و من کور چکلر جمعی
 بکیم ایفاق ایدوب اوله کجه مان مکتوب اوزنه شهزاد
 ایدت یز و خیمه قنال اولدی بکله کابل وصف اولدی جمعی
 ستمه ستم اوتب بکلر اولدی بکلر ایز مکتوب کلون تاوغ
 ایدوب ستم ای الصباح تلفت کورف مرف اویوب مکتوبلر

سلطان سزاده جون بوجون مقلع عسکرله اولدو و قوت کورد
 مصلحق بکریه ايجي اگورد بولوك بلوك ايلاعت ايدير
 مصلحق بکریه جون اگورد ي اولد بکریه و بون کلپيلير
 سرتين لوت ب کا سدي ججه بونان کورد کدر عاگه اتم
 ماغوز ايد ي يا نينه اولان عسکرين عل التحليل دنم اینه
 کورد ب لور ي سلطان ايجي کوز گارنه کلوت کجاک
 ايجون کيوتال ايجي تخير لور دن ک قواق دکوزده جنوزيد
 باندگان کور که ايجي وار يي اگورد اولکله دنم بک
 لور ي بک قول ايد ب ايجي عهده و بمان ايد و ب
 کا و خلعين رانالو ب عسکران اونه مئتا يه کوزده کجاک
 ايد ي بوز بوجون کيجي بکوردن و کلر و خلعينده هانلردن
 بوز بجه بک ادم الوب کوز عا لورک اولد يه وار يي
 کوز عا لور ب و لور قان اولوب بيقين کورت ما بيلر

سزاده جون بوجون مقلع عسکرله اولدو و قوت کورد
 مصلحق بکریه ايجي اگورد بولوك بلوك ايلاعت ايدير
 مصلحق بکریه جون اگورد ي اولد بکریه و بون کلپيلير
 سرتين لوت ب کا سدي ججه بونان کورد کدر عاگه اتم
 ماغوز ايد ي يا نينه اولان عسکرين عل التحليل دنم اینه
 کورد ب لور ي سلطان ايجي کوز گارنه کلوت کجاک
 ايجون کيوتال ايجي تخير لور دن ک قواق دکوزده جنوزيد
 باندگان کور که ايجي وار يي اگورد اولکله دنم بک
 لور ي بک قول ايد ب ايجي عهده و بمان ايد و ب
 کا و خلعين رانالو ب عسکران اونه مئتا يه کوزده کجاک
 ايد ي بوز بوجون کيجي بکوردن و کلر و خلعينده هانلردن
 بوز بجه بک ادم الوب کوز عا لورک اولد يه وار يي
 کوز عا لور ب و لور قان اولوب بيقين کورت ما بيلر

لور

کوزده بکریه جون کوز عا لور قان اولد بوز بوز بوز
 ايلعنه وار يي اتم کور که بوقون عسکر ي اتم و کجاک مصلحق
 تلحق ايجي اگورد بوز بوز کلر ب جئلا ايدن عا ب
 بوز ايجي و کلر بوز که مئتان اولوب مصلحق تلحق مئتا ب
 عا ججاق بوز ايلعنه سزاده بوز کور که بوز بوز ايجي عسکر کوز ب
 و کجاک مصلحق تلحق تام سئنه اولد بوز بوز ايلعنه
 کلر ب کلپيلير قلعه ايجي ايلعت ايتوب سئنه کوز عا لور
 وار يي الوب سلطان سزاده و ليله دنم اینه کجوب
 کلر ب کلپيلير قانلور سئنه مصلحه ما بوز بوز و بوز
 اولد و قن کلپيلير موب ما بوز کلر ب بيقين جا بوز ب
 عا لور ايد ي اتم مصلحق ما بوجن قلعه ما بوز بوز
 اولوب بون ايتوب اولان بوز بوز خلعينه جئلا ايد بوز
 ايجي اگورد بوز بوز اولد بوز مصلحق تلحق ايجي اگورد بوز

سزاده جون بوجون مقلع عسکرله اولدو و قوت کورد
 مصلحق بکریه ايجي اگورد بولوك بلوك ايلاعت ايدير
 مصلحق بکریه جون اگورد ي اولد بکریه و بون کلپيلير
 سرتين لوت ب کا سدي ججه بونان کورد کدر عاگه اتم
 ماغوز ايد ي يا نينه اولان عسکرين عل التحليل دنم اینه
 کورد ب لور ي سلطان ايجي کوز گارنه کلوت کجاک
 ايجون کيوتال ايجي تخير لور دن ک قواق دکوزده جنوزيد
 باندگان کور که ايجي وار يي اگورد اولکله دنم بک
 لور ي بک قول ايد ب ايجي عهده و بمان ايد و ب
 کا و خلعين رانالو ب عسکران اونه مئتا يه کوزده کجاک
 ايد ي بوز بوجون کيجي بکوردن و کلر و خلعينده هانلردن
 بوز بجه بک ادم الوب کوز عا لورک اولد يه وار يي
 کوز عا لور ب و لور قان اولوب بيقين کورت ما بيلر

دولت کند و شیدان بود جود و کهن لجه ک منان افلاک و شاد
 دوشین تلمیدی ما موزلویه کلجک چخال آنکه آردنیک
 بیخوب طوبی کچریسه بوغنی حکاک الی لیکر الله ان لکلاک
 مراد دولت و ستار لک کلوب آردنه غت ایوبیانک
 پیش و شیرنه سفول اولدی هتا اول قش آنکه آردنیک
 اولب نهان اولیق اولو عسکر جمع ایدوب لکلاک مراد
 دولت و ستار لک انانبول آردنه شویوه اولدی
 کلوب نیتا نکللمه بین مامان ایدیک ایزم باس
 نکللمه و قشوب کلوب ایزم کلک لکلاک مراد
 ایزم سیکه شقی اولب آردنا دایمی ای نیتا نکللمه
 کلوب مرتبه و ذرات آردنا ایوبی بوکلور اولدی بکلور
 نکللکان مراد لک لک نیتا ایست کلوبی غش سکلر
 ق تاج الیون اولیق عجمه ک آردنیک کلوب لک لک

تاریخ
 ۱۰۰

کلمه سینه و غند لک بوکلور لکلاک مراد بیخیک مامان
 ایست نیتا نکللمه آردنیک مالمون کلیم لک لک کلیم
 بر و ستا انندان ایزم شویوه اولدی اولک چخال لک
 دایم شمر بیخیک تاج الیون اولیق ای قاوره چخال
 لک الیون اولدی بوکلور چخال ایدوب بوکلور کلیم
 خوالدی لک لک کلیم لک لک ایست نیتا نکللمه
 دایم یاز اولب خرد انیقال ایوبی مامان لکلاک
 مراد دایم شویوب شمر ایست لک لک ایست نیتا نکللمه
 شمر ایست لک لک کلیم لک لک ایست نیتا نکللمه
 لکلاک مراد کلوب اول ساعت بوغنی آنکه طوق الیون
 اول وقت نیتا نکللمه کلیم لک لک ایست نیتا نکللمه
 تاج الیون اولدی لک لک کلیم لک لک ایست نیتا نکللمه
 تاقیت بوکلور لک لک کلیم لک لک ایست نیتا نکللمه

Tarih

دیرلر شوع بوسلطان مراد بو عثمري ايشه دوش موروزلر کوزلر
 کوزي طومر نغبي سيلدن عسکر نوجم ابدوب قوادردوسه
 فريوب سمره و مستعبد کيسنه کرون سفاريه اول ولايت
 ابد ابدوب تام بايک الصکليه فتح ابد انداخته
 و سلاست بوله کلوب ندم ابدبه کويب آدرت عسکر
 اولب عيش و عشرته کشول اولدي اولدي سلاست
 شکرين ابد ابدوب اولد کي ابدن کوز بوز اوز بوز عيشيلر
 لاز ابدبه سمر ابدوب سلطان مراد لاز ابدبه سمر ابدوب
 الچه حصار فتح اولدي نسلطان مراد و اولد ادرت
 شکرين اولب ندم ابد کلور کي لکن شان بکه و بريد
 ندم ابدبه عسکر بکه لاز ابدبه کوندر ابد اول داغي کلور
 ندم ابدبه عسکر بکه الچه حصار فتح ابدوب اولد ابد
 اولان بريد فتح ابدبه مالک عثمريه اچاق ابدوب

شجاق ابدوب شکرين مراد بکه و بريد کرون ابدن ابدن کلور
 آدرت اولد شاميله سلاست ابدوب اول عيش آت شکرين
 هزاره سلاست ابدن ابدن ابدن اولد بولر سلطان مراد
 سلاست فتح ابدن بولان ولايت فتح ابدوب کرون سلطان
 مراد و کرون آدرت شکرين اولب مراد ابدن ابدن ابدن
 ابدن ابدن کلور بوز فتح ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن
 ابدوب و عيش کرون کلور سلاست کلور سلاست کلور ابدن
 ابدوب سلطان مراد موروزلر کوز بوز اوز بوز عيشيلر
 و ندر بوز ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن
 جمع ابدن ندم ابد کلور کي شان بکه ندم ابد کلور
 ابدن کلور کي عيش ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن ابدن
 جمع عسکر ابدن ابدن سلاست ابدن ابدن بوز بوز سلاست
 کلور کي شان بول کلور بوز ندم و سلاست کلور

زید کایم و دیوبند سلطان دولتله وارک حکامهم الیم
 قرانی کون خاص الیدی ماییت فتح ادب مالیک محمدیکه
 یطایق الیدی آنکه دولت و سناد تله آدرتیه کلوب
 عتینه سکر اولک عیش عشرت مشغول اولدی ساقای
 مراد قومانته وارزاق شیری ویک شیری بیخ الیدی دونه
 سلطان مراد آدرتیه عیش ووش ادب سکونیل فتح
 اولد و عین کملر جلا شیده اولان بکلن ششاق عتینه
 کونده و سناد عینی سکر کونده آنکه برات ملک الیدی
 قرمان اوغلی ایزاهیم بک ایلیه عتینه ایضا عزادار کلم
 ایتمیسا تملک الیدی آینه شایع حیات بریمیش
 ایلیه اچی سلطان مراد کلوب عتینه قتل ادب کملطان
 مراد اچی دیزیر کله و کلر بکه مشورت ادب اوقیانو
 اولد آنکه ایزاهیم باشا قانات ادب اوغلی قتل بالیسا

نامی عسکر ادبی نامی بیتره وزیر الدی قسطل الله اشاده چی
 وزیر اولب مشورجه اشاهی دانتن قویب قرمانته بودمک
 شین اندیکر هسان اولدم لکر که مکلوب کرنا زوبع سکر
 جمع ادب ویک کاطولی کر فیه کجوب مرمانه مشورجه اولدی
 قومانته واروب قونای قی فتح ادب آق شیری ویک شیری
 فتح ادب مرمان اوغلی ایزاهیم بک معاوت اپن سجویب
 کاجوب کاشه کر دی سلطان مراد اچی قانده و عتینه
 بجمیع قونیه خلقین سکر کون بدونه حصار کونده
 لیا اکثر قاتان اوغلی ایزاهیم بکلر عتینه کملطان
 مراد که قیز قونای اچی دی بولانا کاشا و نکا دارا و غلبه
 کلوب عتیه ایزاهیم سلطان مراد اچی اولد ششاقه
 قول ایلد سکر کون بالی غلبوب قرمانا و غلبه صلح
 الیدی عاتان اولدم سلطان مراناق شیری ویک شیری

قومان اولغنه كره ياغشيب دؤب آدونه كلده بوي تا ريخ
 قورونك كورونوندا غلجه بيلنه ايدي گلون آدونه
 اوزوي سلطان مراد اكرور يورينه ووزور سلطان
 مراد جون دوزلكه وسانه كوشل پدي انگوروس ترالي حياچلي
 بگلر جمع اولب گلون لاجه حصار دي اوقوب يوقوب كتب
 ايدو كي قلده سلطان مراد انا ملول وندم ايل سكرين
 جمع ايدو بويوب و نه بندن كورن اكروس اقله كيد
 يور يوشا ريخ اي غلجه دي ننه اولب زنجاج باه قلعه لر
 حديب گلون بگلر اوليدن بولر قورن بيزكي نلنه
 سيق باورينا چينه ادم قورن گلون آدونه سكر اولدي
 سلطان مراد سندن ريخ انگوروس سلطان مراد و ملك
 آدونه اوزون كورن گلونا اكروس گلون سندن و نه
 كورن سلطان حياچلي قسدي پدي غارتا پوزر و دي

سندن و كي سهرت الك توفا سنا و نت اديب اولدي بلك
 سلطان مراد و سهرت الك بولس كرگين كورن بولنه بگلر سكر
 جمع اولوب سندن اوزونه قوشه اولنده چير اولف سكر
 بوز اوزون بيلنه سكر جمع اولب سندن اوزونه
 توخه ادي قاقرت سكر كه سندن و نه اوزونه اولدي
 خاص اديبك و سهرت دا چي جمال قاروت بولوب
 بجمع اسيا بيله قاچوب اكروسه وارن كي و ظاهر
 سندن و قورن بلانچين كورن كيدري اهل سكر و اجم
 خيري تامر يله قلعه خاص اديب بولكي بي قلعه
 سكر اديب قاقرت قور اولب و سهرت الك اولي و ظاهر
 قيد و سندن اهل اديب اولب گلون سندن اولد بگلر
 سلطان بگلر و بولوب سلطان مراد و نه اكه گلون سندن
 اكي اولغين بويوقنه سهرت اديب انا اجمو چقا دويب

لبان انشا يله قوتان دي چارغا فاطمه كوند ديهي انشد
كوند يه سايچكوب كونديب كرسلكان مراد ورك وسما
ديله آردن سكرين اولدي انكوردن سهرينه بيزه دوت
كوب زلايه كله ويه زه سهرت نكوردسه وارديانك
الطاليدون تمام انواليد انكورون ايجي مسكر
چكوب دستوت عسكر كله ويا قوتيله كلوب ايلاردت
كوب لاجه حصاري باقوب آندان بيرغ قوب آندان سهر
كوي باقوب زلايه سوجه اولجان سلكان مراد ايجي
بوعهر ليضوب دونر لي سكرين جمع ايدوب كافز لايه
يور يوب صوفيا ي باقوب زلا ديهي د زنتو نه سوجه اولدي
اوله يي سها فاطمه اديت بر قاج كونانم جمع اولك سايته
ش اولغي حيدان جمال اولوب كافرد ايجي بيزه ايك
آندان دوت كند ي سلكان مراد كافز ك كيد و كوزلوي

دونر اين مورخان بلك و شب انامولي سكرين بلبان انشا
و شب كافز ورك آرد خه كوند ديهي كله كافز ك برفوان آردن
اولك كوزده كرهون كافز سلع اولدي بلك آردنجه سلكان
سكري بوند نشو و زنتون بوسوب اعالانك عاليل
آردنجه كلون كور بيزه دن بوسوب سلكان سكرين
سيوب حيل اغانا قزنا ايجي كورن چي كيك سجا بريك
ايدي موبت سبب اديت لوب كند بلك كافز لايه ارك
كيد ي سلكان مراد ايجي و كيله آردنجه سلكان سكرين
چي كلف عردني سكر سلكان مراد ورك سهر و زنا سچيل
كلوب تام سوردنجه سلكان مراد ورك انز اوب زياره
صخره ادي سلكان مراد ايجي كافرم اديت وسبه
الجي كوندن الاقه سخاله اديت سته و كهر
كافز ورك سحره چي سخاله ادي و قوتان سهر ورك

دستورلك اكي كوز سوزا غولالدين كه يوز سوزا و يوز سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 رفاع كال و فرخ يال يركه بجمع مال اولاد سوزا اولاد سوزا
 نوكه مشغول اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 و مشغول اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 كوز يوز سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 مصالحه ايد و بجمع يوز سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا

دانه اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا
 اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا اولاد سوزا

ص ۱۰۰

دکتر یوزوندن کلوب کلیمین یوزغانی موتب ائم عامسده
 لودب سئلانک صب رقارتانکه شعول اولجاف
 انکونو اچیب چمد عسکر جمع ادب اولوقدن کونوب
 کلوب وارنه عالسره ادب وارنه الدی بو ستر اهل
 ایلام ایشدب لملطان محمد لملطان مراد سکرکده
 اینه عورت الدی لملطان مراد اچیک کارنه قلبه لعل
 ایشدب غلوی مازولده وعین یوب انا ملول اچکریسه
 کلوب کلیمین دین کیمک ایشا چک جمال بولوبت صد
 لرند که ایلام الیم کارا کسکری حاتیرالید
 لملقان مراد خان کارنه بوجوهله ایتا سوز چک
 الله موت فوجیه البته کلوب یلا اولدی و کیمسار
 قوشینه کیکر کونوب تاندن کوجوب علیل ایتا سوز
 اینقبال ادب لوب کلوب دوزن عسکر جمع ادب رب

روزی ای کلیم کلیمیه اولدی روزی ای عسکر لوب انا ملول
 کلیم کلیمیه بک انا ملول عسکر لوب و غای اولوب که ایتا
 ادب کارنه اولدی جهیز ادب سترجه اولدی لوب کوج
 بکچ ادب و انا ملول کلیمین کان عسکر لوب انا ملول
 یزوت چنک لملکان اولدی که کاره وصف اولسه
 ایلام کارنه کارنه کلیمین انا ملول و انا ملول عسکر لوب
 ایتا جهیز ادب سکر انا ملول و انا ملول عسکر لوب
 ایتا اچوقاق قرین موتب قاسد یزوت عسکر لوب انا ملول
 اول کون وارندن ایتا جهیز بک ایتا سکر ایتا انا ملول
 کلیم کلیمیه بکونه قاسد ایتا سکر ایتا لملکان کارنه
 بوجوهله قلبه اولدی و عسکر لوب حوض سترجه
 و انا ملول ایتا انا ملول کلیمین و کیم کلیم ایتا بک
 کلیم اولدی و غا اولدی که عسکر لوب کارنه ایتا لوب

Tarih

... ..

کونکره یی کله ایچ کور بوی آکیرت اولدی بیز آد لنین جیجی بوته
 کور بوی دیت مرقندان این سکر کورب و آلاک اینصکاک اولدی
 قومیه جیجی نام بیز کت همان بیز کورب حربه یله قرالی و دی
 اول کورب آنا صلاک ایدت باشین کورب سکر او جینه
 دیک بیز جون و آل صلاک اولدی بی ای بی سکر و لصابا کت
 اولدی بی صلاک و اول هر بیت بولان اصلاک لایم جمیع
 اولب کورب بیز و جیجی کورب اولدی بیز که کورب قان قنید
 ایماظر اقدی باقی کورب کورب جیجی فلاک کورب بولدی
 د و بیجه صلاک دوشب قان بیز کورب مال و آسنا لور
 بیز و ایسه بیز کورب کورب اصلاک لایم عارت ایدوب
 بیز و جیجی منتقم اولدی بیز کورب جمیع قنرا بولدی
 د و بولدی کل کورب بیز دوشب کورب بولدی سکر کورب کورب
 ایدوب دوشب بولدی و بیز کورب کورب کورب کورب کورب کورب

Tarih

...

...

...

...

مَلَاكُ ابِ وَبِ سِبْطُوتِ كَرِيمَا كَرِيمَا مَلَاكُ دِي آذَنُ عَسْكَرِ
بِحُجُوعِ صَحْبِ وَنَاوِي كَلِيمِ سَلْمَانَ سَرْدُوكِ اوكْتِي بُولدُوكِ
كَا مَجْدُ تَكْرِيحِيونَ اَعْتِي دَا بِدُوبِ دُعَا اِي دِجَكِ سَلْمَانَ
سَرَادِ اَلْمَدِ خُشِ اِي سَرَابِي كِه اِي شِ اِي شِ كَلِمِ عَوِي
لِيَا هِيَن كِي يورُوبِ خَتْمِي اِي كَر اِي لَمِ اِي سَرَابِي اِي اِي
مَدَنُ نَمَا اِي سِنْدُ عَا اِي وَبِ هَرَا نِ زَلِوَا اِي نَا اِي كَر اِي
اَو شَا اَلْمَدُوكِ سُو جِي دَن وَا كَلِيمِ آذَنُ دُوبِ فَنُغِ
وَلَقَرَا دَرِي كِه سُو جِي اُولدِ كَر اِي بُو رُوغِ وَنَصْرَتِ هَرِي
كِر اِي رُو رُوغِ كِر اِي نَجِي اِي نِه اِي دِي سَلْمَانَ اِي رُو
كِر اِي سَلْمَانَ اِي نَجْمِ مَعْنِي سَا اِي كِي دُوبِ آذَنُ سَلْمَانَ اِي كُر
اَو اِي يَه كَا فُر اِي كَلِيمِ عَزَا اَو اِي نَجِي نُو سَلْمَانَ اِي سَرَادِ
دَوْلَتِ وَنَسَادِ اِيلِه اَو اِي نَدِ كَا فِرِيعِ سُو رُو بِنِ آذَنُ دُوبِ
اَو اِي تِه كَلِمَا اَو اِي رُوغِ كُر اِي طُو رُو بِنِ عِي شِ رُو رُو

اِي دِي مَعْنِي سَا اِي سُو جِي اُولِكِ كِي يَدِي بُو نِي آذَنُ سَلْمَانَ
مَجْدُ غَا نِ خَلِي اِي نَا اَو اِي غُورُ نَا اَو اِي شَمَا نَا اَو اِي نَا اِي
اَو اِي مِي شِ رُو رُو شِ اِي دِي اِي نَا اَو اِي بَكَلَرِ اَو اِي نَا اِي كَلِيمِ
مَجْدُ نَا اَو اِي نَا اَو اِي سَلْمَانَ اَو اِي كِر اَو اِي غَنَّةِ كُر اَو اِي سَلْمَانَ
اَو اِي وَبِ سَلْمَانَ اَو اِي كِر اَو اِي مَعْنِي سَا اِي كُو نَدِ كِر اَو اِي سَلْمَانَ
اَو اِي وَبِ حَلِي اَو اِي نَا اَو اِي نَجِي اَو اِي كِر اَو اِي بَكَلَرِ اَو اِي نَا اَو اِي
اَو اِي وَبِ سَلْمَانَ اَو اِي مَجْمُوعِ اَو اِي نَا اَو اِي كِر اَو اِي دُعَا اَو اِي كَلِيمِ
اَو اِي كُر اَو اِي لَه اَو اِي سَلْمَانَ اَو اِي سَلْمَانَ اَو اِي اَو اِي نَا اَو اِي
اَو اِي سَا اَو اِي اَو اِي اَو اِي رُو سَلْمَانَ اَو aِي مَجْدُ اَو aِي نَا aِي
اَو اِي دِي اَو اِي كُر اَو اِي مَعْنِي سَا اَو اِي سَلْمَانَ اَو aِي مَعْنِي سَا
اَو اِي نَا aَو اِي دِي اَو aِي سَلْمَانَ اَو aِي كَالِ رِ عَا يَتِ اَو aِي اَو aِي
اَو aِي نَا aَو اِي دُورِ كُر aَو aِي سَلْمَانَ aَو aِي مَعْنِي سَا aَو aِي
اَو aِي سَلْمَانَ aَو aِي مَرَا اَو aِي نَا aَو aِي دِي aَو aِي اَو aِي

Handwritten notes or signatures at the bottom of the page.

کرتیه وارده بی نتیجه سلطان مراد داعی وارده کیسه بکره
 پیش خصاندرینه حواله دزومده کافرچی ایچی کریمیمکم
 یاق ایوب ایوشدن کیسوب سواقوغی کورچی محل اسلام
 حند قولد ایچیم نولمه نوب سوبن فوزنرک حسا ایزیلدی
 تقایدوب کرؤ العین ایچین کریمه قی اولوب یوزمیه
 منتقم اولدی کیکه قایل وصف کمل حق یولیت ایترکیر
 یگادیزیکر اولد اقبیه ساقلمدی یوز تا یغ یه نولدی کیکور
 آله پلینه واقع اولدی
 سلطان اولادم و الشکین سلطان مراد کیمبراقی بو صند
 جمله سینه نوبجا رکیه کورچی کیکه آتلدی برادرماند
 اولک قییمین ما سوز اولب سئل اولد کیمجه نوبجا ایله اولدی
 زیاده قشاده اولورده سلطان مراد اولد ایی رستمک
 کوبن یزوبولک کورچی یاندری دا کیکر نوبه شوره باهمن

سئلیم قیول ایوب داعیه اول کوبن امرایه کیکه سلطان
 محمد اولد هان مستکن کیکرکوبن امرایه یاشا و مرده بلایه ی
 فوبن کورنده بکره غنوس یاشا یعزل ایوب بالی کسیره
 وارن قافاندا نیک امرایه بکره آندق سلطان مله و کیک
 آوزنجه کلوب نخله اولوب عدل و آوزنجه شغول
 اولدی بی نخلان نیرنه نوب سلطان مراد کیک
 آوزنک اولوب خشی کیشوب طوزخان کیک آند کلوب
 موده و کایشولک آوساقور دیوب سلطان مراد تمام صحت
 ایدیکه مودیه وان نهل اولتم یاشاکر و نخل اولد
 ستره و آوزن خا صیرا و نسوز نوز اولد کیکدی یز اولد
 عتکچی یخایه جمع اولب اول یخیل ایچین بوریوب بیله
 آندق زرع کیکه آندق مودیه وارن اولد طوزخان کیکه نخل
 اولک کوندرد بکره نولکون کیکه آوزنک اولد ایوب یخیل نخل

و عمارت ياهدي گند اولدومه وارديب ائينين بيشروب
 قشايه اولقدنه يدهجه اناملان ادي ائدان ادرت
 يز الو جامع وايگنده رسته بره اركه ديت و بر عمارت
 و يز موگومانه يايوب و قاف قنين ندي هرگون بجه قهر
 نجه بيشروب ساره و جيه بخر عمارت اولد ايشه برنده
 يله و رست و كند واسوه اولخيرن بر تيره يادري
 ائك خيراتي بي يها يندرتك ان اوجقه حصار و
 ديج ديزگون سلكان سزاده و كرت و سجادله ادرت
 اولدوب صحبت بديگن انا و ايكند روك عمارت
 حمن كك گله ي ايد ي سلكان انا و ايلوك بخت
 ايكند و باجي اولد بلسلكان بوزر رسته آله حصار
 و ائين ايلدين سلكان سزاده باجي انا و ايلوك
 سوزن دوي انا و رنكلان انا و ايلوك گند و ايلوك

گند و چك انا و باجي سزاده انا و ايلوك و عمارت
 سلكان محمد ي كورد ي اولد سزاده ايلوك بويوك
 آله حصار و ايلوك ادرت و ايلوك ايلوك بويوك
 اولد ي ايلوك بويوك حريمه حريمه اولد بويوك
 حصار و سزاده ايلوك ايلوك بويوك حصار
 انا و ايلوك سزاده انا و ايلوك بويوك حصار
 اولد بويوك ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك
 غله سزاده ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك
 سزاده ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك
 كوت اولد و انا و ايلوك بويوك انا و ايلوك
 انا و ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك
 سزاده ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك
 سزاده ايلوك بويوك انا و ايلوك بويوك

وارن دودې بزكې بان و بزكې بان و بولوك بان او غلې
 و بز د اچي سكونك بايي بوزك اوكوس ولا نيلك بوزك او بوزك
 د هريوي تراله مانتند اوكوس و مانتند قناد يتوبوزك
 او كزته ووشب كلان اولد بوزك اوزنا : د اچي حقيقت ماله
 واقف اولك لمر سو فيايه واره يي مجموع ولا يوك عكركند
 جمع الذي مرمان اولغندن د اچي اول سفره ادم كلدي
 بوزك عكركند اولدي كند و عكركند جيبسي عكركند
 اولدي م. بلييك مرمان اولغندن كلان د اچي كور
 اول كلان لنگر كنه ايديك سن اچي د مولك كور
 دوي اول د اچي جبهه بين مرمان ايديك بوزك لور بوزك
 بوزك بز قاج اتا او غور كورن كورن و بوزك اوزنا : بوزك كور بوزك
 اتا مال اولغند ايديك اتا مال عيايتن بوزك اوزك
 يازدونه اچي بوزك اوزك اوزك عكركند جيبسي كا دند

كان اوزنه مهر خد اب الله و كلال بوزك قور بوزك كليسا يازدوي
 اتا كان اولد عكركند بوزك كان اوكوس اولد جيبسي اوزنه
 كور بوزك جبهه كور بوزك و عكركند كان اولد بوزك جيبسي جوبك اوزنا
 ايديك اوزنه سكونك كور بوزك اوزنه اوزنا كور بوزك اوزنه
 بوزك مهر اوزنه اوزني نياز ايديك بوزك اوزنه اوزنه اوزنه
 ايديك اول كور اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 بوزك سنجايي اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 بوزك جبهه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 اولدي كان اولد د اچي جبهه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 لوزندي اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 د عكركند كه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 سنجايي اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه
 جبهه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه اوزنه

نوجوان گفوتوب ينديكورن برونكده عمارت ايدم برونجيدن
 بونم ولا يجهه كلر وركا قازايد يكدورن بونجالت كورنوش
 آقا يريف بوشريك اارا اوله اوشاموك ستره كلر اولد
 اياك حيانديريم و سري ولا يجهه ايجي خرج بكونر كلر اولد
 خراج جمع ايتونك وري بازنه ايلادم دايجي اولد سوز
 ايفان ايتوب جلوده امر ايديكورن ايلام يني ايد
 ائدن اوزشا و ايلام سايا و قاجا حكا ايلام يني ايد
 الله ايلوم العيام اديتته ستره اولك كلوب تحيد
 بختن قازايدوي بونايج قورنك سكونر ايلام يني ايد
 واقع اولدي سنان سنان سنان سنان و اقا و دنگر
 سليمان بكون قورنك سنان سنان سنان سنان
 باقا يني بونر سنان سنان سنان سنان سنان سنان
 ايد جلك ايلام اولان بكونر بونر بونر بونر بونر

عاقبت و اوقا ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 اولوب اولد بونر اولد ستره ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 خورنك اولد ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 سنان سنان سنان سنان سنان سنان سنان سنان
 قاي ايلام اولك كورنك ايلام ايلام ايلام ايلام
 كلورن ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 وري و قورنك ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 سنان ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام
 ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام ايلام

فِي بِنَائِهِ لِأَيُّهَا السُّلْطَانُ الْعَظِيمُ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ خَانٍ

سُلْطَانِ الْأَيُّكُلَامِ وَالسُّلْطَانِ مُحَمَّدُ خَانٍ وَوَلَدَهُ وَسَائِرِهِ

كُلُّهُمْ تَحْتِ سُلْطَانَتِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرُحْمَتِهِ الْوَاسِعَةِ

بَيْنَ بَنِيهِ كَمَا كُنْتُ أَبُوتُ أَنْتَ بَرُّو سَادَةٌ عِيَادَتِي يَا أَيُّهَا

رَبِّهِ سُلْطَانَتِهِ عَزَّ وَجَلَّ بِرُحْمَتِهِ الْوَاسِعَةِ وَأَرْزُقْنَا مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ

أَوْفَقْتَنَا عَلَى الرَّسُولِ كَمَا كُنْتُ نَمَارُ فَطَرْنَا وَسَخَّرَ

أَيْدِيَهُمْ لِي سُلْطَانِ مُحَمَّدٍ وَأَجِي إِيَّاهُ وَأَكْفَانِي بِسَمَاءِ بَيْتِهِ

كَتُوبٌ مَدَدٌ وَدَادَةٌ سَمُوهُ أَوْلِيَا الْخَيْرِ بِالْأَنْوَارِ

بِرُحْمَتِكَ وَرَحْمَةِ أَبِي بَارِدٍ بِنِيعَةِ بَيْتِهِ إِهْلُكَ مَا لَمْ يَهْتَدِ

كَوْنُهُمْ بِرُحْمَتِكَ وَتَوَاحُشِي كَأَيْدِيهِ أَوْلِيَا بَيْتِهِ سَمُوهُ سَمُوهُ

أَوْلِيَا مَدَدٌ وَرَادَةٌ كَمَا كُنْتُ سَمُوهُ أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ

أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ سَمُوهُ أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ

أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ سَمُوهُ أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ

أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ سَمُوهُ أَوْلِيَا بَيْتِهِ كَمَا كُنْتُ

قَلْبًا زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ كَلْبُوتٌ وَأَوْلِيَا مَدَدٌ

بَانَا أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

بِي زَكَوَةً أَنْتَ كَمَا كُنْتُ بِي وَأَخِي بَانَا كَمَا كُنْتُ بِي

Handwritten notes in the right margin, including the number '1'.

الصلوات
الطَّائِبَاتُ
الطَّائِبَاتُ

البته کوندنه بی دیرین شتقا ایله کوندنه بی رگند و ناچ
 عتکونجه ابدی بوردی کونخردا و غلی اجهویک اول
 آسانه آنا طوطی کلک کچیجی قمرمان عتکری کلوی خیل
 ایل وریب کونکونستارت اوی و دوزخرا و غلی اجهویک
 غلویه اتم کوندونجا جتک اجهون ابارت کلت ایبلک
 غلی انا کا تاغ اولدی بیمن آنته آنا طوطی کلک کچیجی کلک
 آتایه وریلدی عتقاق انا تاغی قانده تم توتیه ابد ونب
 آنا طوطی عتکونجه ابد ونب شتقا اویکته و آردی
 آنته قرمانا و غلی اراهم بک انا عتقاق انا کا کلک و کتیه
 طلیع اوجاق مسانتم قاناقه بوند طوطی انا طوطی
 عتکری سینه و مکل کورونک بوند آنته انا و کتیه
 ایلقم و اچی د رتدق عتم ابد ونب آنا طوطی کلک کچیجی
 بروسایه و ارب آنته و قانچ کون و رتدق ابد ونب آنته

کونایه بی وانه بیمرمان اولیل جون آ و کاهولک کلک و کون
 ایشدی آردن کاجی عتق و عتقون عالی کلا اید و عتقه
 کاجی زیاد اولب قانتم قری کاشه توتیه ابد ونب کلک کون
 آلد بوردی انا کا و انا کلک و انا کلک و انا کلک اید کلک
 قرمان او غلیندن انا کلک کون قنجه ابد ونب ونب
 غلی انا کلک قرمان ابد ونب انا کلک انا کلک انا کلک
 و قرمان او غلیندن کون کون کون کون کون کون کون کون
 سن شلمان انا کلک ابد ونب انا کلک انا کلک انا کلک
 کونکریب قرمان او غلک بولشوب بوندیک عتقه و کتیه
 ابد ونب انا کلک عتق انا کلک و انا کلک انا کلک انا کلک
 انا کلک ابد ونب انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک
 انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک
 ایله توتیه ابد ونب انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک انا کلک

۱۰۰

قهره کوزنی ایلی ایلیمونین لایغ اولدی، اوزنی و سینه
بو ناله کسکی سنان قلمه سینین ایله یوغوغ، باغور اولدوم
جون دوتن و سنانا کله قرغان کهرمندن مرالبت اولدی
ایستائیل ایله اوقلا ایله رب کای وقت بیزا پدوب
مسک جمع ایله دنیا ستانول، اذربه و شملک استا چاک
کوزانجه استانول اذره مسکوز و حیلک قه کهرمن
راق کهرمن و نکدن و غیره یوزون خارون کلوز کسد
کلوز کوز انقاجی خیل مسکله یوز و استانولدن یقارو
بوزانه، قلمه ایلی صدق ایله رب مسکوله و جه ایله
استانولدن یقارو بوزانه، برمهت یزه، یوز الویر بوش
بیلهن قوب خلیل تاشیه ایله یوز ایلک باینین ایکی
بوغور ایله ایله یوز بولج بوش سول آلاله یوز
ایرینه کوز کهرمندن لوز کهرمن و اولک مناکه سینه

جمع اولوب اوزغا صدق ایلام کلب ایله کوز اولدی بیلک
تاشه و قهرمن بیزا بوزانه بوز کوز کهرمندن بقای مس
مکل و خنیسان اولوب لوزغان کجه غام قه ایلی اولد
باغور بوزانه بوز کوز کهرمنه کوز عرض پد و نه بوجو مس
قهرمسک و یوز غلام ایله کوز اوزغا هولک و یوز مس
یزد کوز ایلی بولک اوز کهرمنه آقه اخی ایلی
و یوز لوزغان اولد وقت کهرمنی غام ایله ایلی کوز ک
سکمت ایله یوز یوز مسکله کهرمنه یوز و ایلا ایل ک
قهرمن مسکمت اولد و لک و نصرتله اوزن کهرمن
ایخان باغور ایله کوز مسکله کهرمنه کهرمن
اقره ایله وارین کهرمنه اوزنی ایلی کهرمن مسکله
لوزمه و یوز کهرمن کهرمن ایلی کهرمن اولد باغور
باغور نصرتله کهرمن کوزا کهرمن ایله اولدی یوز

بَرِّقَتْ لَهُ أَجْوَاجُ الْمَلَائِكَةِ فِى السَّمَاءِ فَذُكِّرُوا كَافَّةً
 فَأَنذَرْنَاهُ الْيَوْمَ الَّذِى يَخْرُجُ فِيهِ مِنَ الْقَبْرِ
 فَسَمِعَ النَّادِىَ مِنْ حَيْثُ هُوَ أَنتَ أَذِّنُ
 لِمَنْ حَشَرَ جَنْبِى هَذَا ذَاتِ النَّارِ
 وَأَذِّنُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنَّ يَخْرُجُوا فِيهِ
 مِنَ الْقَبْرِ فَبَدَّلَ اللَّهُ ذَاتِ الْبَاطِنِ
 وَأَخْرَجَهُ مِنَ الْظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 فَأَذِّنُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنَّ يَخْرُجُوا فِيهِ
 مِنَ الْقَبْرِ فَبَدَّلَ اللَّهُ ذَاتِ الْبَاطِنِ
 وَأَخْرَجَهُ مِنَ الْظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

فَسَمِعَ النَّادِىَ مِنْ حَيْثُ هُوَ أَنتَ أَذِّنُ
 لِمَنْ حَشَرَ جَنْبِى هَذَا ذَاتِ النَّارِ
 وَأَذِّنُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنَّ يَخْرُجُوا فِيهِ
 مِنَ الْقَبْرِ فَبَدَّلَ اللَّهُ ذَاتِ الْبَاطِنِ
 وَأَخْرَجَهُ مِنَ الْظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 فَأَذِّنُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنَّ يَخْرُجُوا فِيهِ
 مِنَ الْقَبْرِ فَبَدَّلَ اللَّهُ ذَاتِ الْبَاطِنِ
 وَأَخْرَجَهُ مِنَ الْظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

كَاؤُنَا هَا سِرَايُنِي بِرِيوُنِي نَهَا اَلْعَلْمُ وَوَعْدُ لِكُنْ كُنْ بِكَ
 فُؤُودُنْ حِكْمُوكُ حَضْرَتُ بُوُنَا نَضَارِ بِرِي هَا سَهْدُ بِرِي تَرْبِيَّةُ
 دُكُورُهُ وَدُكُورُكُنَا اَوْلَا اَدَاةُ . فُوُنَا كُوكُ سِيكُهُ حَبْلُكَ
 اِيْدُوُبْ رُوُنَا كُوكُ رُوُوكُ كُوكُ سِيْنْ طُوُوكُهُ وَرُوُوبْ حَلَاكُ اِلٰهِي
 رُوُوكُوكُ كُوكُ رِي حَلَاقِي قَا جُوُوبْ قَلْمِيَّةُ كُوكُ رِي كُوكُوكُوكُ
 اَهْلُ اِيْلَاكُمُ كُوكُوكُ اَللّهُ تَوَكَّلْ اِيْدُوُبْ يَا زَيْنَابُ
 سَرِيْبُ كُوكُ فُوُوكُوكُوكُ وَاَلِكُوكُوكُ طُوُوكُوكُوكُوكُ كَا فَاكُوكُ اَوُوبُ
 قَلْمُهُ اُوُوكُ وَتَوَارِيْنُ قِيْلَا قَدَّ قَلْمُهُ وَبُرُوصَا اُوُوكُ
 مَرْكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ اَوُوكُوكُوكُ اِيْسَا اَبُوْلُ كُوكُوكُوكُوكُوكُ
 فَيُهْرَبُ مَشُوكُوكُوكُوكُوكُ اِيْدُوُبْ قَلْمُهُ وَرُوُوكُوكُوكُوكُوكُ
 فُوُنَا كَا فُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ قَلْمُهُ بِيْرُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 وَرِيْمُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ قَا لَدُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ اَقِيَامُ اِيْدُوُوكُ
 اَنَا حِيَّةُ اِيْسُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ

شَاهِدْ اِيْبُرُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 مَرْكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 اِيْدُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 مَوْكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 يَا اَللّهُ اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 اَللّهُ وَيَهْمَا لَهْدُ اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 وَكُنْ اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 اَوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 قَا يَا وَصْفُ وَاَلِيَّةُ وَهَكَذَا فُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 كُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 اَللّهُ رِي حِيَاةُ قُوُوبُ رِي اَعْرُودُ نَ كُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ
 كَا فُوُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُوكُ

عاجرت کبریا که درود سدا نه اولد بکرسنک ایلکم دا ایز
 شهن کبریا نه هر یقما ایدن سنان اول کورین طوبی
 باغیر کسکه بکریه نه یزدانه و ایدیکه شهن ایتتم
 هر یقما اولد ایز ملامت اولک کزاقه اولد بکریه و ایلایم
 آیدر اولدی ایز شاد ایلکم دا ایز وقت و سعادته اولک
 دولت و کاور شهن کبریا عاقل اولد ایز و وحیه ک
 خجیف کز اولدی که قابل و صف اولیه میخ اول و جود ک
 غایر ستم اولد و غنی کسه نیان زینا شهن اولد اولد
 دولت و سعادته کبریا اولد ایز شهن اولد اولد
 بولر قداق ایتنا بولر قداق کاکه وارک بیلر و حیات
 کبریا ایز شاد ایلکم کسکه شهن اولد کز اولد
 ایلعت اولد کز قریجه کک و ایز قورم بولر و حیات
 دوی بیخ ایز و کبریا ایز شاد ایلکم اولد دولت اولد اولد

ایز اولدی ایز شاد ایلکم غافل ایلکم اولد بکریه
 غافل کز کورن شهن ایز ایز شهن اولد ایلکم ایز
 ایز و کبریا ایز شاد ایلکم ایز کز اولد ایز
 عجز اولد ایز و کز اولد ایز شاد ایلکم ایز
 عجز اولد ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 ملامت اولدی و اولد کز اولد ایز شاد ایلکم ایز
 کز اولد ایز شاد ایلکم ایز کز اولد ایز شاد ایلکم ایز
 ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 دولت و سعادته اولد ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 اولدی ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 اولد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز
 ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز شاد ایلکم ایز

710

اوغلو اولدو ایلچی ایله آناه ما نیر اولد مسکون اولد بوغلده
 سنا یاق و ساکد اینی و تلمه چغه تیغ ایل کل یی کورونب
 و نوا و غلینه خندو یوشیدی رلق اوغلی اچی مخوم
 شلکان مراد وفات ایلدی وقت لاند یلوزک بتیز
 کبر اولوب قشور ایشدی ایستابول قشور اولد و خیر ایشید
 جومره یا و قاشیم ایشدی ایستابول قشور اولد و خیر ایشید
 طوبت اصل ایلامدن قشور اولد یول قشور اولد قشور
 یرو و هلاک اولد ایشدی ایستابول قشور اولد و خیر ایشید
 یول قشور قشور اولد یوشیدی پریشته و یرو قشور
 خیری سلکان و صالچ کیسه ایدی کار اولد ایشید
 شلچ اولد با و شاه ایلامه مکتوب کونتر بیه مکتوب
 ایشیدی با و شاه ایلامه و ایشیدی و غلینه ریزه ایشیدی
 کونتر بیه بوغور اولد اصل ایشیدی و ایشیدی ایلامه

110

رلق اوغلی با و شاه اولد و غلینه ایلامه ایشیدی و غلینه
 عمارت اولما ایشیدی پریشته بو جومره اولد
 قشور اولد ایشیدی با و شاه ایلامه و غلینه ایشیدی
 با و شاه ایشیدی ایلامه مکتوب ایشیدی و غلینه ایشیدی
 حصاره مکتوبه اولدی و غلینه ایشیدی ایشیدی
 رلق ایشیدی قشور ایشیدی رلق اوغلی ایشیدی ایشیدی
 اولد ایشیدی ایشیدی ایشیدی اولد چغه ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 حصاره طولد رلی با و شاه ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی اولد ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی
 ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی ایشیدی

تلمه زین حکم اید ویت تلگینه نه دکلاوما دروا ریس
تندیه زینجه حصارکله اذیه ووش تکتکلنو
داجی گالک بک شمول اولد باونشا وایلام نکلست
کامو خلیقه حصارک اذیه یوریش تیدیم حصارکدن
همونکا فرجوقب چلی سلمالک خالک ادریب
جنک دیلم باونشا وایلام داجی کفین ایزلیقه
اودوب نیجه کافرقل اید وریب حصارک اوج کانت تلمه
ایدی یخنا ایدوب جموع خلیقن اینرا ادریب سنج
ایدیراندن امل تلمه یین داجی قلع ایندم وکولنا و
ایلام ورتک و سالدله اذن طوروب هموزکن وکلید
ایچوقوشب اولدی وکلیدوب یق اینر سترایفا ایلیه
باونشا وایلام سوزیجه حصارکله امل تلمه سوزک
جموع صکتک لکون ورتک و سالدله اذیه

توشه اولب تخله اباکانا داجی اول ایاکم ویز اولب
آزین کلوب تکتکل اولدی کوز تا یغ هموزک سکز بود
ایلمن وایغ اولب باونشا وایلام آذین یز صید
ایلمن اول ییل ستر اویک یی تکتکل اسوه مال عبیر
عیره سکول اولدی باونشا وایلام یوریش تیدیم
جوند تلکان ایلام سوزیجه حصارکله کایغ اولب
کلوب تکتکل اولدی یصاله خلیق و اولمندن اولان
سالم کلوب تکایت اید بکرمه ایندی کوریک
نه یقنا زولور و اولمندن کاجیه اذن وارسه یین بود
توشی ستر سوزوله اولدی کوریک سینه ایندی کلور
اولدی ویک آذین تکایت تیش وری باونشا هاند
کامو خلیقه خلوت ای عالا ایندی اذیه یوریش
دابجان ایندی کوردی ایچ جنک ایزیب تلمه کلیم

ائدي ته سيقه ارحوبون ويحيونه واربه الوب كسبح
 وطقه ادرسه كلينه اي اوشا و سادام و اريغ و زليخه
 و جمله و في ايلان الدين ده تاريخ سكر بود ابي الطير و اولد
 بنان ينيش اوزنا و ايلكم عكس جمع اديون انكوبه
 طوبه كده روف و في ايه سويحه اوله اي اوله كده
 اوله اي قري زينه واروبون تاريخ كون الك ازينه
 طوبه طوبه و نونك اوب طلمك بيق بار و اوز
 يوق خراب اديون قلنه خاني اوزنا فن امان و ليه
 قلنه و يره برك اذن اوزنا و ايلكم اول قلنه اوله اي
 ارحوب اذن ترجه يه وارب ابي ابي تاريخ كون
 ايجن فتح اديون مجموع طلاه و يره عبط اديون اذله
 ادم قوب و اجه نيك روم ايلي عكس كوله واروب يحيوي
 فتح ائدي اوشا و ايلكم و في ايلان تمام فتح اديون

كون اواد عكس قلنه و سنده و يره اذن اوزنا
 فابو سلقه سكر برك اديون انا انا اديون اذن اذن
 كلوب و تاريخ كون طوبه اذن ايلكم و له كده يي اوله
 و اوزنا و ايلكم ايلكم كلوب اوزنا و سنده يره امان
 و يره قلنه اوزنا و ايلكم تاريخ و يره ايلكم ايلكم
 اوزنا و ايلكم ايلكم ايلكم ايلكم ايلكم ايلكم
 حقه حقه و نونك اديون انا انا ايلكم ايلكم ايلكم
 سويحه اوله يه تاريخ سكر بود ايلكم و ارب
 بهار ايلكم اوزنا و ايلكم عكس ايلكم ايلكم
 كون روف يره و يره عكس جمع اوله يره يره ايلكم
 اوزنا يره عكس كونه كونه كونه كونه ايلكم
 ايلكم سنده يره اوزنا و ايلكم طوبه و كلوب اوزنا
 و نونك و سنده ايلكم سويحه اوله عكس انا

اولدا ريشه يوشنك ائنگه سئت اولد لدا ائحاق باشا
 انا اولد لدا ريشه حاتم حنك ابد وب يكي جوي دا ايجي طيب
 ييد ايجي يردن تللمه هجور ابد وب انا و انا انا و انا
 ياشا. اولك فوغ و غلله چيكلوب چيكلوب كوردن سئل
 و نقتا و كر كلوب تللمه ارنه بويدي بولموب يقدغ
 يردن دروت يوشن چيكلوب تللمه كوردن كوردن يقدغ
 كلا فوجوم ابد وب اولدي چيكلوب ارنه كوردن اولدي
 جوي كست لري جوي ابد وب انا انا انا انا انا انا
 نما و نت انا بوي بكي انا انا شهيد اولك
 ناز لدا ايجي حنك ائنگه انا انا انا انا انا انا انا
 اولد لدا ايجي حنك انا انا انا انا انا انا انا انا
 تللمه و نا خورج ابد وب چو بولموب و ندرت لري
 باسوب نجه سئل انا انا انا انا انا انا انا انا

كلا فوجوم ابد وب اولدي چيكلوب ارنه كوردن اولدي
 جوي كست لري جوي ابد وب انا انا انا انا انا انا
 نما و نت انا بوي بكي انا انا شهيد اولك
 ناز لدا ايجي حنك ائنگه انا انا انا انا انا انا انا
 اولد لدا ايجي حنك انا انا انا انا انا انا انا انا
 تللمه و نا خورج ابد وب چو بولموب و ندرت لري
 باسوب نجه سئل انا انا انا انا انا انا انا انا

...

اول نهاده آردیه کلوب نه آلاءه کون ابدوب
 جمع روم ایل و آنا طری کلونه او تکر کون نه سور
 سوز اولت کون و عجمه الاغلا و الصندوریت اولت
 بر وجهه مطبعت بلاغین و کون آسایین کون ابدوب
 جمع بر زمانه کشته کون شیش و شیش کون ابدوب
 هر قنده صاحب کالرو مشیت و اربیه اول عجمه
 جمع اولب ریغایه بون تکر کلوب جمع کلون طبع
 لقب هر بریدن آواز عجم کلر اربیه و روم
 شریف شهنشاده کون اولوب کلون و شهنشاده
 دستور و اولب ای کلر کون بری آرا و روم
 هر قنده اجمال با و شاده و عجمه کلون اولب
 بون اربیح هر کون کلر کون العجمه کلون ابدوب
 با و شاده و اربیه عجمه کلون ابدوب

اول نهاده آردیه کلوب نه آلاءه کون ابدوب
 جمع روم ایل و آنا طری کلونه او تکر کون نه سور
 سوز اولت کون و عجمه الاغلا و الصندوریت اولت
 بر وجهه مطبعت بلاغین و کون آسایین کون ابدوب
 جمع بر زمانه کشته کون شیش و شیش کون ابدوب
 هر قنده صاحب کالرو مشیت و اربیه اول عجمه
 جمع اولب ریغایه بون تکر کلوب جمع کلون طبع
 لقب هر بریدن آواز عجم کلر اربیه و روم
 شریف شهنشاده کون اولوب کلون و شهنشاده
 دستور و اولب ای کلر کون بری آرا و روم
 هر قنده اجمال با و شاده و عجمه کلون اولب
 بون اربیح هر کون کلر کون العجمه کلون ابدوب
 با و شاده و اربیه عجمه کلون ابدوب

خلقی بولای کورتیک امان و بیعت قلعه زره کز اندک
 باونکا و ایلم آتک هه نقیما کافا و ارسه جهوره من لوت
 کور فوز و شورشین کا زنده اوردی آتک ان اوشا و ایلم
 کجوب اولدی و بیعته واردی آنکرتیلدی که آخالیک
 کور بیلیک بالصدوره و تللیع و نفاذ اولدی کز آتک
 کجوب افسانه نام حصان آردوب اینق ایلم یوزلر
 کتمه جیبا و کزیکه ایزلر کله اینسانلر کورنه کورنه کور
 آتک کجوب نوناق حصارینه وارد کز آنک کاج
 و بیعت کورنه جتله ایدوب کافر ییتا ت متری ایلدی
 خلقون ملوب نوناق غیکه اکثرین و ایلکون مری ایلدی
 آتک کجوب بول آتدی بیعت قلعه کن بیس
 و بیسوت قلع ایلر کز آخا و بیعته منتم
 اولدی کز که اهر کیه ایترا و لید بی آتک و ولت

و سادات برکه خنلر قلعه سینه آرنبا و بیج کورنانه کاج
 جتله ایدوب قهر ایدوب بیعت اتم فوید کز آتک کورنه
 واردوب جتله ایدوب کز افسانه و بیعت قلعه تسلیم
 ایدوب بیعت اتم فوید آتک کورن بالرادریه و آتدی
 کورنه ایلدی جتله ایتوب شهر بی تسلیم آتک اوشا
 ایلکم و ولت و سادات برکه عتک خلقله صحیح
 و سادات و بیعت کورنه کله بی بیعت و سادات
 کز ایلدی و ارن قلعه ایتدی اوردی و سادات فسخ
 اولدی بی و باوقا و ایلم و ولت و سادات ایلدی
 کجوب ایلدی عتک اولدی عتک اولدی ایلدی عتک
 بیج ایدوب سادات کجوب کز اوشا و ایلم کاج
 عتک ایتا بی بیعت عتک خلقله لازا ایلدی کورنه
 ایدوب بیعت ایتا بی کجوب اولد سادات و نام قلعه

Tarih

س

130-131

قح ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 قلمه سنج قح ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 دا اجه قح ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 قوب کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 ایلام آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 ایستمال آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 سندور و قح ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 اجه ادم و قح ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 خلی ریحی ریحی ریحی ریحی ریحی ریحی ریحی ریحی ریحی
 و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 با ایشا و ایلام آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور

کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 بولنه کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 قلمه نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 لیاق ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 القور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 نامه کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 ابد و آتمة نیرجه حسا ریا لوب ککر کور کور کور کور
 اول کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 قلمه کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور

Tarih

ایلتیملرنداز آرزونه واروب ای قمع ایدی فی الجمله
 اولدیل چیلین سولای تمام قمع ایدونا روح بوند قوب
 حصارا قویونا کشتن اوقوب قویوب حصارا ایدونا لک
 سالا لیم ارم یاجیمه ادم قویب اقدن صحت رسکوست
 قوی بیایه آسیرله سنکر تاقی کادوختنان کلورب
 چمدون جوقوب باونکا: سنکره سنو دوروب اقدن
 ایسانبوله سنوخه اولد بزد اول تیش آنه قشاکه بونب
 عدل وه آد ایتمکه مقبول اولدی باو نساء ایلام بیلی
 فتح ایدوب اقدن همه زنج ایدی زسلطانا لیم منه
 قشینه: دوروب ایلام بوله کلوربا اول قش آنه قش کلورب
 کادوختنان کلور کئی اولایله سنکر کلور کوزون سنو
 سوله کلوربا آنه حیلی قندی عی ریبی اولو کادو ایلام
 داچی اولد سنریندن نجات سکا اولوب قاتلم انا لار

ایسانبولدن قاتلوب واروب آرزون سنکر خجسته
 سالا لیم اولد بزد ایخان انا یجیمه چکلره آرزون قوب
 اوق کادون بی بیایه سنکر بکه باونکا و ایلام سولای
 واروب اقدن بیوشول الا کینه داریمین بویجه وکت
 قهرمت بولب عجمون باونکا وی وقله اولد سنکر بروج ایدی
 باونکا داچی اقدن نجات سکا اولوب اوج کون آنه
 قوت ایدوب سنکر عجمون انا ی عخت رکان ایله
 اوی کید بکر باونکا هیله آقریه سنوخه اولد بکر بروج
 کون ایچیم عجمون انا یی صحت بولب آنه آقریه کلور
 قوتان اولد قی قاشیم بکر اخیلام ایدب آخیش کلور
 کوند رولب کوزولر آقریه کلور کای بوی بوی قاتلم
 سنسید اولد بکر باونکا و ایلام بکون بزر او جمعیته
 ایدوب چکلرین زیادت ایدوب هر بینه انا لار کلور

باغین ایچی که گنده روت آردن اؤن حنوز عسکرین
 کونب کلوب ختیردینک کومه حنوز بکه ایچی بیک بهادر
 وختن اؤنم فوشد بکرکه واروب اؤن حنوزی که کؤنور
 دیو کومه حنوز میندنما غینه واریمین حسن بیک اوردی
 قاجوب کیدی حنوز بیک وارونیا اوردی سین بولیا
 استایغنا اید وپ کلوب باذشاء ختیرایدینک اوزنار
 ایلام داچی کاسقید اولوب کهر بوزن اؤنقه سوز
 اولدی اؤن حنوز آنا ایچی ایچی کلوب باذشامک
 الین اویب هر از عهد و پیمان ایدی که اؤن حنوز
 بوز داچی عادت کلیماس باذشام اؤن حنوز اؤن اید
 اول حنوز بیک اوب کلوب کهر بوزن اؤنقه بورد بوز
 کهر بیک اؤل کوند ریشلردی کلوبه قرب عسکریم
 کهر بوزن اؤنقه دوشب کهر بوزن کوری باذشام اؤن

بوزجه کافر بیکه ملسن جوق بچنک اؤنک استیجک
 حنوز قنده شهر اؤنک حصار کهر بوز حصار
 بوزوب حصار اؤن حنوز اؤنک بشاک دی بوزجه ناکا
 کهر بوزن کور کهر بوز حنوز بچنک اؤن یول
 کجه داچی حنوز اؤنک اؤنک کهر بوز اؤنک قاجوب
 قلمبه کوردی حصار کافر طونلش بیه اوزنا
 حصار قرض قاروغه اورد بوز قاج کوندن سک
 باذشام ایلام عسکر کهر بوز که کلوب کهر بوز
 اؤنقه دوش بچنک کهر بوز کوری عسکر کوری کور بیک
 هاندهم سقار اؤنک ماغین بوزوب جوق قلمبه سلم
 اؤدی باذشام ایلام قلمسک بچنوز استایغ کور
 ایچنه اؤن اؤن حنوز حنوز اؤن غنیمت اؤن
 مننه اؤن بوز کلوب عسکر دوشور دیر بوز

اذنا: انا بؤكه كلد يذفع ونسرت تا بئع قهرتوك
 سكرتوز القيق شيجي سبلنه ابي اوز قارا سبتم
 اولاقا بيله وارن سنج ايك نر اوز قارا اولاق اول
 قش انا بؤكه قشكوب قشاز اولحق بئنه المراف
 رتعاليكه اولاق كوكردوب انا المظلي بدم ابل
 سكرتوز جمع ابي وب اولاق اذنه سوتيه اولدي
 سكرتيل سطلات بؤك اذنه سوتيه اولدي كيه
 اولاقن تاز قلو يوزده باوزنا مر خط خارج و بؤك
 صودت عوصيان انمازا ابي وب قش چين كونايد
 كوي اول كارا ووب رعا اياه اوز ستمت نوبتيد
 بكون باوزنا ملك اراز كخل نون بوش بخله حتم
 بكي كوت شهيد شيد ي باوزنا و ايج قارا كماليت
 قاضي ب سكرتوز جمع ابي ازل محمده باوزنا ستم

اول بويوب مونه ككاريه وار بچ اوزنا و ايجي ك
 بويه وارن ازل باقا مونا ي ايه قناه كهن اولق
 اذنه باوزنا و ايج كوي بجمع سكرت موب وسكل
 ابي اولاق الميه بوش ابي سكرت انا قلو اولق
 بوجه اولان سكرتوز جمع ابي وب اوزنا ملك سكرت
 شخون ابي وب سكرت ازل انا چك سكرت اهل ايلكم
 و ايج كا و اذنه ايه اوب بوجوبله ورن اولق بكي
 عال وسف اوليه كا و سكرتوك اكثر نجه ان كوي
 انا ق حسي غلص اولق تا جوب كيدير بوقع و كتر
 قهرتوك سكرتوز القيق شيجي سبلنه مبارك رتعاليك
 بوزم و رده بچي كوتيه ابي اذنان باوزنا و ايلكم اوز
 كوني بجمع اولاق ابلن ستر ابي وب تاز قلو و يوزده و ايج
 فان اول كجه دن تا جوبه توك و ياز انا بويوب كيد ي

معدا

باؤتاوان ایلیم آنوک یوزم و قیری و یوزمه داخیر حصه
ایوب چیرمه قشیرا ایوب کهریل خزانه مایه تلم اولد
باؤتاوان آنداق دولت و سناد یله آرتیه کله ای
باؤتاوان ما یلام مد لوی بیخ اندی زهون باؤتاوان ایلم
اولوق سقرین دولت و سناد یله ملاحظت ایدیسم
اول تاویج ایچین کلیمدن اولان کله یی ایخسار ایسم
صحفه باؤتاوان یصدم ایوب و نه یولوا دیزنه وارلیدی
حق کتال فرقت و رب سطل مئتا ایچین کله تیغ
اولوب ایچین اولان ایوب لری بیجا ددیا اولوغ خدیگر
خصیصل ایوب نه دولت و سناد یله کولوب دارالقصیر
ایشا بولم عقوت کتایوب کلوب سکل اولد بکر حصار کله
دا ایچیم جمع استایوب کولوب ایچمه اولم قور بکر باؤتاوان
ایلم یوزتاوان و ادوب یا ایچا یی تیغ اند کچی دیزنه

باؤتاوان ایلام دولت و سناد یله ایشا بولمه سکل اولوب
عدل داد آنکله سقول اولوبن املایوب مال کدن خسران
ویش کتال کلوب یچینیه واسیل اولدی مگر یوزمه
اول خرابین و یسکل تا ایچا ایوب بعضی سوزمه اولتاوان
ایلامه عالت ایوب و قریم کله یزجه دمه ایچوب
اوجندن جنک ایوب علی بک اولوب خیا بن قاسم کله
باؤتاوان بعضی ایشیدی آلبهار اولوبن باؤتاوان ایلام
دا ایچا لاری جورانه آسه کزان کال ایوب دیم ایچوب
وانا اولوب سکل جمع ایوب یوزتاوان سوزجه اولوب
سوز و سکل کلوب آندن قن مولوی کولوب و اولوبینه
واروب آندان یوزیزنه وارین علی بک کتال اولان کلوب
وسنه اولی تیغ حصاری ایچین اولم ایشیدی اولتاوان
یما ت ستم اولوب هر یی سکتل جوت باؤتاوان

بیر

محمود انا بي قمته ريتك ابدوب بوروبه قلته سؤلف
 اذيه وشد به نوم ابلي وانالمو لي عسكري قلته ذوق لاليد
 جوايين حصار ابدوب جنگه شغول اوجي ايجينه اولاد
 كلار اوج كونه نعل ايجوب حصار ابدوب ابدوب
 نازكاه دا جني قلته نوك بي حه آسره اوب اينا نوك
 نه رينه كونه روب قلته اولك ايجيه اتم قوب اذك
 برسته نه لالي اذيه متوي اولدي او كجه روم ايل
 متوكله عمون انا بونا نال اولك خبرن اذك اذك
 نال كلوج قلته سته كيدي اذك عمون انا دور اولك
 كلار اذك اذون سورب سكر كلاريله برينه اورون
 بلك بركن غير كلد بكم ايشه اهل انا م شيد بدي
 قول دا جني ابد بكون بكون سرفوج جنگه اقدار
 ابدك بايشه اولانغا وكت ايتوب براكته

اولد بولورال دا جني بلك اولد كده بون كلنج قلته
 ريحون قلته تا قوت ابد ابد اذك سؤلف ايجكيت
 جوجو مكا اولد اذوب قمته ورك سلك واركت
 ديجك قول دا جني سورب كوتك اينا چك عمون انا
 رور ايل عسكر ايلك حصار ابدوب اذك اذك
 جوايين عسكرب اذك بوججه واريم جياي نال اذك
 نال اذك كونه روم اذك اذك اينا انا اذك
 عمون انا له بولون عمون انا انا انا انا انا انا
 واذك لوز اذك وغي انا انا انا انا انا انا انا انا
 كلوب قول كلوب انا انا انا انا انا انا انا انا
 انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
 انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا
 انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا

حمله

اَوْجِي كَلْبِي اِذَا نَاوَدَكَ الْبَنُ اُوْبِي اَعِيْنَا اِذَا نَدَاكَ
 يَا زَيْنَا: اَلْمَرْيَمُ سَمِي بِدُوْبِي عَلَا مَا طَلَبَهُ الدِّينُ مَعْنِيَاكَ
 فَنَدَا بِهَا بِمُحَبَّتِهِ بُوْسَنَةً وَاللَّيْلُ كُنْتُ وَالْيَوْمُ مَلَكَ مَلَاكَ الدِّينِ
 اَلَّذِي اِنْ نَاوَدَكَ مَرَّتْ بِكَ بِكَيْفَةِ اَدَمَ كُوْنَتَهُ رِي كَلْبِي
 اَلْمَا هَتَا يَتَدَكِّي اَلْبَلَدُ اَنْ يُوْسَنَهُ مِنْ دُوْبِي مَرَّتْ اِلَيْهِ
 قَادُوْبِي اَوْلَى وَبِي سَتَا سَتَفَرِحُ اِبْدُوْبِي مَرَّتْ وَسَالِدِ
 دُوْبِي يَا تَابِتَا لَهْ مَسْتُوْبِي اَوْلَادِي كَرُوْبُوْبِي وَصَدَقَتْ تَابِتِ
 مَهْرُوْبِكَ سَكَا يُوْبِي اَلنَّشِي بِدُوْبِي بِسَلْتَهُ اِدِي كَرُوْبِي
 خَدَلَهُ اللهُ كَلْبِي يَا نَجَا لِي اَلْوَيْبُ وَوَرَدَهُ كَا فِرْكُهُ اِلَيْهِ
 مِيْدَلُوْبِي بِبِي كَلْبِي يَا زَيْنَا اِنَا لَمْ مَرَّتْ وَسَاوَدَكَ
 اِنَا تَابِتَا لَهْ مَسْتُوْبِي اَوْلِي بُوْسَنَةً وَلَا يَنْبِيْنَا اَوْغَلِيهِ
 دِي رُوْبِي اَوْلَادِي يَا نَجَا لِي اِحْسَنَهُ اَدَمَ قُوْبِي مَرَّتْ

اَلْمَا اَلْمَرْيَمُ سَمِي بِدُوْبِي عَلَا مَا طَلَبَهُ الدِّينُ مَعْنِيَاكَ
 اَنْ يُوْسَنَهُ مِنْ دُوْبِي مَرَّتْ اِلَيْهِ قَادُوْبِي اَوْلَى وَبِي
 سَتَا سَتَفَرِحُ اِبْدُوْبِي مَرَّتْ وَسَالِدِ دُوْبِي يَا تَابِتَا
 لَهْ مَسْتُوْبِي اَوْلَادِي كَرُوْبُوْبِي وَصَدَقَتْ تَابِتِ
 مَهْرُوْبِكَ سَكَا يُوْبِي اَلنَّشِي بِدُوْبِي بِسَلْتَهُ اِدِي
 كَرُوْبِي خَدَلَهُ اللهُ كَلْبِي يَا نَجَا لِي اَلْوَيْبُ وَوَرَدَهُ
 كَا فِرْكُهُ اِلَيْهِ مِيْدَلُوْبِي بِبِي كَلْبِي يَا زَيْنَا
 اِنَا لَمْ مَرَّتْ وَسَاوَدَكَ اِنَا تَابِتَا لَهْ مَسْتُوْبِي
 اَوْلِي بُوْسَنَةً وَلَا يَنْبِيْنَا اَوْغَلِيهِ دِي رُوْبِي
 اَوْلَادِي يَا نَجَا لِي اِحْسَنَهُ اَدَمَ قُوْبِي مَرَّتْ

كبرين فاجش عجب محو بانا كشم جوتوب يدولونله
 سونك ستم اوتق يوزك ستم اوبوب كلوب
 باونا موله كدات اوبونا اول ائمنه تش وراغ اوب
 يرد اچي حركت اولدي باونا. يلانم جوك يونسه
 واردي نه تايج مهرنوك ككونوز التفن ككيجي اوجوز
 باونا ايكدم اقران جلايه اوم كراي سال اوبوب
 يزغلمور سكر جمع اوبوب كيدو بوستا به تونه اوبوب
 كوج بركنج فلغ ساريل وسانل اوبوب باجانا اذيه
 دوغوب جنك لعلان نكك شروع اوبوب ولوب كز
 دنوكلار و سوزلر قوروب بئجه زان جنك اولدي
 جوق سقال اولد قين بئرا يدي بيجه كه سهر
 ايدلر است كلوب اكلو لوبلر خلاك اولدي بئر
 مجموع لوبلر يونسه درك سكر اقله كلوب

انكوب جوتوب ان سكر اولد لوبلر زور سقا زنده انكوب
 كلوب نغاسن اوبوب باونا ايلقم باجانا اذيه كز
 تاليد عرسه كلوب سوغا به جوتوب اكلدق تاليد سول
 ايلقم باجانا اولد اذيه كلوب ايلاد غيبان سلك و عيله
 سكر جمع اوبوب كلوب اذيه اذيه ووشا يوزك
 يوزك لوبلر اذيه جنك نكك شروع اوبوب خالك
 اوغل سكر زيك حصا لوبه كوروب حصا لوب جمع
 سكر كز كوروب كافله جنك نكك نكك و لوبلر نهدت
 سهر باونا كلوب اونا همان دم ايلن سكر و انا لوب
 سكر كز عور انا به ووش اذيه كوروب
 عور انا ساجي زور سقا اذيه سوغه اوبوب ساق
 جش اوبوب انكوب ساق ايل ايل اذيه اونا اوبوب سكر
 اذيه يونسه انا ساق ساق ووش كونه بولك

تغنی کونته رویدیک واره اینکدر بکه حمود ایشا کله و کون
تعمود اول کینه و اچی کچه یه حساب اولک اینک بنگار
تعمود ایشا کله و کون ما غریب ایشا کله کیم کیم
کینه ایشا کله و ازان کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله

سازوب کاز لوز بوزیه بقیه اولک راسا ایلک و عملک
و کولکون آن فوب فاجد بک کاز لوز فاجد بک کاز لوز
اول حصادون و اچی سوب طلق بر اعورون حسنک
ایک کجه کاز لوز ایشا کله و ایشا کله ایشا کله
جمع ایشا کله اولوب و حمود ایشا کله ایشا کله
و بجه زمان کاز لوز ایشا کله فوب کاز لوز عمه کون
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله
ایک کونته حمود ایشا کله ایشا کله ایشا کله ایشا کله

قوتی ایلاقه ایکن علی القسکه کلوب خیل قوتی الدی
 وچه ادم خسارت ابدوب قانت الیدی چون اولدی
 اقال شیمه چی یانه سریر لایه عضر اولدی تاریخ
 هر اولدی سکر یوزیش زیند اذنا و ایلام عساکر کتور
 سهله ازان اولینه ستمیه اولدی بو ستر اکتور و بیخاک
 قوت ایوب هان و ایدن و کتانه تاجوب آت
 تابدید اولدی سن اذنا و ایلام و اچی واروب انا و
 ایمن قانت ابدوب و جنونه لیوناق اولدی کونک ایل
 وصف اولیه اذنه یزنگم یزد. ایصان نام یزقله
 یابدید بی اذنه یور یوب لجه حصار ی و بیغ قلمه
 ریغ ابدوب سالا و غایا عسکرا ایلدم قتلوم
 الله الیوم القیام عجزه ایسان اوله عورت ابدوب
 کلوب تکون اولدی اول نیش اذنه قوت اولدی

ایشنا و ایلام عسکرا ایلدا و ایله و ادره عیور ایلدا و
 ایلام چون اول نیش ایسان اوله قوت اذنی انا و
 ایله بیغ قلمه کرداره بی کتور ستر ایلدا و
 اول هال ایلدی کبر عسکرا جمع ابدوب یور یوب انا و
 ایله عیور قلا غلر و بیجه کتور فتح ابدوب بیغ
 یز مخالف کتور قلبیب مجموع ایل و مملکت طبع و سعاد
 اولدی کی سحاق ابدوب هرینه بکر سبب ابدوب دولت
 و سعاد لله عورت اولدی ایفاق اول نیش اولیه
 بنایت کما عون اولدی اذنا و ایلام صوفیاده بیغ
 ایل قوت ابدوب اذنه ایسان اوله و ادره کتور
 و ایل یوب کتور کتور کتور کتور کتور ایل یوب
 قصردن و ایل و سدان دوت نیش ایلیج ایسان اوله
 قوت ابدوب ستر ساد نیش ایل یوب عدل و اذنه

قوت

شغول اولدی ایوانار ایتمه قران ولایه وارون
 تاریخ سکر بود غش کیه تنجک تقدیر تان قران کی
 ایزم بک عودقی و غولدی کرکه داره یانه دار
 بنایه نقل بدوب غولدی بخاق بک ویر احمد بک
 و تار آنا رزین خالقت واقع اولب اخاق بک
 قران ولایین صبط ایدوب تام ولایت قرانته تار
 اولدی بیز احمد قران تیموب یاشین اولان خلقیه
 کلوب محرمه اینتا بولون اوزن اولونک مبارک
 الین اولب شفا عت لک ایدوب عبودیت مقانی
 بونیم ادوب هزاره اولو قشوع ایدیک اوزناده
 شفت و رحمت ایدوب نوع و علم و رب کله ایل
 سخا بیکی کوسه حمن بیکی اولکله یله شوب و عجه کلر
 و سخا قلداری یله و شوب اخاق بلنار دونه کوندلید

و انالری بکریه اینی بکلر بکلر و حسان وار
 اتمه توش ایدیک بزم و شاقن سخا قلدله قران لایه
 واروب اخاق بک ملج اولجین شاقست ایتوب کالج
 کاشه کیده ییور قلدن بنا اولجین اوزن اولجین و ایچ
 قومان ولایتیه خرجه ایدوب واروب قوتیه یاشین اولد
 کولک خراب ایدوب قوتیه حفظ و صبط ایدوب قران اولد
 ایشین احمد ک باغچون اوج دوست سخاق قوتیه
 دوب دولت و سنا دله کورد اولان نصر اینا بولمه قوتیه
 اولدی ایوانار ایتمه اینا بولمه کلدر بیز احمد بک قلد
 التمه اولب اوزن اهلک برنجیه احسان و لطیف اولد
 ایدر و غنایان قناه و ووب اصل یانه بیک برنگله
 تملو ایدیک بیز ظهور بولوب و کجده علی القله کلوب
 احمد اولی بیز شفا عت اذنه هجوم ایدوب بکلر جنال اید

مَكْرًا يَأْتِمُ أَوْزُوقًا وَإِنَّا لِنَسْتَمِئْتُهُ مَطْلَعُ الْوَجْهِ وَوَلَا
 وَزَكْرًا وَمَا مَرَّ الْفَلْجَةَ أَدْبَابُ كَرَمَاتِ الْعَيْنِ أَحْسَبُكَ
 عَارِضًا بِدَوْبٍ مَكْرُوكًا فَاجُوبُ وَارِبُ لَا رَدَّ فِيهِ
 لِيَعْلَمَ الْإِنْدِي جُودًا وَكُلُّهُ مَكْرَاتُ نَبِيٍّ وَلَا كَلْبُ
 كُودُ رَبِّ بَأْزُوقًا وَإِنَّا مَكْرًا لِنَبْزُوقُ الْبَارِئَاتِ وَإِنَّا
 نَسْتَمِئْتُ مَقْصِلَ الْوَيْلِ فَاقْبُوبُ خَشْمُ الْبَدْوِيِّ وَزَيْزُوكُ
 دَوْبُ مُحَمَّدٍ بِأَشَارِي تَأْمُولِي عَجَلُ بِلَهٍ وَالْمَوْلِيُّ مَكْرًا بِه
 أَرْزُوقُ كُودُ رَبِّ رَدْمُ مُحَمَّدٍ نَأْتِي عِيَّةَ الْوَيْلِ كَلْبُوبُ بِرَأْسِ عَدَاكَ
 أَرْزُوقُ يَجُودُ الْبَدْوِيَّكَ بِرَأْسِ مُحَمَّدٍ فَاجُوبُ مَلَاثَةُ كُرْدُ عِيَّة
 دَوْبُ مُحَمَّدٍ بِأَشَارِي تَأْمُولِي مَكْرًا بِه لَأَرْزُوقُ أَرْزُوقُ وَارِبُ
 ابْنِ عَارِضَاتِ الْبَدْوِيِّ عَقْرُوقُ قَلْبُهُ عَرَابُ وَيَتَابُ الْوَيْلِ كُر
 ابْنِ عَارِضَاتِ مَكْرًا وَارْدَمُ كُودُ رِيُوْبُ لَأَرْزُوقُ قَلْبُهُ بِه
 كِهْدُ يَا بَدْرُ مَقَامُ الْوَيْلِ رَدْمُ مُحَمَّدٍ نَأْتِي عِيَّةَ الْوَيْلِ

أَرْزُوقُ وَرَتَّ خُنَاقُ قُوبُ كُودُ وَيِي دُوبُ مَكْرًا يَأْتِمُ
 يُوْرُوكُ عَطْفِي الْبَارِئَاتِ وَإِنَّا مَكْرًا لِنَبْزُوقُ الْبَارِئَاتِ وَإِنَّا
 نَسْتَمِئْتُ مَقْصِلَ الْوَيْلِ فَاقْبُوبُ خَشْمُ الْبَدْوِيِّ وَزَيْزُوكُ
 دَوْبُ مُحَمَّدٍ بِأَشَارِي تَأْمُولِي عَجَلُ بِلَهٍ وَالْمَوْلِيُّ مَكْرًا بِه
 أَرْزُوقُ كُودُ رَبِّ رَدْمُ مُحَمَّدٍ نَأْتِي عِيَّةَ الْوَيْلِ كَلْبُوبُ بِرَأْسِ عَدَاكَ
 أَرْزُوقُ يَجُودُ الْبَدْوِيَّكَ بِرَأْسِ مُحَمَّدٍ فَاجُوبُ مَلَاثَةُ كُرْدُ عِيَّة
 دَوْبُ مُحَمَّدٍ بِأَشَارِي تَأْمُولِي مَكْرًا بِه لَأَرْزُوقُ أَرْزُوقُ وَارِبُ
 ابْنِ عَارِضَاتِ الْبَدْوِيِّ عَقْرُوقُ قَلْبُهُ عَرَابُ وَيَتَابُ الْوَيْلِ كُر
 ابْنِ عَارِضَاتِ مَكْرًا وَارْدَمُ كُودُ رِيُوْبُ لَأَرْزُوقُ قَلْبُهُ بِه
 كِهْدُ يَا بَدْرُ مَقَامُ الْوَيْلِ رَدْمُ مُحَمَّدٍ نَأْتِي عِيَّةَ الْوَيْلِ

مَكْرًا

شاه و زاده چا اول و نیا اسی حاجاق بک و قانات پدی و قانات بک
 اولون حسن ایته و ارمه بی او نسا و ایلمه و اسی اولون
 طابند و عین و و چیلک و لایق قرمانه نه سیمان قلعه و ارمه
 جموعه بیخ ایدینا بخلر نه ادم قویب قهر و سیمه ایلدی
 جمالی عجمیه سینه لطاق ایدی ائدن اوز نسا و ایلمه
 دولت و سناد نه عروه ایتا بنوله سکن اولدی
 اولدی بل سمران کایوب یالده به عترت ایدی رفاح ایدی
 یالده اولب ائدن کلوب تحت سنادت بخت کیم
 اولب عدل و ادا ائکه شعول بین و نایح هر اولدی
 سکر بوزیش روح چیلک و ایلدی اوز نسا و ایلمه
 دا اسی و لایق قرمان طابند و عین و چیلک و لایق
 ایدی کلوب بزم احمد اریغا نه و لیت ایدی
 سیرین کورب با اسی لایق و قانات بک سنان ایدی

قرماندن کلوب قرمان کافرین ایزدی و زدی بی و سنان
 ایلمه سنان محمد خان قرمان ایلدن صوخت و سلاطه
 رفاح حال و رفاح بال اید سنان احوال ساروز قاسم
 سکر منصوره عوه بتا پدی اولدی بل قانات عترت
 اولیوب یالده جموعه و کیم کار زین سیر ایدی
 اولدی بل قانات کاهون کیم اولدی کلوب ایلن کافر
 اولب ائدن اوز نه کلوب ائدن ایتا بنوله و ارمه
 نیه جمله اکثر مملکت عثمانیه ده ما عون اولدی و اولدی
 چیل تمام اولب ما عون و اسی سنان کیم ایلدی بل
 ایلمه ایتا بنوله عدل و ادا ایدی کیم سکر و کیم سنان
 چیدرال نام یزکا فرسعون و ارمه بی و کیمزه اولدی
 کیم قانات اوز نه قرمان بک ایلدی کلوب کیم سنان
 ایلدی قانات و حکم ایدی بی و کیمزه کیم سنان و ایلدی

۲۰

قَتَبَ اُولَئِكَ اِيضًا اَلَّذِي رُوِيَ فِي رَأْيِ عَارَبٍ عَارَتِ اِبْنَ عَبَّاسٍ
 سَلَّمَ اَلَّذِي سَمِعَهُ يَخْبُرُ بِرَأْيِ رُوَيْبِ وَرَكَةِ اُولَى كَقِيْبِي سَلَّمَ
 اَعْتَدْتَانِ اِعْرَابِيٍّ وَفَخَّ اَنْدَكِي بِرُوَيْبِ وَرَكَةِ اُولَى سَلَّمَ
 يَشْرِبُ اِيضًا عَاوِلًا مَلِكًا بِاِيْمَةِ سَمِيْرَةَ اَمَلَا سِيْمَةَ عَضَفَ
 اَوْطَحَاتِي اَنْتِ حَبِيْبَتِي اِعْتَبَرْتِ لِمَا شِئْتِ يَقُوْبُ هَا اَنْتِ اَشَارَةُ
 اَسْرًا لِدَيْ كُو عَسْكَرُكَ زَيْبِكُ اَوْلَا فَلَهِ مَكْتُوْبُ لِكُلِّ
 كُوْتَمَةٍ لِرَاوِلِ اَيَّامِنِ اِنْحَاقِي لِنَا وَزَيْبِ رُوَيْبِ عَمُوْدُ
 لِمَا شَا هَبِيْلِي نَهَاجِي كَيْدِي اَكَا اِيْحِي مَكْمَلًا يُوْنُ كُوْتَمَةٍ
 اَلْمُوْلِي وَرُوَيْبِي مَعْلُوْمِي اَكَا مَقْرُوْبُ نِيْدِي اِيْحِي يُوْنُ
 كَيْدِي اَحْسَا اِيْدِي وَبِ عَمُوْدٍ نَا شَا كِي كَرَا اِيْحِي اِيْحِي
 اُوْ شَا وَاِيْحِي اِيْحِي مَعْلُوْمِي اِيْحِي عَسْكَرُكَ لَهْ اَدْرَمْتَانِ اَلْمُوْتِي
 اِعْرَابِي اَزِيْمَةَ سَمُوْعِهِ اَوْلَا كِيْرُوْتَانِ عَمُوْدٍ اِيْحِي
 كُوْتَمَةٍ عَاوِلَةَ اَلَّذِي اَنْتِ مَلِكٌ مَكْمَلٌ سَلَّمَ وَكِيْرُوْتَانِ يُوْتِي

كُوْتَمَةٍ اَدْرَمْتَانِ مَعْلُوْمِي اِيْحِي عَسْكَرُكَ لَهْ اَدْرَمْتَانِ اَلْمُوْتِي
 اِعْرَابِي اَزِيْمَةَ سَمُوْعِهِ اَوْلَا كِيْرُوْتَانِ عَمُوْدٍ اِيْحِي
 كُوْتَمَةٍ عَاوِلَةَ اَلَّذِي اَنْتِ مَلِكٌ مَكْمَلٌ سَلَّمَ وَكِيْرُوْتَانِ يُوْتِي
 اَعْرَابِي اَزِيْمَةَ سَمُوْعِهِ اَوْلَا كِيْرُوْتَانِ عَمُوْدٍ اِيْحِي
 كُوْتَمَةٍ عَاوِلَةَ اَلَّذِي اَنْتِ مَلِكٌ مَكْمَلٌ سَلَّمَ وَكِيْرُوْتَانِ يُوْتِي

چشمه که قلعه آردیم یوریوت طامسه ابدی جنگه سئل
 اولد ابر یغجه کون جنگ ایزیک نقتد بر دنا بی اول
 چید دلا سگموریک بوندان اول ایزدی اورت قاروت
 ایشدی کیکله یغجه بیک زیک کا و زیکله گلور
 قضا ایدیک ادا اول کون بوی بوندوب حصار
 کبره هانتیم طوبی و نکل نامیزایوب کا فرک یغجه
 کیکله خراب ایدوب یغجه ادرکین ملانک ایزدی و زیک
 مجال اولوب ادا و ایدیم اچی کا زیک یغجه
 جران و سرکین کویک هانتیم سنگ ایشال سکر
 اید و یغجه کاکل کون ساد بکر جرشوب باچی تیمار
 دیو صکر نطقه تنبه اید بکر هان اول کون کون
 سکر قوروب قلعه نونک آردیم هجوت ایدوب
 یوزدی بکر اولی بکر کیم ایدیم ایل سکر لکه یوقارو

زردان یوریوت هجوت ایشا سکر لکه و یغجه و لاد کله
 کون کون فیدان یوریوت طوبی و نکل اوزوب قلعه
 نونک اول کون زخته زخته اید سکر ایشا صلیح هجوت
 کیم ایدوب سکر و نکل ایشا نونک اید اید
 یوزیش اید بکر اولد سکر هر کون قلعه آردیم جنگ
 یوریوت قلعه دن اچی کیم کیم جنگ اید بکر اید
 ایشا و نکل و نکل ایشا کون کون فیدان هجوت ایشا
 ایشا و نکل کیم نونک ایشا ایشا و نکل ایشا
 یوزیمه سکر اولد بکر کون ایشا و نکل ایشا
 نونک سکر کون ایشا و نکل ایشا نام ز قلعه اید بکر
 ایشا کون ایشا ایشا و نکل ایشا ایشا و نکل ایشا
 ایشا کون ایشا ایشا و نکل ایشا ایشا و نکل ایشا
 ایشا کون ایشا ایشا و نکل ایشا ایشا و نکل ایشا

حصا لآلای و عرت نضب اولوب ایچینده سخا نکی
 قویله سکران اقام ساغون اکره و عورت ایدوب
 اوزن او ایلام دا ایچ ورتک و سنا دانه کلوب اول تپش
 و برده ایدوب آندا ایسانه اوله ارب صدل و آمانا که
 شغلی اولدی بو تالیخ هر تونک سکره بور ییغیشینده
 کرایع ایدی سنلایان الا یلام و لیسایان سخا ن خرد
 غان ارون حسنه ارب مینغی زور سلاخان عهد قانچ
 المان و عوزای تمام بو تیغ ایدوب مرکه نه بکله
 و سکره قویب کده و ورتک و سنا دانه ارا لکله
 و آرا ایدوب کله و آرا مانیخ جیج عوزای اولا
 سا اولیته قالی سلق ایدی مگر که آن قونلار و نالون
 سنکه و آرا کله مالکیدی بر سنا دانه سکره ایدوب
 ایسک نام کتته باش ایدوب کده ورتک عوزای اریغی

یوسف خان و قومان اخلان سکره یله قوشب زومانی
 کونده یی لشکر پی برانه کلوب سکران خلق لکرت
 قرت ایدوبک بر سر و کله باچی و کلون اولر نه بر صکره
 وار و رده اولدی سکره ایدوب آغنا سندن قونان ایدوب
 القار سالوب سکران لکله و عرت سکره کندی و مالینده
 ماز سکره بازا اولر ارا سته و سنا کله عورت ارا کله
 عاق اولور کون القار تیشوب سالرین قان ایدوب عورت
 و آرا کله ایسک ایدوب و سنا ایدوب و یورت سکره
 اکلنه حرت ایدوب سکران لکله قلمنا اوله
 صفازدی آندن قانقوب و سنا ریه اری نه دوشب
 برجه کون این خاصه ایدوب سنه سکره ییوب سکره
 ایسک بعض یولدا سکره ایدوب قانقوب دوز و سکره
 قانیه کیدی و آسکره کله کلون یوسف خان یانیه

جمع اولوب قرمان اغوللری بيه فاقوب وئنه وئناذ
 بئادین رقا عیون قرمان ولائین قالد کیرلرلر
 بولما وئنه سلطان ایلام سلطان محمد مانولک
 شریفینه بیئدی اول سفید کیری له کوزنا کچورن
 شهزاده اعظم اوغلی صفی بییه که قرمان ولائین
 کیری ای دی حکم حمان سفاغ کوندوب آتواج ایخاند
 ایدت آتا طوپی کلر کچی و اوز بائنا بی مالولک شکرلر
 ماخیزولان کلر بیله وئدی انکره ایی الله وکل یئد
 بی عظامد شکرلر آردنه بوریوب واروب باصوب
 عسکری تار مارا ایدت قرمان اغوللری فاجوب
 قلعه اولد بکر عسکر اولد انکری سفاد اولد ایی حجه
 کلر آهرا اولد عسکر اولد آهیر بی یوسف مهند ایی
 لوبت دولت ایلیکه کوندنه بکر و عسکر اولد ایی اعینک

سلطان ایلام ایی عسکر برب و کلر جمع ایدوب
 آتا طوپی لرینه کچیلر ایی مینش آبا بی اولدی عیونلر
 ترا جت اولن ایی ایی اولد وئله کوز وئوب عسکر
 مشول اولد بکر اولد بازده منتب عسکر که وئنه
 ایدت عسکر ایدت بکر سلطان ایی کونک اولو اوغلی سلطان
 ایی بکر عسکر الله نلکه روم بنما دوز کیرله و سوز کیرله
 کلوب و اوز نا ایی اوغلی صفی بییه قرمان کلر بیله کلوب
 آتوق آدوه نلکه کات ایدت بکر کچی اوغلی بیی کلوب
 کتد و تلغیله ولا لالریله آردنه واروب روم ایی
 عافقت ایدت و قوزو لا یوزک فامبر کیری حصن ضمیر
 و سنا به کلر نخب ل و حین حصاروب سلطان ایلام
 و انکری ایی کات ایدت بکر و سلطان سده کوز عسکر
 کتد بکر و کوز صاغ قولن اولو اوغلی سلطان بائنا بیی

۳۳

رسول قولین اوز ناغی اولغی سلطان شهنشاهه قیاس اید
 دور ایلی شکر اویجه و الله ایلی شکر اویجه و الله ایلی
 ایضا فرزند و وزیر ایله و جگر ایله و قان و خلق ایله
 و جگر ایله و شکر و نصو و نیک قلند اعلایه قلم کلام
 قوتین اولد و قلم کرمینه توجه اید و برتر شایان
 عین و ایلی الله بوردی بولوسلای ارون حسن
 اید شای سلطان و نیک کنده و نه قوتیه اید و کند
 یلوب ایدکی شکر ایسان اولد تا جارتی جگر کلام
 اولان شکر دن هر نه قان ایله جمع ایدوب اید
 عتکله دور و عتکله عتکله اولکله بوردی شکر ایلی
 ایلام عجم سز حد نه شای اول و لایله و عول
 اید ازیغانه قریب اولغی دور ایلی جگر کلام عتکله
 بوردی دور ایلی شکر ایلی ازیغان ارونه و ارون

ایقان اولجا نیدن حسن بک قزاول قوش ایلی عتکله
 کله و کن ایدیک شکر ارون کاند بوردی عتکله بوردی
 بیارت شکر کوندوب سلطان ایلام و ایلی بوردی
 ازیغانه و ایدی ایدک کوشب بر تاج کون ایچین شایان
 نام قلمه به و ایدیک دور ایلی جگر کلام عتکله
 عتکله سلطان ایدوب ایدوب ایدوب ایدوب
 ایقان حسن بک قزاول ایله فرات ایلام کلام بوردی
 جگر ایدکن حسن بک طلع اولد عتکله اولد اید
 کلوب دور ایلی شکر ارون ایدیک اولد و جگر کلام
 اولد ایلام دور ایلی شکر ایدیک عتکله اولد اید
 و ایدیک اوغور ایچون بوردی سلطان ایلام شکر ایلی
 بنایت ملول اولد شایان کوندون رسول دین بک
 ایلی عتکله کرمین طوب بوردی و حسن بک دور ایلی

Handwritten notes in the left margin, including the word "Tarih" written vertically.

سنن کونک زینت نام اوزغور وشدی لشکری اوزغور ایتکم
حقعیایا بیله قالین سلطان اولدی بیجه کیسه کرکک لایلی
کولوب بیجه لشکری ری بیله اولوب سنن ایتمشکری ایتکم
واج اولدی حسن بک داعی کوردی ولدی بیجه قسانلیله
اولک کند داعی که کوردغان یوزلر دند وشدی بیله
اوسله سورده غار ایشیا اولدی ولدی بیله عتکریز
اوزک بی ایتکم اولمشکری ایتام اولدی اولدی وصدی
عاشی رمشینه بی غار اولوب واج بیک کارا لاسم
ایر اولوب بیجه بیک باشکری کولوب بیجه قال قات
دکان اولدی اوزغور ایتکم داعی قمع وکندر ملحه اولدی
شکری بی اولوب اولمشکری ایتکم اولمشکری اولمشکری
اگاد اولدی ایتکم ووب اوزغور اولمشکری حصار بی
اوزغور وشدی حصار اولمشکری ایتکم اولمشکری

سننکری سیدجی اولدی انسه ووب اولمشکری اولمشکری
بودوب بیجه کالک زینت عیال ایتکم عتکری بیله
ایر اولمشکری ایتکم عتکری اولمشکری ایتکم
اگاد اولدی بیجه اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
ملحه اولدی واج اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
اولمشکری ایتکم اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
کند وشدی اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم ایتکم
دشمن با بیله سورده اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
حرب وینا لشکری اولدی اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
مصلحتی بودوب حسن بک ایتکم اولمشکری ایتکم ایتکم
زینت اولمشکری ایتکم اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم
اولمشکری ایتکم اولمشکری ایتکم ایتکم ایتکم ایتکم
کیریک عتکری ایتکم اولمشکری اولمشکری اولمشکری

حوریه آمانه و بیوی عصیان و زود بکر عصیان زینت اولان
 خلفه دستور و رب دارانکه که قلعه بکعبه بی انکه و
 یاشه اول اول آرافند وجم ولا جتین وصاله شت و
 کینه وایه یکه مولانا احمد بکچی و زکده یاروت
 حسن کرفنده شفا عت اجوت رساله کلوب بجه
 صبح کرا دیب رکان و زت همته آسراید لسه شغل
 اولب آرافنده مصلحه صورتی کونتر و ب حسن بک
 کرفنه کیده یلم کرفنده داجی با ذشا و ایلام اویج بکله
 بدی بیده و شاقی ابله ایتا بکله توتیه اولب کیده
 بوضوح و صفت قهر نیک کوز بونش کور بکچی بل ببع
 اولونلدا اولن بدی کونین ایدی ائنه شلطان لایق
 دولت و سخا و یله مفر سنا و نیه قران لیدر جگله مزبور
 مولانا احمد بکچی و کلوب آرافنده صلح و صلح

اولن قح اولان و حصار و آویج و لاسیج که مال لیدر
 حردسه الحاق ایدن آسره یی بجمعه و کور لیدر
 قح بندن بدم علی جهر بجمیلان باشا عیدینه
 اولشا و ایلام دولت و سخا و یله حسن بک سفر نین کلوب
 حقت سادات خنده شکر اولیشکین و اهل عکر داجی
 بزلو برتیه فارغ الباک اولوش کین اولوق کرفنده قند
 بندان یکه مده بندن خراج کرا اولب مریبل خزانه کارته
 کمال حین و برتیه ی اسم اولوب صورت عصیان اولان
 ایدی بیض امور عاقبت ایلکی آیلدا اولور ایلام
 دفر لیلی بکلر کی لیک بون سلیمان باشا یه و برتیه
 دفر لیلی عکر که قح بندان آرتیه کوندره بیجهت
 دفر لیلی کوریه بندان کونکینه واره ی شهر آله
 اولب و بندان یله بولجا قح کلور و اجی نقیق ائنه بک

ایله قیویرلی عسکرینی منوی چیلخا رتالده ایپ
 باؤشا و ایلم قونینا زک عسکرینه زنده و زاروب
 عسکرین مزه بی و ز سلطان ایلام قون بند اولد و قالد
 سلطه اولد و قون ایلی عسکرینه اچی عسکر اولد و قون بیک
 امر ایلی اناطولی عسکرین و قون ایلی عسکرین جمع ایلی
 کند و قون ایلی عسکرینه و قون بیک عسکرینه قونینا اولد
 اذینه یوریش ایلی طوبه کلاره و قون عسکرینه
 لونه و قون ایلی عسکرین قونینا ان اذینه هوم
 ایلی قونینا و اچی بو قسنته به سلطه اولد اناطولی
 عسکرین جمع ایلی عسکرینه اناطولی عسکرین ایلی
 و زالی به قسنت قسکرینک و قون ایلی و اذینه و قون
 مجال بولیب لافدن لافه قون ایلی عسکرین لافدن لافدن
 ایلام اوج ایلی اولد سلطه اولد عسکرینه یوریش

سکرم

کورین و شمرکن باقوب یعوب و کلارون ایلی نایا سهر
 الی کیون علی انقله قونینا اولد اذین اولد اولد
 و اچی قونینا قونینا و قونینا و قونینا و قونینا
 و قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 شروع ایلی عسکرینک قونینا قونینا قونینا قونینا
 و اچی کلارون بوجیهله بولیب قونینا قونینا قونینا
 و اذینه قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 لونه قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 قونینا عسکریندن اذین قونینا قونینا قونینا قونینا
 کونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 خلاص اولد ایلی عسکرینک قونینا قونینا قونینا قونینا
 قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا
 قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا قونینا

Tarih

۳۶

زینت آنک محمودون مکاره اندرون کیکان بالارد
 کینه لای پلیدی اندن دوتک رساد نله شکر کفر
 یکنکه ساغ و سالیغی نغایه عقیقت الله کاروب
 لورای کجوبه مالک عرشیه کلون آرتن شکر
 اولب عدل و ادا نیکه مشمول اولدی بوقصیه
 هرتوک سکر زور سکران ایچین ایچی اداوار
 ایلام قوت نقد اندان کلور کون آکر و نحصار ازید
 اذینه وارینغ اذیک ذر لکان الایکم و لیکر
 دوتک رساوتله آرتن شکر اولب عدل
 و ادا نیکه مشمول ایکن خبر کلدی که آکر و نیتیم
 الله بی نغایه سکر جمع ایدوب لیرا کولیدن کور
 لونه مسویلف اونه یقاندین و قلعه یا اوب
 سوزا و مسویغی نغایه غا شکر بی نغایه اکی نیکه

باوب نادری سندن قلعه بین القور چون بو خبر ادا و
 ایلا مولک شیخ شریفه یقیدیم ساندیم سکر اولکلر
 کونوب بعض سکر کلا نیه و لاسانین پیچ و زلفه
 آتالار و دردی سکر کلا نیه قاپ و کلجه کله یوقف
 آکر و سن لایغی قلعه کرا اذرتنه بوریوتیا اول آسند
 یوز خیمه پیش اولیدوب کوضع کال و صف و کلدی اولد
 قش ایچین اوزشا و ایلام غیرت بهنا چون سکر کله
 بوریوتیا اول قلعه کرک اذرتنه و رش و عاصره ایچیه
 یزجاج کوندن سکر لونه ای کله لولک بوزاک
 بولقدت اونه کرته اول کرندن بولکرته ادم کچک
 اونه ققار اولان کاز کریم کچه قلعه شالی غیرت
 لیرا کولیدن قادی بولکرته اولان قلعه کولید
 گلورتری بو صحن خلعه اولجی آمان و کویب قلعه کرپ

کونوب

تلم ایشیک با زینا ایلم داجی کاؤز آمان دیوب
بجوع یزاکلنه آریواج قلنه نام حلالا بد وئدیور
ایدیلم آندان مانع وئایوست کله کلوب آرتی منکر
دستور دیوب کتده وئکت وئسا دتله استانبوله
کارب ستمکن اولب حبش عشیه ته عدال وءاهه شوغ
ایدی یوزاخیچ قوروک سکر یوز کسان ریخیچین
ایدی سطلان آلا نایم ایکنه زیه آرتیه واربا وئ
دیغوش نام قلنه فتح ایب آندان ایکنه زیه الیقین
اؤنکا وئالرینا اولمقرون وئکت وئسا دتله کلوب
ویشل ایتم بولن اؤرب عدال وءاد ائکله ستمک
اولب اول شش آتیه قیلایوب سته ایخی وئمالین وئانایه
لینه آتاقلی قنده لیلی سکرته اولکلر کندرب کور
تتایقن ایب نهجه نیک دورن اوز یوز کلک ایکنه زیه

آرتیه توته ایدی بیگلریندن روم ایلی سکرته آورتوس
اول احمد بی وئون تان بک اولی سترکی وئای کلکله
الو کوند دؤب ایکنه زیه خاص ایب بولنه دلیغ
اوان سول کوزونک باوب اوزا د ایکم داجی المیل
ستکرته وئک بیره وئا وئایهله داراتالین بیره
مصلحتین جنونیه نایینه ایکنه زیه آرتیه ستمیه
اؤدی کوچ ترکوج ایوب قطع سازل وئراخل بدوب
بیجه وئاندن سکر ایکنه زیه وئب خاص
ایب نهجه سترک قوروب بیکر کورکجه وکلند
دیوب جتک ایوب قریق الیکون اوزدین اولکنته
اؤنایله پی خلدن باؤنکا وئالرینا دنده ایلی کلر کوج
داؤنباؤنایا المولی بکلر بیکر ایمان باقاله قور
مقورک بعبی ابله دیغوش نام قلنه وئک آرتیه

کوردنه بی انکوا جه واروب مبرور قلعه اژده دوشب
 طاصره ایدوب عینا یزدانی خنوب سهار مانا اجه
 فتح اولدو بی اولد اجه حصار اذک یوب با اوستک اید
 کونب اوزکا و ایتم و اجه یاره توقف ایوب اوزور
 اوغلی احمد بکی بوس سکر که اسکندریه قلعه جه اژده
 قویب کلدو ارا سلطنته ایسانو که سونیه اولدی
 یزجه اتمز بوز قلعه عتکر اهل طاصره ایدوب
 اجه زاده قویب ماجره زمانه قلدر قلدیلد
 فرنگ بکی درگا و سکر به انچه کوزند زون افرغ
 قسطل ایدوب بجه پیش کوزوب کلدی
 قلعه سینه اجه تلم ایدوب اجه حصار اذک
 قویب تالی محروسه الحاق ایدوب ایل و ایل
 سفاری به و بملکت مجموع احاطه نکلکس اولد

رافع سال و تنظیم الحوال اولد سکر ایلم بوز
 اوزوب ایلوشنه اولد اکر احصا ایل اولیای
 فتح اذک و اسکندریه امری تمام اولیق کلد احمد
 با اکه سا و ایدوب سکر انا و سنج ایل بر ایدوب
 سکر ایلون ایصال ایدوب اولد و کلد و کلد
 ایدوب بوز ایدوب و یزجه سنج ایل قوش اولد
 قریب الان قلعه کز اذده کوند و یعیانیت رتا
 و قوت سلطان به مبرور احمد انا و اجه و حکم قلعه
 اذده دوشب سهار انا فتح ایلدی و فتح خند
 خیل سرفردا حصار اولد و یزدنی سکر انا اولد
 کزیه سرفردت ایدوب و یزدنی عبور ایدوب کلد
 سار اذده و فتح اولدی کوزا ییب نام بوز
 سرتان و تان و یانه فتح اکل و اولد و دوشب

فتح

دارنا من دارنا به رطبت اندي له الحكم واليه الرجوع
 مرحوم سلطان محمد خان اليه يطعمونوننا اوزيد
 باوننا اولنا اباننا وسخ اندي كمالا كحقيه دن
 هر يوز اوله خندا اذ اجي سلكت فتح اينيد ويستم
 سلطان محمد خان اولنا وخطي واره يري سلطان
 مصطفى يديكم فوننا د كنه وحيانيد وقت اولد
 برونا به نقل اندي ندي يريم اديكم اولد
 زافيه ايجي سسخ اولسه كركه نوز اجمعي اولد كنه
 مجموعينه نه اولنا ادي غمنايان و سروي كلين
 غايدان سلطان اعظم ومنا كان آمال اكل سلطان
 بازيده كان دكم ابي مرحوم سلطان محمد خان ريك
 انديكي تا حنك رسخ اولوندي كي يري كنده شينك
 دولت ومنا دنله اما يته دن كلوب دارا انا كنه

فلكن فنيه د سري سلطنة جلوس اندي ومزهور تا ريك
 مايشه كچه ايش قالدوب مرحوم محمد خان اولد كانه
 اندي كونه كارتا ايجي حنك انا نوك باش كويلد
 علامان قبالونوب سنان اولد اونه كركون فون
 اولدي وقاله
 اتمام الصواب
 المطلوب
 في بيان جوان السلطان الاعظم سلطان بازيده عجمي خان
 چون سلطان الاندولم سلطان بازيده خان سعير
 سلطنة جلوس اديب المراف ما لكة نامه لوزا كنه
 اديب كنه نوك دولتله عفته كنه وكنن يله دهي
 وانرا اسي حكايره بيته و تقريف قوايبن عثمانيه اديت
 فنان اولد راسرا نوك هر يريم بولونوب ومنصيب او
 مستعينه كالان سعير اديب اركا قالدري عجمي خان

7

شهر واقف ازده ایضا ادب اولده اصدان اولاند
 یه عتکدی ربع ادب درعا یایه اتقع واکم کاؤزنگر
 قویب رعایای مریخه الحال ادب خربنه لر اجدب
 اقلانکو زانیا انلار بدوب عدل و آه اکلک بکله ی
 قصه جم جلی برسا په کلوب انه سفیرم اولب اقلد
 عهبره کهدب آند و اچیر ازل ادب قوتکیتاته کیدب
 تا بدید اولدیجه زجون سلطان ایلکم عقت سلانده
 بخت جلوس اذی قریذ اچیم جلی کند و عیضه سفالار
 ریخ مغسید اولد و نیزه اولک اوزار په سلطنت سوزاند
 ادب دیار قریذ اقلان ریخ مغسید لکه برسا په کلوب
 اطراف و جوازیدن اشد اذ ادب اعیان سما اولد
 و کلورنه کینه اکلان بخت اذی کیدن حسیل
 متفق اولب بکلک تاله درعا یایانه دکل ندب

یوسه سلطان بائید تا اولد ریخ قریضه بکلک ایشین
 اولان آاز انا ای کیک بکلرله برساتا یحافظت
 اولک کوند بجم جلی عتقی اچی بیسوب مزور بکلر
 حصان قویب و سوزانک بکلر بکلر ی سفیر اولد بکلر
 سالکون و اسباب لر توکالان ایلدی چون بوسان
 زیاد اولدی باؤزتا و ایلکم جم جلی زلف اذین حلق
 از زین کوز بکلرین نامه قاری خلیفه قریذ اچی
 فصلته انا اولی بائید عوز اذ بجم جلی ارج
 سلطان بائید اوشینه کلا بکلر اولب برساتا دت
 قانقوب بکلر شهر جقوب کند لیه کلان قریان مغسید
 لریله و بعض انا اولی فولک کولمه کلش خرد و لشکر بکلر
 سلطان بائید خانی بکلر شهر ایشین قریذ لریله
 جنگه بائید اولدی سلطان بائید خان دا چور بکلر

غلبته و دورى عسكره و بعض سزا و امتحان دوشم ايل
 و انا لم اكن ذكرا هينين بيك بولك اونه يورونه كورونه
 يريغ دغه هوروز ايدوب حنك اولدي و حياي ابا الذي
 خرم چلي كورنيك بو كما ماست اين مش بوز جود
 اربجي ريندي كرين طوب قاچدي يالينه اولاد
 عسكر دن خنك كسنه قهرلوب قارت اولندي حتم
 چلي داچي كند و ز خطه يريود . قولا نيوب انا سز
 قوزنا دن اوب و يار عسره توخه ايدوب قاچدي اخر
 الامر و صبر اربوب انه داچي قرا نيوب حياي ارب
 توخه ايدوب سكر بوز سكرسان اربجي بولن سكره
 سترقا الله لموان ايدوب انه داچي اكلين
 حوتوب قرانه كلدي و قران اربجي قاچم بيك يالينه
 الذي و داچي اكرافه يريغنه كما يني زايغي ريب و قمان

و ياريدن يوروي بولسا نين سلطان بايرپ خان جم چوب
 نولك نينه كلد و كور و يالينه ستر جمع اولن انا نين
 سكرسان ايد . و كين ايشيم ي ايقاق سلطان بايرپ اول
 انا و د و نيكه قنندن فالقوب ايل و ولايت سزا ايد
 بوزا اولسا نين قوش ايدوب و سزا ايلكي سحر اولدي
 حوتوب عسكر جمع ايكه تدا بوز ايدوب ارا و حيايه
 انا و كور كور ايدوب انا عسكر جمع ايدوب قمان
 كرينه ستره اولب كيدي و قرمانه جم چوب و ليخ
 عسكري سقا و ستا نيوب مقابله ايدن كاردن
 كار قاچوب كوردي كالا اكي مكره و قرا اولدي
 انقرو . يريويه بولسوب حنك ايدوب سلطان اربنيك
 دور كور قندن كلن عسكري جم چوب سكرين سيوب
 انا مانا ايدوب و دوشكري حنك بولك ابي كلدي

حوتوب

وجم چو بوزك داچي بوطا دته دن من سگن تراري قاليكوب
 قاجدي همان بيشان ادا سيمه كيه بوب ره ورتله
 نيته كيدي لالاخانه داچي ترارا تيرت كيدوب
 زنگن بزقلمه به وارن اده لوب سيش اديپ كر
 بو واقعه هر بوزك سگريوز سگنان يد سينه اولد
 باويناوا سلايم عتلا جمع ايدوب لونه گلانه اكي
 حصا زياد يني در چون سلكان من كوزم چو عروفا
 سينه فراغت ايدوب دولت وسلا ديله نيته عتله
 كلوب ادهن جوقوب دارا لر ادر نه كلد يي اول
 نيش ادهن قيلديوب بهار اولوب سگريوز سگساك
 سگريوزك ريح الاخيرين ادرنه انا لولي وديوم ايلي
 عتكون جمع ايدوب يور يورب فليبه وارص چا ادهن
 ره و ايلي عتكون انا لولي عتكونه كوند ره بيكه

بولموزك هر يري وارن لونه گلانه يري حصار ايد كر
 سلكان داچي كند ورك غاصه قوجي غلچيله سونيه
 بوندس يايلا بوب قلعه كوتاه اولوب اولاي عتكونه
 اكن و ستور يورب كند وسوقيه ادرنه ن فالقوب
 سنه من كوز عتلا يي ايرني دارا لر ادر نه كلوب
 اوله مسنان ادرنه تمام ايدوب بوزم ايدو كندن سگن
 سبارك عتكون ارا لينه ادرنه دن فالقوب دارا لر ادرنه
 قسطنطينيه به وادي اول بيش ادهن قيلديوب نظام
 مال ك عتكونه ايجون عدل و داد سغول اولدي
 سلطان لالا سلايم طر اكر سنان قلعه كين فتح ايدو كوز
 سلكان باينب تان اول بيش قسطنطينيه و شيلا يورب
 بهار اولوب هر بوزك سگريوز سگنان لغوزي و بهار
 ابا و لاي و اجه ادي عتلا يي سلكوب ايدوب ق سنان

اولاد

وَبَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ أَهْلِيَّةٍ مَدَى كَوْنِهِ لَا يَخْلُقُ لَكَ وَلَا يَخْلُقُ لِي وَلَا يَخْلُقُ لِمَنْ دُونَكَ
 وَبَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ أَهْلِيَّةٍ مَدَى كَوْنِهِ لَا يَخْلُقُ لَكَ وَلَا يَخْلُقُ لِي وَلَا يَخْلُقُ لِمَنْ دُونَكَ
 وَأَخِيرِينَ الْأَرْوَاحَ الْمَلَائِكَةَ نَامَةً لِقَوْلِهِ إِنَّهُ يَنْبِئُ بِأَعْيُنِهِ
 عَسَاكِرَ كَعَسَاكِرِ بَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ وَبَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ وَبَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ وَبَدِيَّةٍ نَبِيَّةٍ
 جَمْعُهُ تَأْرِيْفٌ إِسْمُهُ بَرْدٌ قُلُوبٌ خَيْرٌ مِنْ جَدِيدٍ وَتَرْسِكُهُ
 بِمَادِيَّتَيْهِ يُنْفَجُ كَوْنُ الْأَمْرِ بِدِيَّةٍ أَلَمْ يَلْمِ لِي وَدِدِيَّةٍ
 عَسَاكِرِي تَامَةً قَائِمَةً جَمْعُ أَوْلَادٍ كَمَا أَنَّكَ سَلْطَانٌ أَدْرَكَ
 وَنُقْبَهُ إِذَا جَاءَكَ نَقْدٌ وَنُقْبَةُ مَسَاكِينِ فِي سَلْبِ
 الْمَالِ يُرِيدُ عَائِدَةً بَعْدَهُ وَأَنْزَلَ جَبِينِ يَوْمَ الْأَرْشَادِ
 يَا سَيِّدَنَا نُؤَدُّكَ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ كَوْنَهُ
 سَهْمٌ شَنْبَةً كَوْنَهُ كَثْرَةً وَمَسَارِكُ الْفَتْحِ بِنِيَادِهِ فَوَيْبٌ أَمْدَكَ
 مَا فَتَوِيحُ جَمْعُ عَسَاكِرِهِ وَهُوَ مُدْتَلِّجٌ عِنْدَ عَيْنِ عَيْشٍ لِيْلِيَّةٍ

يَوْمُ دِيَّةٍ سَهْمٌ مَدَى كَوْنِهِ لِأَوْلَادِهِ سَلْطَانٌ أَدْرَكَ
 إِذَا مَا خَلَعَهُ بِيَسُوبِ الْأَوَّلِيَّةِ كَمَا جَاءَهُ فِي سَلْطَانِهِ
 إِذَا مَا خَلَعَهُ بِيَسُوبِ الْأَوَّلِيَّةِ كَمَا جَاءَهُ فِي سَلْطَانِهِ
 وَسُلْطَانٌ مَزْبُورٌ لَوْنُهُ إِذَا مَا خَلَعَهُ سَهْمٌ مَدَى كَوْنِهِ
 الْأَخِيرِينَ كَمَا كَوْنَهُ شَنْبَةً كَوْنُهُ إِذَا مَا خَلَعَهُ لَوْنُهُ
 مَسَارِكُ الْفَتْحِ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ كَوْنَهُ
 سَلْطَانٌ أَدْرَكَ وَنُقْبَةُ مَسَاكِينِ فِي سَلْبِ
 الْمَالِ يُرِيدُ عَائِدَةً بَعْدَهُ وَأَنْزَلَ جَبِينِ يَوْمَ الْأَرْشَادِ
 يَا سَيِّدَنَا نُؤَدُّكَ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ بِرَبِّكَ الْوَاقِعِ كَوْنَهُ
 سَهْمٌ شَنْبَةً كَوْنَهُ كَثْرَةً وَمَسَارِكُ الْفَتْحِ بِنِيَادِهِ فَوَيْبٌ أَمْدَكَ
 مَا فَتَوِيحُ جَمْعُ عَسَاكِرِهِ وَهُوَ مُدْتَلِّجٌ عِنْدَ عَيْنِ عَيْشٍ لِيْلِيَّةٍ

الاخرى انك يكرهون جهار فتنه كوني بفتح واقع
 اوله يري سلطانك من يهود عمان ساعت قلته من كذبه
 يز ما جني زيدا ان تصيب ايدوب وسخفيلت صفت
 ايدوب وگلينا بهر جمعه مستخدم ايدوب فذلك ارجي
 كون كذبه وعسكركم انك جمعه نمازك ولوب اذك
 سكر سلطانك من كوز قلته اولك خلد من عسكركم امر
 ايدوب في الحال قهرا ايدوب والا يصبر لكون والبالك
 سرت وسخفيل ايدوب اذك من سكر نمازك الاخرى انك
 يكرهون ينجي كون على اذك من عيان عيني وقت الفال
 يز كما اقصير ما ان قلته به اذك من مصمم ايدوب كرج
 بز كرج ايدوب وده نجي كون قلته اولك اذك وده
 الى بال مستجاب تا اذك من كذبه اولك اذك اذك
 ليعون كلوب سلطانك من كذبه اولك اذك اذك

اذك انك يكرهون انك بايند ان اولك ولوب فذلك
 سكر سلطانك اولك الخ لا سرت من كوز رجب اولك
 ايجي كون سكر نمازك اولك قلته خند فيك ايدوب يكر
 ولوخ عيني عيني اولك سار ايدوب فأيك اوجي
 حراب وبياب ولوب الله عيان ايدوب وعصرت ريب اولك
 معراجي ما كان ايدوب اولك ايدوب ايدوب ايدوب
 حلا انك اولك وكذبه من حاجر ووزو نماه اولك
 مكلوا اولك ما مع ايدوب مع نا فيها من الايدوب
 والاموال سلطانك سكر ايدوب سلطانك ايدوب سلطانك
 ايجي عيني بوزو سلطانك من كوز لسان ساعت ايجي
 ووزو اذك تصيب ايدوب گلينا ايدوب سخرت ايدوب اذك
 سنان ايدوب جمعه نمازك ايدوب سلطانك من كوز
 قلته اولك نمازك من كذبه امر ايدوب في الحال

چند
 چند

تَقَرُّوا بِرُؤْيَاكُمْ كَرَّمَ اللَّهُ رُؤْيَاكُمْ وَأَوْلَانِ مَصَالِحِدَانِ
مُسْتَحْفَلِينَ وَسَائِرِ الْأَيَّامِ وَأَسْبَابِ الْمُرْتَبِ وَمَكْرَمِ الْعَيْدِ
أَمْوَالِ مَتَاعِيدِنِ مَجْلِسِنَهْ بِرِغَايَهْ أَنْعَامِ وَأِحْسَانِ
أَيْدِيهِ مَرْبُوحِ وَجَنُودِ بَكْرَمِ الْبُخْتِ كُونِدِ شَبَهْ كُونِ
أَقْرَبَانِ أُنْدِيدِنِ قَالِقُوبِ كَلْبِ قَلَمِ سِيَاهِ كُونِدِ
كُجْدِي نَدَانِ يُولُوبِ طُونَهْ صُونِ سَارِ وَصَلْتِ قَوْلَانِ
طُوشِيدِنِ كَلْبُوبِ سَالِ وَأَقْبَالِ مَسْتَهْ مَذْكَورِ شَبَابِنُوكِ
أَزْخَرِينِ دَوْلَتِ وَأَقْبَالِ مِرْهَهْ مَارِ الْعِرْزِ أَدْرِينَهْ بِشُوبِ
سَرَايَهْ كَبُورِ عَدَلِ وَدَانِ تَكْ شُغُولِ
أَوْلَدِي تَمَّتْ الْعِكْتَابِ بَعُونِ
عِنَايَتِ الْمَلِكِ الْوَقَاتِ